

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRITA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL IX Nr. 1 (60) *** IANUARIE 2004 *** 8 PAGINI *** 10.000 LEI

Lecția de ISTORIE a lui LIVIU REBREANU în plenul ACADEMIEI ROMÂNE din 29 mai 1940 (4)

(11) (a) "... modernismul nu cere înstrăinare de realitățile naționale tocmai în înțelegerea mai pătrunzătoare, adâncirea și valorificarea originalității acestor realități."

(b) "...o literatură românească adevărată trebuie să porceadă din realitatea românească, adică direct sau indirect din țărâtimea care reprezintă ceea ce are mai original neamul nostru (...) «Iliada», «Divina Comedie», «Don Quijote», «Faust», sunt universale pentru că, dincolo de perfecția estetică, exprimă suflete și realități naționale. (...) Opera nu valorează prin materialul rural sau urban, ci numai prin realizarea estetică. Dar estetica nu exclude predominanța unui spirit specific care dă anume culoare și autenticitate operei."

(c) "...literatura adevărată, prin care neamul românesc să-și justifice rostul în lume, numai orașul poate s'o creeze și s'o desăvârșască."

(d) "Orașul însă trebuie să fie pătruns și el de duhul pământului și al sufletului românesc. Glasul pământului trebuie să fie auzit și înțeles și de orășeni pentru a deveni marea lege a neamului pe care nimeni să n'o mai înfrângă și nici să n'o (mai) nesocotească. Între sat și oraș trebuie să se creeze simbioza care să potenteze toate puterile creatoare."

(e) "...precum Anteu câștiga noi puteri și devenea invincibil când atingea pământul, tot astfel creatorii români, păstrând contactul spiritual cu țărâtimea română, vor produce opere universal prețioase și vor servi, în același timp, destinul neamului..."

(f) "...țara nouă, pentru care țărâtimea română a jertfit și a sângerat cel mai mult, trebuie să-i înlesnească și lui soarta mai bună ce i se cuvine. Nu prin fraze și hârtoage, nici prin pomeni și făgăduieli deșarte, ci printr'o educație nouă care să-i asigure muncă rodnică și traiul omenesc."

Și mai ales, și poate mai presus de toate, dându-i ceea ce râvnește de multe veacuri fără încetare și în zadar: lumină și dreptate."

(g) "Suntem și vom fi totdeauna neam de țărâtime. Prin urmare destinul nostru ca neam, ca Stat și ca putere culturală, atârnă de cantitatea de aur curat ce se află în sufletul țărâtimei. Dar mai atârnă, în aceeași măsură și de felul cum va fi utilizat și transformat acest aur în valori eterne."

(12) "Când se înmulțesc cei ce nu scapă o ocazie fără a ne ponegri începuturile și trecutul, ca să ne poată apoi contesta pământul, să nu mi se ia nici mie în nume de rău stăruința. Mă obligă de altfel însuși țărâtimea română,

argumentul viu și cel mai puternic al autohtoniei noastre." [Academician LIVIU REBREANU ACADEMIA ROMÂNĂ. București, 29 mai 1940, "Laudă țărâtimei române".

POSTSCRIPTUM

(1) Toate extrasele din Discursul rebrenian păstrează formele lingvistice și de ortografie ale textului publicat, conform uzanțelor, de <Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului>, Imprimeria Națională, București, 1940, toate sublinierile aparținându-ne, deoarece textul publicat al Discursului... nu conține sublinieri (înțelegând scriere cursivă, aldină, sublinieri efective). (2) Considerăm motto-ul foarte lung, plasat în fața a ceea ce am numit <Lecția de ISTORIE a lui LIVIU REBREANU...>, drept un preambul la posibilele comentarii asupra afirmațiilor marelui scriitor și om de cultură (extrase tematic din "Laudă țărâtimei române"), dar și ca bază de plecare, îndemnându-i pe potențialii cititori ai motto-ului la luciditate în căutarea/cercetarea adevărului. Tocmai de aceea, la început de lung serial în revista <Cuibul visurilor>, aducem în fața cititorilor și iubitorilor revistei măierene parte din ICOANA gândurilor scrise, apol rostite cu emoție și gravitate în Aula ACADEMIEI ROMÂNE, în „ședință publică solemnă de (câtre) LIVIU REBREANU", icoană în care, cu siguranță, cel puțin în faza pregătitoare a Discursului academic, „Laudă țărâtimei române" a fulgerat cerebral reflectând lumina gândurilor și pe oglinda existenței și coasei țărâtimei măierene. (3) Tot la luciditate deplină, îndemnăm pe posibii judecători ai extraselor din Discursul rebrenian, cu atât mai mult cu cât afirmațiile scriitorului trebuie raportate la realitățile românești de până în anul 1940, după acest an țărâtimea română ajungând aproape de colaps (sute de mii de morți, milioane de mutilați, orfani, văduve, prizonieri, deportați, deșărați etc „pe altarul războiului mondial al doilea”; reformă agrară comunistă, colectivizare forțată, schimbare a statutului proprietății asupra pământului, sute de mii de țărâtime gospodari adevărați în pușcării sau la muncă silnică, proletarizare; desființări, distrugerii,

comasări, schimbări de nume de așezări; încercări de ateizare etc. etc.), cu consecințe devastatoare asupra dezideratelor rebreniene, tare, rostite pentru a se face DREPTATE țărâtimei române ("argumentul viu și cel mai puternic al autohtoniei noastre" și "izvorul românismului pur și etern"), și cu grave distorsionări și intenționate neglijări în rezolvarea adevărată, completă și definitivă a problemei agrare în ROMÂNIA de după 1989, marea aspirantă la un capitalism economic

performant, de peste treisprezece ani în faptă și nume, o chinuitoare, o dureroasă și deusolantă <tranzitie> spre capitalismul de periferie.

(4) Că, în noile condiții economice, geopolitice și geostrategice cărora ROMÂNIA începutului de secol 21 trebuie să le facă față (urmărind integrarea în NATO și în UE), problema țărâtimei române a devenit și mai importantă decât în trecut, aparent, nu se vede și nu se pune oficial încă, poate, pentru că țărâtimea română trebuie cultivată (ca și ogoarele țării), adică trebuie recreată, sau regenerată, dotată cu mijloace pentru agricultură performantă, protejată de legislație, respectată, susținută ca producătoare de bunuri agricole, asistată de competența științifică necesară etc., adică integrată în contextul concurențial al agriculturii europene occidentale, astfel că, la fel ca în Discursul lui REBREANU, problema agrară în ROMÂNIA rămâne tot o problemă fundamentală de rezolvat atât pentru țărâtime însuși, cât și pentru șansa ca traiul poporului român să se poată apropia de nivelul atins de popoarele europene occidentale, cel puțin ca decentă autooferită de extraordinarul potențial al pământului românesc și al oamenilor pe care același multimilenar lucrat pământ i-a creat, îi hrănește și-i ocrotește pentru vecie.

5) Maturitatea cititorilor revistei <Cuibul visurilor> ne face încrezători în faptul că Domniile lor vor conștientiza, decela, cântări, ori judeca prejudecăți și clișee existente, unele chiar interesate de falsificarea, ocultarea, ori omiterea adevărilor istoriei vechi (și nu numai) a poporului român, căruia REBREANU îi subliniază străvechimea, prin străvechimea componentei lui fundamentale: țărâtimea și țărâtimea română.

(6) Tot ceea ce am investit sufletește (și nu numai) prin rândurile de față inclusiv prin gândurile rebreniene citate, este prologul la propunerea noastră, pentru revista <Cuibul visurilor>, <De la hidronimul REBRA la antroponimul REBREANU prin instituția dacogetică a KOGAION-ului descifrată ca existență și-n bazinul râului REBRA>

Dr. Valer SCRIDONESI-CĂLIN

Mitologic prevedic someșene

Toponimele, hidronimele și oronimele din bazinul Someșului, în număr copleșitor, au corespondent vedico-sanscritic ascuns

...Gând...din străbătrâne
predici, pelasgic străromâne,
stăpâne pe Măria Mică
și Măria Mare,
când dinspre păduri,
«O Singură Mărie, ărie, rie, ie...»,
cântau cu evlavie miile de guri,
gurile de Someș de su' vârșu' OMU',
unde-n sihăstrie, glăsuia MOȘ Somu
în post și cugetare:
<De atâta SOMA
sorbită din Someș,
ZEI cei prevedici
începeau să cânte
cereasca lor ILVA,
la poale de Heniu,
căutând roșcânda
speciala HENA,
să placă lui KRIȘNA
pe Crișuri și Crasna,
lui KALI pe-atâta,
peste Căliman și Biasna.
Să grăie Șimișna și ascunsă Parva
carpato-sanscrita, pân' la Govodarva.
Să nască arzânda
ȘENDROAIE-Boroaie,
departe su' Țăbleș,
un FIU tare chipș
pentru chinuită SITA...
Să toarne-n pahare
din apele sale străbun' ILIȘUA,
iar mândra-i Roșua
vinu' de Dumitra,
la zorii lui MITRA,
sus în Tărlisua...
Ca, așa, Șendroaie, fată
pe Bărgaie, să-și laude EU
cătrecă Spermezeu
goarna să răsune, cerul să-l răzbune
până la Șurilla, mai apoi la Șatra,
ca s-audă SITA vestea de la ILA,
care umple VATRA:
«S-a născut nou ZEUI!».
La botez să vină, chiar cu Șieuț
ținându-l de mână, ca pe-un pui micuț,
ori ca falnic struț, străbunii Șieu:
Odorhei cu Sfântu',
Cristur cum Cuvântu,
Măgheruș descântă'
dinspre Crainimăt...>...
Când va fi omăt
mare peste câmpuri
și fulgi peste miei,
râurile toate adunate-n Someș
să picure ZEI, din străbune predici
despre MOȘI prevedici, roștite su' OMU'
de către MOȘ Somu.

Esilerva N. Calidonskri, în final de martie 2003, călătorind pe hărți prin bazinul someșan și prin dicționare mitologice și sanscritice. P.S. "HENA - arbust din frunzele căruia se extrage o tinctură ce colorează pielea sau părul în roșu-brun" (Ramayana) / SITA - personajul principal feminin din Ramayana / SOMA - băutură a zeilor (Mitologia vedică) / KALI - (Zeița) Neagră / MITRA - suveranul divin al solarității vedice / CHANDRA ori ȘANDRA - zeul stăpân și protector al LUNII / KRIȘNA - cel mai popular dintre zeii vedici / ȘUA sau ȘAUE-zeul local de la Tărtăria (mileniul VII î.Chr.) j.Alba (v.Ilisua, Roșu Tărlisua, j.BN; Șieu-rile j.BN; Șăulia, Șăulița, Șăușa j.MS; Șauaieu j.BH; Șaula, j.CJ) - zeitățile carpatică prevedică...

ION POENARU - Cine n-are dor pe luncă (Editura „Aletheia”, Bistrița, 2003)

ION POENARU

Colegul meu de la filologia clujeană din anii 60-65 al (de acum) veacului trecut îmi face bucuria unei cărți cu dedicație. Este o carte de folclor cu titlul luat dintr-o frumoasă doină a Lucreției Ciobanu, pe care în anii studenției o cântam adeseori la petrecerile noastre tinerești. Nu știu dacă ne-am revăzut o dată sau de două ori de la terminarea facultății, iată de aproape patru decenii. A fost repartizat ca profesor de limba și literatură română într-un sat frumos din ținutul năsăudean, la Lunca Ilvei, unde a dăscălit exemplar pe copiii satului, fiind multă vreme și director la această școală. Este raritate pentru zilele noastre, ca un dascăl "să rămână locului" până la pensie. Ion Poenaru este în această privință un ardelean adevărat, adică statornic, și un profesor adevărat, știind că roadele muncii didactice necesită continuitate; numai așa poți rămâne în amintirea plină de recunoștință a învățăcelilor tăi. Și a mai făcut un lucru, pe care-l fac, din păcate, tot mai puțini profesori de limba și literatură română de prin satele noastre: și-a îndemnat elevii să culeagă folclor, după exemplul său. Pentru că această carte este cartea profesorului Poenaru și a elevilor săi din Lunca Ilvei. Toate producțiile folclorice sunt culese dintr-un singur sat. Cartea fiind o lecție de limbă românească și implicit de patriotism. Într-o vreme când limba noastră este tot mai rău vestită, copiii culeg și aud frumoasă rostire românească. Și aud această rostire de la părinții lor, într-un fel de emoționant testament, ca în poezia lui Șt.O.Iosif: „Măine, când vei fi pământ/Nu-l uita nici tu, și zi-le/Zi-le, doina cântec sfânt/La copiii tăi, copile!”

ION BUZAȘI

ICU CRĂCIUN - "În căutarea Graalului"

"În căutarea Graalului" 1/ de Icu Crăciun în număr de 61 de articole (eseuri, recenzii) reflexii, etc. Pe care autorul le-a publicat între anii 1990-2003 în "România literară", "Mișcarea literară", "Zestrea", "Cuibul visurilor", "Pasaj", "Cadran", "Actualitatea", "Răsunetul", "Mesagerul literar și artistic", "Viața creștină" și "Deșteptarea credinței".

Cartea este structurată în trei capitole: I. Cultură, II. Politică, III. Reflexii, care compun o ordonată pledoarie pentru adevăr și spirit justițiar. Atât la lansarea cărții, cât și în presă, volumul lui Icu Crăciun a stârnit o sinceră satisfacție și, am spune, o maximă apreciere. Cu destul de multe dintre aceste producții a onorat și ridicat valoric revista noastră, a cărui redactor-șef este. Eseuri ca: Rodul cărților ademenitoare; Maiorescu și Eminescu: Un alt Rebreanu; Drumul spre sacru; Rezistență spre cultură în totalitarism; Scrisoare din Nord; Politicieni, respectați intelectualii țării; Ubi bene ibi patria; Secretul lui Polichinele etc.

Am lăsat intențioasă la o parte eseul de excepție care dă și titlul romanului: "În căutarea Graalului". Credem că, într-un fel, această stăruitoare căutare este esența întregii cărți. Căutăm mereu și cu sete conturul unui ideal. Autorul a studiat o bibliografie impresionantă nu numai prin calitate, ci și prin dimensiuni ar fi tentantă încercarea de a intra într-o analiză mai largă a încărcăturii de semnificații pe care o implică întreg volumul.

O seriozitate liniștită la suprafață interiorizată și neînduplecată în adânc caracterizează de la un capăt la altul acest op îndelung meditat. Impresionează seriozitatea lecturilor și limpezimea stilului, calități pe care, printr-un fericit joc al sortii, le cunoaștem de pe când, cumpănit și grav parcurea o adolescență visătoare și apoi o tinerețe frământată care, iată, au ajuns la ceasul rodirii.

Cele 122 de reflexii cu care se încheie cartea par a fi un corolar de înțelepciune cu care sunt scrise paginile acestui volum de debut.

Cu promisiunea că nu peste mult timp voi reveni cu comentarii mai largi închei aceste câteva rânduri cu o replică a lui Icu Crăciun: "Mai bine nu mă arăt dacă nu sunt destul de clar".

SEVER URSA

1/ Icu Crăciun, "În căutarea Graalului", editura "Clubul Saeculum", Beclean, 2003

Stil și sistem

În sfârșit, revista „Cuibul visurilor” are primul său produs literar: scriitorul Icu Crăciun. În sfârșit, Maieru are propriii săi Cristian Tudor Popescu, care semnează la cotidianul „Adevărul” sau Mircea Mihăieș, care scrie și la hebdomadatul „România literară”.

De ce începem cu astfel de comparații articolul nostru despre cartea lui Icu Crăciun: „În căutarea Graalului”, Editura „Clubul Saeculum” Beclean, 2003? Pentru că noi considerăm că le merită din plin, fiind în prezența unei cărți valoroase. Cartea încă n-a intrat în atenția specialiștilor care, suntem singuri, vor releva valențele sale meritorii (ceea ce s-a publicat până acum este puțin și malițios).

Cartea este o culegere de articole (eseuri, recenzii, reflecții etc), deci un lung șir de creații (care nu-s la îndemâna oricui), realizate în mai mulți ani și în care s-a investit multă muncă (lecturi, studiu și documentare), inspirație și talent.

Apoi, chiar dacă autorul este la prima carte (editată în regie proprie), el mai are câteva (în sertar) care vor vedea curând lumina tiparului și care vor acoperi pe deplin denumirea de scriitor.

De ce l-am asemuit cu Cristian Tudor Popescu, cu Mircea Mihăieș? Lesne de anticipat asemănarea este izbitoare (mai ales în eseuri) același stil: dur, curajos, sarcastic.

Poate că numai după lecturi extinse și studii temeinice, Icu Crăciun s-a apucat de scris. Fiind profesor de engleză, autorul se simte în elementul său atunci când este vorba de literatura engleză, ceea ce este un atu în plus.

Cronicile sale abordează aproape orice subiect ce preocupă intelectualul român: școlă, biserică, politică, critica guvernărilor, istorie, prezentarea și elogierea valorilor naționale și locale, folclor, filosofie, mit și mitologie etc. Cronicilor sale le relevăm două calități: prima este aceea de incitare la lectură, adică în timpul sau imediat după încheierea lecturii cronicii literare respective simți nevoia imperioasă de a citi cartea sau autorul comentat; a doua, autorul conduce cu abilitate articolul, iar spre final inculcă o învățătură de minte. Comparația, ca metodă între prezent și trecut, este omniprezentă.

Zăbovim puțin asupra cronicilor sale având ca temă școala sau învățământul. În primul rând subliniem faptul că autorul se vede și se simte mereu la catedră întocmai ca preotul în amvon. În al doilea rând, autorul cărții „În căutarea Graalului” are conceput, caz rar în rândurile profesioniștilor din domeniu - un complet sistem de învățământ, cel puțin în ceea ce privește limba și literatura română. Astfel, în articolul „Lecția de demnitate a foștilor deținuți politici” pledează pentru predarea în școli a câtorva lecții privind torționismul, în articolul „Ubi bene ibi patria” merge pe ideea, chiar dacă au dispărut din programa școlară de astăzi: A. Toma, Al. Sahia sau Theodor Neculuță, a predării unor scriitori, mari, buni și semnificativi dar foarte restrânși la număr. Să se revină la predarea anticilor („Dor de antici”), pentru că dacă știința, tehnica și civilizația au evoluat enorm, gândirea (modul de a gândi) este cam același. Mai trebuia să se anticipeze și ideea holocaustului.

Două observații trebuie făcute autorului și cărții sale.

Prima, graba editorială (în volum) l-a împins pe Icu Crăciun să publice „Marginalia la basmul ființei” (partea a II-a?!). Nu era musai să publice articolul dacă nu l-a avut în întregime. Apoi, sunt voci care susțin că partea a treia a cărții: „Reflexii”, strică unitatea sa. Poate. Alte opinii susțin că această parte a cărții este de cea mai adâncă substanță. Credeam că da, cu mențiunea că la o eventuală reeditare a cărții titlul „Reflexii” să fie schimbat în „Reflecții”, primul fiind un fenomen mai mult fizic decât mental, nu invers.

Așadar, scriitorul Icu Crăciun a scos o carte, prima, mai mult decât meritorie, deosebită, în comparație cu balastul majoritar al cărților ce se publică astăzi (cărți submedice), superioară ca valoare, luând în vedere segmentul de cititori inițiată căruia i se adresează și, mai ales, conținutul său.

Cu o astfel de carte a crescut zestrea patrimonială a Maierului, iar pe autor îl așteptăm cu nerăbdare să-și publice și cărțile de ficțiune.

MACAVEI AL. MACAVEI

Însemnari

MAGUL INELELOR

Ce satisfacție are câte unul să vestească din știința bușteanului și buturugii, folosite ca o hartă a trecutului, clima locului, prin studierea inelelor, o statistică naturală în bibliotecă concentrică!

Dendroclimatologul în experiența lui practică știe că fiecare inel al arborilor ascunde în spatele fibrei un timp ce de luat în seamă altfel acum nu mai e cum, fiind un izvor documentar ce prin vechime devansează măsurătorile din modernitate și contemporaneitate. De fapt e un depozit ce poate fi găsit și acolo unde, fiind în izolare locul, n-a comportat măsurători demne de climatologie.

Nu intră în amănunte de genul celei mai scăzute valori termice sau a celei maxime, nu identifică maximul de precipitații pe un anumit interval temporal, dar se insinuează suficient în fapte să le descifreze media esențializând pe dimensiune, pe cromă, pe vârstă etc - un set de variabile ce sunt complementare.

E-n culmea fericirii și a emoției când matusalemicele exemplare ce-i fac obiect de studiu îi exersează cunoașterea și-l provoacă la trântă cu istoria. Și așa i-s țel atingerea sub lupă chiar în laborator fiind, a celor de Sequoia giganta sau cele pietrificate de uscăciune și vârstă a pinilor, agende milenare, din țeasta Stâncușilor. Și așa se cunoaște clima din secolul 18.

Dar nu-i rănesc orgoliul nici esențele stocate prin mături în condiții speciale și care sunt probe cheie, latente, ce încadrează în timp evenimente, când prin comparație își dezvăluie anul tăierii și al prelucrării. El în acest fel citește în epave și le descifrează trecerea chiar și în lipsa altor izvoare documentare, îți spune chiar și locurile unde materialul lemnos a fost extras... uneori.

În concluzie, magul inelelor, deși unul al trecutului, stăpân al unui domeniu de studiu îngust, își are locul lui de a activa pentru elucidare.

Profesor VALER V. POP

Distorie

Maieru, file de monografie (31)

Întorcându-ne într-un răstimp al graniței militare (1773-1851) ne vom opri un moment asupra anului 1818, când a început construcția Bisericii din Deal, date fiind semnificațiile acestui sfânt lăcaș pentru istoria acestei străvechi așezări românești.

În anul 1817, exact când se împlinea un secol de la nimicitoarea năvălirii a tătarilor (1717), sătenii au zidit această bisericuță în amintirea suferințelor de atunci dar și a foametei (1817).

Documentele și tradiția orală 1/ pomenesc de foametea din primăvara și vara lui 1817. Zicerea „a muri de foame” descinde, prin urmare, dintr-o realitate crudă, trăită aievea pe valea noastră, cu veacuri în urmă. În acel an al spaimei și bolilor s-a ridicat bisericuța din Deal sau „de peste apă”, cum îi mai spun localnicii. Ea se menține și azi ca un simbol al dârzeniei măierenilor. Se zice că a fost înălțată în grabă și în timp de îngrijorare, ca o rugă, ca o implorare a milei Celui de Sus. Bătrânii îi mai zic și azi „biserica din foamete”.

Așezată în vârful unei coline bine alese, pe malul stâng al Someșului Mare, tronează, maiestuoasă, peisajul cuprins în triumful celor trei mături care închid între ele un adevărat „cuib al visurilor”, cum atât de inspirat și de nepereche l-a numit Rebreanu. Silueta și poziția edificiului sugerează parcă un crâmpel din trecutul patriarhal al satului.

Acest sfânt lăcaș de rugăciune, purtând hramul Cuvioasei Paraschiva, a fost înălțat pe cheltuiala credincioșilor din parohie, după cum reiese din însemnările monografice lăsate de gazetarul și juristul Emil Boșca-Mălin și de parohul Iuliu Pop 2/. Lucrarea a fost executată de maestrul Krauss din Bistrița, ajutat de credincioși prin muncă benevolă. Are ziduri din piatră, un turn pătrat, navă dreptunghiulară și absidă semicirculară. În interior impresionează simplitatea tâmplii. Catapeteasma are unele elemente provenite din biserici mai vechi, probabil chiar rămășițe din vechea mănăstire arsă de tătari în Drogomana, din nordul localității. Catapeteasma a fost executată de către un meșter din

Maieru, al cărui nume s-a uitat.

Mai spun bătrânii că în acel an de foamete al construcției se mânca pâine de ovăz amestecată cu hamei sau chiar coțobrele (porumbe) fierte în lapte. De pe atunci măierenii sunt porecliți și coțobrei...

Biserica are forma simbolică a unei corăbii. Valoroase icoane pe lemn și pe sticlă împodobesc altarul și părțile laterale. Unele dintre acestea au fost zugrăvite în secolele XVII și XVIII. Demnă de toată atenția este o icoană unică, în felul ei, montată în iconostas, pe lemn, înfățișând supliciu frângerii cu roata, care, după părerea specialiștilor și a lui Rebreanu însuși, amintește martiriul lui Horea sau Tănase Tudoran. E posibil ca această icoană să fi stat la baza genezei romanului „Crăișorul Horea”; cu siguranță romancierul o cunoștea din copilărie... Mare păcat că s-au furat, cu doi ani în urmă, câteva din aceste icoane și încă nu s-a dat de urma lor!

Vreme de peste un secol biserică n-a fost zugrăvită, ci doar văruiată în culoarea alb-albăstrui. A fost reparată în anii 1912 și 1965, precum și în anul 2000. Inscripții nu se găsesc nici pe ziduri nici pe iconostas. Mai bine de un secol și jumătate s-a păstrat pavajul cu lespezi de piatră.

Biserica simbolizează, așadar, adevărul că credincioșii localnici păstrează cu multă pietate memoria strămoșilor, care, în acele vremuri de grea cumpănă, au reușit să o înalțe întru perpetuarea credinței și a conștiinței de neam. În anul 1978 lăcașul a fost declarat monument istoric și este vizitat de numeroși creștini, turiști români și străini.

La 22 octombrie anul 2000 bisericuța a fost resfințită de către P.S. Episcop Vicar dr. Irineu Pop Bistrițeanul, alături fiind P.C. protopop Ioan Dâmbu și preoții parohi locali Emil Coman și Ioan Lăpuște.

(va urma)

SEVER URSA

Sofloc în ziceri înțelepte A uita. Uitare....

Un defect? O necesitate? Oricum, ceva firesc și dilematic în același timp, să uităm, să nu uităm...

Filologic, lexicografic, a uita înseamnă o pierdere din memorie (momentană sau pentru totdeauna), a nu-și (mai) aduce aminte, a nu (mai) ține minte.

Nu-i tot una uitarea cu uitecena mărunță, iar a uita voit poate însemna mai multă vinovăție (ori merit) decât în simpla amnezie patologică - nevinovata boală a uitării omenești.

Starea de excepție a uitării de sine poate fi o visare, o reverie, prin urmare, ceva pozitiv.

Noțiunea de a uita capătă nuanțe diferite în locuțiuni și expresii uzuale ca: a da sau a lăsa uitării (pe cineva sau ceva), a nu se mai interesa, a se sili să uite, a scăpa din vedere, a neglija, a ignora, a trece cu vederea, a ști cât a uitat cutare deci a nu ști mai nimic, a nu băga de seamă din distracție ori din dragă, din zăpăceală, a cădea în uitare ș.a. Se ajunge până la formele grave ale uitării care poate însemna rătăcire morală, iar în sens figurat: neant, neființă, haos, abis.

Procesele memoriei sunt dirijate de către un element afectiv. Rivarol spunea: "La memorie est toujours aux ordres du coeur": memoria stă întotdeauna la ordinele inimii. Marii gânditori au filozofat și filizofează pe tema uitării. Iată, de pildă, Syrius: singurul remediu al mizeriilor este uitarea.

Sunt oameni care uită cu ușurință și seninătate situațiile neplăcute iar alții și le amintesc constant. Depinde de caracter și temperament. Nicolae Iorga gândea că unii oameni cred adesea că lucrurile pe care le-au uitat nici n-au fost.

Credem că este o filozofie dăunătoare care, sub pretextul că salvează, chipurile, omul de sub focul pasiunilor, îl îndeamnă la nepăsare și la uitare de sine în sens negativ. Căci uitarea de sine are, cum am mai spus, și un sens pozitiv de înaltă valoare, înălțându-se până la visare, reverie care, cum se știe, implică spiritul creator al omului în varii domenii.

A te prefaca că uiți, așadar falsă uitare e mai periculoasă decât uitarea însăși.

Parafrazându-l pe Marcus Aurelius, am spune că toate sunt trecătoare și iute devin legende; iute, de asemenea, le acoperă cu desăvârșire uitarea. Aproape este uitarea tuturor din partea ta, aproape uitarea ță din partea tuturor. O reciprocitate de neeviat care îți dă fiori.

Să nu uităm totuși de frumoasa zicătoare românească: O bineface nu se uită. Cu siguranță, uituceniile de fiecare zi mai deschid creierului câte o supapă de aerisire. Nu-i mai puțin adevărat că scăpările de memorie aduc uneori neplăceri, pagube, consum de energie și de timp.

Bacon, vorbind despre Fluviul Lethe (Fluviul Uitării), zice că acesta curge și deasupra pământului, nu numai pe dedesupt. Iar Pascal adaugă: singurul leac al durerilor noastre constă în uitare, dar noi uităm leacul... Circulă și zicerea: iertăm dar nu uităm.

Deseori, uităm prea repede ce n-ar trebui uitat și invers. Un vers dintr-o cunoscută romanță ne consolează puțin: „căci și uitarea e scrisă-n legile-omenești”.

Și totuși marile bucurii și marile dureri sunt greu de uitat, la nivelul unei vieți omenești sau a unei generații. Putem oare uita grozăviile războaielor, ori marile pierderi ale celor dragi? Rănilile prea adânci nu se închid niciodată.

Câte n-a mai născocit ființa omenească spre a stăvili uitarea!

Și-a fixat și prelungit memoria în puterea computerului, tot pentru neuitare, atârând în „corola de minuni a lumii” încă o minune.

Poate, până la urmă, toate se varsă și se pierd în uitarea cea mare.

Am citit undeva că uitarea este implicată categoric în una dintre numeroasele definiții ale fericirii care ar suna cam așa: îți trebuie o sănătate de fier și o memorie slabă ca să fi fericit.

Noroc că oamenii înțelepți știu să așeze semne, monumente și cărți în calea „uitării celei oarbe”, vorba lui Eminescu.

ION DELAMARGINA

Note bibliografice:

1/ Sever Ursa, *Monografia Școlii generale de 10 ani*, lucrare în ms., Maieru, 1971, pag. 20-21;

2/ Emil Boșca-Mălin, *Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc*, București, 1945, Ed. Asoc. Scriitorilor și Ziariștilor Năsăudeni, pag. 53; vezi și Iuliu Pop, *Istoricul Parohiei Maieru*, lucrare în ms. (Muzeul „Cuibul visurilor”, Maieru, pag. 17)

ERATĂ: din neatenție, în timpul tehnoredactării s-a omis bibliografia de la episodul 30 din nr. trecut *Maieru, file de monografie*, după cum urmează:

1/ Vezi revista *Cuibul visurilor*, anul VII, nr. 2 (51), febr. 2002, pag. 3;

2/ Pamfilu Grapini, *Monografia comunei Rodna Nouă din fostul District al Năsăudului, împreună cu note istorice despre Valea Rodnei*, Bistrița, 1903;

3/ G. Barițiu, *Istoria Regimentului II român de graniță transilvan*, pag. 20-110;

4/ Sever Ursa, *Monografia Școlii generale de 10 ani din comuna Maieru*, județul Bistrița-Năsăud, lucrare în ms., Maieru, 1971, pag. 19-21.

istorie

Proza

Becleanul în publicistica lui Petru Mureșianu Sâreganul (3)

Petru Mureșianu Sâreganul nu numai consemnează și laudă reușitele școlii, ci este și cel ce constituie două fundații. În Sireagu/Florești și în Beclean, "pentru procurarea cărților și a materialului de scris pentru prunci și fete mai misere și la exameni să se dea celor mai diligenți premii". Fundația din Florești, în valoare de 100 fl. V.a., este consemnată de revista "Familia", nr. 31/1869, iar cea de la Beclean mai există consemnată de rev. "Transilvania" nr. 7-9, din 1914.

Într-o corespondență din "Sionul românesc"/5/, semnată cu precizarea funcției sale, "cancelistu sedriului", elogiază sprijinirea bănească a școlilor, citând versurile "compuse de dr. Toma Hontilă, jude procesuale în Mocodu, fiindu învățătoriu în Beclean, cu ocaziunea infientării fondului școlariu de acolo..."

"Inima cea bună
Bunătațea voastră,
Ce ajută școala
Meseria noastră.
Ca suveniruri sfinte
Vor fi neuitate,
Ca niște flori mândre
În secolii păstrate.
În câmpul vieții
Pentru acest bine
S-aveți fericire,
Tot zile senine.
Să vă deie cerul
Multă sănătate,
Să mai puteți face
Și școlilor parte."

În altă corespondență din "Sionul românesc"/6/, ziar ce apărea la Viena și condus de dr. Grigore Silași, fiu al Becleanului, face un istoric al bisericii din Beclean, remarcă pictura interioară, iconostasul cu inscripția latinească, "în cornul drept se află înmurațată una piatră cu inscripție ..., corul este înființat de renumitul protopop Basiliu Silași/ tatăl savantului Grigore Silași/, ..., corul bisericesc în care cântările se conduc de desterul docinte Simeon Moldovanu." La data corespondenței servea parohul Georgiu Tecariu, "un veteranu părinte, care încă posedă tonul sonor."

După moartea parohului George Tecariu, timp de un an de zile, parohia rămâne fără titular, fiind administrată de trei preoți din vecinătatea Becleanului: Vasile Moroșan din Săsarm, Dumitru Balasz din Măluț și Simeon Popan din Figa. Pe ultimul l-a preferat istoria să cunune pe părinții scriitorului Liviu Rebreanu.

În parohie apele erau puțin tulburi, datorită comportării unor preoți, și Tecariu a fost acuzat de credincioși că "trăiește cu o economă", cât și de luptele interne pentru ocuparea postului. Petru Mureșianu Sâreganul sesizează acest lucru și se ridică împotriva preoților "celibi", care, spune ei, "au o moralitate precară și oferă exemple proaste poporului" /7/. În acest sens compune o scrisoare în versuri prietenilor săi din Beclean, personae cu autoritate și influență, cerându-le să se unească în a cere să fie repartizată popă căsătorit, cu "preuteasa". Apelează la: invitația lui Simeon Moldovan, Ioan Grecu, proprietar și conducător al

"Societății teatrale"/cu S. Moldovan/, inv. Ioan Cârca, curator prim, Ioan Merzacu și sprijinitor al școlii, preot Pavel Saivan. Dovadă că aceste persoane erau lideri de opinie în opidul Beclean este și Ordinul comitetului supreme cezaro-regesc 7/4893/ confidențial, prin care cere judelei suprem date și acțiuni întreprinse de pr. Pavel Saivan, Ioan Grecu, P. Soareganu /sic/ Mureșan, pr. Grigore Pușcaru împotriva siguranței naționale. /8/

Pentru valoarea ei de document, redăm scrisoarea versificată în întregime, intitulând-o "Balada celibușului" /9/

"Frunză verde m[gheran
Vă scriu și eu din Beclean,
La Cârca cel procopsit
Cu condeiu ascuțit.
Frunză verde tot de mac
Bine-ar sta cioara pe crac,
Foaie verde de trifoi
Când vii Cârce pe la noi
Să vorbim noi amândoi
Despre-a nației nevoi.
Unde-i Grecu și cu Cârca
Nu se mestecă nici dracul,
Ci dezleagă orice rebus
Nu mimesc pre celibuș;
Celibușii sunt popi răi
Strică traiul la femei,
Pe bărbat îl fac gelos,
Strică traiul cel frumos.
Popa fără preuteasă
E ca floarea puturoasă.
Aveți grijă, voi băbrați,
Popă celib nu lăsați
Ca să între în Beclean
Care-l vatra lui Botean,
Profesorului Rognean
Și a teologului Salvan,
Ba și a marelui Silași.
Dacă celibe n-ar fi
Să umble în preumblare
Prin promenada cea mare.
Dar să spun și lui Merzacu
Să deie mâna cu Grecu,
Că-i sufler la diletanți,
Fără baltă și piper
Nu poate trăi ca ieri.
Moldovene și cu Grecu
Faceți lucru înțeleptu
Să dăm mâna în unire
Spre a celibilor pieire,
Aceasta o doresc cu dragu
Lui Grecu, Merzac și Cracu.
Nu i se poate contesta textului și o ușoară notă de joacă și umor.

ION POENARU

/5/ Sionul românesc, Viena, nr. 3, 1867, an I

/6/ Sionul românesc, an IV, nr. 13, 1872, Viena, 15 iulie

/7/ ms. Pg. 20/col.II/

/8/ Documente privind mișcarea națională a românilor din Transilvania 1892-1894, ed. Viitorul românesc, vol. II, pg. 399-400

/9/ Textul versificat în ms. Nu are titlu. Titlul ne aparține. Numele inv. Ioan Cârca este ortografiat de cei ce au copiat textul în ms. Neglijent, ajungându-se la forma Cracu/ușoară metateză./

NEDUMERITUL

Nenea Cârlig era un om îndesat, trecut de jumătatea vieții; s-a trudit din fragedă tinerețe cu munca, ba la repararea de drumuri, ba în lucrări de cântărire ca muncitor în cursa de calificare, dar a abandonat serviciul căutând o muncă mai ușoară. Nu învățase multă carte decât 6 clase la Școala Generală și cu chiu cu vai reușise să-și completeze 7 clase la Școala fără frecvență.

Avea omul un fel de a fi, încât colegii de muncă mai glumeau pe socoteala lui; cică are cârlig la șef. E adevărat că nea Cârlig avea și așa o ușurință de a vorbi, de a convinge în minciuni, încât el era convins că e jumătate de ce spune dar' mi-te cei cărora se adresa. Bine legat, cu fața lătăreață, nasul cârn cu două nări întunecoase, largi, de parcă își terminaseră canalele tocmai în creier.

Mersul lui de pe un picior pe altul, lateral, îi da impresia unui cosaș veșnic care înota în tarlăua de trifoi. A reușit omul și a ajuns salariat la Căminul Studentesc din cartierul Panduri. Ce vrei, își zicea, în viața dacă vrei să ajungi bine, două lucruri îți mai trebuie: cineva să te propună, altul să te susțină și gata. Cu sprijinul unchiului Bebe, fusese promovată administrator la instituția respectivă. Își luase munca în serios în noua lui slujbă și se dovedise grijuliu, activ și atent la îndeplinirea obligațiilor de administrator. În același timp un executant zelos încât deranja pe orice observator de slugărnicia lui față de șef: Da! Imediat! Cum să nu, de îndată!

Își procurase nea Cârlig un caiet ingineresc în care nota zilnic cele constatate pe teren. Observa el, în controalele făcute, că unele din persoanele de îngrijire nu-și fac bine datoria, că se mai găsesc gunoaie pe sub paturi, dar cel mai rău lucru după părerea dânsului era lipsa de grijă față de avutul public; studenții scriau pe ușile vestiarelor diferite nume. De abia aștepta dânsul o adunare a salariaților să-i critice dur pe toți care comit asemenea abateri de la disciplină. De aceea se pregătise cu date concrete pe care să le noteze în caietul său. Începând cu următoarea săptămână se hotărâse că pleacă din dormitor în dormitor după plecarea studenților la cursuri. Își puse mâinile în cap de ceea ce văzuse: uși de vestiare deschise cu desene și nume scrise cu pix sau creion chimic. În fiecare dormitor mai găsea câte doi, trei studenți din anii care nu aveau cursuri în primele ore.

- Cine a scris pe ușile vestiarelor? Întrebăse răstit administratorul pipăindu-și mustața cât cioara, gata de notare.

- Păi vezi și mata a scris acela al cărui vestiar este.

- A, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Ion Creangă! Lasă că-i învăț eu minte! Le voi cere exmatricularea!

Trece apoi în alte dormitoare și notează numele găsite, dar continuă să întrebe.

- Cine și-a bătut joc de dulapuri, tinere? Se adresează unui student găsit în dormitor.

- Cine crezi? Dacă nu cel ce folosește vestiarul respectiv.

- În ce an or fi? Cu adevărat fac raport ca în cel mai scurt timp să fie exmatriculat. Ia să-i notez aici și deschise caietul ingineresc și notează precizând ca pentru sine: vasăzică: I. L. Caragiale, G. Coșbuc, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Otilia Cazimir! Ce caută o studentă între voi? Cine i-a dat aprobare? ieșind nervos pe ușă trântind-o zdravăn.

După câteva zile, în aula institutului se desfășurase și adunarea sindicală de alegeri. După darea de seamă se înscriu la discuții participanți de toate gradele. Spre sfârșit participă și câțiva din sectorul administrativ care răspund unor întrebări; participa și nea Cârlig care își etalează vocea de bariton ca un clopot de se aude clar în toată sala.

- Tovarăși, am fost prin camere și am constatat cele mai grave abateri ale studenților în păstrarea avutului obștesc și în curățenie.

E posibil, studenți ca M. Eminescu, I.L. Caragiale, Pătru Hașdeu, Vasile Alecsandri, O. Goga și alții să-și bată joc de bunul poporului?

Întreaga sala clocoti într-un hohot de râs. Minute în șir continuă în sală un râs galopant. Cârlig înlemnise rămânând un moment nedumerit de ceea ce se întâmplă în jurul său. Membrii juriului de sus, de pe postamentul catedrei, abia se putuseră abține de la râs cu mâinile la față iar alții cu capul lăsat de suprafața catedrei.

Cârlig, revenindu-și și în aceeași măsură bănuind că este luat în râs, o zbughi din sală pe ușa laterală. Valul de râs încetinise amestecat cu rumoare.

Peste câteva minute aceeași ușă se deschise brusc și Cârlig năvălise în sală și cu gura trompetă strigase cât putuse: Tovarăși, din acest moment mi-e inclusiv de ce se mai întâmplă în cămin, iar el se făcuse nevăzut în rumoarea care începuse din nou. Noroc că el avuse cârlig la unchiul Bebe care îl ajutase să se angajeze paznic la primăria municipiului.

SIMION CHIȘ
București 28.05.2003

Stiri

stiri

stiri

Distinsa familie BORA IERONIM și LENUȚA a donat Bibliotecii comunale - Maieru 107 cărți în valoare de peste 10 milioane lei. Le mulțumim. (I.C.)

Religie

Reprezentanții Bisericii Penticostale din Maieru (pastor DUMITRU PETRU, prezbiter MIRCEA CROITOR), Șanț (prezbiter TITU SÂNGEORZAN), Rodna (prezbiter VASILE BUIA) și Anieș (AUREL PARTENE), coordonați de scriitorul DUMITRU MUNTEANU, directorul editurii "George Coșbuc", au publicat cartea "Dureri de demult", în care fiecare își prezintă câte o scurtă istorie a culturii comunității în care trăiesc.

Despre Maieru aflăm că Biserica Penticostală numără actualmente 700 de membri și că primii penticostali au fost Cârceie Petru și Calar Ion, întorși de pe frontul Primului Război Mondial în 1920. Vom reveni cu amănunte în numărul viitor.

(I.C.)

Distorie

Episcopul martir - IULIU HOSSU 30 ianuarie 1885 - 28 mai 1970 - primul cardinal român din istoria bisericii române greco-catolice de peste 303 ani, un sacerdot care trebuie sanctificat (3)

După 23 August 1944, Episcopul greco-catolic Iuliu Hossu prea puțini ani s-a bucurat de o demnitate și autoritate ierarhică în rândul populației și credincioșilor atât greco-catolici cât și ortodocși și de alte confesiuni, începând persecuțiile și îngrădirea drepturilor Bisericii greco-catolice, un semnal fiind dat de arbitrară lichidare a Bisericii greco-catolice din Ucraina Sovietică în martie 1946, pentru ca în 30 octombrie 1948 Episcopul Iuliu Hossu, împreună cu alți 12 martiri și mărturisitori ai credinței greco-catolice, printre care: Episcopii dr. Ioan Bălan de Lugoj, dr. Ioan Suciuc de Blaj, dr. Vasile Aftenie București, și chiar episcopul dr. Anton Durcovici de Iași (episcop romano-catolic pentru românii moldoveni) să fie luați prin surprindere și arestați, și purtați prin închisorile și mănăstirile din Dragoslavele-Muscel, Sighet, (în care se mai aflau închiși și mulți din foștii oameni politici dinainte) Curtea de Argeș și Căldărușani unde se sting din viață, Episcopul Iuliu Hossu, reușind să supraviețuiască timp de 22 de ani, într-o reclusiune continuă, considerată ca o pedeapsă, fără nici un fel de posibilitate de comunicare, vizite sau deplasare, fără a fi judecat la fel ca ceilalți stingându-se din viață la 85 de ani, având totuși bucuria ca la 28 septembrie 1969 să fie consacrat ca și Cardinal, fiind înmormântat la Cimitirul Belu catolic, din București.

Aceste arestări și lipsa de libertate a înalților ierarhi sunt nelegale și nejustificate, întrucât aceștia nu au fost judecați și condamnați, și, mai mult deși arestarea lor s-a dispus la 30 octombrie 1948, Decretul care a scos în afara legii cultul greco-catolic a fost promulgat cu mult mai târziu, nr. 358/1 decembrie 1948.

Rememorându-ne activitatea Episcopului greco-catolic dr. Iuliu Hossu, din cei 31 de ani de apostolat episcopal, trebuie îndeosebi remarcate:

- Conducerea diecezelor episcopale de Gherla, până în 1930, când a fost mutată la Cluj, primul sigiliu fiind: "Sigiliul Episcopiei greco-catolice române de Gherla 1856" (data începerii activității acesteia) după care odată cu mutarea la Cluj, cel de-al II-lea sigiliu, având inscripția "Episcopia română" de Cluj-Gherla, 1856-1930).

- Conducerea cu prestanță a celor două școli înalte de pregătire a viitorilor preoți greco-catolici, mai întâi cea de la Gherla, cu denumirea: "Seminarul Teologic român greco-catolic", iar, mai apoi "Academia Teologică română greco-catolică din Cluj".

- Formarea și educarea în cele două școli de învățământ superior, a aproape 1.000 de tineri introduși în sânul veneratului cler, hirotonirea ca lectori, subdiaconi și diaconi și apoi hirotonirea lor ca și preoți în credința lor greco-catolică, printre aceștia fiind și preptul greco-catolic Anhidim Bob, din Maieru, mort de tânăr în 1933, la numai 33 de ani, preotul licențiat Gavril Pop, în Rodna și Șanț, mort în 1965, și preotul Ioan Sângeorzan, în Rodna, mort în 1977, îndepărtați din preoție, întrucât nu au renunțat în 1948 la credința lor, aceștia doi fiind unchiul nostru, după mama Paraschiva, văduva preotului Anhidim Bob, fiii Horațiu și Radu Traian Bob.

Odată cu hirotonirea ca preoți, tuturor Episcopul care era păstorul lor le spală picioarele așa cum și mântuitorul spăla picioarele ucenicilor săi.

- Vizite episcopale în cuprinsul diecezelor și sfințiri de biserici, dintre care amintim: cea din Bistrița Bărgăului din 22 august 1931, printre soborul preoților aflându-se și tatăl nostru Anhidim Bob, preot în Maieru, cât și mai înainte, sfințirea fundației bisericii din comuna Rodna, începută încă la 1 iulie 1938, și sfințită la 5 iulie 1938, în asistența reverendissimului Ioan Agîrbiceanu, canonic și cunoscut scriitor, Ștefan Buzilă vicar, clarisisimul dr. Emilian Lemeni profesor la Academia Teologică din Cluj, cât și a preotului paroh al Rodnei, Simion Pop (mutat mai târziu ca și vicar la Năsăud) și preotul licențiat Gavril Pop, amintit mai înainte, unchiul nostru, la această sfințire participând și noi, ca elevi, cât și numeroși credincioși, pe atunci cu toții greco-catolici, biserica fiind terminată de abia în 15 august 1965, sfințindu-se din nou, însă într-o altă credință, cea ortodoxă.

După sfințirea fundației bisericii, din 15 iulie 1938, slujbele au continuat în biserica veche, ca și mai înainte reconstruită pe zidurile rămase de la biserica distrusă de tătari, încă în 1825, pe portalul acesteia fiind înscrisă și acum: "La anul 1859, s-au renovat și mai lungu pe ruinele templei derivate prein mongoli la 1242", în această slujind preotul paroh Lazăr Sângeorzan, Simion Timiș, Calistru Flămând, și Ioan Sângeorzan (unchiu nostru), până în 1948, fiind îndepărtați din activitate din cauza netrecerii la ortodoxism.

- stăruința Episcopului pentru ca preoții să țină în toate duminicile și sărbători, predici convingătoare, să facă cât

mai dese spovedenii și mărturisiri, să viziteze pe bolnavi făcându-le maslu la nevoie, și să-i ajute pe cei nevoiași.

- au fost trimise pastorale episcopale, la marile sărbători, la toate parohiile pentru a fi cunoscute de credincioși.

- s-a insistat pentru catehizarea elevilor în școli, introducerea exercițiilor spirituale, participarea elevilor la slujbe în duminici și sărbători, iar noi, cei de la școlile din Năsăud, făcând aceasta în capele, cei mai mulți fiind în Capela Internatului liceului, care se afla în clădirea "Regna" din Școala Normală.

- păstrarea tradițiilor religioase și datinilor în școli, prin prezentarea de obiceiuri creștinești în școli, de Crăciun, Anul Nou, de Paști, colinde, scenete religioase, cântări, etc.

- religia, ca de obicei obligatoriu în toate școlile, cu planuri de lecții pentru orele de religie, la liceul din Năsăud, noi avându-l ca profesor de religie pe preotul greco-catolic din Rodna, Lazăr Sângeorzan, până la terminarea liceului, în 1947, arătând că în toți anii de liceu, de la clasa I-a și până la clasa a VIII-a, atât la Liceul din Brăila, în timpul refugului, cât și la Liceul din Năsăud, religia era trecută ca prim obiect de studiu și apoi celelalte materii, mie Horațiu Bob, fiindu-mi un sprijin în credință, și de asemenea și mie Radu Traian Bob, deși spre sfârșitul studiilor mele liceale, această materie a fost scoasă din program.

- pelerinajele făcute la Mănăstiri, în fiecare an de către Episcopul Hossu și credincioșii greco-catolici, îndeosebi la Nicula, cea mai apropiată, vizitată și de noi ca elevi, un locaș renumit și pentru pictura de icoane pe sticlă, după 1948, devenind mănăstire ortodoxă.

Desigur, nu pot fi amintite toate devoțiunile acestui Episcop, în slujbele credinței Greco-Catolice, multe necunoscute de noi, în misiuni și reuniuni parohiale, dar cele prezentate de noi din cercetarea unor documente cât și din relatările unor preoți greco-catolici, printre care unchiul nostru Gavril Pop și Ioan Sângeorzan, rămași în aceeași credință, ne duc la convingerea că viața acestui Episcop, de la naștere până la moarte, a fost închinată slujirii Bisericii sale, încununată cu cea mai înaltă distincție a vrednicului ierarh, aceea de CARDINAL de care s-a bucurat încă în viață.

Actul de la 1948 nu a rămas fără urmări, deoarece preoții au rezistat numeroaselor presiuni ale autorităților de a-și părăsi credința, cea mai mare rezistență opunându-o preoții de pe Valea Someșului Mic și Someșului Mare, preferând îndepărtarea lor din activitate și murind în credința pe care au slujit-o.

Totuși un fapt deosebit, ieșit din comun, în părăsirea credinței, este acela al fostului preot din Cojocna, Teofil Herineanu, unde mai slujea și preotul Lupaș (o rudă a noastră), care, ca o răsplată, a fost numit imediat după 1948, Episcop al Romanului și Hușilor, sub același nume de Teofil, care mai târziu a fost dus la Cluj ca și Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, și care, probabil având remușcări pentru fapta sa, a publicat și o carte sub titlul: "Episcopul ortodox și greco-catolic față de problemele religioase și naționale ale poporului român de-a lungul celor 250 de ani de la Unirea cu Roma", apărută în 1956, căutând ca să-și justifice fapta sa, bineînțeles slujind ortodoxismul.

De altfel, acest ierarh s-a dovedit rău voitor, așa după cum arată fostul Cardinal Alexandru Todea, într-un interviu încă din martie 1990, când face precizarea că: Dialogul cu Biserica Ortodoxă s-a întrerupt, regretând acest lucru, și mai apoi: "Noi am propus ca să fim lăsați să facem slujbele religioase în bisericile noastre, dar Arhiepiscopul Teofil n-a acceptat, și de aceea credincioșii greco-catolici se roagă în continuare prin săli improvizate, prin parcuri, și piețe publice, sub cerul liber, "fiind apreciată bunăvoința Arhiepiscopului și Mitropolit ai Banatului dr. Nicolae Corneanu, care a restituit, în integritate, bisericile greco-catolice, fiind singurul ierarh ortodox din țară, care a satisfăcut această cerință.

Aititudinea fostului preot din Cojocna, Teofil Herineanu, după părăsirea credinței greco-catolice, ajuns episcop și Arhiepiscop, deși n-avea pregătirea teologică necesară și nici harul acestei demnități, ori aite merite, în refuzul de a ceda cel puțin unul din locurile de cult, este pentru noi credincioșii greco-catolici, cu atât mai dureroasă cu cât ne este cunoscut faptul că pe strada Bob, din Cluj există o biserică ridicată prin strădaniile Episcopului Ioan Bob, împrejurare știută și de acest ierarh convertit la o altă credință, cu bună știință și nesilit de nimeni.

Noi, ca fii de preot greco-catolic, cu unchi de aceeași credință, am avut bucuria de a întâlni și cunoaște personal pe Episcopul greco-catolic Iuliu Hossu, atât la reședința

episcopală din Cluj, Calea Moților, cât și la Academia Teologică, clădirea nouă, din apropierea Universității, datorită mătușii noastre Florica Sângeorzan căsătorită cu inginerul Flaviu Suluțiu, fost director al Fabricii de Avioane din Brașov, a cărui mamă a fost soră cu mama Episcopului, eu, Radu Traian Bob, fiind chiar sprijinit ca să încep studiile liceale la singurul liceu din Cluj cu predare în limba română, în timpul ocupării Ardealului de Nord.

În toate peregrinările noastre prin Gherla, ne amintim când trecem prin fața fostului Seminar greco-catolic de anii petrecuți de tatăl nostru, preotul Anhidim Bob, întru desăvârșirea pregătirii sale teologice, iar la Cluj, când trecem pe strada Moților, prin fața Reședinței Episcopale, și apoi prin fața fostei Academii Teologice de lângă Universitate, ne amintim de unchiul nostru Gavril Pop și Ioan Sângeorzan, care și-au desăvârșit aici studiile teologice, totodată intrând și rugându-ne și în fosta Catedrală Episcopală de lângă aceasta, pe care de altfel o frecventam și în anii studenției, aflându-ne în apropierea Episcopului dr. Iuliu Hossu, care își avea locul în scaunul episcopal.

Este destul de dureros ca astăzi, după mulți ani de la promulgarea Decretului nr. 126/24 aprilie 1990, când Biserica Greco-Catolică este recunoscută oficial, alături de numeroasele culte din țara noastră, ne găsim în aceeași situație pomenită de Cardinalul Alexandru Todea, în interviul din anul 1990, și nu este reintrodusă în toate drepturile sale, nebeneficiind de „restituție în întregum”, adică restabilirea Bisericii sub toate aspectele: manifestarea în deplină siguranță a credinței religioase, libertatea acesteia fără opreliști cât și restituirea în totalitate a bisericilor, a caselor parohiale, a celorlalte clădiri și terenuri trecute în proprietatea Statului, nesocotindu-se chiar și vizita în țară la noi a Papei Ioan Paul al II-lea, acum câțiva timp.

Mărturia asupra Cardinalului martir dr. Iuliu Hossu poate aduce preotul greco-catolic Ioan Vranău, din Maieru, care deservește în credința lui bisericile din Rodna, Șanț și Recelea (Ilva Mare) cu un devotament rar întâlnit și care a avut fericirea de a-l vedea, auzi și a-l avea ca propovăduitor încă din primul an al studiilor teologice începute în 1947, și întrerupte samavolnic în anul 1948 prin scoaterea în afara legii a cultului nostru.

Credința acestui preot ne apare ca o lumină veșnică printre noi, de-a lungul atâtor ani de privațiuni, fiind, poate, singurul preot greco-catolic în viață care ne poate face mărturisiri, această credință înrădăcinându-se și în sufletele celor doi fii ai săi, care i-au urmat calea în preoție, avându-l în inimă și conștiință îndeosebi din anul 1989, odată cu recunoașterea oficială a bisericii greco-catolice, când prin Decretul nr. 126/24 aprilie 1990, a fost abrogat Decretul nr. 358/1 decembrie 1948, și când acesta și-a început activitatea în mod concret prin reactivarea Bisericii noastre în comunele Maieru, alături de părintele Augustin Partene și apoi Sângiorz Băi, reușind, după îndelungate eforturi, să dea credincioșilor greco-catolici lăcașuri strălucite bisericesti, iar nu de mult, asemenea lăcașuri de închinăciune fiind dăruite credincioșilor tot de către acest preot, și în comuna Rodna, și satul Recelea din comuna Ilva Mare.

În încheierea acestor consemnări, Cardinalul Iuliu Hossu, rămâne în conștiința noastră și a credincioșilor greco-catolici, iar recunoașterea urmașilor, este suprema PREAMĂRIRE a omului ALES de Dumnezeu să ne călăuzească pașii în viitor.

Prezentarea emblematică, prin scoaterea din întuneric a acestei personalități de excepție, în urma cercetării mai multor documente pe care le-am avut la îndemână, făcută de noi în lungul drum al durerii...

- avocat dr. Horațiu Bob, și

- colonel magistrat Radu Traian Bob,

fiii preotului greco-catolic Anhidim Bob, care a slujit Biserica din Maieru, județul Bistrița-Năsăud, și hirotoni ca preot de Episcopul dr. Iuliu Hossu, înnoțit cu distincția de Cardinal.

Cogito: Ne socotim îndurerăți, când citind Pastoralele date la marea Sărbătoare a Învierii Domnului din acest an, 2003, cei doi Prelați: PSS Florentin Crihălmeanu, Episcop greco-catolic de Cluj, Gherla, și PSS Lucian, Arhiepiscop de Alba Iulia și Făgăraș, și Metropolit al Bisericii Unite cu Roma, greco-catolică, Blaj, n-au pomenit nimic în acest an jubiliar, despre martirul Cardinal Dr. Iuliu Hossu.

(Una altum silentium O tăcere adâncă)

(Cui bono? A quoniam bono? De ce? Spre binele cui?)

Aceiași frați credincioși greco-catolici.

C.P.N.

CRONICILE ORNITOLOGICE ALE ANILOR 2000/2003

1. Lucrarea intenționează să cuprindă un studiu avifaunistic al răpitoarelor diurne și nocturne din bazinul montan al Someșului Mare - observații din ultimii trei ani.

2. Limite teritoriale: spre nord creasta montană a Munților Rodnei înspre Maramureș (Borșa) / vest Valea Cormaia, orașul Sg.-Băi / sud Valea Ilvelor, Poiana Ilvei / est văfurile Ineu și Roșu, Valea Mare .

3. Lista avifaunistică cuprinde în acest moment (06.2003), 147 specii (față de 136 până în anul 2000), lista îmbogățită în ultimii trei ani cu 11 specii noi observate pentru prima dată în zona cercetată:

1. Buhai de baltă (*Botaurus stellaris*) - P. Ex. rar
2. Rața cu cap castaniu (*Aythya ferina*) - P. F. rar
3. Lebăda de iarnă (*Cygnus cygnus*) - P. Ex. rar
4. Șorecar mare (*Buteo rufinus*)
5. Șoim de iarnă (*Falco columbarius*)
6. Cocor (*Grus grus*)
7. Sitar (*Scolopax rusticola*)
8. Lăstun de mal (*Riparia riparia*)
9. Sfrâncioc mic (*Lanius minor*)
10. Lăcustar (*Sturnus roseus*) - Ex. Rar. acc. -O.I. Ex. rar -P.Ex. rar -P.7.F. rar -Ex.rar.acc. -O.V. rar - Ex. rar. ace.
11. Presura de tundră (*Calcarius lapponicus*) - O.I.Ex.rar

4. Dintre speciile de mai sus doar una este oaspete de vară și clocitoare: Sfrânciocul mic (*L. minor*) - un singur cuplu pe o suprafață de 20 km. Din aceeași listă avem două specii de răpitoare diurne, astfel încât lista familiei «Rapax» cuprinde 20 de specii (13 răpitoare de zi și 7 răpitoare de noapte). Iată și o încercare de «statutare» a acestora :

- *Aquila chrysaetos* - specie sedentară, foarte rară (parțial eratica în cazul exemplarelor juvenile ;

Circus aeruginosus - specie de pasaj extrem de rară ;

- *Circus cyaneus* - oaspete de iarnă foarte rar (observat și în pasajul de primăvară; observațiile tardive din acest an - 1.05.2003 - ne fac să bănuim cuibăritul acestei specii la limitele sudice, mai joase ale zonei cercetate);

- *Buteo lagopus* - oaspete de iarnă destul de rar ;
- *Buteo rufinus* - specie accidentală extrem de rară ;
- *Buteo buteo* - specie clocitoare, sedentar-eratica - *Pernis apivorus*-oaspete de vară rar (probabil clocitoare depresionare izolate;
- *Accipiter nisus* - sedentar și oaspete de vară ;
- *Accipiter gentilis* - specie cuibăritoare sedentară, dar bănuim că în timpul iernii, efectivele locale sunt îmbogățite cu indivizi solitari veniți din nord;

- *Falco tinnunculus*-oaspete de vară rar (mai des întâlnit ca specie cuibăritoare în zone montane cu altitudini mai mari de 1000 de metri;

- *Falco subbuteo* - oaspete de vară și desigur specie cuibăritoare destul de rară;
- *Falco peregrinus* - specie clocitoare, oaspete de vară foarte rar;
- *Falco columbarius* - oaspete de iarna extrem de rar, accidental;
- Speciile de pradă nocturne întâlnite în zonă sunt sedentare (cu o excepție) deci cuibăritoare, dar din ce în ce mai rar întâlnite din cauza traficului și exploatărilor forestiere, deranjamentelor cauzate de turiști, animale domestice, vânătoare, braconaj.

1. *Strix aluco*/ S.relativ corn;

2. *Strix uralensis*/ S.F. rar;
3. *Aegolius funereus*/S.F. rar;
4. *Glaucidium passerinum*/ S.F.

rar;

5. *Athene noctua*/ S. Rel. corn;
6. *Asio otus*/ S. rar;
7. *Otus scops*/O. V. rar;
5. Din totalul celor 13 specii diurne doar una poate fi considerată comună (C.) - *Buteo buteo* - și două relativ comune (R.c.) - *Accipiter nisus* și *Accipiter gentilis* -, celelalte fiind considerate din punct de vedere al densității și frecvenței drept specii rare (R.), foarte rare (F. R.), extrem de rare (Ex. R): clasificare utilizată de Weber 1998. Dintre speciile de «*Rapax noctivagus*» doar două specii pot fi considerate relativ comune: *A. noctua* și *Strix aluco*, celelalte pot fi considerate veritabile «rara aves» ale zonei ?!

Explorările sistematice în teren, experiența ornitologică acumulată în cei aproape paisprezece ani, participarea "conștiincioasă" la programele naționale de monitorizare a pasărilor: SINCRO, WETLANDS, LANIUS 2001, ORIOLUS 2002, UPUPA 2003 ne-au ajutat mult la identificarea și cunoașterea răpitoarelor din zonă. Observațiile cotidiene din 2003 au îmbogățit lista «*Rapax*» cu două specii noi: *F. columbarius* & *B. rufinus*. Încercăm valorificarea unor informații și observații din regiune (vânători, ciobani, turiști etc.) în speranța redescoperirii unor specii : *Circaetus gallicus*, *A. clanga*, *Bubo bubo*, cu o mare doză de reticență pentru că pot să apară situații hilare ca în cazul unui *B. stellaris* împușcat și identificat drept pasăre de pradă!?

6. Fără îndoială, cauzele rarefăcției acestor specii sunt multiple și diverse. Hăcuierea pădurilor și parcelarea habitatelor vor reduce drastic și dramatic populațiile de răpitoare destul de afectate de poluare, braconaj, trafic ilegal, colecționari, vânătoare, linii de înaltă tensiune etc. Ce-ar trebui să facem ?! Cu siguranță avem nevoie de ceva mai mult decât oferă un binoclu și trei biciclete pentru a explora și studia o zonă de câteva sute de kilometri - un program de cercetare, monitorizare și protecție a răpitoarelor din nordul țării sub egida S.O.R.

HOZA ILIE

Oameni de seama ai Maierului

Don Barna - etnograful și folclorist (14)

După care totuși primește paharul cu băutură și închină:

Să trăiți cu toți din casă,
Că s-o strâns oaste frumoasă!
Să trăiască tinerii,
După ei ne-am veselii!
Să trăiască nănașu,
După el îi lisovu!
Să trăiască nănașu,
După dânsa-i aiasta!
Să trăiască mirele
După el e binele!
Să trăiască și mireasa,
După ea se ține casa!
Că de-ar fi după bărbat
N-ar fi ață de-ncălțat,
Nici e vernică pe pat,
Nici e țol de te-nvelit,
Ai dormi noaptea ca-n vânt!
Bucură-te-mpărat mare,
De-o cămeșă ca o floare,
Cusută pe sub cetoare
Și uscată mult a soare!
E cusută cu ceiță,
Ca să nu meri pe uliță.
E cusută cu găurele,
Ca să vii sara devreme
Să-i mai tai vo două lemne.
Num-a doua-treia sară
Să ieși pe prispă afară
Să mai faci câte-o țigară!
Cămeșă-i cu slovănași
Câte-ai știut să le lași!
Ie-ți, măi mire, sac în cap
Să vezi străntu-ți-i ori larg.
Mirele întinde mâna după cămeșă cu colac, dar i se răspunde:
Nu te grăbi la luat

Cum te-ai grăbit la-nsurat,

Că părinții așa au zis

Că nu te-or însura!

Un obicei al nunții dispărut încă la începutul secolului, nostru, ai cărui text, cântec se păstrează și astăzi este „Gogea”, „În timpurile vechi”, demult cu 50 de ani, după celebrarea cununiei și după sosirea acasă la mireasă unde se ține nunta, una din paranimfe (druște, cheșmătoare) lua bun rămas miresei (numai fetelor, celor ce se căsătoreau pentru a doua oară nu), cântând următorul text:

„Gogea

la-ți, gojiță, voie bună

De la soare, de la lună,

De la fir de mătrăgună,

De la mamă-ta cea bună,

De la fir de mutătoare,

De la dragă șezătoare,

De la fir de busuic,

De la feciorii din joc!

Miresucă cu cunună,

Cămeșă pe tine sună

Să cunoaște că-l fi bună,

Că nici mă-ta n-a fost rea

Că te-a făcut frumușea.

Mireasă, mireasă bună,

Pară-ți rău după cunună,

După cununa cea verde

Că te-ai despărțit de fete,

Te-ai băgat între neveste.

După cununa cu flori,

Te-ai despărțit de feciori,

Te-ai băgat între nurori.” (Ms. 315. pag. 11)

Tu te-ai dat de-un tei

Și-ai zis că-ți trebe femeii.

Ia-ți, măi mire, sac în cap

Să vezi străntu-ți-i ori larg!

De largă, ți-o fi largă

C-o avut pânză să-i întrecă;

Și de lungă, ți-o fi lungă

C-o avut pânză să-i ajungă!

Când o fost la curăit

Un cot i-o mai trebuit.

Tăt satu l-o îmbiat

Cotu nu l-o căpătat

Și de guler io i-am dat!

Cămeșă-i cam groasă

Că-i de noapte toarsă;

Toarsă din șezători

Cu ocii pe la ficiori.

Cămeșă-i din butucei,

Toarsă de după viței,

Cu ocii pe la prașcă!

Nu fi, mire, supărat

Pentru ce ți-am predicat,

Că mireasa m-o-nvățat!

Că mireasa o zis așa:

Eu de nu ți-oi predica

Gura-n ceafă mi-a strămba!

Eu dacă nu ți-le-oi spune

Gura-n ceafă mi-a pune!

Florică iarbă grasă,

Și de-aicea până acasă

Nu m-a lăsa sănătoasă,

Zi că nu-i drept, măi mireasă!” (Ms. 346. pag. 70-84)

Un joc specific nunții someșene este jocul "mireasa în bani", la care iau parte toți nuntașii: "Fiecare oaspete, fie fată, fie fecior, nevastă ori bărbat învârte de 3-4 ori mireasa și pune într-o farfurie câțiva lei; mai pune, mai joacă, nu pune, vine altul la rând. Jocul miresei îi începe nașa cu nașul și-i termină mirele". (Ms. 346. pag. 87).

Nelipsite de la nici o petrecere românească, strigăturile ocupă un loc însemnat în ritualul nunții. Ca moment de producere acestea se strigă pe drum de colăcari, la masă, la jocurile nunții, sau când se aduce găina la nănași. Ca tematică, ele sunt foarte diverse, în raport cu momentul nunții și persoana căreia îi sunt adresate, care sunt de multe ori așa de "usturătoare și satirice", după cum notează Ion Barna.

LIVIU PĂIUȘ

(continuare în pag. 8)

GORILA

ORIZONTAL: 1) Eroul romanului, de "treizeci și trei de ani", fiul lui Vasile Popescu din Uda-Argeș, băiat sărac, "s-a înscris la Drept pentru carieră și la litere pentru plăcerea lui", devine om politic și gazetar de temut, moare împușcat de Ion A. Ionescu (Pahonțu) - Profesia lui Constantin Rotaru, un om "înalt, voinic, cu părul foarte nins și cu fața tinerească trandafirie, cu ochii albaștri sentimentali" ajunge în timp prim-ministru al guvernului... 2) ...și soția acestuia, o femeie "micuță, plâpândă și delicată, ca o marchiză de demult" - Fiica foarte frumoasă a bancherului Leopold Goldstein, soția lui Octavian Utalea. 3) Facultatea pe care a urmat-o Corina Rotaru, fiica lui Constantin, luând și licența - Perioadă de timp. 4) Ediție scurtă! - Preotul care la înmormântarea lui Toma Pahonțu "încheie slujba cu o cuvântare care stoarse multe lacrimi" - Telemancu Iuliana. 5) Bancnotă de o mie de lei - Industriaș ardelean, "unul din cei mai bogați oameni din țară și cunoscut antisemit", "era bine făcut, cu niște ochi de culoarea oțelului, cu luminile reci și pătrunzătoare, cu mici licăriți catifelate" (Octavian). 6) Tânăsescu, vicepreședintele Camerei, "fost de două ori ministru", atacat în ziarul "România" imediat după remanierea guvernului, "acuzându-l că ar ocroti un scandalos trafic de terenuri petroliere" - Studentul Ionescu, prietenul lui Vasile Cumpănașu, doi "frați de cruce", care afirma despre ziarul "România" că "e prima goarnă care sună deșteptarea românească", sfârșind să-l asasineze pe idolul său. 7) Organul de stat care a exercitat puterea executivă, condus de Constantin Rotaru și din care a făcut parte și Toma Pahonțu - Capul familiei! 8) Apare Teofil! - Alexandru - În această zi. 9) Rudele prin alianță ale tinerei familii Teofil și Corina Drugeanu au devenit soții Belcineanu, care i-au cununat - Final de epopee! - Sfârșitul romanului Gorila! 10) Alifia lui Mircea! - Fiica profesorului de latină Cumpănașu, rămasă

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										

orfană de mamă la cinsprezece ani, elevă "în clasa a șaptea la Central, deșteaptă, vioaie, drăguță", prietenă cu Virginia, soția lui Toma Pahonțu. 11) Preotul care a oficiat logodna religioasă a Corinei Rotaru cu Teofil Drugeanu - Obiect vestimentar purtat în mai tot timpul de către Toma Pahonțu, dându-i un aer de superioritate. 12) Bătrânul Drugeanu, "o figură blândă, rotundă, inofensivă", soțul Paulinei, "o femeie trecută, uscată și foarte mândră de superioritatea ei genealogică" și tatăl mirelui, Teofil - Secretarul magistratului Constantin Rotaru, "negricios și rotofei, arivist înverșunat care-și lingusea patronul atât de ostentativ că indispunea lumea" (Danciu).

VERTICAL: 1) Marea doamnă de onoare Iuliana și "nedespărțită prietenă a d-nei Belcineanu, deși mai în vârstă cu vreo unsprezece ani", prezentă la logodna Corinei cu Teofil - Răsfățată ingenuă de la Teatrul Național, "d-ra Georgescu, micuță, blonduță și grăsuță", amanta lui Constantin Rotaru. 2) Fiul lui Iacob Stoica din Alba Iulia, avocat, fratele Virginiei Pahonțu și al Elenei Strungaru din Aiud - Părinții lui Toma Popescu-Pahonțu din satul Uda (Argeș), oameni nevoiași (sg.). 3) Prin care nu trece lumina - Ținutul din care-și trăgea obârșia Toma Popescu-Pahonțu, eroul romanului, unde părinții acestuia "n-aveau în satul Uda decât vreo cinci prăjini de pământ, vatra casei" - Și e francez. 4) Naționalitatea bancherului Leopold Goldstein, socrul lui Octavian Utalea - Iuga Cului. 5) Apare Cristiana! - Simbol bănesc în Bulgaria - Institutul de Proiectări Navale (siglă). 6) Numele de alint al generalului Alexandru Coroiu, "îndesat, cu pieptul plin de decorații, cu părul și mustățile sure tunse ca peria" - Strada din București unde a avut loc odiosul asasinat al lui Toma Popescu-Pahonțu săvârșit de un "Frate de cruce", Ion A. Ionescu. 7) Auxiliar al viitorului - Arțar (pop.) - Localitate în Mexic. 8) Diferența de timp marcată de două ceasornice situate pe longitudini diferite ale pământului - Servește! - Râu în China. 9) Apariția Cintiei! - Luni! - Publicațiile "Universul" și "România" la care a lucrat ani buni Titu Herdelea, eroul întâlnit de cititori în romanele Ion și Răscoala. 10) Este cel mai bun - Tânărul Drugeanu, ginerele lui Constantin Rotaru, soțul Corinei, va deveni un om al zilei, o persoană influentă - Nouă roman. 11) "O steluță foarte tânără, cu picioarele impecabile, cu sânii rotunzi și o figură drăgălașă cu un născub obraznic și niște ochi parcă puțin adormiți care priveau mereu departe...", pentru care Toma Popescu-Pahonțu făcuse o pasiune în timpul cât Virginia și copiii erau plecați în Ardeal - Drumul prin parc.

Dicționar: LVA, ETLA, IAL.

SERGHEI COLOȘENCO

Don Barna - etnograf și folclorist (14) / urmare din pag. 7

Iată câteva dintre strigăturile notate de Ion Barna:

„Femeia care-i urâtă
Nu trebuie ciufulită
Scoate-o afară când trăznește,
la o piatră și-o plesnește!
Intră-n casă și zi: zău,
C-o trăznit-o Dumnezeu!

Bucură-te, soacră mare,
Că-ți aduc ceptănătoare,
Pe unde te-a ceptăna
Șapte ai nu te-a mânca,
Pe una te-a netezi,
Șapte ai nu-i trebui!

Tânără mă măritai
Și reia soacră-mi căpătai.
Cînd dă-n căne,
Dă și-n mine,
Bat-o ziua de mîne!
Ș-apo-n căne dă o dată
De mine rupe-o lopată!
Câtă căne zice: ne,
Câtă mine: te, cătea!

Mândruța care-i mândruță
Trece Dunărea desculță.
Dar și care-i blăstămată,
N-o trece nici încălțată.
Sai, mândruțo, sai porțiță
Vino să-ți sărut gurița!
Sai, mândruțo, sai pârleazu,
Vino să uităm năcazu!

Decât pită cu slănină
De la o babă bătrână,
Mai bine-o cojiță arsă
De la o fată frumoasă.

Floriciță, floare-albastră,
Și-aseară-am trecut pe coastă,
Pi din sus de casa voastră!
Tată-to lemne tăia,
Mă-ta-n grădină plivea,
Cu florile se sfădea,
Pe mine mă ocăra.
Spune-i, mândro, mîne-ta
Să semene mac în prag
Că n-oi vini să-i-l calc.
Crească ruja macului
Cât rotița plugului,
Mâna pe tine n-o pui.
Pui-o cine cum a vrea,
Că io mi-am pus partea mea
Durmind eu noaptea cu ea;
Pui-o cine cum să poate
Că io mi-am pus a mea parte,
Durmind cu dânsa-ntr-o noapte.

Trandafir cu crengi înalte,
Pun dragostea după spate
Și mă duc într-altă parte
Și las dragostea-n pustie,
Nu m-oi ruga, mândro, ție.
Și las dragostea săcreată,
Nu m-oi ruga la o fată,
Să mă știe lumea toată.
Că lumea-i gură de babă,
Te duce la vorbă slabă.
(Ms. 346, pag. 62-66)

Un obicei al nunții dispărut încă de la începutul secolului nostru, al cărui text, cântec se păstrează și astăzi este „Gogea”. În timpurile vechi, demult cu 50 de ani, după celebrarea căsătoriei și după sosirea acasă la mireasă unde se ținea nunta, una din paranimfe (druște, chemătoare) lua rămas bun miresei (numai fetelor, celor ce

se căsătoreau pentru a doua oară nu), cântând următorul text:

„Gogea
la-ți, gojiță, voie bună
De la soare, de la lună,
De la fir de mătrăgună,
De la mamă-ta cea bună,
De la fir de mutătoare,
De la dragă șezătoare,
De la fir de busuoc,
De la feciorii din joc!
Miresucă cu cunună,
Cămașa pe tine sună
Să cunoaște că-i fi bună,
Că nici mă-ta n-a fost rea
Că te-a făcut frumușea.
Mireasă, mireasă bună,
Pară-ți rău după cunună,
După cununa cea verde
Că te-ai despărțit de fete,
Te-ai băgat între neveste.
După cununa cu flori,
Te-ai despărțit de feciori,
Te-ai băgat între nurori.” (Ms. 315, pag. 11)

Finalul manuscrisului despre nuntă consemnează încheierea petrecerii. Apoi joacă până în dalbă zi. Oaspeții, rând de rând, pleacă acasă, cei rămași mai iau o masă, pe urmă pleacă cu toții în corpore, cu staroste, cu tânăra pereche și petrec acasă nașii cu muzică, unde, dacă mai e posibilitate, continuă până la către amiază. (Ms. 346, pag. 87)

Materialele culese de Ion Barna sunt deosebit de interesante nu numai artistic, dar și documentar, ele consemnând, la acea dată, manifestarea spirituală a unei comunități. Redarea lor, astăzi, în forma lor cât mai fidelă, caută să pună la îndemâna celor ce studiază acest aspect al spiritualității populare, un izvor bogat de date culese cu mare autenticitate.

LIVIU PĂIUȘ

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Lazăr Ureche

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania)

Corectură: Mircea Prahase

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD

Machetare: Ieu Crăciun

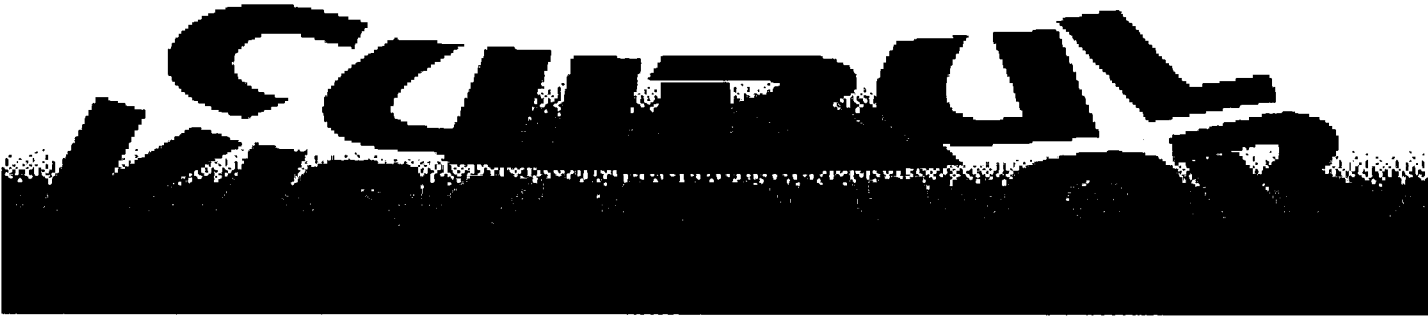
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N. Titulescu, nr.

18, tel. 0263 223.201, fax: 0263 238027

ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRITA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL IX Nr. 2 (61) *** APRILIE 2004 *** 8 PAGINI *** 10.000 LEI

Constituția revizuită a României (I)

Noi, românii, nu ne putem lăuda viață și practică parlamentară prea veche. Primele reglementări fundamentale, nu neapărat și constituționale, ne sunt impuse din exterior. Dacă Regulamentul organic (1831) îl considerăm „constituție”, atunci înseamnă că ironia sorții face ca statul cel mai înapoiat din Europa de atunci, să fi primit sarcina din partea celorlalte puteri europene să ne „democratizeze”.

Prima adevărată Constituție a României este aceea din 1 iulie 1866. Cel puțin dintr-un întreg punct de vedere: pe harta lumii era deja un stat cu numele România, această constituție era emanția de voință prin organele reprezentative ale poporului român, apoi însuși actul normativ în cauză se autointitula Constituție.

După desăvârșirea unității naționale a poporului român la 1 Decembrie 1918, Constituția de la 1866 era depășită, astfel că s-a adoptat Constituția din anul 1923. S-a spus și s-a scris că această Constituție a fost una din cele mai avansate și democratice constituții europene. Ultima constituție monarhică a fost aceea din 1938.

Apoi soarta ne-a procopsit cu trei Constituții comuniste: aceea din 13 aprilie (!) 1948, a urmat Constituția din 1952, iar la urmă Constituția lui Ceaușescu (21 august 1965).

A trebuit să aibă loc Revoluția română din 16-22 decembrie 1989, să se sacrifice aproape 2.000 de tineri pe altarul libertății, dreptății și democrației, să se „linșeze” cuplul de dictatori ceaușști, pentru ca să se pună problema unei noi Constituții în România.

Alegerile din primăvara anului 1990, constituirea primului Parlament post-decembrist, aveau ca scop suprem adoptarea unei noi Constituții pentru România. Constituția României a fost adoptată în ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991 și a intrat în vigoare în urma adoptării ei prin referendumul național din 8 decembrie 1991. Textul Constituției României a fost publicat în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991.

Timp de peste un deceniu, Constituția din 1991 ne-a fost îndestulătoare.

Noile mutații produse pe glob în ultimii ani, problema integrării României în structurile euroatlantice, evenimentul din 11 septembrie 2001 care a schimbat nu numai fața Americii ci și chipul lumii, - imperfecțiunile tot mai acute resimțite în conținutul Constituției din 1991 au impus cu necesitate revizuirea, pentru prima dată, a Constituției în vigoare.

Toate constituțiile statelor moderne (capitaliste și democratice) au incluse (în dispozițiile finale) instituția revizuirii propriilor constituții, minus constituțiile comuniste. Probabil în virtutea ideii tabu că ceea ce stabilește un dictator o dată este valabil pe veci.

Până și Constituția lui Ceaușescu a fost modificată de mai multe ori, revizuită nici o dată, pentru că nu se accepta această noțiune nici în dispozițiile Constituției, nefiind acceptată nici în mintea dictatorului.

Constituția din 1991 a fost revizuită. Legea de revizuire a Constituției nr. 129/2003 a fost aprobată prin referendumul național din 18-19 octombrie 2003 și apoi publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 758 din 29 oct. 2003. După revizuire, Constituția României a fost republicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 767 din 31 septembrie 2003, textele primind o nouă numerotare.

Constituția revizuită, potrivit art. 156 (ultimul), a fost modificată și completată.

Comentarea modificărilor și completărilor constituționale se poate face în mai multe modalități: prima, ar fi aceea de prezentare a principalelor și esențialelor modificări și completări ale Constituției; a doua, este aceea de prezentare exhaustivă a Constituției revizuite; după care se poate face și o prezentare, mai puțin pretențioasă, a prevederilor constituționale.

Astfel, am considerat potrivită prezentarea (într-o primă parte) a prevederilor constituționale abrogate, (adică eliminate din Constituție); apoi (partea a II-a) a prevederilor constituționale complet noi, iar apoi modificările și completările (partea a III-a) să le comentăm împreună.

I. Prevederi constituționale abrogate

Din Constituția nerevizuită au fost abrogate 5 prevederi

(articole), în realitate doar trei, celelalte două schimbându-și locul în corpul Constituției.

1. Astfel, art. 51 denumit „Respectarea Constituției și a legilor”, a fost abrogat. În fapt, el a fost mutat în ansamblul articolului 1 din Constituția revizuită.

2. Art. 70 **Independența opiniilor: Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile și opiniile exprimate în exercitarea mandatului.**

O astfel de prevedere constituțională se găsește preluată întocmai în art. 72 alin. 1 din Constituția revizuită. Numai că imunitatea parlamentară (din vechiul articol 70) care părea absolută este acum circumstanțială prin art. 72 prin Constituția revizuită.

3. Art. 71: **Indemnizația și celelalte drepturi Deputații și senatorii primesc o indemnizație lunară. Cuantumul indemnizației și celelalte drepturi se stabilesc prin lege.** În timp a apărut legea de care vorbește Constituția, așa încât aceasta prevede și încă la nivel de reglementare fundamentală nu se justifică.

4. Art. 75: **Trimiterea proiectelor de legi și a propunerilor legislative de la o Cameră la cealaltă. Proiectele de legi sau propunerile legislative adoptate de una din Camere se trimit celeilalte Camere a Parlamentului. Dacă aceasta din urmă respinge proiectul de lege sau propunerea legislativă, ele se trimit spre o nouă dezbateră Camerei care le-a adoptat. O nouă respingere este definitivă.** Luând în derădere o astfel de prevedere, abrogată astăzi, se practica atunci un gen de ping-pong legislativ.

5. Art. 76: **Medierea: Dacă una din Camere adoptă un proiect sau o propunere legislativă într-o redactare diferită de cea aprobată de cealaltă Cameră, președinții Camerelor vor iniția, prin intermediul unei comisii paritare, procedura de mediere. (2) În cazul în care comisia nu ajunge la nici un acord sau dacă nici una din Camere nu aprobă raportul comisiei de mediere, textele aflate în divergență se supun dezbaterii Camerei Deputaților și Senatului, în ședință comună, care vor adopta textul definitiv cu votul majorității.**

Așadar, acum această instituție a medierii este eliminată din Constituția revizuită a României. De ce! Lesne de răspuns: pentru celeritate și eficiența Parlamentului. Atributul principal al Parlamentului este acela de a da legi țării. Cum să le adopte dacă le pasează de la o Cameră la alta? Numai așa se poate explica emiterea de către Guvernul României, care are principal atribut aplicarea legilor, în perioada 1993-2003, a 1280 ordonanțe, ceea ce duce și la ideea unei confuzii între autoritățile publice ale statului, adică legiuiește cel ce trebuie să guverneze.

Eliminându-se medierea, organul legiuitor este obligat să adopte legi, să fie eficient și, deci să-și împlinească menirea.

Putem conchide că prin eliminarea medierii, o adevărată „frână” legislativă, s-a realizat unul din scopurile majore ale revizuirii Constituției românești.

II. Prevederile constituționale complet noi

O prevedere legală nouă se poate concretiza într-o teză (simpla propoziție sau frază a unui aliniat), un aliniat întreg, un articol sau, cazul Constituției revizuite, un titlu (VI) complet nou introdus în corpul Constituției. Ceea ce se are în vedere, considerându-se nou, este esențialitatea acelei prevederi, nereglementată anterior.

Astfel s-a ajuns la introducerea în Constituția româniei a unui titlu în plus: VI: **Integrarea euroatlantică**, titlu care are două noi articole.

Art.148: **Integrarea în Uniune Europeană (1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și a exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.**

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive a Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor 1 și 2 se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinirea obligațiilor rezultate din cadrul aderării și din prevederile alin. 2.

(5) Guvernul transmite cele două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aderării Uniunii Europene.

Art. 149: **Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.**

Consemnăm, cu satisfacție, atingerea acestui obiectiv de către România, la 2 aprilie a.c.

În partea a III-a a lucrării ne vom ocupa de prevederile constituționale modificate și/sau completate unele cu un pronunțat caracter de noutate, revizuirii constituționale majore și majortare.

(va urma)
MACAVEI AL. MACAVEI

Înviere

Brusc s-a nserat. În sfeșnic lumânarea,
pocnind, se-aprinde singură, din nou.
Trei zile L-am vegheat sub răsuflarea
de somn ce-n somn e somnului ecou.

Și între pleoape strâns țineam mormântul:
roșie stâncă spartă-n sur dreptunghi.
Romanii-ntră măslini dormeau cu rândul,
stând ghemuiți cu capul pe genunchi.

La vremea cântului de miruire,
Ne-am pus cenușă-n păr și-un plâns amar:
„O, suflete, durere-i peste fire
Când părăsești al trupului hotar!”

Nici semne nu au fost, fiindcă durerea
topește semnele ce vin de sus.
Dar parcă-parcă s-a-nțețit tăcerea
ce izvora din groapa lui Isus,

iar stânca a prins apoi să vălurească
ușor, ca apa râului în munte,
și-un trup de abur a-nceput să crească
din piatră, ca ieșindu-ne din frunte

furnici de foc peste furnici de rouă.
Și El a fost, n-am umbră de-ndoială:
Venind spre noi a zis doar „Pace vouă!”
Iar cerul tremura, ca o petală.

ION MUREȘAN

**Redacția ziarului "Cuibul visurilor"
urează cititorilor și colaboratorilor
săi, cu ocazia Sfințelor Paște, multă
bucurie și liniște sufletească.**

Hristos a înviat !

Profil

Alexandru Husar

Date bibliografice

HUSAR, ALEXANDRU, n. 26 aprilie 1920, Ilva Mare, jud. Năsăud. Filosof și scriitor. Membru al Uniunii Scriitorilor din

România. Studii liceale la "George Coșbuc" din Năsăud, Facultatea de Filosofie și Litere, specialitatea filosofie, de la Universitatea din București. Obține licența în estetică și critică literară (1945). Doctor în filosofie din 1972. A fost profesor la Liceul din Năsăud, apoi arhivist la Arhivele Statului din același oraș (1946-1950). În perioada anilor 1951-1959, asistent la catedra de istorie de la Universitatea

din Cluj. Se transferă la Iași unde cupoaște toate treptele ierarhice de învățământ superior la Universitatea "Al. L. Cuza". A fost președinte al Comitetului de cultură și artă al județului Iași, secretar al Asociației Scriitorilor Iași. E președinte al Comisiei de istoria și teoria artei, filiala Iași a Academiei, în 1975-1976, profesor asociat la Universitatea San Marcos din Lima (Peru), ține numeroase conferințe în țară și străinătate. Debutează cu versuri și note de călătorie în reviste din Năsăud. De-a lungul timpului colaborează la numeroase reviste de specialitate (*Analele științifice ale Universității "Al. L. Cuza" din Iași, Limba și literatura română, Revista de filosofie, Revista de istorie și teorie literară*), reviste literare și culturale (*Convorbiri literare, Iașul literar, Secolul XX, Cronica, Luceafărul, Ateneu, Dacia literară, Revista română, Steaua, Viața, Viața Românească* etc.). Publică volumele *Dincolo de ruine, Cetăți medievale* (1959), *Întoarcerea la literatură* (1978), *Ars Longa* (1980), *Metapoetica. Prolegomene* (1983), *Izvoarele artei* (1988), *Irenikon* (versuri, 1990), *Ideea europeană* (1993), *Leccióni istoriei* (1995), *Anti-Gog* (1996), *Periplu prin memorie* (1998), *Cetăți de pe Nistru*, în colaborare (1998), *Miorița, de la motiv la mit* (1999), *Întoarcerea la literatură* (2000), *Poeme de odinioară* (2000), *Pro Eminescu* (2001), *Tradiții naționale în estetică și filosofia artei* (2001). Deținător al premiului Academiei Române (pentru *Metapoetica*, 1985), al Premiului Uniunii Scriitorilor (1995), al Premiului Salonului de carte, Iași (1993), al Premiului Salonului de carte, Chișinău (1995), al premiului de excelență acordat de Asociația Scriitorilor Iași (1999). Din 1985, membru corespondent Academia internationalis de hortic et naturabilis prospectibus, Roma, în anul 2000 IBC Cambridge îi oferă *The Twentieth Century Award for Achievement*. Este declarat International Personality of the Year 2001. Prin Decret prezidențial i se conferă Ordinul Național "Serviciul Credincios" în grad de ofițer (2002). Cultura și învățământul ieșean îi datorează mult profesorului, scriitorului și filosofului Al. Husar. Traducător din lirica franceză, italiană, spaniolă, latino-americană, engleză și germană.

După Nicolae Busuioac. Scriitori și publiciști ieșeni contemporani.

Dictionar, Iași, Editura Vasiliana '98, 2002

Reproducere Al. Husar,

voi. BIBLIOGRAFIE. Ed. Vasileana/1998, Iași, 2003,

pag. 29/30

LECTURĂ

Un bărbat tânăr care moare
Piere ca frunza uscată
Ce cade pe pământ și
Putrezește - am citit undeva.

Un bărbat bătrân care moare
E ca un fruct copt
Care cade pe pământ
Și răsare din nou.

Omul e ca grâul:
Dacă seceri grâul necopt, îl usuci
Iar în perioada de ploi îl pui în pământ,
El putrezește, nu poate încolți.

Dacă însă seceri grâul copt, îl usuci
Și în perioada de ploi îl pui în pământ,
Va prinde rădăcini și va crește,
Va purta roade bogate.

Așa e și omul. Bărbatul
Tânăr nu poate reveni.
Bărbatul bătrân va naște
Am citit undeva și nu uit.
Poate nu voi uita niciodată.

AL. HUSAR

Reflecții

Aurel Cleja

- După Nae Ionescu filosoful își proiectează structura sa spirituală asupra întregului cosmos. O fi o proiecție de lumini sau umbre?

- Adevărul filosofic, după el, nu e capabil să devină obiectiv. E oare numai o multitudine de speculații subiective?

- De aceea oare Platon considera că filosofia e bună numai pentru tineret? Știa și el că tinerii cred că tot ce zboară se mănâncă!

- Tinerii zburdă/și Filosofie fără frâu, vârstnicii cu hăturile experienței și a eșecurilor ca hrană pusă în vârful oiștei, înaintea cailor.

Filosofia

- Emil Cioran, acest Nietzsche contemporan, consideră filosofia că nu ne ajută nici cum.

- Dar numai cu ajutorul ei, Emil Cioran a reușit să fundamenteze disperarea umană și „greața” de viață, la care n-a renunțat totuși, până la 80 de ani, când a renunțat ea la el.

- Seneca era convins că filosofia e o șansă la nemurire. Era ușor pentru el să lanseze asemenea aserțiuni. Era abonat la nemurire!

- De aceea și Nero l-a ajutat să ajungă mai repede la nemurire, forțându-l să se sinucidă.

- Noi, cum s-ajungem nemuritori, nu suntem nici Seneca și nici nu avem un Nero la spate.

Filosofia

- M. Florian vede filosofia doar ca o sforțare spre lumină, spre noțiuni „generalisme”, pe acel drum desfundat, cu incertitudinile?

- Ludwig Eitenstein vede în filosofie o luptă împotriva fascinației; prin alte fascinații ne întrebăm?

- Pe aceste considerații oare Agripina, mama lui Nero, nu l-a lăsat s-o învețe, considerând-o primejdioasă?

Filosofie

- Aristotel vedea în filosofie categoria de privilegiați, ce dădeau directive altora. În unele cetăți nu plăteau nici biruri.

- Dacă s-ar da o astfel de dezlegare la noi, toți ar aduce certificate de filosofi, urmând exemplul „revoluționarilor”!

Filosofia

- După Schopenhauer omul e un animal metafizic. Cu cât un intelectual e mai sus cu atât are coșmaruri metafizice mai mari!

- Nu e mai bine de noi muritorii de rând, care păstrându-ne animalitatea simplă nu ne-am înmulțit coșmarurile și cu acest soi?

- Să fie filosofia numai o mâncărime de limbă ce nu te ajută nici cât o lingură de tras pantofii?

- Filosofia face proiecții de lumini imaginare. E deci utopia cea mai generalizată?

- Ca să filosofezi trebuie să ai înclinații spre fabulație; să te pricepi să face jocul umbrilor pe pereți și făcându-le să întrebi cine le-a făcut?

Filosofia

- Filosofia să nu fie decât ghicitoare cu ghiocul, școlarizată;

sau cititorul în palmă nu a unui ins ci a existenței?

- Filosofia e numai o construcție de corali verbală?

- Jongleria se scoate din pălărie nu porumbi ci lumi, infinite finite și finite infinite.

- Arta nu numai de a te pierde în fundături dar și de a nu putea ieși din ele!

- De aceea pe frontispiciul filosofiei ar trebui să se scrie: „To be or not to be?” sau, ca pe Infern și lagărele exterminării fasciste: „Lăsați orice speranță cei ce intrați aici!”

Soliloc în ziceri înțelepte

A dușmăni. Dușmănie... (1)

De la tatăl meu Augustin, tânărul de pe Ilva, am învățat că de cele mai multe ori omul este sieși cel mai mare dușman. Și nu știu ca bătrânul să-l fi citit pe Cicero și nici pe Th. Carlyle care spunea la un moment dat că singurul nostru dușman pe lume este prostia, întunecimea de minte.

Dacă ne cercetăm fiecare mai îndeaproape, cu sinceritate, constatăm că nu suntem nici mai dușmani și nici mai prieteni decât alții. Procedând așa, nu te vei porni să dușmănești nici pe alții, nici pe tine însuși și vei fi în stare să suporti mai ușor, mai rațional, prostiile omenești, vei fi mai atent, mai aspru față de propriile tale prostii.

Ura este iarna inimii, gândea Victor Hugo.

Neamul nostru a ticluit ziceri înțelepte despre întunecimea sa, dușmănia. Puse cap la cap, fie și la întâmplare, s-ar putea alcătui un lung discurs moral. Să-l scurtăm, cântărind câteva din astfel de ziceri: Omul fără dușmani, ca răul fără bolovani. Nici oaie între lupi, nici lup între oi să nu fi. Nu-l mai mare dușmănie decât când îi zici prostului că-i prost. Apa doarme, dușmanii, nu. Dușmănia strică omenia. Astea două din urmă, în treacăt fie spus, îi plăceau mult lui Rebreanu... Ura naște ură. Toți sunt voicini în luptă când dușmanii fug. Ferește-mă, Doamne, de

prieteni, că de dușmani mă păzesc eu. Un singur dușman e destul să dărâme tot ce au lucrat o mie de prieteni. Vai de cine n-are dușmani. Mai bine cu un dușman deștept decât cu un prieten nerod. Dușmănia dintre frați este mai vinovată și mai neiertată. Ferește-te de prietenia dușmanului și de dușmănia prietenului. Ce nu vrei să știe dușmanul nu spune prietenului.

Și așa mai departe.

„Cum aș putea face eu mai mult rău dușmanului meu?” a întrebat cineva pe învățatul Epictet. „Căutând a-i face cât mai mult bine”, a răspuns acesta. Iar latinul Plautus a adăugat: „Dacă veți cere înapoi banii împrumutați, adesea veți constata că bunătatea voastră a făcut dintr-un prieten un dușman”.

Unul dintre cele mai grele, dar și mai nobile deziderate ale lumii creștine este când îi cerem lui Dumnezeu să ierte păcatele noastre, „precum și noi iertăm greșiților noștri”.

Trebuie să ști să lași mereu deschisă dușmanilor ușa împăcării. Înțeleptul se poate folosi mai bine de dușmani decât prostul de prieteni, scria Nicolae Iorga.

Fă în așa fel, mai spunea tata, ca seara când te culci, lista cu prieteni din buzunarul stâng să fie tot mai lungă decât cea cu dușmani din buzunarul drept... Îl încânta apoi splendoarea acestor versuri ale genialului Hașdeu, pe care mă pune să i le recit din când în când:

„Răzburarea cea mai cruntă este când dușmanul tău E silit să recunoască, că ești bun și dânsu-i rău...”

(va urma)

ION DELAMARGINĂ

Aurel Cleja

Haos

- În aceea primă veșnicie în haosul primar era deja tot ce avea mai târziu să fie.

- La ce era, și-i era destul sieși, n-aveai ce adăuga.

- Aparenta „dezordine” era tocmai ordinea din Haos.

- În materia haosului primar era deja drojdia ce avea să crească lumea viitoare.

- Fiecare element purta în sine viitorul său; deci de pe atunci starea ulterioară de „uzat”.

Haosul

- Haosul primar era un haos guvernat de legi. Cum există legi cuantice, ale microuniversului, trebuie să fi existat și legi ale haosului.

- Numai că azi noi nu dibuim nici legile și nici ordinea

de atunci, ca totdeauna, și aici petecim cu dubii.

- Lumea și vecia, ca timp nenumărat, era pe atunci în germen sau în germele germenului, și deci „anterioară” ei!

- Și în Haos, ca și în Natură, nimic nu e prea mult, puțin sau anost. Totul e cu rost și haosul nu are nevoie de vreun adaos, își ajunge singur.

Haos

- Erau în haosul primar vecii de neculoare și un „REPAOS” ce se scria „MIȘCARE”!

- Mările și oceanele erau de-a valma cu uscatul continental.

- Se simțea și prezența cramelor cu mustul de Muscat-Otonel.

- În neconturul clar totul era conturat în perspectiva vremii.

Distorie

Reflecții

Petru Mureșianu Sâreganul folclorist (4)

Aurel Cleja

Preocupările pentru consemnarea folclorului în ținutul Năsăudului se fixează în urmă cu peste două secole. Din jurul anilor 1850 se înmulțesc și se diversifică preocupările de investigare și consemnare, încât nume și culegeri vor apărea la scurte intervale de timp. Se pot consemna și etape mai roditoare, din acest punct de vedere. Amintim pe profesorul blăjean, viitor academician, Ioan Micu Moldovan, care prin elevii săi din ținutul Năsăudului /Mocod, Zagra, Bichigiu, Leșu Ilvei, Tăure, Monor, Ilva Mare/ adună o mare cantitate de materiale, doine și strigături. /1863 La fel și alt blăjean, Alexiu Viciu, care ajunge în zona Năsăudului tot prin elevii săi. Mai menționăm pe Ion Pop Reteganul, Iuliu Bugnariu /nepotul poetului G. Coșbuc/. Un moment aparte este cercetarea științifică întreprinsă de către Institutul Social Român în deceniul al IV-lea al secolului XX, în localitățile Șanț și Leșu, care investighează și valorifică, prin publicare, folclor poetic, obiceiurile, descântecelor. Apoi, Al. Boșca, G. Bichigeanu, I. Barna, G. Scridon, D. Vărtic și alții.

Nicăieri nu este amintit printre constanții și prolificii culegători de folclor și Petru Mureșianu Sâreganul, care este în publicații, cu folclor, pe tot parcursul jumătății a doua a sec. al XIX-lea, din anul 1870 și până în anul 1901. Numai ce publică în reviste, împreună cu fiica sa, Laura-Veturia, se ridică la cifra de 364 producții, răspândite în revista Familia /1884, 1885, 1887, 1883/, Gazeta Transilvaniei /1886, 1890, 1891/, Tribuna /1886/. Nici cel care pune în lumină, reabilitează nume uitate ale culturii și istoriei județului /Bistrița-Năsăud/, și l-am numit pe Teodor Tanco, cu cele șapte volume din Virtus Romana Rediviva, nu-l amintește nici în treacăt pe P.M. Sâreganul în „Folclor, folcloriști și culegeri de folclor /1/, deși sunt citați către 30 de nume, și, spune el, județul nostru „este bine reprezentat în contextul folcloristicii naționale, între cele 352 de nume câte are Dicționarul folcloriștilor /1979/, la prima ediție.”

În manuscrisul de sub cota 322, aflător la Biblioteca Academiei Cluj-Napoca, ce conține trei caiete-registru, sunt cuprinse, transcrise după originale /precizează autorul/ „încercările mele în literatura română...”, notițe, avisuri, corespondenți și articlii diurnalistice, precum și POEZIILE mele POPULARE cari au fost publicate în diferite foi, periodice.” /2/

În revista Familia „ce era în Pesta, sub redacțiunea d-lui Iosifu Vulcanu”, precizează Sâreganul, publică cea mai mare parte a poeziilor numite „doine și hore populare”, „cântate de socia /soția/ mea”. Soția sa, Maria, născută Rusu, din Sâreag /Sireag, Vireag/, azi Florești, comuna Nimigea, pe malul Someșului Mare, în apropierea Năsăudului, era nu numai depozitarea unui bogat repertoriu, ci se dovedea și o cântăreață neîntrecută. Fiica lor, Laura-Veturia, folcloristă și ea, consemnează sub numele ei 148 de producții populare ce aparținându-i, pentru unele precizează sursa locală: Sireagu, pentru altele doar „poezii populare din Ardeal”.

Petru Mureșianu Sâreganul se dovedește și mai laconic, evidențiind doar: „din municipiul Solnoc-Doboca, în Ardealu”, „doine din Ardeal, din părțile Solnoc-Doboca”, „poezii populare culese din popor”. În mai multe locuri este prezent cuvântul „culese”, dovadă că n-a beneficiat de /multi/ culegători și care să i le transmită ulterior.

Mare parte din poeziile lui populare provin din localitatea lor de obârșie-satul Florești, informator fiind, în primul rând, soția lui și alte rude la care apelează Laura-Veturia.

Între piesele culese predomină doina /de dragoste, de noroc, de jale, de înstrăinare, de cătanie/, strigăturile și mai puțin balada. Este prezent Sâreganul cu balade „Versul lui Petru Rareș”, doar.

Textele sunt deosebit de frumoase, cu o limbă fluidă și armonioasă, dovadă a vechimii lor și autenticității.

„Săraci ochi nevinovați,
Someș de lacrimi vărsați,
Voi sunteți fără dreptate,
Că iubiiți un dor departe.”

„Creșteți voi, frumoase flori,
C-o veni la sărbători
Să fac pană la feciori,
Oi veni duminica
Să fac pană la badea.

La badea nu-i trebe pană.
Ca i-o pus neamtu de-aramă.”

/Gazeta Trans. 173, 1886/

Petru Mureșianu Sâreganul nu este doar culegător de poezie populară, ci și comentator al fenomenului cu „dizertațiunea” intitulată: „Poezia populară”, ținută la adunarea generală a Despătământului al XII-lea Dej, al Astei, ținută în Ileanda Mare în 30 august 1888. La punctul 7 al ordinii de zi era „cetera dizertațiunilor”, trei la număr: despre învățământ /P. Petroșanu/, despre familie /A.V. Paul/ și „Poezia populară” de Petru Mureșianu Sâreganul. Autorul, vorbind „valoarea literară” a cântecului popular, îl numește „mărgăritar prețuit” și apelează la nume ca Vasile Alecsandri și B.P. Hașdeu pentru a fixa caracteristicile doinei românești. Urmărește cântecul de leagăn, de dragoste, de cătanie, de nuntă și până la bocetul înmormântării, cu exemplificări vaste numai din colecția proprie relatând și unde s-au publicat producțiile respective.

Deosebit vorbește despre cununa de grâu de la secerat, obicei astăzi dispărut din viața satelor din zonă, despre caracterul românului, face constatări cu privire la port, despărțirea fetei de familie /prin căsătorie/, despre chiuituri, „superstițiuni” toate cu bogate și edificatoare texte numai, repet, din colecția lui.

În final face o „rugare” către toți „cărțurarii noștri să binevoiască a trimite cântece de acestea”, obligându-se să le publice „împreună cu onoratul lor nume”.

Se vede că avem un folclorist autentic, consecvent, nu cu o preocupare sporadică, care nu și are locul în istoria folcloristicii transilvănene nici după peste o sută de ani. Ar trebui cu prisosință.

ION POENARU

/1/ T. Tanco Virtus Romana Rediviva, vol. IV, Bistrița, 1981, pg. 107-110

/2/ P. Mureșianu Sâreganul ms. 322, pg. 3

Haos

- În haosul primar, dacă concepem acest univers ca preunivers static, nu exista Timp. Timpul fără mișcare n-ai cum îl intui, concretiza.

- Dealtfel nici nu avea cine-l intui pe atunci. O fi doar umbra mișcării?

- Mișcarea numai prin timp își numără deplasarea.

- Haosul primar avea legile lui. Calea de azi erau pe atunci în germen sau chiar pregermen.

Întrebarea secolului

- Genialitatea e un dat aprioric, un destin decis de zei sau o decizie a „liberului arbitru” absolutizant?

- E un dat al moștenirii biologice, al temperamentului, al eforturilor proprii, al disciplinării spirituale și al studiului îndelungat.

- Poți să ai înclinații și calități înnăscute, dar fără cultură științifică și școlarizare îndelungată n-ai să ajungi la „E=m c²”.

Libertatea

Libertatea nu implică anularea necesității ci numai înțelegerea ei!

Libertatea nu o realizezi obținând ceea ce dorești, ci nedorind ceea ce nu poți obține!

Libertatea te oprește la granița altei libertăți. Excepție face „Supraomul” lui Nietzsche și cei cu „imunitate parlamentară”!

„Talibanii” distribuie la noi libertatea după algoritmul „Azi mie, mâine ție”!

Foto: Iacob Hangea

Maieru, file de monografie (32)

Continuăm firul întrerupt în episoadele 20-30 ale acestui serial în legătură cu învățământul măierean.

Așa cum am mai precizat, până în prezent nu ne putem explica motivele pentru care școala trivială din Maieru (1772-1816) a fost mutată în localitatea vecină Sângeorz. După toate probabilitățile, mutarea s-a făcut din rațiuni de ordin militar, având în vedere că în acel an, 1816, în cadrul regimentului grăniceresc de la Năsăud au avut loc câteva schimbări de natură organizatorică și teritorială.

În noile condiții, satul nu putea rămâne fără școală. Astfel, între 1816 și 1825, când se înființează școli comunale în toate comunele grănicerești, satul a întreținut, ca și înainte de „trivială”; o mică școală parohială, așa cum se constată și la Rodna. Desigur, învățătorul Nicolae Istrate, o adevărată personalitate a școlii acelor vremuri, a rămas să instruiască mai departe copiii Maierului, cum spuneau bătrânii /1/.

Din vremea lui Istrate păstrăm în muzeu un vechi manual de geografie generală, tipărit în cirilice, cu interesante adnotări marginale.

Începând cu anul 1825, prin ordinul Consiliului Belic din Viena, comandamentul militar grăniceresc dispune de înființarea unor „școli naționale” (National Gemeinde Schulen), mai întâi în comunele mari, apoi, în 1830, în toate cele 44 de comune grănicerești /2/.

Conform noilor cerințe, sistemul de învățământ suferă schimbări esențiale. Preoții începutului de secol 18, diecii și ludimagiștrii, adesea persoane cu pregătire rudimentară, vor fi înlocuiți pe rând cu învățători pregătiți la Preparandia din Năsăud pe care o absolvă și unii tineri măierei ca Vasile Pop și Toader Pop.

Relevant este faptul că în anul 1835, printr-un ordin vicarial, se interzicea scrierea cu litere cirilice în școlile districtului, declarându-se oficial și obligatoriu sistemul de scriere cu litere latine. Pe lângă obiectele de învățământ „trivial” (religia, citit-scris și calculul (aritmetica), se introduc

materii noi: geografia, legumicultura, noțiuni elementare de agrimensură (măsurarea pământului) etc. De remarcat rolul deosebit pe care l-a avut în diversificarea și optimizarea învățământului din acea vreme vicarul Ion Mărian de la Năsăud.

Limba de predare era româna. Erau cuprinși elevi între 12-15 ani. În duminici și sărbători se făcea și instruirea adulților, între orele 10-12 precum și repetiții pentru școlarii mici.

În anul 1828 se dispune ca în toate școlile grănicerești să se introducă și instrucția militară pentru băieți, câte o jumătate de oră zilnic, așa cum se proceda și înainte. În acest scop erau numiți građații militari cărora li se recomanda să se poarte „uman” cu școlarii.

La școala din Maieru, în anul 1835 se amenajează primul lot experimental de pomicultură, ceea ce marchează un important pas înainte al învățământului local, sub îndrumarea directă a exigentului vicar năsăudean, Mărian.

În locul vrednicului dascăl Nicolae Istrate, în toamna anului 1839 vine învățătorul Toader Pop, fiul lui Gherasim Pop, absolvent al „trivialei” locale și apoi a Preparandiei năsăudene. Acesta funcționează în școală de 24 de ani (până în 1863), când este înlocuit cu învățătorul Mihail Domide din satul Rodna Nouă (Șanț), transferat aici din Tiha Bârgăului. După un an, este transferat la școala trivială din Sângeorz.

În timpul revoluției din 1848-49 îl găsim pe inv. Ștefan Utalea care brutaliza copiii, așa cum reiese dintr-un document al primăriei din Rodna, datat 13 martie 1869. În consecință, este înlocuit disciplinar cu tânărul Vasile Pop, fiul lui Toader, absolvent, și el, al Preparandiei. Vasile Pop se dovedește însă lipsit de conștiință profesională, bețiv incorrigibil. Amintirea lui este legată în tradiția locală de un fapt tragic. Nefiind vase de băut apă la școală, copiii se aplecau în copca râului înghetată și unul din ei se înecă... Dascălul e înlocuit cu bătrânul Ștefan Utalea care, continuându-și comportamentul brutal față de copii și săteni, este înlocuit și el cu studentul maghiar Bela Kemeny, un tânăr priceput și

sârguincios. După un an vine din nou bătrânul Utalea, de astă dată definitiv. Actul se păstrează în copie (1 nov. 1869).

După cum reiese dintr-un alt document scris către primpretorul isip, la 19 ianuarie 1871, de către primarul comunei, Moise Motofelea, copiii sunt instruiți în anul școlar 1870/71 de către preotul Basiliu Groze și notarul Leon Horga. Dintr-un alt raport al aceluiași primar aflăm că „grădinile au 180 orgi, cu un venit curat de 257 m.c. (...) salariul învățătorului este de 160 florini anual, cu dreptul de a-l mări la 200 florini v.s., în cazul că este progres mulțumitoriu”.

Se clădește un local de școală în anul 1850 în locul celui care a ars în 1849, incendiat de insurgenții unguri. Peste fundația vechii școli „cu ferestrele cât palma” a fost zidit în 1960 un frumos edificiu de școală cu 5 săli de învățământ /3/.

(va urma)

Note bibliografice:

/1/ Iuliu Pop, Istoricul parohiei Maieru, 1968, lucrare în ms., la Muzeul „Cuibul visurilor”, Maieru, p. 17;

/2/ Virgil Șotropa și Nicolae Drăganu, Istoria școlilor năsăudene, 1913, pag. 87-88;

/3/ Zezi și Sever Urșă, Monografia Școlii generale de 10 ani, lucrare în ms., Maieru, 1971, pag. 48-50.

SEVER URSA

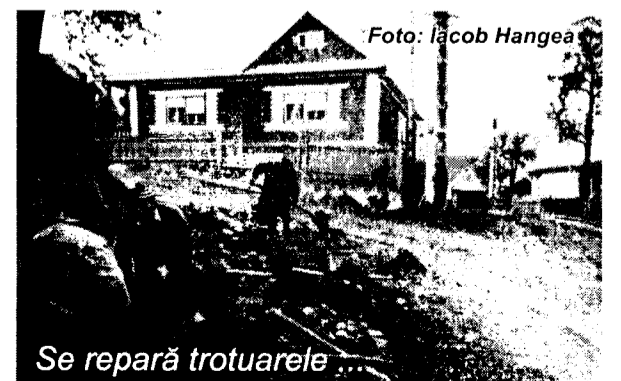

Foto: Iacob Hangea

Se repară trotuarele ...

Religie

POSTUL - MODALITATE DE JERTFĂ ȘI SFINTIRE

Mântuitorul Isus Hristos Și-a inaugurat misiunea printr-un post de 40 zile (Mt. 4,2), afirmând puterea pe care o mijlocește postul împotriva diavolului. Domnul a zis: „Acest neam de demoni cu nimic nu poate ieși, decât numai cu rugăciune și cu post” (Mc. 9,29).

Abținerea de la mâncare și băutură, nu simpla înlocuire de alimente, cu intenția de a înfrâna firea, de a crea senzația de foame și aceasta nu pentru că anumite alimente ar fi necurate, deoarece nimic din creație nu poate fi respins ca necurat (II Tim. 4,4), ci pentru că abținerea este un semn al libertății și al biruinței voinței, al dorinței de a nu fi niciodată sătul, ci rămânând însetat.

Postul înseamnă, înainte de orice, consacrarea trupului, aducerea firii ca jertfă, dispoziția de a împărți cu semenul prisosul, ca să fie astfel dreptate și egalitate pentru toți. Postul a devenit o instituție chiar de la începutul Bisericii (Didahia, VIII, 1). Postul ne face să ne dăm seama cât de atașați suntem de obiceiurile noastre. Când postim descoperim bucuria libertății.

Postul s-a practicat atât în Vechiul Testament de către profeții: Moise, Ilie, David (Ies. 12,8, Deut 9,9 - pâinea întristării. Mt. 9,14) și în Noul Testament (Lc. 18,12. Fapte 13,2). Hristos a practicat insistent postul (Mt. 4,2) și a vorbit despre condițiile adevăratului post (Mt. 6,16). El a lăsat Apostolilor Săi dreptul de a fixa perioadele postului „Vor veni zile când Mirele va fi luat de la ei și atunci vor posti” (Mt. 9,15; Lc. 5,34, Mc. 20,10). După Apostolul Pavel, posturile sunt mijloacele sale de a-L sluji pe Dumnezeu (II Cor. 6,5; In. Cap. I Cor. 8,8 și I Tim. 1,8). Creștinul este liber să postească potrivit propriei sale conștiințe și hotărâri, deoarece „Nu mâncarea ne va așeza înaintea lui Dumnezeu”. Practica postului a variat în diferite epoci și locuri, învățătura celor 12 Apostoli (VIII Roman 8,1) recomandă ca zile de post miercurea și vinerea: miercurea, fiind ziua în care s-a ținut ședința iudeilor, ca să trădeze pe Isus, iar vinerea, ca zi în care Domnul a suferit răstignirea pe cruce.

Constituțiile apostolice, redând practica Bisericii Siriene din a doua jumătate a secolului al III-lea, vorbesc despre postul din Săptămâna Patimilor, cu abținerea completă în Vinerea și Sămbăta Mare (Lc. 35; Mc. 2,20).

În secolul al IV-lea, acest post pascal se extinde la 40 zile, în cinstea celor 40 zile petrecute în pustie de Isus. Canonul 69 Apostolic impune, pentru cler și credincioși, obligația Postului Paștelui de 40 zile, precum și a postului de miercuri și vineri în fiecare săptămână. Sinodul de la Laodicea (Canonul 50) prevede abținerea riguroasă (xerofagie) în tot timpul acestui post. Sinodul de la Trullo (692) interzice consumarea de ouă și lapte, în general, postul acesta constă dintr-o singură masă pe zi. Din secolul X, Biserica din Constantinopol fixează marile perioade de post din cursul anului bisericesc. Biserica Ortodoxă și Greco-catolică au patru posturi mari:

Sfântul și Marele Post - Păresimile sau Postul Paștelui, care se tine timp de 6 săptămâni, începând de la Duminica Vameșului și Fariseului și terminând cu sămbăta din Săptămâna Mare.

Postul Nașterii Domnului sau al Crăciunului, 40 zile, de la 15 nov. La 25 dec.

Postul Sfintei Mării, 15 zile (15 august)

Postul Sfinților apostoli Petru și Pavel (Sânt Petru), începe la Rusalii până la 29 iunie. Acest post este mobil, urmând data Paștelui.

Există momente particulare din viața creștinului în care se impune postul: „înainte de Botez să postească cel ce botează, și cel botezat și alți câțiva” (Canonul 64 Apostolic).

Duminica, fiind zi de bucurie nu se postește (Canonul 64 Apostolic).

Efectele postului sunt binefăcătoare pentru trupul și sufletul nostru. Postul aduce potolirea poftei trupesti și micșorează puterea lor asupra trupului și sufletului

Postul este necesar și din punct de vedere medical, purificând trupul de toxine, înnoindu-l și ferindu-l de boli.

Postul face parte acum din starea de pocăință și sfintenție în care are loc mărturisirea păcatelor și împărtășirea cu Sfințele Taine. Principiul urmat rămâne acesta: „Dacă poți purta tot jugul Domnului desăvârșit vei fi: dar dacă nu poți, fă ce poți” (Didahia VI 2).

Micro-dictionar teologic

- Canon = (gr. Kanon=măsură, regulă, lege); are mai multe înțelesuri:

1. Canonul Sfintei Scripturi, adică lista cărților acceptate de Biserică ca fiind scrise sub inspirația Duhului Sfânt și cuprinzând revelația dumnezeiască.

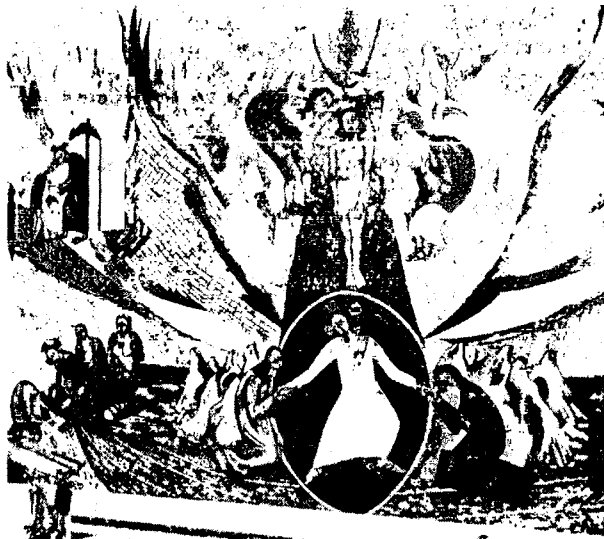
2. Canoanele bisericești = norme și reguli privind etica creștină, cultul, disciplina clerului, organizarea și jurisdicția bisericească promulgate de sinoade ecumenice și locale. Canoanele reprezintă legislația bisericească ce formează obiectul dreptului canonic.

Sinod - Sidonitate (gr. Sinodos; lat.=concilium, sinod) = reprezintă adunarea episcopilor unei Biserici locale (sinod local) sau a episcopilor Biserici Universale (sinod ecumenic) care are autoritatea de a lua decizii cu privire la învățătura, disciplina și misiunea Bisericii. Este o instituție cu autoritate canonică.

- An bisericesc (sau liturgic (lat. annus)), începe la 1 septembrie și cuprinde rânduiala sărbătorilor și a posturilor, precum și pomenirile morților, din diferite momente ale unui an.

- An sabatic = An jubiliar la evrei = al 50-lea an, după 7 ani sabatici, în care fiecare israelit își recăpăta libertatea și proprietatea pierdută. Tot poporul se odihnea, iar pământul rămânea nelucrat.

Prof. ALEXANDRU RAȚIU

Ieșirea din inerție

pr. Al. Dorel Buia

Date autobiografice

M-am născut în 2 iulie 1976 în comuna Maieru, din părinți țărani Alexandru și Floarea Buia.

Școala primară și gimnazială am urmat-o la Maieru.

Școala teologică am început-o încă din anii de liceu, urmând cursurile Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca.

Am continuat pregătirea pe această linie, formându-mă ca om și preot în Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj.

Nu aș fi reușit nimic dacă Dumnezeu nu ar fi vegheat deasupra mea și fără sacrificiul părinților mei.

Ca dascăli și îndrumători aduc recunoștința mea, răposatului, regretatului pr. Gavrilă Floșui și distinsului profesor Sever Ursă de la care am deprins vocația de om și creștin.

Dicționarul explicativ al limbii române definește termenul „inerție” ca fiind (referitor la persoane): „Tendința unei persoane sau a unei colectivități de a rămâne în repaus, în inactivitate; lipsă de energie, indolență, apatie” (DEX - București 1998 - Ed. Univers enciclopedic).

Privindu-i în ansamblu sau individual pe cei cu care venim în contact, constatăm că fiecare este mistuit de o sete, o dorință de a primi din partea celorlalți totul sau aproape totul. Ba mai mult, fiecare se consideră îndreptățit să i se dea. E dreptul lui să primească de la toți ceea ce i se cuvine: respect, siguranță, înțelegere, încredere, ajutor, cinste. Până aici nimic rău. Este firesc fiecare să își dorească să fie tratat omenește. Nefiresc este însă faptul că prea ne-am învățat a fi primitori universali, bureți gata să absoarbă orice picătură de omenie și bun simț, având mare grijă ca această picătură nu să o păstrăm și fructificăm spre a o restitui ci să o îngropăm adânc în noroiul ființei noastre. Vom da oare iar vina pe regimul ce ne-a oferit „totul” de-a gata? Nu este o scuză.

Dorim o schimbare pentru a trăi mai BINE și pentru a fi împreună cu cei care s-au schimbat deja și care o duc (poate) mai bine. Această schimbare nu va veni de sus prin promisiuni electorale nici prin ordonanțe mai mult sau mai puțin urgente. Ea - schimbarea - trebuie să plece de jos, de la fiecare dintre noi.

Concret. Trebuie să ieșim din inerție, din indolența morală în care ne facem veacul.

De nu vom depăși sensul pueril al dictonului „Ce ție nu-ți place altuia nu-i face” și nu-l vom adopta pe cel mesianic și plin de viață „Ce doriți să vă facă vouă oamenii, faceți-le voi mai întâi lor.” Matei 7:12, vom continua să cerșim bunul simț și altruismul, uitând că folosindu-ne voința, din cerșetori putem deveni furnizori. Nu este suficient a nu face răul și este imperativ obligatoriu a face binele. Nu putem aștepta la infinit să fim tratați, serviți cu amabilitate sau întâmpinați cu o inimă încălzită de dragoste spunând: „Mi se cuvin acestea deoarece nu am făcut nimănui nici un rău, nu am supărat pe nimeni.” Aici citatul biblic de mai sus își dovedește impetuos eficiența: comportă-te tu mai întâi cum ai dori să se comporte celălalt cu tine. Ieși înaintea lui cu o mostră de bunătate pe care ai dori să o întâlnești zilnic la alții. Aruncă deoparte piatra care te-a lovit sau care era să te lovească, întinzând mâna spre cel de la care a venit, pentru a face pace tot tu cel nedreptățit. Rezultatul va fi peste așteptări, nu doar că vei aplana un conflict ci te vei alege cu un prieten care, datorită gestului tău nobil, te va aprecia și îți va urma exemplul. Cu alte cuvinte, dai tonul și nu peste mult timp vei constata că se cântă, nu oricum, iar cântecul tău va fi considerat ton pentru altul și altul. Astfel vei deveni cauză a contaminării cu bun simț și cu dragoste ajungând din primitor universal un donator pe măsură.

Iată cum putem să ne scoatem reciproc din inerție, cu tot ceea ce se înțelege prin ea, și să ne propulsăm pe un traseu presărat cu lucruri ce poartă calificativul de BUN sau BINE. Pentru această se impune ieșirea din inerție având ca forță motrice voința. Da, adevărata voință ne determină să renunțăm la pasivitate devenind din cel căruia i se întinde mâna, cel ce întinde mâna.

Întâlnim o categorie de oameni care - spun ei - nu sunt deficițari la capitolele altruism, bun simț, onestitate. Aceștia, cu siguranță, știu că ieșirea din inerție nu presupune doar ieșirea din repaus ci și ieșirea dintr-o anumită stare de mișcare constantă corodată deseori de rutină. Pe unii ca aceștia Sf. Apostol Pavel îi îndeamnă: „Celui ce i se pare că stă să ia aminte să nu cadă.”

Un exemplu elocvent pentru cel îmbătat cu mulțumirea de sine. Așadar, acestora, chiar dacă se recunosc a fi altruști, onești ..., li se permite și recomandă să se perfecționeze înmulțindu-și actele filantropice sau trecându-și amabilitatea și bunul simț prin filtrul dragostei asistate de Dumnezeu.

Și unii și alții ne-am putea înscrie în noul an în cursa împotriva inerției, bine știind că Cineva de Sus ne va asista și răsplăti efortul.

preot ALEXANDRU DOREL BUIA

Înainte de a fi prea târziu

„Venii la Mine toți cei trudiți și împovărați” Evanghelia după (Matei cap. 11 vers. 28) îți spune

DOMNUL ISUS și ție. De ani de zile, DOMNUL te cheamă în multe feluri, să te întorci din păcate să vii la EL așa cum ești. Dumnezeu ne-a oferit timp suficient pentru a lua o decizie pentru eternitate.

EL ne-a creat posibilități și ocazii pentru a ne trezi în sfârșit la realitate. Căci, de fapt, ce a fost viața ta până aici? Un lanț format din foarte multe ocazii pentru a te preda și a sluji Domnului.

Cu toate acestea, tu ai rămas departe de DUMNEZEU.

Poate te afli într-o mare lipsă, sau bolnav, sau decepționat de viața aceasta care își urmează cursul așa cum tu nu vrei. Dumnezeu știe situația ta din momentul de față. Tu continui să mergi pe o cale, care poate se va sfârși în iad. Poate încă nu crezi în realitatea veșniciei, poate ai privit în viața unor așa ziși creștini care au părăsit pe DOMNUL și ai rămas șocat și decepționat.

Nu uita că problema salvării tale este ceva personal între tine și Dumnezeu. Dacă Dumnezeu nu te va salva datorită necredinței tale, nimeni nu te va mai putea salva.

Dacă peste câteva ore vei muri așa cum ești plin de păcate, fii sigur că vei ajunge unde nici nu vrei să te gândești. Prietenul meu, fratele meu, consăteanul meu, înainte de a fi prea târziu, întoarce-te, vino la Dumnezeu!

Înainte de a ajunge în veșnicia lui Dumnezeu, vino acum cu toate păcatele la crucea MĂNTUITORULUI ISUS DE PE GOLGOTA. Sângele vărsat de DOMNUL ISUS pentru vina întregii omeniri te poate spăla și pe tine de toate păcatele. Încearcă și frecventează una din Bisericile ce-ți pot asigura asistența spirituală de care ai nevoie.

Vei face tu aceasta acum? Dumnezeu să te ajute și să te binecuvânteze!

PASTOR IOSIF RAUCA

Lirica religioasă

DI. Inspector financiar Alexandru Cărbune este originar din Maieru. Este căsătorit în orașul Sângeorz-Băi. Din cele peste 100 de poeme trimise redacției, i-am ales, deocamdată, doar unul.

Mulțumiți-vă și vă bucurați

Mulțumiți-vă păgâni
Că vedeți și auziți,
Nu lătrați ca niște câini
Tot mereu nemulțumiți.

Bucurați-vă oricare
Pentru viața ce-o trăiți
Că aveți mâini și picioare
Și nu sunteți osândiți.

Mulțumiți-vă că-i ziuă
Și mai plouă pe la noi,
Bine că mai e lumină
Chiar de mai sunt și nevoi

Bucurați-vă că vântul
Încă ne mai răcorește,
Dar ascultați și cuvântul
Care ne călăuzește.

Nu fiți robi și închinători
La plăcerile mânăjite,
La petreceri și comori
Care vă aduc ispite.

Mai întindeți câte o pâine
Celor mici și celor slabi
Că vine ziua de mâine
Și pe veci rămâneți sclavi.

Pe cât puteți luați exemplul
Vameșului din Ierihon
Care și-a curățat templul
Sufletului lui de om.

Poate oricine contribuie
Chiar de nu are comori
Cu bănuțul văduvii
Care are mari valori.

Meditați că încet și întruna
Concertăm o stăpânire
Se apropie furtuna
Care vine, poate, mâine.

ALEXANDRU CĂRBUNE

Didactica

DESPRE PITAGORA

Faptul ce m-a determinat să scriu acest articol a fost că, în experiența de câțiva ani la catedră, am constatat că elevii știu prea puține sau poate nimic despre viața și activitatea unor importanți matematicieni, întâlnim des întrebarea: „Cine-o fi fost Pitagora ăsta, de trebuie să-i învăț teorema?”. Și, astfel, m-am decis să-i „luminez” pe aceștia, presupunând (nu prin reducere la absurd) că îi interesează și că măcar cu asta ar putea rămâne peste ani.

Pitagora din Samos (569 îH - 500 îH), a fost cel mai de seamă reprezentant al școlii italiice și noțiunile matematice și le-a însușit de la preoții egipteni. Pornind de la principiul: „A cunoaște lumea înseamnă a cunoaște numerele ce o guvernează”, Pitagora a înființat o societate filosofică (idealistă), numită „Uniunea pitagoreică” la Crotona. Primele studii le-a făcut cu Pherecides și apoi cu Anaximandru (continuatorul lui Thales), în Milet. În călătoriile sale prin Egipt s-a inițiat în tainele preoților, dar odată revenit acasă, a încercat, însă fără succes, să predea lecții. Prin 529 îH a emigrat în Sicilia, a profesat la Tarent și în final la Crotona unde și-a înființat celebra-i școală, în casa lui Milon, cu a cărui frumoasă fiica s-a și căsătorit.

Elevii lui Pitagora erau împărțiți în două categorii: „pitagoriști”, care studiau doar muzica („medicina sufletului”) și elemente de calcul și „pitagorienii” care pătrundeau în „secretele zeilor”. Aceștia din urmă studiau timp de trei ani, în secret, cu însuși Pitagora, după care li se înmâna o emblemă cu pentagonul stelat numerotat cu litere grecești ce reprezentau cuvântul „salut”.

Conform școlii sale, numerele erau de două feluri: „masculine” (impare) și „feminine” (pare). De un mare interes se bucurau de asemenea așa numitele „numere perfecte” (egale cu suma divizorilor lor, excepție făcând numărul respectiv) precum și perechile „amiabile” (fiecare număr fiind egal cu suma divizorilor celuilalt), în antichitate se cunoșteau următoarele numere perfecte: 6; 28; 496 și 8128.

În ceea ce privește celebra „Teoremă a lui Pitagora” (într-un triunghi dreptunghic suma pătratelor lungimilor catetelor este egală cu pătratul lungimii ipotenuzei), aceasta ar fi fost descoperită cu mult înainte de Pitagora, de către matematicieni din Egipt, China și chiar Irak (se referea doar la triunghiurile cu lungimile laturilor de 3, 4 și 5). Pitagora a extins-o la orice triunghi dreptunghic (fără a poseda o justificare satisfăcătoare). Ulterior teorema a beneficiat de peste 500 de demonstrații, ceea ce reprezintă un record.

După părerea unora ar fi trebuit să se numească „Teorema ipotenuzei” (la fel cum sunt și „Teorema catetei”, „Teorema înălțimii” etc.), fără a mai fi menționat numele celui ce nu a descoperit-o.

Prof. GRIGORE COTUL

Filatelie

FARMACIA NATURII

Din cele mai vechi timpuri, omul a învățat să cunoască și să folosească de diferite plante din flora montană, cu calități terapeutice miraculoase pentru vindecarea unor boli și alinarea suferințelor truștești. Pentru popularizarea acestor izvoare de sănătate, aflate la îndemâna oricui, Poșta Română a emis mai multe serii de timbre pe care sunt ilustrate cu acuratețe grafică cele mai renumite plante medicinale existente la tot pasul pe întreg cuprinsul țării noastre.

Sunt evidențiate în imagini clare acele părți din plantă care conțin drogul vindecător (flori, frunze, fructe, rădăcini) spre a fi mai ușor identificate și recoltate la timpul optim.

Din multitudinea „buruienilor de leac” ilustrate pe timbre, prezentăm aici IZMA (Menta piperată), MUȘEȚELUL (Matricovia chamonila), ALBĂSTRELELE (Centaurea cyanus), MACUL DE CÂMP (Papaver rhoces), FLORILE DE TEI (Tilia tomentosa), MĂCEȘUL (Rosa canina), PĂDUCELUL (Crotogus monogyna), CĂTINA ALBĂ (Hippophea rhamnoides) și AFINUL (Vaccinum myrtillus).

Vom remarca pe timbre structura clară și ale altor plante medicinale ca: cicoarea, sunătoare, ghințura, nalba, coada calului, cimbrisorul, chimenul, gălbenelele, merișorul, pelinul, podbalul, salcâmul, socul alb, sovârful, potroaca, urzica, zmeurul etc...

Cercetate cu atenție, mărcile poștale cu tematică

de plante medicinale, vin în ajutorul celor interesați pentru a putea recunoaște și recolta această minunată bogăție naturală cu care se poate alcătui „farmacia casei” de un real folos la nevoie știind că ceaiurile de plante medicinale își dovedesc efectul curativ apreciat în toată lumea medicală până în zilele noastre și folosit ca un mijloc de tratare a multor afecțiuni. Mărcile poștale sunt un însemn pentru cunoașterea, recoltarea și folosirea de către omul civilizat a resurselor dăruite de „Sfânta Natură”.

Prof. AUREL S. FEȘTIĂ

Profil

Domnu' Mircea

Un bărbat cu statură înaltă, cu pas măsurat, cu privire învăluitoare și înseninată de o împăcare în adânc, poate fi văzut din când în când pe mica terasă a casei sale în scurtele lui plimbări.

Oamenii mai vârstnici, care îl cunosc mai de mult, ori au învățat cu dânsul, îl salută. În luptă cu o suferință mai veche, la o vârstă destul de înaintată, Domnu' Mircea, căci despre dânsul este vorba, răspunde la salutarile pline de respect ale sătenilor. Unii din cei mai tineri, după răul obicei modern, nu-l bagă în seamă și trec indiferenți pe lângă el.

Dragi tineri, omul acesta este profesorul de matematică Mircea Ștefan, dascăl al părinților și bunicilor voștri, intelectualul care a servit satul vreme de patru decenii, având cel mai longeviv directorat din istoria acestei școli, 27 ani, trăiți cu o pasiune profundă, demnă de suiful secular al primei școli a lui Rebreanu.

Să-l cunoaștem mai îndeaproape.

Din „Dicționarul personalităților Maierului”, lucrare în curs de alcătuire, desprindem azi o efigie în cuvinte, figura distinctă a acestui om al școlii, pe drept cuvânt cetățean de onoare al localității noastre.

Profesorul Ștefan Mircea s-a născut la 7 februarie 1925 în comuna Măgura Ilvei, județul Bistrița-Năsăud. Este cel mai tânăr dintre cei 7 frați, fiii morarului Vasile și al Minei Ștefan, casnică.

Între anii 1932-1936 face școala primară la Sângeorz Băi,

după care urmează Școala Normală de Învățători din Năsăud (1936-1940). În cumplitul an 1940 familia este obligată să apuce calea pribegiei și refugiului, în urma răpirii samavolnice a Ardealului de Nord de către horthyști, așa că va continua studiile pedagogice, ca elev refugiat, la Școala Normală „Vasile Lupu” din Iași (1940-1944). Urmează apoi Școala de Ofițeri de rezervă nr. 6 din Ineu-Arad (1944). Este și veteran de război, participând la frontul de vest Arad-Ineu, în anul 1944. După o lungă întrerupere cauzată de condiția de refugiat, va urma la Cluj Facultatea de Matematică Fizică (1952-1955), absolvind-o cu diplomă de profesor de matematică-fizică.

Înainte de absolvirea facultății și a stabilirii sale la Maieru pentru tot restul vieții, a lucrat cu o conștiințozitate exemplară în mai multe școli din împrejurimi. Astfel, între 1945-1946 îl găsim ca învățător-director la școala primară Săcături-Măgura Ilvei, între 1947-1947, învățător-director la școala primară din Măgura-Ilvei, între 1947-1948, profesor de fizică la Gimnaziul din Sângeorz-Băi, apoi, între 1948-1949, din nou învățător la Măgura-Ilvei.

În Maieru a venit în anul 1953, ca profesor de matematică. Va funcționa în această calitate timp de 39 de ani, până în anul 1987, anul pensionării.

Carierea sa didactică, cea care l-a făcut remarcat de consăteni, și nu numai, a culminat cu funcția de director al

SEVER URSA
continuare în pag. 7

Rebreniana

Jertfa unitată a eroului ardelean Emil Rebreanu, 17 decembrie 1891 - 14 mai 1917

Avem datoria ca în fiecare an, - la 14 mai - să ne gândim la un moment de reculegere în amintirea eroului ardelean EMIL REBREAMJ - născut pe meleagurile Năsăudului și mort eroic lângă granița de odinioară cu țara dorită, jertfindu-se pentru un ideal: de a ajunge la frații săi de dincolo - în România - împlinindu-și visul doar după moarte.

Străbătând defileul Troțușului, cât și văile Putnei, Șușiței, Cașinului, Uzului, Oituzului și Siretului, ești impresionat de numeroasele momente istorice, care te aruncă de eroicele lupte pentru apărarea Patriei din primul război mondial în care, deși început încă din anul 1914, poporul român a fost chemat la în vara anului 1916 și care, urmare a biruințelor și jertfelor de mai târziu pe câmpurile de luptă, și-a deschis calea spre marile realizări ale anului 1913, care a dus la destrămarea imperiilor asupritoare, hotărând unirea tuturor românilor și a teritoriilor locuite de ei în cadrul unui singur stat național, liber și independent.

Încă de la intrarea României în război - 1916 - deviza pe câmpurile de luptă era: „Pe aici nu se trece” - cuvinte cu valoare de simbol, care au însoțit pe ostașii români și în bătăliile de la Oituz, Mărăști și Mărășești, fiind cunoscute sacrificiile acestora din vara anului 1917, 24 iulie - 6 august, ale Regimentului 32 Mircea, ale Companiei de mitraliere conduse de opt. Gheorghe Ignat, și a sublocotenentului Ecaterina/Cătălina/Teodoroiu, cea decorată cu Ordinul „Virtutea Militară”, denumită mai târziu și: „Eroina de la Jiu” - când ostașii noștri, în cămăși și ia baionetă, conduși de generalul Averescu au zdrobit armata germană condusă de feldmareșalul Makensen.

În epopeea Mărășeștilor, un rol deosebit l-a avut și generalul Eremia Grigorescu, care, încă din noiembrie 1916, cu Divizia a 15-a, a cărui comandant era, și-a câștigat denumirea de „Divizia de fier”, în luptele împotriva forțelor austro-ungare de la Ghimeș - Palanca.

În apropierea acestor fronturi de luptă, în teritoriile ocupate de Imperiul Habsburgic, se aflau și numeroase forțe armate ale acestuia, din care 4 regimente erau conduse chiar ele arhiducele Carol, moștenitorul coroanei habsburgice, care încerca să pătrundă în Moldova prin pasul Oituz, întâmpinând însă rezistența ostașilor români conduși de bravul general Eremia Grigorescu.

În amintirea acestor lupte și biruințe, printre multele monumente de pe defileul Troțușului, este și cel de pe dealul Măgura, ridicat mai târziu de către Vânătorii de munte din Brașov - în anul 1928 - la cota de 678 m, reprezentând un monument-muzeu, în care exponatele sale evocau faptele de arme- ale luptătorilor români. Tot aici au fost amplasate bănci de piatră cu spătarul cărora stă scris: „săpate în piatră numele unităților militare care au luptat în aceste locuri”.

Mai cunoscut este Mausoleul de la Soveja - o construcție masivă, impresionantă, pe o colină, pe pereții căruia se află trecute numele a 3.000 de eroi căzuți în luptă așezați sub cupolă și încă alți 2.200 eroi necunoscuți, osemintele lor fiind așezate sub aceeași cupolă, constituind un osuar; tot așa este și cel de la Tișița, unde se află monumentul „Victoria de la Mărășești”, o statuie de 3 metri, turnată în bronz și așezată pe un soclu de piatră, monument dezvelit la 21 septembrie 1934.

Cel mai important mausoleu însă, se află lângă Mărășești pe șoseaua înspre Bacău - Mausoleul de la Mărășești - ridicat în memoria celor 21.000 de ostași și 450 de ofițeri căzuți eroic pe câmpurile de luptă, iar în cripte și gropi comune, așezate de-a lungul a 6 coridoare, se află osuarul a 6.000 militari. În mijloc se găsește sarcofagul de marmură al generalului Eremia Grigorescu, apoi pe cupola monumentului, în basorelief, pe exterior, sculptate de Corneli Medrea și Ion Jalea, sunt înfățișate diferite episoade din timpul bătăliilor de la Mărășești și celelalte.

Totodată, pe alea principală ce duce la mausoleu, se găsește Mormântul Eroului Necunoscut, pe lespedeza acestuia fiind scris: „Aici doarme liniștit ostașul necunoscut. ...Pe oasele lui se odihnește pământul României”, iar în curtea din apropierea acestuia, în anumite săli, amenajate în mod special, funcționează o secție a Muzeului Militar Central din București, unde sunt expuse: steaguri, arme, tunuri, proiectile și alte trofee cucerite de ostașii români în luptele de la Mărăști, Oituz și Mărășești, ca mărturie ale eroismului ostașilor noștri.

Ca o mărturie a sentimentelor patriotice și dragostei de țară a fraților români din imperiul austro-ungar, puși să lupte împotriva voinței lor, pe drumul înspre Ghimeș - la Palanca este ridicat un obelisc în memoria lui Emil Rebreanu, fratele scriitorului Liviu Rebreanu - membru al Academiei Române, și acesta fiind un simbol al luptei pentru unitatea națională a românilor.

Din cei 14 copii ai învățătorului Vasile Rebreanu și a soției acestuia, Ludovica, 5 au murit la puțină vreme după naștere, mai rămânând în viață 9 copii, dintre care 3 fete și 6 băieți, dintre care Liviu era trecut în „Țara Românească”, doi fiind mici - Sever și Tiberiu - pe care i-am cunoscut și noi la Cluj, în timpul studenției noastre și mai apoi, între 1947-1955, iar trei au fost luați pe front, Iulius, Virgil (Ghilu) și Emil,

care a avut nefericita soartă de a fi spânzurat, fiind socotit dezertor din armata austro-ungară.

Este cunoscut că Transilvania, atât ca teritoriu, cât și ca număr de români, întrecea cu mult Austria și Ungaria, iar imperiul austro-ungar folosea în armată români, știuți ca fiind buni luptători și cu fapte de arme strălucite duse până la sacrificiu, cunoscute și apreciate chiar de dușmani, în vreme ce tineretul unguresc stătea acasă fără a înfrunta greutățile războiului, fiind indiferenți la suferințele românilor.

Un exemplu edificator este și cel din familia lui Avacom și Palaghia Bob, născută Partene, chiar din Maieru unde, din 7 copii, dintre care 3 fete și 4 băieți, au fost trimiși pe front 3, unui, Toader, murind pe frontul din Rusia. Anchidim, reîntors, cu sănătatea subrezită de pe frontul din Italia, formându-se ca preot, a murit, însă, de tănăr - la numai 33 ani, datorită bolilor îndurate, iar Ioan, s-a reîntors din Rusia după 7 ani de prizonierat, cu amintiri din timpul Revoluției din 1917.

Un alt exemplu este și cel al tânărului din Maieru, Patriciu Groze, fiul preotului Groze, trimis pe frontul din Italia ca și Anchidim Bob și reîntors bolnav, murind și el de tănăr la numai 47 ani, din cauza bolilor necrutătoare.

Ne amintim că în cele aproape 9 decenii de existență a Regimentelor grănicerești (1762-1851), formate numai din tineri ardeleni români, au fost duse 20 de campanii și 133 de bătălii, ducându-se lupte grele cu înfrângeri dar și cu mai multe victorii, faptele de arme fiind evidențiate cu prusienii, 1779, cu turcii, 1788, cu francezii (1793, 1794, 1797), chiar și împotriva lui Napoleon Bonaparte care a apreciat în mod deosebit curajul românilor în lupte.

O situație asemănătoare este evidențiată și în primul război mondial, când, pe fronturile din Rusia și Italia, au fost trimiși zeci de mii de tineri români reîntorcându-se acasă prin Viena și Praga sub îndrumarea tânărului ofițer și om politic de mai târziu Iuliu Maniu, circa 40.000 de soldați.

Încă din august 1914 - la începutul războiului, tânărul Emil Rebreanu - de 23 ani - este încorporat ca voluntar, fiind repartizat la Școala Militară din Târgu Mureș, iar în martie 1915 - după examenul de ofițer, fiind avansat sublocotenent pe front în Regimentul de artilerie austro-ungar „Maria Luiza” - după care este trimis pe fronturile din Polonia, Bucovina, Rusia, Italia.

Pentru faptele lui de arme pe front, sublocotenentul Emil Rebreanu este distins cu „Medalia de aur pentru vitejie”, cea mai înaltă decorație ce se acorda pe câmpul de luptă ofițerilor români, mai primind un inel și o sabie de la Prințul Eugen.

Solda de ofițer, mai întâi de 200 coroane pe lună și apoi de 300 coroane pe lună, o trimitea acasă mamei, rămasă văduvă încă din 1914, pentru acoperirea nevoilor și îngrijirea copiilor.

Vitregiile războiului l-au purtat pe Emil Rebreanu pe mai multe câmpuri de luptă ale întinsului front de unde scria acasă mamei, surorilor și fraților despre viața grea și plină de primejdia din război.

Sunt cunoscute aproape 70 de scrisori, aflate acum în casa memorială, scrise de Emil Rebreanu în timpul anilor îndelungați de front în care își arăta suferințele îndurate, din care evidențiem câteva, și anume:

- cea datată 8 februarie 1916, în care scrie: „noutăți nu știu ce să scriu. Același bubuit de tun, aceeași viață în toată ziua ...sânge și iar sânge”...

- cea datată din 10 martie 1916, în care îi scrie surorii Livia: „Sunt slab, mizerabil pentru că nu pot face ce voiesc... Nu întreba motivul, nu întreba de ce mă mănâncă atât de mult dorul după voi, ori după moarte. Zilele grele mi se spălăcesc în minte, dar și visurile mi s-au șters... iar eu am rămas fără trecut și viitor și fără căpătâi. Atât. M-am săturat de toate și de viață.”

- cea datată din 28 martie 1916, în care scrie: „Iubită mamă, Miți și băieți, m-am îngrețoșat până ia gât de atâta sânge și creieri de om ce am văzut... M-am săturat de război și de viața animală ce o duc de mai bine de 2 ani de zile”.

- cea din 15 august 1916, trimisă prin ordonanța sa din Alfulu (Joseni) lângă Miercurea Ciuc, care este și data intrării României în război, în care arată că Divizia în care fost adus a fost distrusă de ruși, și din cei 20.000 de soldați au mai rămas doar 2.000 și că unitatea lui se află la 25 Km de granița românească.

Aceste evenimente tragice declanșează drama de mai târziu întrucât acum unitatea lui Emil Rebreanu se afla foarte aproape de granița cu Țara Românească și unde se afla încă de multă vreme și fratele Liviu, și astfel din dorința de a se alătura armatei române încercând să ajungă dincoace de munți - sublocotenentul Emil Rebreanu este prins și arestat, iar un Tribunal special l-a judecat și condamnat la moarte fiind executat prin spânzurătoare, fiind îngropat fără nici un fel de ceremonie - la Ghiineș, lângă granița cu România - la 14 mai 1917.

După câțiva ani, la 20 mai 1920, - fratele lui Emil, scriitorul Liviu Rebreanu, îngându-și de tragedia fratelui său, a venit la Ghimeș și ajutat de oamenii locului a găsit mormântul

marcat doar de o piatră pusă deasupra, s-a îngrijit de curățirea acestuia și l-a îngrădit, așezând și o cruce mare, cioplită din lemn pe care chiar el a scris cu vopsea neagră: „Eroul Emil Rebreanu născut la 17 decembrie 1891 - mort la 14 mai 1917.”

La câțiva vreme i-a fost îndeplinită eroului Emil Rebreanu și ultima dorință, iar în octombrie 1921 a fost deshumat cu onoruri militare și, în prezența sătenilor din localitățile învecinate, sicriul cu rămășițele pământești ale acestuia purtat pe umeri de ofițeri ai armatei române a fost trecut peste pârâiașul ce despărțea o dată prin granița cele 2 țări, și adus de la Ghimeș, fiind așezat pentru totdeauna la Palanca, unde mai târziu a fost ridicat un monument - obelisc - pe care au fost înscrise cuvintele:

„Sublocotenentul Emil Rebreanu, - spânzurat la 14 mai 1917, pentru că a vrut să treacă în rândurile armatei române și să lupte pentru întregirea neamului. Patria recunoscătoare nu-l va uita.”

Această sfâșietoare dramă n-a rămas fără urmări, fiind concretizată în amănunțime în romanul „Pădurea Spânzuraților” de Liviu Rebreanu în Editura „Cartea Românească”, București, încă din anul 1922, având ca punct de plecare cuvintele: „În amintirea fratelui meu, Emil, executat de austro-ungari pe frontul românesc, în anul 1917.”

Și, într-adevăr, romanul înfățișează tot ce s-a putut cunoaște despre viața plină de amărăciuni din armată a lui Apostol Bologa, dar cu o mândrie patriotică a acestuia, fără a fi zdrobit de povara suferințelor chiar și atunci când i s-a citit sentința: „În numele împăratului, crimele săvârșite, dar neizbutite de trădare și dezertare la inamic - degradare și eliminare din cadrele militare moarte prin ștreang”

Romanul a fost tradus în mai multe limbi de pe toate continentele, având o circulație universală.

Sunt cunoscute și variantele pentru „Pădurea Spânzuraților” din America și Anglia, încă din anii 1929-1930, sub titlul „The Forest of the Hanged”.

În ziarul „Evryman” din Londra, în numărul din 4 septembrie 1930, la rubrica de Recenzii - cărți, autori, se consemna printre altele:

„Numele lui Rebreanu nu este cunoscut în Anglia, deși în țara lui natală este considerat drept cea mai mare personalitate a literaturii române contemporane. În România a primit onoruri academice. Romanul tratează despre un suflet sensibil torturat și sfâșiat între dragostea de țară și loialitatea față de armata care îl decorase”.

Cu aceste gânduri, socotim că avem datoria de a ne reaminti de jertfa eroului ardelean Emil Rebreanu, cât și de jertfele celorlalți eroi ai neamului, din bătăliile primului război mondial, care au dus la România întregită de azi, prea puțin sărbătorite după 1989.

Si aceasta, cu atât mai mult cu cât, printr-o fericită coincidență, sărbătorim ziua de 9 mai, cât și 126 ani de la proclamarea Independenței țării noastre și 58 de ani de la victoria asupra fascismului.

Totodată, nu trebuie lăsată fără ripostă constituirea recentă la Odorheiu a unui Comitet al Consiliului Național al Maghiarilor, organizație menită a lupta pentru un separatism etnic având ca urmare în viitor Mica Ungarie din Ardeal, și aceasta chiar pe locurile unde acum 86 de ani (1917) - s-au desfășurat bătăliile care au stat la baza unei României libere, ca stat național suveran și independent, unitar și indivizibil, consacrat de art I din Constituția României, or, tocmai cuvântul de stat național minoritatea maghiară dorește a fi înlăturat din Constituție, dar toate aceste manifestări, până acum, n-au nici o ripostă din partea Statului român - Președinte și Parlament.

Documentar alcătuit în urma selectării la date și evenimente din lucrările apărute în Magazinul istoric, Almanahul oștii, Lianuscriptum și altele, înainte de 1989, și consemnate de:

av. dr. HORAȚIU BOB
colonel magistrat RADU TRAIAN BOB

Casă țărănească din satul Crasna-Strojnina în care a poposit Mihai Eminescu în 1871, în drum spre marea serbare națională de la Putna. (Donația prof. universitar dr. George Muntean)

C.P.N.

AIRIPI DE MĂTĂSAȘTE

Mătăsarii (familia Bombycillidae) sunt locuitori ai pădurilor subarctice de mărimea unui graur (18-21 cm și în jur de 70 grame) cu penaj catifelat de culoare gri-cafeniu-trandafiriu. Pe cap poartă o creastă de pene de aceeași culoare, bărbia și sprâncenele sunt negre, vârful cozii este înmuiat în galben, iar la aripi au la fiecare din remigele secundare pene scurte, îngroșate de culoare roșie a căror utilitate nu este pe deplin cunoscută. Este posibil însă ca aceste pene ornamentale să aibă un rol în stabilirea vârstei și sexului fiecărui individ-la juvenili și la femele acești "ciucurași" lipsesc sau sunt în număr redus.

Această familie cuprinde 3 specii înrudite: mătăsarul boreal (*Bombycilla garrulus*) poreclit de nemți mătăsar de Boemia, răspândit în nordul Eurasiei și al Americii de Nord, mătăsarul de cedru (*Bombycilla cedrorum*) locuitor înaripat al Americii de Nord (Alaska și Canada) și mătăsarul japonez (*Bombycilla japonica*), care formează o mică populație în acest arhipelag.

Mătăsarul european cuibărește în vastele păduri de conifere și de mesteceni din nordul continentului. Cuibul semisferic este construit de ambii părinți din ace rășinoase, mușchi, licheni și păr de ren, fiind plasat la 3-15 metri printre cetini. Cele 4-6 ouă gri-albastrui sunt clocite de femelă 13-14 zile, masculul hrănind-o în acest timp. Puii rămân în cuib 15-17 zile fiind hrăniți de ambii părinți exclusiv cu insecte. În afara acestei perioade, toate cele 3 specii se hrănesc cu semințe de conifere și boabe sălbatice de păducel, porumbar, sorb, scoruș,

măceș, cătină etc. Mătăsarii se îndoapă cu cantități impresionante de boabe și semințe - aproape dublul greutatei într-o singură zi - sâmburii fiind eliminați după 8-30 de minute, aceste păsări lacome ajutând astfel la regenerarea naturală a pădurilor. Valoarea nutritivă scăzută a fructelor și rapiditatea surprinzătoare a digestiei obligă aceste păsări să plece în căutarea hranei.

Astfel, în anii cu fructificație slabă, mătăsarii pornesc în adevărate invazii spre zonele temperate ale Europei în călătorii lungi de aproape 6000 de km ajungând uneori până în zonele nordice ale Franței. Aparițiile neregulate (în unele ierni este abundent, alteori apare în mici cârduri, pt. ca ani în șir să nu apară deloc) și spectaculare au rămas până de curând misterioase. Se credea că prezența lor în anumite regiuni anunță război, geruri mari sau... ciuma?! de unde și numele lui în olandeză (Pestvogel-pasărea ciumei), nemții și englezii numindu-l Seidenschwanz respectiv Waxwing - aripi de ceară, aluzie la penajul lor moale și lucios. Zborul lui este asemănător cu al graurului, însă cu undulații mai regulate și o siluetă ceva mai sveltă. Cântecul lui este clar, un tril fin și monoton: sirrrr-sirrrr!tsrii-tsrii!

Acești remarcabili oaspeți de iarnă sunt așteptați în fiecare an și în zona nordică a țării (Anieș-B.N.). Primele observații ale acestor păsări, sculptate parcă în lemn lăcuit, au fost făcute în decembrie 2000. Alte observații ale speciei au fost făcute în ianuarie, februarie și decembrie 2001, ianuarie 2002. Din nefericire, în 2003 n-am avut șansa să-i prindem în lentilele binocului. Estimările europene ale speciei sunt approximate la 110.000-1.000.000 de perechi.

HOZA ILIE

Lirica

PÂRCIOAIE, PÂRCIOAIE, PÂRCIOAIE! (INVOCARE MIORITICĂ)

Motto (din Geneza Geologică):

Aburoasă și bălaie, Măgura cea pântecoasă clocotise a PÂRCIOAIE, a Dial Ștef... și-a Dialu' Fic! Acum..., doarme-un somn chitic, pentru veșnicie... mnic.

Cu albastru din 'Nălțare, ochi de Măgura cea Mare Dați-s pe pereți un pic, casele să fie SOARE, și PÂRCIOAIA... mai frumoasă!

PÂRCIOAIE, PÂRCIOAIA!

Nume fericind mister, rimă umezit-a ploaie, Matrice-ascultând de Cer, înțeleș în care oaia 'i păstorită de Vaier, de pe Fic... până-n Hânțoaia.

PÂRCIOAIE, PÂRCIOAIE,

Îndemn ascuns spre oaie, din demult adânc! Caii-t' mai nechează, dincol' de oblânc, Alergând a trează priveghere-n câmp.

PÂRCIOAIE, mnielută

Păscând pe trăistuță iarba de alint; Păcurar mnicuț șezând pe procuț, Cu fluier în cânt și mamă-n descânt.

PÂRCIOAIE, mnloară pentru-ntăia oară!

Vei sui-n colind, 'nainte de rând! Vei trece-n baladă, dincoa' de bravadă, 'nainte de-a naște un mneluț de Paști!

Toamnă înverzită gălci, chiar între păraie

PÂRCI, oiță, PÂRCII Sună pe PÂRCIOAIE.

Pune-ne de părc (*), între pomnii pâlc. Pârc cu pârc. s-adune pârcuri, cât mai departe de smârcuri, s-umplă staor strâns în cercuri, într-o sfântă zi de miercuri!

Fată-ne o droaie, mnieluți din cei dulci, Feriți de năpârci, chiar când vrei să-i culci,

Dar pe joc se pun, colo sub alun,

Și se fac mal mulți, cu toții... desculți!

Feriți și de lup, când pe bot se pup',

Și-i aleargă streche, de nu-și au pereche

La nedelea veche, ochi de păcurari

dintre cei mai mari, între ei măieri

suc de vorbe tari, ca și făclierii!

E SILERVA M. CĂLIDONSKRI

Domnu' Mircea

Profil

urmare din pag. 5

Școlii Generale Maieru timp de 28 de ani! (între 1953-1980). Adăugând și perioada de funcționare în calitate de director coordonator pe localitate, se însumează o vechime neîntreruptă în învățământ de 42 de ani, alături de distinsa lui soție, învățătoarea Lucia Ștefan, fiica preotului greco-catolic Emil Ciurdăreanu din Nimigea. La rândul ei, doamna Lucia, astăzi pensionară, învățătoare de merit, a deservit școala Maierului vreme de 42 de ani

(1946-1986). Fiica lor, Carmen, elevă eminentă a acestei școli, a devenit un foarte apreciat informatician pe lângă Parlamentul țării, iar nepoata, Iulia, este studentă cu bursă în Franța. Așchile nu sar departe de trunchi...

Câteva aspecte din bogata activitate a lui Mircea Ștefan vor ilustra o intensă viață de apostolat autentic.

A coordonat, cu rezultate de excepție, acțiunea de alfabetizare din anii 60 în comună. În materie de construcții școlare a fost mentorul principal al ridicării celor două noi localuri de școală (în 1960 și 1967).

În afară de profesiunea propriu-zisă și a funcției de director coordonator, intelectualul de vocație Mircea Ștefan s-a numărat printre animatorii din linia întâi pe tărâm social și cultural. Cunoscută fiindu-i polivalența talentelor sale de dascăl temeinic pregălit, și-a slujit comuna cu un devotament pilduitor. Astfel, încă din 1975 a reorganizat și condus formația corală, care, în timp, a fost distinsă cu numeroase premii și diplome. În mai multe legislaturi a fost ales deputat al comunei, funcție care i-a dat noi prilejuri de a-și pune în exercițiu spiritul său gospodăresc și

administrativ. S-a ferit, cât a putut, de politică. Potrivit jurisdicției acelei perioade (1960-1970), a îndeplinit și funcția de viceprimar, în 4 legislaturi.

Semnatarul acestei prezentări, recunoscător, îi adresează și cu acest prilej sincere mulțumiri pentru aportul său în organizarea muzeului local „Cuibul visurilor”, nu numai în calitate de excelent grafician și pictor, dar și prin autoritatea numelui și demnității sale de director într-o perioadă grea, sufocată de politicianism steril. Într-o vreme când unii se împotriveau fățiș ori pe ascuns menținerii unui muzeu în spațiul școlar, întotdeauna insuficient în cazul Maierului, satul cu cei mai mulți copii din România, directorul ni se alătura în găsirea unor soluții salvatoare.

Limitele și destinația acestei prezentări nu ne permit, și credem că nici n-ar mai fi nevoie, să detaliem în ce constă însemnătatea acestei instituții rurale atât de necesar integrate în raporturile școlii locale ridicate la loc de frunte și prin osârdia lui Mircea Ștefan și a colaboratorilor săi fideli. A asigurat, de asemenea, prezentarea grafică a celor zece numere din varianta școlară a revistei „Cuibul visurilor” (1967-1976).

În urma meritelor sale, multe și teinice, a fost distins cu numeroase premii și diplome, dintre care menționăm: Diploma de merit cu acordarea titlului de „Profesor fruntaș” (1963), gradația de merit acordată de Ministerul Educației și Învățământului (1972), Diplomă de merit pentru activitatea desfășurată în învățământ și rezultatele obținute în munca de educație și instruire, acordată de M.E.N. și altele.

Ca o încununare a meritelor și recunoștinței localnicilor, în 1995, cu prilejul festivităților „Zilele Măierene” i s-a acordat titlul de Cetățean de Onoare al comunei Maieru. Chiar dacă aș părea lipsit de modestie, nu-mi pot reprimă mulțumirea interioară că propunerea pentru acest titlu a plecat de la subsemnatul.

Cu o modestie neafășată ostentativ, exigent, corect, ordonat și circumspect, meticolos și stăruitor până în pragul uitării de sine, Ștefan Mircea ne oferă modelul de dascăl sui generis, care și-a dăruit energia în varii domenii, făcându-se luntre și punte ca,

prin rezultate, școala aceasta cu vedere la lume să se mențină în tradiția fruntășiei. Fiecare lecție asistată sau oricare altă activitate metodică, și erau cu sutele, se constituiau în tot atâtea dezbateri și vehiculări de experiență, de la vârstnici către cei mai tineri. Fără computere, fără administratori, fără plutonul de personal ajutor, directorul își scria totul în mii de ore din zi și din noapte. Geometru și grădinarul... Într-o lume buimacă, cu un tineret deabusolat, în parte, de atâtea tranziție, un astfel de dascăl ar putea părea o figură bizară.

Cercetând documentele din ultimii 40-50 de ani din arhiva școlii, în scopul alcătuirii unei monografii, găsesc un nou prilej să sUBLINIEZ și să admir spiritul de ordine și de disciplină, înaltă răspundere și minuțiozitate împinse până la limitele acribiei arhivistice și scripturistice. Și din acest punct de vedere Ștefan Mircea ne oferă un model și care se ia din preajmă și care îmi amintește de zicerea latină: „Verba docent exempla trahunt”-vorbele învață dar exemplele pun în mișcare.

Chiar dacă uneori părerile colaboratorilor mai tineri nu consunau de la început cu ale sale, date fiind deosebirile de temperament, până la urmă totul armoniza într-o reciprocitate benefică având la bază argumentul de forță al rezultatului.

A știut să îmbine exigența cu suplețe și tact pedagogic, cum singur mărturisește: „Nu am făcut niciodată rabat la calitate. Cu ajutorul colectivului de dascăli am reușit să ne situăm mereu între primele școli din județ. Mii de elevi au trecut prin pepiniera școlii din Maieru și s-au realizat. Părinții au învățat să prețuiască școala și pe slujitorii ei.”

Orice s-ar spune, „nemăiereanu” Mircea Ștefan a devenit, ca și alții, unul dintre cei mai cunoscuți măiereni. Faptul că, până la urmă, și-a făcut casă pentru anii senectății chiar în inima satului căruia i-a jertfit cei mai frumoși ani ai vieții, duce cu gândul la un sincer legământ de fidelitate față de oamenii și locurile acestea îmbrățișate în triumful măgurilor străbune.

La mulți ani cu sănătate, Domnule Director!

SEVER URSA

Rebreniana - Rebus

AMĂNDOI

ORIZONTAL: 1) Domnul Dăniloiu din Pitești, negustor de vază, soțul Vasiliicăi, "chipeș, înalt, avea fața bloncoasă, aspră și mustăți stufoase bulgărești" - Locul public din Pitești de unde s-a întors Solomia în timp ce "d-na Dăniloiu stătea pe spini" (Capitolul II). 2) "...crimelor", titlul capitolului IV al romanului - Soțul Mitei Dăniloiu, aproape de șaptezeci și cinci de ani, de o zgârcenie proverbială, fost negustor de vază al orașului, "arăta ca un omuleț slăbuț, subțirel, numai umbra celui care prin munca și energia lui a uimit Piteștii", în momentul odiosului asasinat. 3) "Aici trebuia să fi lucrat... cu multă experiență! zise Negel foarte impresionat, văzând cum medicul se trudea să dezlege din jurul gâtului sârma ucigașă " (sg.) - Pește de mare. 4) Rece! - Sora cea mică a fraților Dăniloiu "era cu vreo zece ani mai tânără și certată cu amândoi frații, socotindu-se nedreptățită și înșelată de ei încă de la împărțirea moștenirii părintești". 5) Holdă de grâu - Prezente la Solomia! - Capul lui Tudor! 6) "Boierul mare de la București, unul Budeanu, bogat putred și cu trecere la toate mărimile (f...J) s-a amoretat foc" de Ilina Dogaru - Mama Solomiei din satul Valea Ursului care-1 îngrijii pe Lixandm, iubitul Solomiei, până când acesta își dădu sufletul. 7) Vorba găștei - Localitatea Valea Ursului de lângă Pitești, locul unde trăia familia lui Ilie și a Ioanei, părinții Solomiei - Ușier! 8) "...funerar", capitolul XIII al romanului (neart.). 9) Mobilele din dormitorul casei de pe strada Speranței, unde a avut loc dublul asasinat, erau "cu căpățile la perete, despărțite printr-o noptieră " - Preotul de la biserica Sf. Nicolae din Pitești, care se alarmă primul de absenta lui Ilarie Dăniloiu, trimițându-1 de câteva ori acasă la negustor pe Ciufu Mihai, servitorul bisericii. 10) "Când ajunge la bătrânețe, are mai multe nevoi", este una din filosofile doamnei Vasiliică Dăniloiu, la începutul romanului - Termen de respect pentru oamenii în

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

vârstă - Cea dinspre "marchiză părea să nu fi fost unsă demult", este vorba de casa lui Ilarie Dăniloiu. 11) Ziua când în acel decembrie geros și cu multă zăpadă "Romulus Delulescu sosi la Pitești cu acceleratul, seara, adică cu primul tren " de la București, când a aflat din telegrama părinților că Ilarie și Mița Dăniloiu au fost uciși - Primul-procuror al orașului Pitești, care "insoțit de noul judecător de instrucție Aurel Dolga, de medicul Vasile Popescu " începuse să se ocupe de dublul asasinat (Constantin).

VERTICAL: 1) Primul-președinte al partidului liberal din Pitești, Mănescu, prezent la funeraliile celui care a fost un om de vază al orașului, Ilarie Dăniloiu și a soției acestuia - "în curte, pe sub ei cu crengile înălbite și până la fund printre cele două corpuri de case, se întindea sclipitor și neprihănit covorul alb în care piciorul se scufunda până la genunchi" (sg.). 2) Soțul Aretiei Delulescu și tatăl lui Romulus, ajutor de greșier, pensionar, "slab înalt și supt la corp și la față, cu mustăți îngrijite sure și o privire umilă " - Proeminență pe suprafața unui disc. 3) Pisat la mijloc! - indeletnicirea fraților Dăniloiu care i-a făcut bogați, cei mai înstăriți oameni din Pitești. 4) Haină preotească - Părul împuținat al Vasiliicăi Dăniloiu făcea să pară mai bătrână decât soțul ei, Spiru. 5) Erou din vechime - Capitol al romanului intitulat "Cinci minute ". 6) Podoaba cu briliant luat de Solomia de la Mița Dăniloiu, pierdut în fața casei în zăpadă și găsit de Mihai Ciufu, era de fapt proprietatea Ilinei Dogaru, cadoul primit de la Alecu Budeanu - De culoare cenușie (reg.). 7) Plural (abr.) - "...bătrânețelor", titlul capitolului XII al romanului (neart.) - În orice sens! 8) Orașul din Moldova unde Dică Secuianu, unul din cei mai mari stâlpi de cafeenea din Pitești, "cu chiu cu vai a luat o licență în drept, dar în barou nu s-a înscris, pentru că l-a repugnat începutul firesc de trepăduș de tribunal" - Hoții (pop.). 9) "Deși Dăniloiu era numai negustor și nici nu făcuse... avea o profundă venerație pentru marele împărat" (este vorba de Napoleon a cărui statueta din bronz Spiru o ținea la loc de cinste) - Munte în Iran. 10) Diminutivul Aretiei - Acest capitol al romanului este intitulat "Ciufu " - Fiord în Danemarca. 11) Ifoșele pe care și le dădea Romulus Delulescu la discuția cu judecătorul de instrucție Aurel Dolga - Ținutul țării de unde "fusese mutat de curând la Pitești de la Făgăraș " Aurel Dolga, ce "avea abia treizeci și doi de ani și o figură severă, compusă înadins pentru meseria de judecător de instrucție, care-i plăcea și-1 impresiona ".

Dicționar: SMAR, SEIN, OTIL, ULUG, ISE.

SERGHEI COLOȘENCO

Didactica

Tablouri, colaje și montaje inedite din frunze

„De dimineață și până seara, copilul e un „muncitor” neobosit, care cere mereu de lucru și dă de lucru celor dimprejurul său.” (Simion Mehedintși)

Lecțiile de abilități practice constituie un bun prilej de aplicare în practică a cunoștințelor însușite la alte obiecte de învățământ, de consolidare și aprofundare a acestora.

Bunăoară, unele cunoștințe din domeniul științelor naturii se aprofundează cu prilejul unor lucrări inedite, atractive, cu un farmec deosebit și de interes artistic, din plante: colaje, tablouri, montaje și împletituri. Astfel se pot alcătui imagini (tip tablou) din frunze de culori diferite lipite în întregime pe cartoane, sau mozaicuri din fragmente de frunze (imprimeu pentru rochia mamei, peștișori, clovn, insecte etc.). De asemenea, folosind paie, ață, frunze și flori uscate pot fi realizate montaje inedite ce se fixează de tavan (cu pioane și fire lungi de ață), care se mișcă la acțiunea celor mai slab curenți de aer.

Pentru a păstra multă vreme frunzele fără să se rupă sau să se altereze este bine ca ele să fie protejate prin acoperirea cu un strat de parafină. Această operație este foarte ușor de realizat.

Într-o cutie de tablă curată se topesc circa 100 g parafină sau câteva lumânări albe. Se încălzește parafina numai atât cât este necesar pentru a se menține topită. Se folosește deci

o flăcără mică, cum este cea a unei lămpi de spirit, sau căldura unui reșou electric, peste care se așează o tablă groasă.

Se apucă apoi fiecare frunză de codița ei și se cufundă complet în parafina lichidă, călduță. Se scoate cât mai repede. Se lasă să se scurgă complet de surplusul de parafină și se atârnă, spre uscare, cu un cârlig de rufe. Când parafina s-a solidificat, frunzele tratate pot fi folosite la realizarea tablourilor, colajelor au montajelor inedite, ori pot fi așezate pe o coală de carton, fixate cu benzi subțiri de hârtie adezivă și păstrate mult timp ca într-un ierbar obișnuit.

Alte tipuri de tablouri se pot realiza din amprente ale frunzelor de diferite forme și mărimi, fire de iarbă, ace de brad, fire de ață... Pentru aceasta avem nevoie de hârtie albă de desen, o pânză de sită, o periuță veche de dinți, apă colorată cu cerneală sau cu acuarelă.

Se așează frunzele și firele de iarbă într-un ansamblu armonios pe o coală de dese. Deasupra lor așezăm apoi o bucată de pânză de sită. După aceasta, se inmoaie o periuță de dinți uzată, în apa colorată cu cerneală sau cu acuarelă și se trece părul periuței peste sârma sitei. Se va avea grijă ca periuța să fie numai umeză, spre a nu se forma picături și pete sub sită. Când se ridică sita și frunzele, pe hârtie se vor vedea clar contururile frunzelor și a firelor de iarbă: tabloul este gata!

Aceste tehnici de lucru sunt îndrăgite de copii. I-am desprins să-și corecteze singuri lucrările, și să persevereze în a finaliza tot ceea ce au început, pentru a-și vedea roadele muncii lor. Degeaba le cântăm la ureche: fă așa sau fă așa. Până nu pun ei mâna, să lucreze, să greșească, să se îndrepte singuri și să capete o îndemănare tot mai mare, zadamică e orice vorbă.

Educ. VIRGINIA MELIAN
Înv. CONSTANTIN MELIAN

Școala Generală „Ion Creangă”, Loc. Ilva Mare, jud. Bistrița-Năsăud

S-au născut:

octombrie-decembrie 2003

Pui Lazarica-Gabriela, Lorințiu Daniel-Marin, Cărbune Naomi-Cornelia, Pârlea Iulia-Gabriela, Sădor Gabriel-Avram, Motofelea Andreea-Ionela, Pop Adrian-Isac, Coruțiu Maria-Ioneia, Matei Alexandra-Gabriela, Băieș Delia-Maria, Ometiță Adrian-Grigore-Ionuț, Varvari Cornelia, Chisăliță Cristian-Andrei

ianuarie-februarie 2004

Andronesi Vasile-Grigore, Lorinț Ionuț, Motofelea Silviu-Ionuț, Borș Georgian-Vasile-Ioan, Ometiță Vasile-Călin, Ureche Ancuța-Ionela, Ureche Maria-Ioana, Roman Laura-Ioana, Flămând Vasiliică-Alexandra, Pop Constantin-Daniel, Flămând Alexandru, Sîngeorzan Florica, Nuț Victoria-Florina, Candale Alexandru, Cioncan Cifor-Vasile, Dumitru Ioan-Darius

Să crească mari, frumoși și sănătoși!

S-au căsătorit:

octombrie-decembrie 2003

Avram Ioan cu Datcu Irina
Ometiță Iacob cu Aranyasz Laura-Cristina
Hoza Domide-Ionel cu Candale Victoria

ianuarie-februarie 2004

Pașca Ioan-Marin cu Avram Viorica
Pop Lazăr cu Pop Silvia-Maria
Bacea Vasile cu Nuțiu Ioana-Maria
Varvari Nicolae cu Roșca Alina-Maria

Casă de piatră!

Au decedat:

octombrie-decembrie 2003

Moldovan Constanța - 74 ani
Hogea Augustin - 66 ani
Bogdan Gheorghe - 68 ani
Ciroaie Victoria - 91 ani
Dumitru Vasile - 73 ani
Jneaha Matei - 80 ani

ianuarie-februarie 2004

Brătucu Ion - 91 ani
Andronesi Alexandru - 66 ani
Popicica Leontina - 84 ani
Brătucu Olimpia-Maria - 92 ani
Pui Ciril - 88 ani
Motofelea Floarea - 86 ani
Pop Alexandru - 45 ani
Nuțiu Ionel - 87 ani
Mihai-Câmpian Ionel - 64 ani

Dumnezeu să-i odihnească!

Ofițer de stare civilă
ELENA CĂRBUNE

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Login T.Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Lazăr Ureche
Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania)
Corectură: Mircea Prahase
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Icu Crăciun
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N.Titulescu, nr. 18,
tel.0263 223.201, fax: 0263 238027 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL IX Nr. 3 (62) *** MAI 2004 *** 8 PAGINI *** 10.000 LEI

Constituția revizuită a României (II)

III Prevederi constituționale modificate sau/și completate; prevederi noi

Art. 1: Statul roman (a fost modificat și completat). La alin.3, s-a adăugat ca statul român este edificat și „în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989”. Apoi s-au adăugat două alineate noi: 4 și 5.

(4) **Statul se organizează potrivit principiilor separației și echilibrului puterilor-legislativă, executivă și judecătorească- în cadrul democrației constituționale.**

Mai întâi sintagma „democrației constituționale”, n-a avut și n-a cunoscut-o legislația românească decât de la Constituția din 1991 încoace. Apoi s-a făcut mult tam-tam până la Constituția revizuită că nu există o separație a celor trei puteri în statul roman sau, cel puțin, că nu este prevăzut expres acest principiu montesquieuian în Constituția românească. Acum este și îi prevăzut expres.

(5) **În România respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.** Vechiul art.51 este „transferat” aici.

Art. 2: Suveranitatea Alin. 1 subliniază faptul că organele reprezentative ale poporului român se „constituie prin alegeri libere, periodice și corecte”.

La art.4 - **Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni, alin.1 are adăugată sintagma „și solidaritatea cetățenilor săi”**

Art. 9 (Sindicatul) ca denumire este completat cu „patronatele și asociațiile profesionale”.

Art. 11: Dreptul internațional și dreptul intern este completat cu un alineat nou: al 3-lea. (3) În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției.

Art.16. Egalitatea în drepturi. Legiuitorul constauant român din 1991 era destul de obstructionist din moment ce arată expres că funcțiile și demnitățile publice, civile și militare puteau fi ocupate numai de cetățeanul român (mai nu se arată că numai de către bărbați), iar ideea de cetățean al Uniunii Europene n-o avea.

Constituția revizuită a eliminat aceste obstrucții, se statuează egalitatea de șanse între femei și bărbați (alin.3), iar cetățenii Europei Unite (viitoare) au dreptul de a alege și a fi aleși, în condițiile legii, în autoritățile administrației publice locale din România.

Art.19. Extradarea și expulzarea. Prin derogare de la regulă de interdicție a extradării și expulzării cetățeanului român, cetățenii români pot fi extradați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii, și pe bază de reciprocitate.

Art.20. din Constituție consacră încă un principiu: acela că **pactele și tratatele internaționale au prioritate față de legile interne**, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Art.21: Accesul liber în justiție. La acest articol s-au introdus două alineate noi: 3 și 4.

(3) **Părțile au dreptul la un proces echilibrat și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.**

(4) **Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.**

Art.23: Libertatea individuaă. Acest articol a fost restructurat din temelii. Astfel, alin.4 spune: **Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal.** Acest alineat este atât de cu miez încât, exagerând puțin lucrurile, putem spune că a revoluționat legislația penală din România, reforma produsă din două părți: pe de o parte, atributul procurorului de a aresta învinuitul este anulat; pe de altă parte, dacă cândva cele mai mari abuzuri se produceau în faza de urmărire penală, astăzi arestarea nu se poate produce decât în cursul procesului penal și numai de judecător.

(Facem convenita mențiune că actuala legislație penală nu este în acord cu Constituția revizuită. Mult așteptată și inevitabila reformă juridică va aduce cu sine un nou Cod penal și un nou Cod de procedură penală, printre alte acte normative impuse de reformă).

Ajunși fiind la instituția juridică a procurorului și a Procuraturii

merită să zăbovim puțin: să privim retrospectiv în istoria justiției române.

Noi, românii, am fost obligați să-i copiem pe sovietici, o țară paralelă cu democrația. Astfel, am ajuns să le copiem sistemul de învățământ (se spune că în perioada interbelică, România avea unul din cele mai complete, complexe și performante sisteme de învățământ din Europa); în religie sau sistemul religios, în locul libertății diversificate de conștiință am fost făcuți toți ateii sau, cel mult, ortodocși, apoi a urmat sistemul juridic.

Astfel, după Securitate, poate cel mai odios organ represiv al României comuniste a devenit Procuratura (făcută după chipul și asemănarea celei sovietice, cu ani grei de vechime în ale torționismului). Cerculă legende că de la același prezidiu de judecată, între aceeași colegi de facultate (unul procuror iar celălalt judecător), din temeri ce: ultimul a ieșit încătușat din sala de judecată de către primul.

Așezarea pe făgașul normalității a actului de judecată penală, din punct de vedere ierarhic este următoarea: judecător, procuror, polițist: aceasta după o jumătate de veac de dictatură proletară de „așezare a carului înaintea cailor.” Atunci cel mai puternic „justițiar” era milițianul sau securistul, urma procurorul, iar ultimul (care trebuia să fie primul și care face dreptate) judecătorul.

(5) În cursul urmăririi penale, arestarea preventivă se poate dispune pentru cel mult 30 de zile și se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fără ca durata totală să depășească un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 zile.

Așadar lucrurile s-au limpezit sub mai multe aspecte. Tergiversarea sau amânarea la infinit a soluționării cauzelor este interzisă. Celeritatea actului de judecată este asigurată. Un acuzat este condamnat sau liberat, într-un termen rezonabil. Se cunosc cazuri faimoase de cetățeni care au stat ani de zile în închisoare fără a fi judecați. Sau au stat 2 sau 3 ani în detenție iar hotărârea de condamnare a fost doar de un an de zile.

Astfel de erori judiciare nu mai sunt posibile a se repeta, având în vedere prevederile alin. 6 din același articol care arată:

(6) **În faza de judecată, instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate.**

(13) **Sancțiunea privativă de libertate nu poate fi decât de natură penală.**

Până la Constituția revizuită a României, sistemul nostru juridic a cunoscut și instituția juridică a închisorii contravenționale. Adică anumite amenzi (cetățeanul surprins pe tren fără bilet) neachitate în termen se converteau în închisoare contravențională. Interdicția unei astfel de posibilități statute astăzi în Constituție este și rezultatul alinierii legislației românești la standardele legislației din Uniunea Europeană.

Art.27. Inviolabilitatea domiciliului. Un alt atribut anulat procurorului și trecut în competența judecătorului este acela prevăzut în alin. 3 al aceluiași articol în care se arată: **Percheziția se dispune de judecător.**

Art.32. Dreptul la învățătură. Constituția revizuită a introdus ca noutate bursele sociale de studii (pentru copiii și tinerii proveniți din familii defavorizate), precum și o nouă formă de învățământ cel confesional - pe lângă cel de stat și particular.

Prin revizuirea Constituției au fost consacrate și câteva noi drepturi și libertăți fundamentale.

Astfel, art.33: Accesul la cultură. (1) **Accesul la cultură este garantat în condițiile legii.** (2) **Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngrădită.**

(3) **Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice a României în lume.**

Art.35: Dreptul la mediu sănătos. (1) **Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic.** (2) **Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.**

(3) **Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a**

proteja și ameliora mediul înconjurător.

Art. 38. Dreptul de a fi ales în Parlamentul European în condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și a fi aleși în Parlamentul European.

Art.45. Libertatea economică. Accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora în condițiile legii, sunt garantate.

Prin art.37: **Dreptul de a fi ales:** S-a scăzut vârsta (cu doi ani) de a fi ales senator (33 în loc de 35 ani).

În art.40 **Dreptul de asociere:** S-a recunoscut și patronatelor dreptul de asociere.

La art.41 : **Munca și protecția socială a muncii**, pe lângă profesiune și meserie s-a introdus și noțiunea de ocupație (noțiune pe care Codul penal o conține încă din anul 1968), în locul sintagmei „salariu minim pe economie” s-a introdus sintagma „salariu minim brut pe țară”. Aceasta și datorită adoptării noului Cod al muncii român în anul 2003. Tot în domeniul muncii (art.42 alin. 1 lit.a) s-a precizat că nu constituie muncă forțată : a) **activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau din conștiință.**

Se știe că nu cu mulți ani în urmă, tinerii care nu puneau mâna pe arme, erau închiși. Astăzi la o astfel de opoziție hotărâtă există rezolvare.

Art.44 (fost 41) și-a schimbat denumirea din Protecția proprietății private în Dreptul de proprietate privată, aducându-i-se modificări de substanță. Astfel, proprietatea privată este garantată și ocrotită, înainte era doar ocrotită. Tot în trecut, cetățenii străini și apatrizii nu puteau dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor românești. Faimoasa teză: „Nu ne vindem țara!” era consfințită constituțional. Astăzi cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate asupra terenurilor în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și la alte Tratatate internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.

(4) **Sunt interzise naționalizarea și alte măsuri de trecere silită în proprietatea publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.**

La art.47: Nivel de trai s-a deschis câmp liber și asigurărilor sociale de altă natură decât cele publice, introducându-se și o teză finală la alineatul 2 cu următorul conținut: **Cetățenii au dreptul la măsuri de asistență socială potrivit legii.**

O simplă prepoziție „cu” din fostul articol 46 **Protecția persoanelor handicapate, devenit art.50 din Constituția revizuită și intitulat: Protecția persoanelor cu handicap** a inducit exprimarea, adresarea și într-o anumită măsură diminuarea suferinței morale a celor care nu s-au născut ca majoritatea oamenilor. Sau au suferit un accident în viață. Același articol înlesnind participarea persoanelor cu handicap la viața comunității.

Prin art.52: **Dreptul persoanei vătămate de autoritate publică, se va accentua diligența celor chemați (magistrați) să înfăptuiască justiția în Statul Român.** Astfel, dacă înainte cel vătămat într-un drept al său era îndreptățit la recunoașterea dreptului, anularea actului și repararea pagubei. Astăzi, cel nedreptățit nu numai în drept dar și într-un interes legitim, poate avea pretenții. Apoi, dacă înainte răspundea patrimonial numai statul, astăzi : **Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătura răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea credință sau grava neglijență.**

Marea majoritate a constituțiilor europene nu au o prevedere atât de aspră ca și aceea din Constituția românească, privindu-i pe cei chemați să stabilească adevărul și să împartă dreptatea.

Modificările aduse art.53: **Restrângerea exercitiilor unor drepturi sau ale unor libertăți** sunt mai clarificatoare în forma, dar și în conținut față de redactarea veche.

Instituția Avocatului Poporului (capitolul 4 din titlul II al Constituției revizuite) a suferit modificări sub aspectul duratei de numire (cinci ani în loc de patru, Nu vedem de ce?!) și numirea de adjuncți pe lângă președinte.

(va urma)

MACAVEI AL. MACAVEI

Lirica

Biserica "Sf. Parascheva",
Maieru sau
"Bisericuța din deal"

Cuvânt explicativ

Poezia „Bisericuța veche” de Iustin Ilieșiu a apărut în cunoscutul său volum „Săngerări ardeleni”, Editura Remus Cioflec, București, 1942, pag. 14-15.

În neguroșii ani 1940-1945 poetul luase drumul pribegiei, alături cu alți o jumătate de milion de refugiați ardeleni dar sufletul său era mereu întors cu dor către vatra copilăriei sale măierene.

Bisericuța din Deal îi stăruie în amintire ca un luminos reper de pe plaiul natal. Pe atunci rămăsese aproape în ruină, într-un Ardeal înstrăinat și vremelnic cotropit. Astăzi, edificiul, declarat monument istoric încă din 1968, a fost renovat prin grija preoților noștri: Gavrilă Floșui, Emil Coman și Ion Lăpuște și prin strădania credincioșilor.

Vom mai publica din când în când și unele poezii inedite ale lui Iustin Ilieșiu privitoare la satul copilăriei.

SEVER URSA

Bisericuța veche

S-aude glas de rugăciune și suie-n țară ca un val,
În satul meu e ruinată bisericuța de pe deal.

Nici clopotele nu mai cântă, nici toaca-n turnul vechi de lemn,
Doar crucea stăruie în zare, strălucitoare de îndemn.

Copiii au ieșit la soare, dar chipul lor e ofilit,
Cuprinși de jalea ce-i umbrește, privesc mereu spre Răsărit.

Așteaptă parcă să sosească un sol iubit din alte țări,
Un sol ce rătăcește singur pe-ndepărtatele cărări.

Aleargă dorul călătorul, spre frații care au plecat...
Iar mamele cu ochii tulburi își spun: Cristos a înviat!

Cojiți de vreme și furtună peretii-abia mai dăinuiesc,
Altarul cu parfum de smirnă a fost și este românesc.

Visează îngerii-n icoane îndurerate și lăcrimând,
Iar sfinții vechi de la Nicula se tot întreabă; până când?...

IUSTIN ILIEȘIU

Nu se pot da detalii despre școala care a fost incendiată în anul 1849 de către insurgenții unguri, fiindcă întreaga arhivă comunală a ars odată cu localul școlii. 1/

Ecourile școlii „Triviale” vor persista multă vreme în conștiința generațiilor următoare. Ar fi locul să reproducem aici impresiile unui călător al vremii: scriitorul și boierul Gh. Sion. Acesta dă amănunte semnificative cu privire la modalitățile de instruire dintr-o asemenea școală, chiar în vara anului 1848.

„Avui curiozitatea a vizita școala care se vedea la oarecare distanță. Era tocmai în orele de prelecțiune. Îndată ce-mi spusei numele, profesorii mă înconjură cu ceremoniile cele mai măgulitoare: ca unii care cetiseră câteva din scrierile mele în „Gazeta de Transilvania” îmi arătară o mare considerațiune. În școală erau peste trei sute de școlari de toate vârstele. Studiile se făceau după metoda mutuală, în limba română și germană. Din aceste școli, Austria recrutează pe căprari și mai pe toți funcționarii ce-i trimite la serviciul agenților consulare din principate.

Școlarii sunt toți externi; cu toate acestea, de la cel mai mic până la cel mai mare, toți sunt supuși disciplinei militare. La școală, fiecare vine cu pușculița sa de lemn pe umăr. Profesorii mă făcuseră să văd manevrele lor. Într-o clipă toți copiii se împărțiră în cete și în companii, așezându-se cei înalți în frunte și cei mai scurți în urmă; căci erau de toate vârstele și de toate taliiile.

Ei aveau printre ei ofițeri de toate gradele și făcuseră cu o precizie admirabilă o mulțime de evoluții militare. A fost o adevărată plăcere pentru mine ca să văz aceste lucruri și

Stiri

Breviar cultural

Sub egida Bibliotecii Comunale „Ion Pop Reteganul” din comuna Rodna, jud. Bistrița-Năsăud, a apărut primul număr al revistei sociale și de cultură „CETATEA RODNEI”. Noua conducere este formată din: preot dr. George Celsie director, conf. univ. dr. Octavian Pop redactor-șef, prof. Liviu Păiuș secretar general de redacție, prof. dr. Mircea Mureșianu redactor responsabil și prof. Emil Bălăi, Iacob Gușă, ing. Alexandru Jauca, dr. Nășcan Alexandru, prof. Virgil Ureche și Lenuța Domide, în calitate de redactori cu diferite responsabilități. Le dorim DRUM BUN ȘI VIAȚĂ ÎNDELUNGATĂ!

***

În data de 13 mai, a.c., redacția revistei noastre, formată din dl. prof. Sever Urșa director, și Icu Crăciun redactor șef, a participat la ediția a VI-a a Colocviilor de la Beclean. S-a dezbătut tema „Memorialistica între realitate și ficțiune”. Printre alții, au mai luat cuvântul: Andrei Moldovan, Alexandru Uliu, Radu Mareș, Mircea Cupșa, Virgil Rațiu, Ion Filipciuc, Magdalena Vaida, Elena Coțescu (Chișinău), Cornel Cotuțiu și, bineînțeles, organizatorul acestor colocvii, scriitorul Aurel Podaru. După masă, s-a participat la lansarea antologiei „La Beclean pe Someș, cândva...” prezentată de trupa de teatru „Corint” din Bistrița

***

La Editura „Clubul Saeculum” din Beclean a apărut „Carnetele de la Beclean (3-4), Colocviile de la Beclean”, ediție alcătuită și îngrijită de scriitorul Aurel Podaru pe anii 2002-2003.

Din această carte aflăm că s-au dezbătut temele: „Cultura în provincie. Provincialismul în cultură” și „Putere-Cultură-Politică”; sunt reproduse opiniile lui: Adrian Dinu Rachieru, Cornel Cotuțiu, Dariu Cotui, Valentin Falub, Virgil Rațiu, Echim Vancea, Gavril Moldovan, Ilie Chelariu, Grațian Ilie Simion, Alexandru Petria, Paul Boroș, Dorel Moldovan, Mircea Cupșa, Aurel Podaru, Liviu Pop, Ștefan Mișuț, Emil Lazăr, Marin

Popan, Vasile Cherhaț, Camelia Toma, Ion Radu Zăgreanu, Vasile Gogea, Mircea Petean, Adrian Popescu, Radu Mareș, Marcel Mureșianu, Rodica Mureșan, Vasile Muste, Ion Filipciuc, Ion Poenaru, Ioan Pinteau.

***

La editura „Shalom” din Oradea, consăteanul nostru Lazăr Ometiță a debutat cu cartea „Pași în cunoașterea Adevărului (100 schițe de predici)”. Deste această carte (365 pp.), editorul Vladimir Pustan notează: „în cartea sa, Lazăr Ometiță susține că pentru a învăța pe alții despre Dumnezeu trebuie ca întâi să fi avut parte de învățatură, care este baza unui triumf, iar laturile lui sunt rugăciunea și ungera de sus.

Menționăm că dl. Lazăr Ometiță este absolvent al Institutului Teologic Pentecostal din București și actualmente locuiește, împreună cu familia, în Irlanda, unde slujește în mai multe biserici pentecostale.

***

Poetul și scriitorul rodnean Aurel Cleja ne-a trimis la redacție noul său roman „Privatizarea spaimei” (ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2004). Este cea de-a șasea carte după: „Culegeri de folclor din Bihor” (1974), „Umbrele Luminii” (poezii-1977), „Corole de vremelnicii” (poezii-2002), „Școala de aplauze” (proză scurtă-2003), „Mumiile flămânde” (proză scurtă-2003). Domnia sa are în pregătire un nou roman intitulat „Golgota unui îndochinat”. Vom reveni.

***

Poetul beclenar George Gavriliuțiu (prin anii 50 a fost dascăl la Maieru) a publicat la editura „Clubul Saeculum”, Beclean, 2003, volumul de versuri „Dreptul la liniște”. Despre această carte poetul Marcel Mureșianu menționează faptul că autorul „a amânat nepermis de mult” debutul, dar „autenticitatea simțirilor și a drămuirii de sine, teama de necunoscut și umbrele alienării” ne trimit prin minunatele sale versuri în „incinta casei sale poetice”.

ICU CRĂCIUN

Soliloc în ziceri înțelepte
A dușmăni. Dușmănie... (2)

În episodul anterior am încropit un mic discurs despre dușmănie și dușmani, biziindu-ne pe câteva ziceri populare românești. Acum vom așeza, pentru început, într-o anumită ordine, unele cugetări ale gânditorului Nicolae Iorga, referitoare la acest subiect. Savantul avea, evident, mulți inamici și avea și de ce. Uneori își prezintă dușmanii în accente grave.

„Să nu-ți fie frică de acel dușman care întâi te batjocoresc și pe urmă te imită. Când te va batjocori dușmanul, prietenul va prinde curaj și el și te va vorbi de rău. Să nu ataci la dușman decât acele defecte cu care nu ți-l ai primi ca prieten. La durere îți vine prietenul, la bucurie și cunoscutii, iar la moarte până și dușmanii. Cea mai mare durere pentru dușmanul tău e să vadă că a fost învins fără ca tu să te fi luptat cu dânsul. Mulți dintre dușmanii tăi vor căuta să stârnească disprețul tău pentru a sta apoi la adăpostul lui. Cei mai mulți dușmani văd în tine o umbră strămbă și se luptă cu dânsa. Valoarea dușmanului se vede și după prilejul pe care și-l ia pentru răzbunare: sunt multe grade, de la banditul care te pânzește când îți curge sânge rău din rană, până la sfântul care îți aduce aminte de răul pe care l-ai făcut, printr-o binefacere. Dușmanului numai un lucru îi poți da pentru plăcerea lui: carnea, să ți-o rupă. Într-o dușmănie poate ierta numai acela care n-a făcut răul. Sunt dușmanii care și se prind în fiecare zi, de la sine, întocmai ca praful de ghetă și murdăriile pe talpă. De aceea, să nu-ți pese. Doar n-o să stai închis în casă de frica lor! Nu poate fi mai rău dușman decât acela care simte că dacă ai fi în locul lui, ai face ce ar vrea el să facă, dar nu poate”.

Anticul Aristofan scria că înțelepții pot învăța lucruri bune chiar de la dușmanii lor. Latinul Ovidiu: „Fas est et ab hoste doceri” - se cade să înveți și de la dușmani.

Înțelepciunea noastră populară spune că nu suntem întotdeauna atât de nedrepti față de dușmanii noștri, cât față de rudele noastre. Dușmănia dintre frați și dintre rude este mai de plâns decât cea față de străini.

Cu o glumă n-ai câștigat niciodată un dușman, dar ai pierdut adesea un prieten, spunea tatăl meu. Dar el, bietul de el, tocmai asta făcea! Glumea.

Părerea lui Schiller: prietenul îmi arată ce pot, vrășmașul mă învață ce trebuie să fac. Schopenhauer era de părere să nu spui prietenului ceea ce vrei ca dușmanul tău să nu afe, iar Gracian o știa mai dinainte: mai de folos îi sunt înțeleptului dușmanii decât prostului prietenii.

Din nou e loc pentru o vorbă populară: pentru pismaș întotdeauna găina vecinului e curcă.

O genială explicație ne dă Cicero: dușmănia este ură care așteaptă prilej de răzbunare.

Și încă o parafrază după Goethe, care se întreba dacă ar putea să devină vreodată prietenii niște indivizi pentru care o personalitate ca a ta să nu fie, în taină, un veșnic reproș?

Nici un luptător înțelept nu-și subestimează dușmanul.

Gabriel Liiceanu, cuntemporanul, e de părere că ura e mai curentă într-o societate bulversată de meandrele tranziției.

ION DELAMARGINĂ

MAIERU file de
monografie (33)

cugetam mereu la organizarea unor astfel de instituțiuni și la noi”. 2/

Mai târziu, prin anul 1872, s-a construit în Maieru un al local, mult mai mare, cu patru săli de învățământ, chiar pe locul unde se găsește azi clădirea principală a școlii, zidită între anii 1933-1935, prin grija vrednicului director Ioan Barna. În acea școală, astăzi adăugită și supraetajată, a fost numit în 1888 învățător Vasile Rebreanu. Aici a învățat și fiul său, cel care a devenit romancierul de frunte al țării...

În anul 1877 s-au înființat în ținut 15 școli comunale, dintre care, din lipsă de elevi, au rămas numai patru, în comunele Maieru, Măgura Ilvei, Ilva Mare și Coșna. 3/. Aceste școli au fost transformate abia în 1910 în școli de stat. Școala confesională a avut un singur învățător până în 1877. Între 1877-1888 numărul învățătorilor crește la 2, iar de aici până în 1802 școala funcționează cu trei învățători. Înainte de statificare, școala a fost găsită cu „patru puteri didactice”.

În proximal episod ai acestui serial vom reveni cu o prezentare detaliată a evoluției școlii măierene după grănicerizare.

De pe acum putem relata că școala comunală, până în 1910, a avut un singur învățător, iar cea de stat, până în 1920, a avut doi învățători. În școala confesională, începând cu anul școlar

1877/78, erau 6 clase. Confesionala a avut în anul școlar 1901/1902 un număr de 6 clase. Acest număr de clase s-a menținut până în anul 1927.

Numărul elevilor înscrșiși la școala confesională în anul școlar 1890/91 era de 200 (115 băieți și 85 fete), iar cea comunală 51 elevi (26 băieți și 25 fete), pentru ca în 1906/907 să fie 89 elevi (55 băieți și 34 fete).

Populația școlară crește mereu, astfel că în 1927/28 găsim 357 elevi (183 băieți și 174 fete) 4/

În anul 1896, prin ordin vicarial, s-a clădit pentru școala confesională din Maieru un edificiu propriu, din lemn, acoperit cu șindrii. Construcția a costat 12.000 de florini plătiți din veniturile bisericii greco-catolice locale. Clădirea avea patru săli de clasă de mărimea 8/10 m. și o sală de conferințe, precum și o curte de 600 m pătrați. Clădirea respectivă a servit ca spațiu pentru căminul cultural până în anul 1969 când a fost demolată. Pe acel loc s-a ridicat actualul edificiu al Căminului cultural „Gregoriu Hangea”.

De asemenea, în anul 1900 a fost renovată clădirea școlii de stat, lucrare pentru care comuna a plătit 10000 de florini.

SEVER URSA

Bibliografie:

- 1/ Olimpiu Barna, studiu introductiv la vol. „Vesellie, dor și jale”, folclor cules din comuna grănicerească Maieru, Ed. Corbu, 1944, pg. 14 și următ.
- 2/ G. Sion, voi. Proză, București, 1915, ed. Minerva, pag. 12; 3 și 4/ Olimpiu Barna, op. cit., pag. 14 și următ.

UN INTELLECTUAL CONTEMPORAN DE PE VALEA ILVEI Profesorul universitar, dr.ing, BARBU IOAN BĂLAN

Prof. univ. dr. ing. Barbu Ioan Bălan

S-a născut, ca fiu nelegitim al Margaretei Ursa, în satul Poiana Ilvei, comuna Măgura Ilvei, din Județul Bistrița - Năsăud, la 3 martie 1936. Într-o "Baladă autobiografică", pe care a compus-o și a cântat-o, cu multă simțire și dragoste față de locurile sale natale, la o întâlnire cu fiii satului din anul 1980, pe care a publicat-o apoi în volumul "Nostalgii" (Ed. Mediamira, Cluj-Napoca, 1999, p. 18-22), Barbu I. Bălan mărturiseste: "Foaie verde foi mărunte / M-am născut din flori de munte / Lângă moara satului / În casa Zapciului, //... Bunicii - Ioan și Măria - / Mi-au vegheat copilăria / Și mi-au spus să prețuiesc / Graiul dulce-ardelenesc." Ușu (după cum îl alintau rudele și copiii satului) a crescut, fără griji, în casa bunicilor săi, până la ocuparea Ardealului de Nord de către administrația horthystă, împreună cu marna lui și cu alte rude se refugiază la Ineu, județul Arad, de unde revine după "eliberare". Urmează și absolvă cursul primar în Poiana Ilvei unde îl are ca învățător pe Eronim Guzu iar printre colegi pe Vasile Ureche, viitorul profesor al Universității "Babeș - Bolyai" din Cluj-Napoca, în "Balada autobiografică" ne spune mai departe: « Când "primara" am sfârșit / Pe Măgură m-am suit, / Să-mi privesc de-acolo satul / Și să-mi cat în zare drumul; // Cu sătucul meu în minte / Și cu inima-mi fierbinte /, Luai drumul Clujului... / La vremea Gimnaziului...». Locuiește la Cluj din toamna anului 1947 până în prezent, cu o scurtă perioadă de întrerupere (1949-1950), când se află la Tg. Mureș împreună cu mama și soțul ei, Ilie Bălan. Față de acest tată vitreg care l-a înfiat, împotriva voinței sale, când era minor, nu a avut nici o atracție. După ce termină cursul elementar se înscrie la Școala Medie Tehnică de Construcții pe care o absolvă în anul 1954. După 3 ani de producție, ca tehnician, la Trustul de Construcții 9 Cluj, întreprinderea 904 Construcții din Cugir și Filiala IPROCHIM din Cluj, dă admitere la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Cluj, absolvind-o în anul 1962.

Pentru rezultate deosebite în pregătirea profesională și în activitatea de cercetare tehnico-științifică, este reținut ca preparator și avansat apoi asistent și șef de lucrări, la Catedra de Mecanică a Institutului Politehnic din Cluj, catedră, la care a lucrat până la pensionare. A obținut titlul de Doctor Inginer în specialitatea Mecanică Tehnică și Vibrații Mecanice, sub conducerea distinsului Prof. dr.doc. Dumitru I. Mangeron, la Politehnica "Gh. Asachi" din Iași, fapt care i-a deschis calea către ultimele trepte ale ierarhiei universitare, devenind astfel conferențiar și profesor. Se distinge prin cele 15 lucrări didactice (cursuri, îndrumătoare, culegeri de probleme) publicate până acum, din care Mecanica Tehnică a fost tipărită în două ediții (1987 și 1982) în Editura Didactică și Pedagogică București, în colaborare cu distinșii săi colegi de catedră și colaboratori: Prof.dr.doc.ing. Andrei Ripeanu, Prof.dr.ing. Paul Popescu. A mai publicat, individual sau în colaborare, peste 100 de lucrări științifice și contracte de cercetare, în reviste de prestigiu din țară și din străinătate (Analele Sect. Șt. ale Academiei Române, Rev. Academiei de Științe și Arte din Macedonia, The American Society of Mechanical Engineers, ZAMM Academie Verlag, Construcția de Mașini, Studii și Cercetări de Mecanică Aplicată, Acta Technica Napocensis din Cluj-Napoca, Acta Universitatis Cibiniensis din Sibiu, Buletinele AGIR, Bul. Șt. ale Universităților din București, Timișoara, Iași, Galați, Ploiești, Oradea, etc.). A

organizat și dezvoltat o ȘCOALĂ de cercetare în domeniul teoriei și practicii transportului de materiale prin vibrații mecanice, la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca. Cercetările acestui colectiv, condus de profesorii Barbu Ioan Bălan și Nicolae Ursu Fischer, au fost comunicate la Conferințe și Simpozioane Internaționale din SUA (Minneapolis 1993), Germania (Braunschweig 1994), Iugoslavia (Bor 1998) și multe altele desfășurate în România (București, Timișoara, Iași, Cluj-Napoca, Cugir, Sibiu, etc.), câștigând o binemeritată apreciere pe plan intern și internațional.

Demnă de laudă și admirație, pentru diversitatea preocupărilor intelectuale, este activitatea publicistică, ex catedra, a profesorului B.I. Bălan. Această vizează probleme de educație și propagandă cultural-artistică sau social-politică, totalizând peste 250 (articole, eseuri, pamflete, fabule, poezii, catrene, madrigale, epigrame, montaje literare, etc.) răspândite în publicații ca: Românul, România Mare, Politica, Adevărul de Cluj, Informația de Cluj, Univers ingineresc, Monitorul de Cluj, Arieșul din Turda, Cuibul visurilor din Maieru, și prin volume tipărite în edituri ca: Mediamira sau U.T. Preș din Cluj-Napoca.

Ca instructor (voluntar) al formației studențești "MECARTIS" a obținut patru Premii Naționale (1983, 1985, 1987, 1989) în Festivalul Artei și Creației Studențești din România, cu montajele literar-muzicale: Viziune în Apuseni, Cântecul Iancului, Cântec pentru oamenii pământului și Slavă Patrie eternă. Pentru eforturile deosebite depuse în cadrul societății "VIRTUS ROMANA REDIVIVA" din Cluj-Napoca, în menținerea legăturilor cu plaiurile natale, pentru ilustrarea trecutului istoric și cultural al românilor de pe aceste meleaguri, etc., a fost distins cu DIPLOMA DE EXCELENȚĂ (20.01.2001). Ca lider sindical la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca și vicepreședinte al Federației Sindicatelor Universitare din România a dus o luptă curajoasă, cu toate guvernările post-decembriste, pentru adoptarea și respectarea Legii învățământului și a Statutului cadrelor didactice. A organizat proteste și greve, până la Greva Generală din Decembrie 1998, atunci când guvernarea n-au respectat drepturile salariale din acest sector prioritar al educației. Pentru contribuțiile sale deosebite la promovarea și apărarea intereselor academice a fost distins cu DIPLOMA și MEDALIA "Alma Mater" (19.05.2000). În calitate de vicepreședinte al Consiliului Județean P.R.M. Cluj, ia ultima campanie electorală parlamentară, a candidat la funcția de Senator de Cluj, contribuind (efectiv) la spectaculoasele succese ale acestui partid în județele Cluj și Bistrița-Năsăud. De remarcat în acest sens broșura pe care a redactat-o și a tipărit-o, cu sprijinul binevoitor al unor conjuțești, intitulată: "OPINIILE POLITICE - rimate și asortate campaniei electorale 2000", care s-a bucurat de atenția și aprecierea alegătorilor.

Între timp, a scos trei cărți: vol. "Catrene și altele", vol. de proză "Nostalgii", ambele în anul 1999, la Editura "Mediamira" - Cluj-Napoca și vol. "Rătăcind printre mecanicieni" (micro-enciclopedie de buzunar), Ed. Todesco, Cluj-Napoca, 2002.

Vom publica, în viitor, unele dintre producțiile sale literare.

SEVER URSA

Proză scurtă

Moto: Despre viața poetului De nouă vămi scriu

Aruncat-am bila spre fosforescentele bile și victorios o urmăream în mersu-i implacabil când brusc se opri și cu viteză sporită porni către mine...

Plecasem pe strada goală, spre tine. Aproape de înalta clădire ajunseseam. Aproape de ceas. Când brusc șuvoiul de oameni vorbind mă luară și mă lăsară în câmp...

Singur acasă. Televizorul l-am închis și mă culcasem. Brusc ceva se schimbă în jururi. Spre veioza întinsei mâna și-n gura unei fiare nimerii. De unde? Dar...

Se imprimăvăruse. Zăpada se topise demult. Hotărâsem să-ți culeg un mănunchi de crengi înflorite, de zarzăr. Geamul l-am deschis și focul zăpezii mă arse...

Cu mâna-mi mângâiam fața și mereu mă priveam

Ce semănăm, culegem

În toate vremurile, MÂNTUITORUL a avut slujitori care au apărat adevărul cuvintelor sale, ATANASE (296-373) a fost unul din acești creștini credincioși. În sinodul de la Niceea și în tot timpul vieții sale a luptat cu statornicie în ciuda persecuțiilor ce i-au fost atrase de credințioșii lui, pentru învățătura de temelie a creștinismului, DUMNEZEIREA VEȘNICĂ A DOMNULUI ISUS HRISTOS. Se povestește că, fiind primit într-o casă, a fost ascuns într-o groapă fără apă.

O servitoare, care avea datoria să-i ducă de mâncare, la trădat. Dar, în noaptea când trebuiau să vină soldații să-l prindă, ATANASE, printr-o călăuzire dumnezeiască, și-a părăsit locul de retragere. Servitoarea a fost pedepsită pentru că a dat magistratului o înștiințare mincinoasă.

Cât de reale sunt cuvintele lui DUMNEZEU și în acest caz: „Nu vă înșelați! DUMNEZEU NU SE LASĂ SĂ FIE BATJOCORIT; CE SEAMĂNĂ OMUL ACEEA VA SECERA” (Galateni 6:7). Întotdeauna se va arăta dreptatea dumnezeiască. Să învățăm dar din pătaniile altora și să nu facem la fel!

Însă, cel mai bine este să învățăm de la MÂNTUITORUL, care ne cheamă: „veniți și învățați de la Mine”. E primăvară și fiecare din noi ca oameni gospodari ai acestei frumoase localități am semănat; și fără îndoială, căci noi am pus sămânța bună în ogoarele noastre, așteptând ce am semănat să crească și să aducă roadă.

Mulțumim colectivului de redactori și Domnului Director pentru redactarea acestui al doilea articol venind cu propunerea către conducerea comunei și către toți conducătorii cultelor din comuna noastră pentru a organiza o sărbătoare sau două pe an la căminul cultural (la Paști sau la sărbătoarea Nașterii Domnului) și fiecare cult să aibă rezervat un timp de 30-40 minute, incluzând cântare, vestirea cuvântului.

Mă gândesc căci poate așa vom fi mai mult legați unii de alții ca săteni ai comunei și creștini autentici aducând roadă și roada noastră să rămână.

Cu respect, pastor IOSIF RAUCA.

În oglindă Ocean de flăcări, chip filiform, pește, pasăre, menhir. Lup, zimbru. Și-al optulea chip ce nu-l pot descrie...

Mereu ceva vine și-mi oprește mâna să scrie, ochiul să vadă, mâna să mângâie, ochiul să plângă, mâna să cuprindă, ochiul să mulțumească, mâna să dezvelească, ochiul...

Băiat trebuia să fiu, îmi zise - și totuși sunt fată. Nu e nimic, i-am zis și totuși ea vorbi, nu e nimic, dar mă doare lumina bărbătească din tine și-ntotdeauna ceva mă opri...

Nu sunt singur, am țipat către marile stele și-atunci văzui o stea coborând și, așezată pe umărul meu, mă obligă să-mi privesc umărul drept. O stea asemenea era pe acesta...

Am scris scrisoarea spre tine. Poemul. Dar sigur nu va ajunge. Cine-o va citi mă va lovi cu bulgări de aur topit și-ncet, încet îi voi mulțumi. „Floare să fii ca mine și...”

Brusc zăpadă.

FLORIN GRIGORIU

Religie

In pietas - ANCHIDIM BOB

(2 martie 1899 - 29 ianuarie 1933)

Anchidim Bob

Întru această pietate, rămasă vie de-a lungul anilor, - noi fiii încercăm să scoatem în lumină acum cu prilejul împlinirii, la 29 ianuarie 2003, a 70 de ani de la trecerea în veșnicie a părintelui nostru, viața și personalitatea acestuia - fiind unul dintre foarte puținii oameni născuți și decedați în Maieru, care au îmbrățișat chemarea preoțească și a cărei viață zbuciumată este prea puțin cunoscută de noi - cei rămași încă în ființă.

Am fi încercat să scoatem din umbra timpului și să aducem la licăriri o prezentă a acestuia mai apropiată nouă, dar din diferite motive nu ne-am putut îngădui să o facem, dar acum socotim că, deși viața acestuia lăsată cu mult în urmă și trăită foarte puțin și în greutate, - trebuie, totuși să fie cunoscută, fiind de datoria noastră de a prezenta câteva amintiri adunate în decursul anilor mulți care au trecut.

Viitorul preot greco-catolic ANCHIDIM BOB, s-a născut în comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud, la 2 martie 1899, în casa părintească de pe Valea Caselor, fiind al 7-lea copil al țăranilor gospodari înstăriți și credincioși greco-catolici, Avacom și Palagliia, născută Partene, ceilalți copii fiind: Dănilă, Ileana, căsătorită Hogeia, Saveta, căsătorită Hangea, Măriuca, căsătorită Scridonesi, Toader, mort pe frontul rusesc în primul război mondial și Ioan, fost și el pe frontul rusesc în primul război mondial - prizonier în Rusia și Siberia timp de 7 ani și reîntors acasă după mari greutăți, cu sănătatea mult subrezită, având multe amintiri din timpul Revoluției din 1917-1918 și pe care a avut durerea să o trăiască alături de alții, în condiții mizere, fiind și un bun vorbitor de limba rusă, de care s-a și folosit acolo cât și mai apoi la venirea armatei sovieto-rusești în țara noastră după cel de-al doilea război mondial - despre toate acestea povestindu-ne și nouă.

Numele de botez Anchidim, îi este dat de părinți întru pomenirea unui sfânt mucenic, care împreună cu alții a fost omorât în anii 339-379, fiind cu toții pomeniți în Calendarele Bisericii române-greco-catolice și ortodoxe - la data de 2 noiembrie în fiecare an, și, poate acest nume de botez i-a fost hărăzit ia, viața duhovnicească

Ca rădăcini și descendență în arborele genealogic, socotim că familia noastră este înrudită cu Episcopul greco-catolic de Blaj, Ioan Bob, care era originar dintr-un ținut apropiat - din Orman-Chioariu din Varmeghia/Comitatul/Solnocului, episcop care a fost de partea țăranilor răsculați - în frunte cu Horia, Cloșca și Crișan (1784) - apoi reprezentant al Românilor în Dieta Transilvaniei (1790 - 1791) cât și cel care alături de Episcopul ortodox Gherasim Adamovici - în martie 1791 - au transmis împăratului Leopold la Viena memoriul politic privind revendicările românilor din Transilvania sub imperiul Habsburgic - cunoscut sub denumirea „Supplex Libellus Valachorum”, care în limba latină cum a fost prezentat avea titlul: SUPPLEX LIBELLUS VALACHORUM TRANSILVANIAE, iura tribus receptis nationibus postliminio comunia - sibi adieri postulantium și, poate că această descendență o confirmă și vizita episcopală în comuna Maieru al acestui prelat - în 1804 - atras, poate de obârșia, și rudeniile din această comună.

De altfel, în această comună, tot cu acest nume a servit și preotul Teodor Bob, care a înfiat chiar un nepot al Episcopului Ioan Bob, anume pe Vasile Bob-Fabian (nume gentilic roman) - 1795 - 1836, născut în Rușii Bârgăului - Bistrița, ca fiu al Anisiei Bob și al lui Petru Rău, caporal în Regimentul II de Graniță - Fabian fiind un om de o deosebită cultură, având și studii superioare afirmând-se și ca poet, alcătuind chiar o gramatică româno-latină, devenind și profesor la Academia Mihăileană din Iași, preotul Teodor Bob, fiindu-i și bunic dinspre mamă.

De asemenea, tot ca o descendență comună o putem socoti și pe aceea cu sergentul Dănilă Bob, și locotenentul Nicodim Bob, din Regimentul II de Graniță fii de grăniceri, iar dacă se vor cerceta cu amănunțime vechile arhive de stare civilă ale comunei, desigur că vor mai fi și alții.

Deși orfan, încă de mic, de amândoi părinții, Anchidim este singurul dintre frați care cuprins de dorința și îndrăzneala de a învăța a răzbătut cu greu toate cărările școlilor din acea vreme.

A urmat, mai întâi cele 4 clase primare, din comună, pe care le-a absolvit în anul 1910 - având ca învățător pe Ioan Bârna, cel care mai târziu, ca sublocotenent în rezervă a organizat în comună Garda Națională, care a dus la înfăptuirea Unirii din 1 Decembrie 1918, actul de absolvire a celor 4 clase fiind semnat de preotul paroh Ieronim Groze, născut în Maieru și decedat tot aici (1874-1915) și parafat cu sigiliul "A majori gör Kath. elem. Hepiskola". În continuare, cu toate nevoile și greutățile unui copil orfan a avut nestăvilta pasiune și dorință de a-și continua și îmbogăți pregătirea școlară, promovând

admiterea la Gimnaziul Superior Fundațional din Năsăud - în clasa I-a, an școlar 1911-1912, sub frământările primului război mondial.

Potrivit Tetimoniilor gimnaziale - GIMNAZIUMI bizonyitvani primele 6 clase sunt absolvite între anii 1911-1917, ca elev ordinar, pentru ca apoi, sub presiunile războiului și desfășurarea acestuia, în urma unor Ordine Ministeriale, să absolve clasele a VII-a și a VIII-a în același an, 1918, ca elev privatist, cu examene de bacalaureat - Testimonium maturitas, este de remarcă că, în toate clasele gimnaziale superioare, la materia religie, elevul Anchidim a fost notat cu calificativul jeles-eminent, ceea ce l-a condus spre desăvârșirea pregătirii teologice.

În aproape toate clasele gimnaziale, elevul a avut ca și profesori, cadre didactice deosebit de învățate și deosebit de stăruitoare în pregătirea acestora, dintre care pot fi

Paraschiva Bob

amintiți: Ioan Gheție, director, dr. Drăgan Mihail, limba română, Sânjoai Korneliu, limba maghiară, Motorga Victor, limba latină, Mărcușiu Emil, matematică, Domide Emil-fizică, Bichigean Vasile, limba elină și greacă, acesta din urmă fiind un clasicist și un erudit de o rară comparație, cunoscând foarte multe limbi, antice și moderne, pe care și eu Horațiu Bob, l-am avut ca profesor de limba latină și greacă, în ultima clasă de liceu a 8-a, în 1947, stând chiar de priveghere la catafalcul acestuia în Aula liceului din Năsăud, chiar în acel an, anul morții acestuia.

Odată cu absolvirea liceului (gimnaziului) din aceea vreme în condițiile arătate - în 1918 - spre sfârșitul războiului, tânărul absolvent nici nu bănuia ce nefericită și dramatică soartă îl așteaptă, ca, de altfel, și pe alți tineri din fostul imperiu Austro Ungar.

(va urma)

HORAȚIU BOB și RADU TRAIAN BOB

Didactica

Rezolvarea problemelor de aritmetică

Să definim, mai întâi, cele două noțiuni legate de tema propusă: matematica și aritmetica.

Matematica este știința care studiază cu ajutorul raționamentului deductiv proprietățile entităților de natură abstractă (numere, puncte, mulțimi...) și relațiile dintre acestea.

Aritmetica este ramura matematicii care studiază operațiile numerelor naturale, întregi, raționale, iraționale, reale. Se ocupă și cu divizibilitatea, teoria numerelor prime, rezolvarea ecuațiilor în mulțimea numerelor întregi etc.

Cunoștințele noastre de matematică, la fel ca și în multe alte domenii, constau - după cum afirmă matematicianul american George Polya - în informație și în know-how - „priceperea de a utiliza informații”.

Acest „know-how”, tradus prin „a ști cum”, înseamnă în matematică în primul rând „îndemânarea de a rezolva probleme - nu probleme de simplă rutină, ci probleme care cer un anumit grad de îndemânare, de gândire, de originalitate, de creativitate... Cerințele ridicate astăzi în fața învățământului fac ca în procesul studierii matematicii, accentul să cadă nu pe înmagazinarea unui bagaj cât mai mare de cunoștințe, ci pe priceperea de a mânui informații, adică pe priceperea de a rezolva probleme.

Cu toate că în domeniul predării matematicii se rezolvă multe probleme, totuși acestea se rezolvă de multe ori empiric, fără ca elevii să priceapă prea multe din rezolvare, devenind un proces de rutină. Rezolvarea problemelor cere o anumită metodologie în funcție de tipul de problemă pe care trebuie să o rezolvăm. Mulți elevi se gândesc la o problemă învățată ca cea pe care trebuie să o rezolve sau la un exemplu de problemă rezolvată anterior. Acest lucru duce la pierderea de timp, elevul nerămânând aproape cu nimic din rezolvarea problemei.

Dezvoltarea capacității elevului de a raționa este una din caracteristicile învățământului de astăzi.

Noțiunea de problemă este întâlnită nu numai în matematică. După cum afirmă G. Polya „a avea (sau a-ți pune o problemă) înseamnă a căuta în mod conștient o acțiune adecvată pentru a atinge un scop clar conceput, dar nu imediat accesibil. A rezolva o problemă înseamnă a găsi o asemenea acțiune”.

Rezolvarea problemelor se poate face fie prin metode euristice fie prin metode algoritmice.

Pentru a rezolva o problemă cu ajutorul unui sistem automat de prelucrare a datelor trebuie parcurse următoarele etape:

formularea problemei;

precizarea datelor de intrare / ieșire;

elaborarea schemei logice;

elaborarea programului în conformitate cu schema logică;

Datele se introduc în calculator, care va opera asupra informațiilor și va comunica rezultatul.

Astăzi în cele mai multe școli problemele se rezolvă pe cale euristică.

Pentru a rezolva o problemă trebuie să parcurgem mai multe etape. O primă etapă este aceea de clasificare a enunțului, o trecere a acestuia prin

prisma experienței anterioare a rezolvatorului. Urmează o a doua etapă în care rezolvatorul folosindu - se de experiența sa anterioară caută mijloace de rezolvare a problemei, în starea de tensiune care se creează apare ideea nouă, care conduce la rezolvarea problemei, care este a treia etapă, în a patra etapă și ultima, ideea este concretizată, detaliată și verificată.

Problemele de aritmetică pot fi clasificate după G. Polya în probleme „de aliat” și probleme „de demonstrat”. Această clasificare se păstrează de la Euclid, care considera problema „de aflat” ca problemă, iar cea „de demonstrat” ca teoremă.

Scopul unei probleme „de aflat” este de a găsi necunoscuta problemei, iar a unei probleme „de demonstrat” este de a arăta că o anumită aserțiune este adevărată sau falsă.

Problemele pot fi și combinate: „de a aflat” și „de demonstrat”.

După numărul operațiilor necesare aflării soluției, problemele de aritmetică se clasifică în două mari grupe: probleme simple și probleme compuse.

Problemele simple sunt acelea care pot fi rezolvate făcând o singură operație, iar cele compuse sunt acelea care se rezolvă folosind două sau mai multe operații aritmetice.

După scopul imediat pe care îl urmăresc (aplicarea unei reguli sau teoreme, dezvoltarea judecării, formarea deprinderilor de calcul etc.) problemele se clasifică în:

1. Probleme exercițiu sau exerciții;
2. Probleme teoretice;
3. Probleme practice;
4. Probleme artificiale;
5. Probleme recreative.

Problemele simple sau exercițiile sunt probleme ușoare, care servesc la aplicarea unei reguli sau a unei teoreme învățate sau pentru a pune în evidență proprietățile numerelor și a operațiilor.

Ținând seama că problemele implică o anumită dificultate în rezolvare, exercițiile nu ar trebui să fie încadrate în categoria problemelor. Abuzul de exerciții de același tip este contraindicat, necontribuind la dezvoltarea gândirii elevului și poate duce la greșeli elementare.

Problemele teoretice sunt mai dificile decât exercițiile și urmăresc prin rezolvarea lor dezvoltarea puterii de judecăți, asimilarea temeinică a cunoștințelor teoretice din aritmetică, aflarea diferitelor proprietăți ale numerelor și formarea gustului pentru matematică.

Problemele practice conțin date luate din procesul de producție, din cercetarea științifică, din economie etc. Rezolvarea problemelor practice, dar mai ales participarea elevilor la formularea și rezolvarea unor probleme cu conținut practic este foarte importantă pentru pregătirea elevilor pentru viață (pentru activitatea productivă).

Problemele artificiale sunt compuse cu scopul de a da elevilor posibilitatea să aplice o metodă, să folosească anumite reguli sau procedee de calcul.

Problemele recreative au un conținut distractiv, umoristic, cu toate că în rezolvarea lor este nevoie de un raționament riguros.

Rezolvarea oricărei probleme începe cu însușirea enunțului așa cum se spune: „o problemă bine înțeleasă este pe jumătate rezolvată”. Urmează apoi separarea datelor problemei, adică ceea ce știm de ceea ce trebuie să aflăm sau să demonstrăm. Apoi se trece la celelalte etape așa cum am mai amintit aici.

În înțelegerea enunțului unei probleme, folosirea metodei figurative ne poate fii de mare ajutor. Reprezentarea grafică a părților problemei, dacă ea este bine făcută ne poate ajuta să găsim soluția problemei.

Avansarea unor ipoteze asupra soluției unei probleme ne poate fi deosebit de instructivă și educativă în același timp. Ea poate întări dorința de rezolvare a problemei și ne putem pune întrebări despre problemă: Poate fii satisfăcută condiția? Este condiția suficientă pentru a afla soluția sau este insuficientă? Sau redundantă (cu date de prisos)? Sau contradictorie?

Problemele tip de aritmetică se rezolvă prin metode cunoscute, iar celelalte pot fii rezolvate așa cum s-a arătat mai sus.

Lirica

Dramă

De-atâția ani mă lupt să-ncep!...
De-atâția ani mă lupt să tac!...

De-atâția ani nu văd ce văd!...
De-atâția ani n-aud ce-aud!...

De-atâția ani nu sunt ce sunt!...

Misterele

Eu le plângeam în taină pe când se dezbrăcau.
Trăim văpaia minții și-a dorului nebun
Să le dezleg ascunsul din care se hrăneau
Și să-mi gădesc puterea și harul să vi-l spun.

Mă dau bătut de-a pururi, nimic n-am dezlegat.
Simbria pentru pândă-un dureros calvar.
Revin la umilință, prăpăstii nu mă bat.
Misterul țină-și legea cu ochii spre altar.

Empedocle

Oamenii te-au perceput
ca filozof și poet.
Tu te-ai autodefini
zeu și mag.
Eu nu contest nimic.
Un lucru aș vrea să știu:
spre care punct cardinal
ți-a asvârlit Etna sandala?
Vreau s-o caut, s-o curăț
și s-o lustruiesc
până voi da de chipul tău
devenit lumină în inima Etnei.

N. Steinhardt

Da! Șie eu cred ca tine
Ușa la care bate și așteaptă Iisus
Are clanță pe dinăuntru

Clima

De la vechile icoane
zugrăvite-n anii tineri
păstrez doar o ramă sură
pentru postul sec de vineri.

Înrămez în ea nădejdea
jertfei petrecute-n vise.
pun în colț o pată neagră,
semn al... joi compromise.

Infinitului c-un zâmbet
peste sâmbătă voi trece.
Sufletul mi-a fost fierbinte,
clima... totdeauna rece.

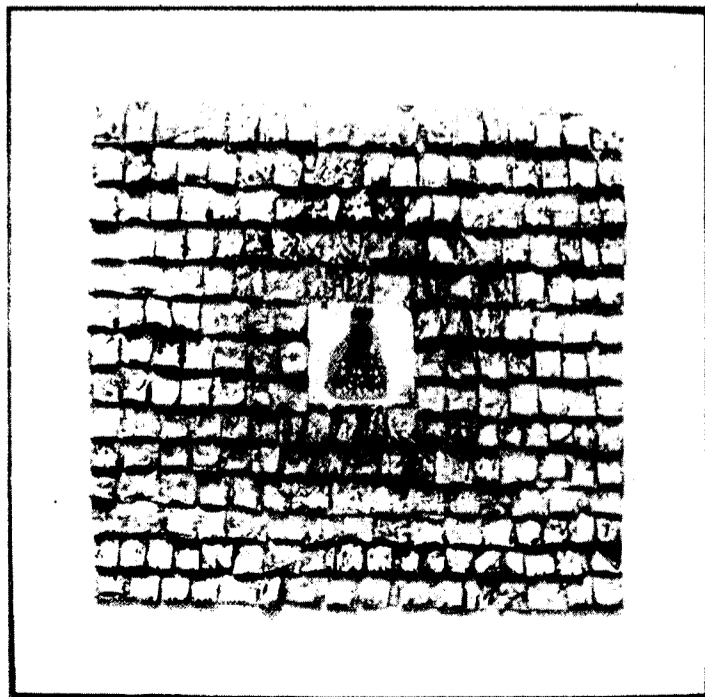
Descânt

Eu n-am pretenții mari de la cuvânt,
Nu-l chinuiesc să spună ce nu știe.
Din când în când îi cer câte-un descânt
Ca un prinos din marea-i vistierie.

Cum nu mă dau ușor purtat de vânt
Și de nimicuri bine înrămate,
Mă recunosc învins de un descânt
Dintr-un cuvânt rostit pe jumătate.

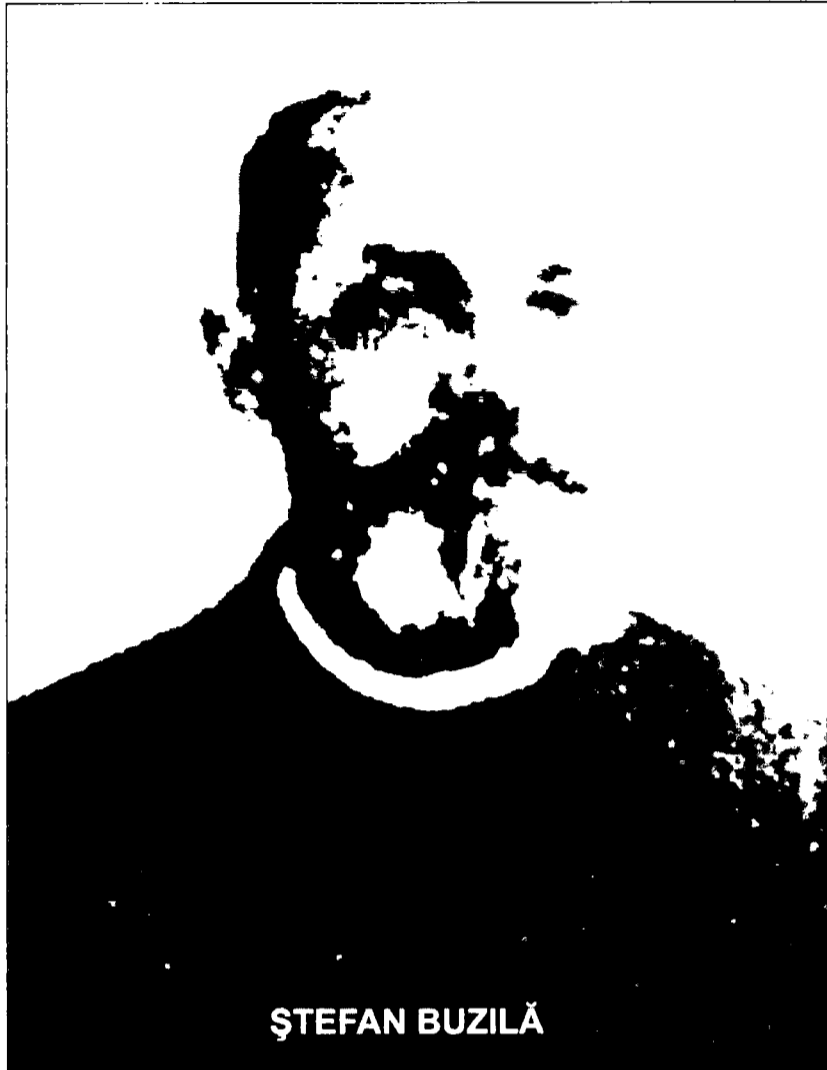
În lumea lui de pace și de vis
Nu mă scufund cu gând de resemnare.
De la-nceputuri cerul mi-e deschis
Și prin descânt spre-o nouă-ntruchipare.

FLORIN BRĂDEANU-SIMERIA

Rebreniana

VICARUL CĂRTURAR ȘTEFAN BUZILĂ

ȘTEFAN BUZILĂ

Păstrez și azi în memorie figura de arhieru coborât dintr-o icoană a bisericii din Feldru, unde arareori Șt. Buzilă participa la câte o slujbă, alături de fiul său, preotul Traian. Personalitatea sa puternică, ecoul înțelepciunii și învățăturilor spuse prin tunetul vocii sale, mă urmărește de aproape 60 ani. Ștefan Buzilă face parte din stirpea oamenilor rari, de care ținutul Năsăudului nu a dus lipsă. Peste o jumătate de secol a fost preotul, vicarul, gospodarul, ctitorul și cărturarul, nu numai al satului Poiana Ilvei, ci și a împrejurimilor. A văzut lumina zilei la 1 martie 1865, în Rebrisoara, dintr-o veche familie de grăniceri: tata, Ioan al lui Vasile Grigore Buzilă^{1/}. După mamă descinde din nobila familie Rus. așezată în Rebra la mijlocul secolului al XVIII-lea, prin descălecarea din Săliștea Maramureșului. Mezinul Ștefan are o copilărie nefericită, rămânând orfan de tată (1872) când abia împlinise șapte ani. Anuța, draga lui mamă, trebuia să asigure condiții de trai și celorlalți cinci copii, surori și frați cu Ștefan: Măriuca, Firoana, Nicolai, Rodovica și Raveca. Activitatea de școlar a început-o în satul natal, unde termină două clase (1873-1875). Continuă trei clase (1875-1878). la Norma din Năsăud și apoi opt clase la Gimnaziul Superior din același oraș de suflet (1878-1886)^{2/}.

Confruntându-se cu lipsuri de tot felul, parcurgând zilnic timp de 11 ani, distanța de peste trei km dintre Rebrisoara și Năsăud, își întărește spiritul dornic de cunoaștere a științei cărților, pe care, sorbind-o cu nesaț, îl face să se simtă puternic. stăpân pe sine și bogat sufletește, primind de fiecare dată calificativul eminent. Ar fi putut ajunge un strălucit ofițer, fiindcă, alături de inteligentă și voință, sălășluia în el ordinea și

disciplina, tipică grănicerilor năsăudeni. Însă unchiul său, Dumitru Rus, maior de jandarmi, care promisese să-l ajute în cariera militară, a murit pe neașteptate în anul 1882. Noua situație, îl determină pe tânărul absolvent al Liceului din Năsăud să bată la porțile preoției, ca atâția alți fii de grăniceri, pentru ca de la amvonul bisericii, să lupte pentru credința strămoșească, neamul și dulcea limbă românească.

În anul 1886 se înscrie la Academia Teologică greco-catolică din Gherla, pe care o absolvă în 1890, cu rezultate strălucite. În cei patru ani de Teologie a fost cancelist primar la Cancelaria Episcopală, încheind Rațiunile (bugetele n.a) fondurilor diecezane și cele ale Seminarului. Funcția de cancelist îl reține uneori și în vacanțele mari la Gherla. În vara anului 1888, își amintește vicarul Ștefan Buzilă, „am dat lecții de limba română d-lui Prim Ministru Iuliu Maniu, pe atunci elev de liceu și care petrecea vacanța mare la bunicul său. Magnificul

Domn Demetriu Coroian, rectorul seminarului 3/. Marele om politic, unul din artizanii României Mari, a cunoscut Poiana Ilvei, fiindcă sora sa, Elena Maniu. s-a căsătorit cu vicarul Ioan Pop (1859-1901) din această localitate.

După absolvirea Academiei Teologice, episcopul Dr. Ioan Szabo. prin secretarul său Vasile Pordea, și apoi personal, l-a solicitat să rămână cancelist în continuare, spunând în fața tuturor colegilor de an, că „până acum tu ai fost mâna dreaptă a cancelariei mele”. Această cerință a fost reînnoită după cinci ani de preoție, însă medicii - spune Buzilă - nu i-au permis să accepte o asemenea slujbă. Realitatea, credem noi, a fost alta. Meleagurile năsăudene îl atrăgeau ca un magnet, iar pe de altă parte, era dorința nestăvilită de a se confrunța cu viața reală, cu greutățile de tot felul, care nu l-au ocolit nici în tinerețe, în anul 1888 rămânând orfan și de mamă. Dorea cu ardoare, să ajungă preot. Este sfințit de magistrul său. Episcopul, la 16 noiembrie 1890, în Gherla, promițându-i că „se va îngriji dânsu de viitorul său”. La 24 ianuarie 1891 a fost numit preot în Poiana Ilvei, iar după nici o lună, în 15 februarie, prin delegatul Episcopiei, Vasile Groza protopop în Maieru, ia în primire „cea mai mică și mai săracă parohie de pe Someș”; numărând atunci abia 700 de suflete^{4/}.

Biserița din lemn edificată în 1762 și școala într-o clădire improprie erau gata să se surpe. Avera bisericii era foarte redusă, nu exista casă parohială, iar enoriașii oarecum dezorientați. Ideea construirii unei biserici în Poiana nu îi dădeau liniște; în acest scop un deceniu s-a preocupat cu întreaga energie pentru creșterea puterii economice și financiare a bisericii pe diferite căi și

anume: donații de pământuri și bani din dobânzile bancare, banii de pe talger, pământuri cumpărate, pedepse financiare date de primărie în favoarea bisericii, repartiție pe produse agricole, obiecte cumpărate și donate de către credincioși. Donațiile de pământuri au început din anul 1860, iar până în 1890 biserica avea 10 suprafețe, între 1891-1903, părintele Buzilă primește alte 19 terenuri agricole, și promisiunea a încă 6 până în anul 1909. Acestea aduceau venituri importante^{5/}.

Clădirea lăcașului de cult, pentru care s-au cheltuit peste 32.000 coroane a durat din 27 iunie 1899 până 24 iulie 1903, când a fost sfințită cu hramul Sfântul Ioan Botezătorul.

În toiul pregătirilor pentru edificarea bisericii, s-a ivit necesitatea reparării localului de școală. Construit în 1889 pe un teren mlăștinos, acesta a afectat partea lemnoasă. În anul 1897, fără sprijin financiar extern sau de la săteni, s-a reparat fundația și s-au executat alte lucrări de către credincioși. La scurt timp, în urma îmbunătățirilor aduse clădirii, autoritățile maghiare au declarat-o școală model.

După eforturi îndelungate reușește să obțină drept casă parohială. „Curtea tisturilor”, o construcție ridicată în anul 1836, care s-a prăbușit sub greutatea zăpezii în iarna anului 1923/1924. Ar fi dorit să ridice o nouă casă parohială, dar poporul era epuizat după construirea și renovarea școlii, dar mai ales a bisericii. A locuit în această clădire până în anul 1920, când și-a construit propria locuință, unde s-a mutat cu câteva zile înainte de vizita episcopului Iuliu Hosu în Poiana, la 24 iulie 1920^{6/}.

Parcă finalizarea construcției și dotării bisericii nu ar fi fost complete fără un epilog de legendă, gen Meșterul Manole, prin care geniul poporului spune, că orice zidire cere sacrificii umane. Asemenea întâmplare a avut loc în anul 1921 când, din contribuția sătenilor, s-au cumpărat două clopote mari, cele vechi fiind luate de armata austro-maghiară în retragere. Trecuseră trei luni de la expedierea lor din București de însuși preotul Buzilă, fără să ajungă la destinație.

(va urma)

OFILAT VARVARI

1/. Vezi „Genealogia familiei Buzilă” în Varvari Ofilat, *Op. cit.*

2/. Ștefan Buzilă, *Monografia comunei Sânosif (Poiana)*, 1910, p. 198.

3/. La baza documentării acestui portret stă un „Curriculum Vitae” scris de Ștefan Buzilă în 22 ianuarie 1934, cu prilejul întocmirii dosarului de numire ca Vicar foraneu al Rodnei, arhidiacon onorar al Năsăudului și prim paroh de Năsăud. Documentul original s-a găsit la Arh. Statului Bistrița-Năsăud, Fond Anton Coșbuc; De la arhivarul Simion Lupșan o copie a ajuns la dl. Virgil Ureche, prin intermediul căruia am intrat în posesia ei.

4/. Între anii 1808 și 1957 hotarul din sus de Valea Popii și cătunul Tunel aparțineau de comuna Maieru. Vezi capitolul „Hotarul satului”

5/. Ștefan Buzilă, *Op. cit.*, p. 1⁸-1⁸².

6/. Ștefan Buzilă, însemnări făcute pe filele albe de la sfârșitul *Monografiei...* aparținând bibliotecii bisericii.

Electoral

Candidații noștri

Electoral

**ACȚIUNEA
POPULARĂ****consilieri**

Moldovan Eromin
Cărbune Ioan
Rebrișorean Augustin
Sidor Lucian
Cârceie Dorina
Dumitru Lazăr
Pop Andrei
Szekely Ioan
Bolbos Maria
Sidor Octavian
Nuț Florin
Avram Sandu- Vasile
Varvari Iacob
Bumbu Gavrilă

PARTIDUL DEMOCRAT**primar**

Borș Vasile
consilieri
Borș Vasile
Dumitru Vasile
Croitor Ioan
Bolfă Ioan
Țolan Octavian
Deac Vasile
Chisăliță Ioan
Avram Maria
Ometiță Viorel
Ureche Mihai
Cărbune Aurel
Cărbune Ion
Scurtu Lucreția
Ursa Silviu Viorel
Pop Ioachim
Berende Filimon
Avram Ionel
Ureche Ioan

**PARTIDUL ECOLOGIST
ROMÂN****primar**

Andronesi Ioan
consilieri
Andronesi Ioan
Tripa Ioan
Bîrta Viorel
Negrușier Ioan
Ureche Damaschin
Ureche Vasile
Chisăliță Ioan
Motofeala Lorinț Lazăr
Domide Vasile
Rauca Viluț
Bârta Viorel
Bontaș Viorel
Candale Viorel
Moisil Lazăr
Candale Aurel
Borș Vasile
Buia Iacob
Hodoroga Dorel
Cîrdan Nicu

**PARTIDUL NAȚIONAL
LIBERAL****primar**

Hangea Antoniu Dan
consilieri
Hangea Antoniu-Dan
Candale Ioan
Niculai Emil
Rațiu Vasile
Dumitru Vasile
Hodoroga Vasile
Hoza Doru
Ureche Anchidim
Isip Camelia Alina
Bolfă Clement
Isip Ioan
Dobzeu Floarea
Cărbune Larion
Candale Grigore
Cobzaș Virgil
Mihali Gheorghe
Cobzaș Ileana
Tofană Maria

**PARTIDUL
NAȚIONAL
ȚĂRĂNESC
CREȘTIN
DEMOCRAT****primar**

Ureche Ioan
consilieri
Ureche Ioan
Hangea Petru
Strâmbu Toader
Bontaș Lazăr
Hoza Lazăr
Hoza Silviu
Avram Aurel
Andronesi Lazăr
Berende Maria
Hodoroga Dorel
Andronesi Floarea
Ureche Leontin
Ometiță Grigore
Circoman Leontina
Ometiță Grigore
Pop Lazăr
Ometiță Ioan
Hoza Reghina
Ometiță Arsinica

**PARTIDUL
ROMÂNIA MARE****primar**

Negrușeri Virgii
consilieri
Negrușeri Virgii
Sidor Dorel
Bumbu Vasile
Ureche Cornelia
Ureche Ioan
Sângeorzan Petru
Vertic Maria
Mihăilă Onișor
Andronesi Vaier
Partene Victor
Mihali Dumitru
Strugar Petru
Buia Ioan
Candale Ioan
Negrușer Vasile
Avram Ionel
Candale Viorica
Negrușer Ionel
Ureche Ioan

**PARTIDUL SOCIAL
DEMOCRAT****primar**

Cărbune Ioan
consilieri
Cărbune Ioan
Rebrișorean Dumitru
Negrușer Viluț
Cărbune Titus
Croitor Mircea
Berende Login
Rațiu Ioan
Borș Augustin
Negrușier Alexandru
Roman Mihai
Candale Ioniță
Crețiu Vasile
Vasilca Alexandru
Larionesri Traian
Pîrlea Alexandru
Hoza Ioan
Cărbune Lazăr
Vasilca Cornelia
Cărbune Dumitru

**PARTIDUL
UNITĂȚII
NAȚIONALE
ROMÂNE****consilieri**

Sidor Gheorghe
Partene Aurel
Bîrta Pavel
Rauca Viorel
Bîrta Florica

INDEPENDENȚI**consilieri**

Avram Viorel
Cărbune Vasile

**PARTIDUL UMANIST
DIN ROMÂNIA****primar**

Hădărău C. Doruț
consilieri
Hădărău C. Doruț
Pop Buia G. Dănuț-Valer
Bîrta Alexandru
Hădărău C. Radu Mircea
Sîngeorzan V. Ioan
Cîrceie I. Vasile
Hădărău S. Mina Maria
Ometiță M. Silviu
Hădărău G. Grigore
Forogău F. Fabian
Hădărău A. Vasile
Ursa A. Aurel
Bontaș F. Filimon
Flămînd I. Ionel
Sîngeorzan A. Ioana
Ometiță A. Cornelia
Roș L. Leon
Hădărău M. Stela
Hădărău A. Varvara

Rebreniana - Rebus

CALVARUL

ORIZONTAL: 1) "Sunt de treizeci și unu de ani. Unii mă cred mai tânăr, fiindcă sunt slăbuț, iar alții mai bătrân, poate pentru că părul mi-e alb ca oaia... Multă lume mi-a spus că aș fi simpatic uneori", sunt destăinuirile eroului (2 cuv.). 2) Profesiunea lui Cărnii Popescu, "tânăr mărunt, veșnic cu un zâmbet pe buze", socialist convins care îl ajută pe Renius Lungeanu, împreună cu pictorul Manole Stelian, să fugă din București în Moldova - Savantul român care "după izbucnirea războiului a transportat de la Vălenii de Munte la București câteva lăzi de corespondență", lăzi de care ocupația germană se interesa și-1 bănuia pe Rernus Lungeanu că știe unde sunt (Nicolae). 3) "Atunci toate ar fi fost în...", este gândul lui Remus Lungeanu în urma fugii sale dac-ar fi fost prins - Vârf în Anglia - Calul Lăstun al cărușului Grofu, care l-a dus pe Remus Lungeanu de la București până la Ploiești ca să scape de urmăritori. 4) Divinitate feminină tibetană - Ceea ce îl considerau o parte dintre ieșeni pe Remus Lungeanu ca fiind "trimis aici de nemți" (pl.) -Diftong latin. 5) Localitate în India -Stradă din București unde se afla poarta biroului comendurii; aici a fost dus Remus Lungeanu de strajămeșterul ungur, când a fost arestat. 6) Soidat mercenar din trecut - Orașul din Moldova unde a ajuns Remus Lungeanu, după multe peripeții, din Bucureștiul aflat sub ocupația germană, austriacă și ungurească. 7) Cămașă rustică - Dinu Negreanu - Servieta cu care plecase Remus Lungeanu din București și de care avu mare grijă în tren. 8) Palatul în curtea căruia a intrat "detașamentul de soldați" germani sosiți primii în Capitală - Servește! - Lucian Zamfirescu. 9) Oaspeții sosiți seara la Irina Pacu care "dăduseră năvală să-mi fie de ajutor, fiecare voia să contribuie cu câte ceva la salvarea unuia d-ai noștri", când au aflat de evadarea lui Remus Lungeanu -Numărul de lumini electrice ale Iașiului, pe care Remus Lungeanu le vede când ajunsese la capătul călătoriei cu trenul "îmbie o panoramă duioasă de basmuri". 10) Rămas peste noapte (mold.) -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Pericolul la care se aventurează Remus Lungeanu când, închis fiind, îl rugă "pe soldatul care se liberează" să-i dea de veste soției sale unde se află - "Nevastă-mea e drăguță și bună, și e singura ființă de care sunt aproape sigur că mă iubește", sunt aprecierile lui Remus Lungeanu. 11) "-Măine dimineață veți fi... înapoi la Focșani, să văză acolo mai bine ce-i cu d-voastră! murmură neamțul" (sg.) - Soțul Irinei Pacu, așteptat "zilnic să sosească cu demobilizații" de pe front. 12) Putna..., stația de calea ferată între Focșani și Mărășești, unde voia Remus Lungeanu să coboare cu Boiangiu ca să nu-i prindă ocupanții - În ea Remus Lungeanu n-avea nici o urmă de temere "parcă mi-arfi luat cu mâna orice grijă", când se afla în mașină cu căpitanul Georgescu, spre Tecuci.

VERTICAL: 1) "E o tragedie uriașă, alcătuită dintr-o complexitate de tragedii mărunte", scrie Liviu Rebreniu în "Avertisment" (pi.) - Sistem de unități de măsură în fizică. 2) "Mă repezii ca oftară la militar și'î izbii cu pumnii în față, îl văzui cum căzu peste masa de scris, cum i se ridică picioarele în sus... Trăsei repede ușa. Cheia era în broască. [...] Repede! repede, cel puțin să nu mă prindă aici! îmi fulgeră prin minte. Doamne-ajută!" - Loviturile sorții, lângă cele mai mici, care "să-mi deschidă ochii, să-mi mulcomească șovăirile, să-mi ucidă nădejtile", gândea Remus Lungeanu (sg.). 3) "Muzeul..." din București, director fiind pictorul Manole Stelian, unde Remus Lungeanu a stat ascuns "citind, plictisindu-mă, făurind planuri peste planuri", plecând spre Moldova -Țară aliată cu România în război ai cărei ostași "au fugit din luptă și ne-au descoperit spatele". 4) Centru la

Rucăr! -"Cetățean român de cinsprezece ani, locotenent în armata română, venit acum câteva săptămâni ca demobilizat, a fost înhățat îndată de unguri, trimis la Curtea Marțială și condamnat la cinci ani temniță grea", sunt vorbele strajămeșterului ungur adresate lui Remus Lungeanu pentru a-l înfricoșa - Mircea Coldumir. 5) Râu în Rusia - Țară unde Remus Lungeanu urma să plece cu un convoi militar pentru că, ardelean fiind, n-a făcut armata în oastea Imperiului austriac, din acest motiv a evadat și a găsit refugiu în Moldova. 6) Locotenent (prese.) - Atrage atenția - Pe el "scria cu litere roșii: mobilizarea. L-am văzut întâia oară în geamul tutungeriei de-alături", i-a pricinuit lui Remus Lungeanu o mare bucurie: "a fost ziua cea mai veselă și mai fericită din toată viața mea" că va lupta împotriva dușmanului. 7) Pronume reflexiv - Localitate în Elveția. 8) Germanofilul din București care "chiar scrisese niște broșuri bombastice despre victoriile nemțești" și care l-a turnat la comenduire pe Remus Lungeanu (lota) - Formula generală a combinației organice numită azidă. 9) Capitol din Calvarul care descrie peripețiile lui Remus Lungeanu de la plecarea din București spre Moldova - Perioade de timp - A exista. 10) Intrate-n cerc! - Prietenă a familiei Lungeanu care îl primi pe evadat "cu însuflețire. Eram erou în ochii ei și se simțea întrucâtva eroină și ea fiindcă avea prilejul să mă tînuiască și să-mi înlesnească scăparea" (Pacu) - Capitol (înv.). 11) Pseudonim al folcloristului român Artur Gorovei - Literă slavonă - "Ne învoirăm să oferim și șefului un pol ca să-l câștigăm definitiv. Primi, zâmbind, banii". 12) A povesti - Zăcăminte de sare. 13) încăperi "întunecoase, strâmte, în care se zăreau câte cinci-șase nenorociți", închiși de unguri pentru diferite motive și în care urma să stea și Remus Lungeanu (sg.) - "Gazeta Bucureștilor", periodicul care a apărut în Capitală și înainte de război la care Remus Lungeanu a refuzat categoric orice fel de colaborare, iar prin refuz "în sufletul meu mă credeam chiar erou puțin" (pl.)-

Dicționar: SCA, BDE, OARI, SARS, GLIS, RCON, IAT.

SERGHEI COLOȘENCO

S-au născut:
martie - mai 2004

Ureche Valer-Dănuț, Ureche Ilie-Dumitru, Lorinț Daniel-Alex, Blum Iasmina-Sonia, Rebrășorean Adriana-Petruța, Buia Aurelian, Ursa Ana-Maria, Sidor Rem-Nicolaie, Timiș Vasilica-Leontina, Boșca Lavinia-Valentina, Kîrdan Denis-Gabriel, Ometiță Ilișca-Dorina, Hondrari Lazăr-Cris, Pop Alexandra-Maria, Hoza Violeta-Maria.

Să crească mari, frumoși și sănătoși!

S-au căsătorit:
februarie - mai 2004

Varvari Nicolae cu Roșca Alina-Maria
Ursa Anchidim cu Bolfă Clementina
Mititean Adrian-Claudiu cu Sîngeorzan Varvara
Ometiță Viorel cu Borzași Cristina-Valentina
Bontaș Dorel cu Zamfir Florentina-Lăcrimioara
Pîrlea Solovăstru cu Timiș Tonica
Sidor Gheorghe cu Ometiță Viorica

Casă de piatră!

Au decedat:
februarie - mai 2004

Mihai Cămpan Ionel - 64 ani;
Hodoroga Maria 80 ani; Pop Teodor 74 ani; Dogar Lucreția 88 ani; Sidor Victor 43 ani; Ometiță Avram 74 ani; Pui Maria 75 ani; Mogin Alexandru 86 ani; Mureșan Alexandru 77 ani; Miron Flore 50 ani; Hodoroga Cifor 81 ani; Cobzaș Maria 85 ani; Sidor Ioan 79 ani; Bontaș Docea 77 ani; Nuțiu Gabor 62 ani.

Dumnezeu să-î odihnească!

Ofițer de stare civilă
ELENA CĂRBUNE

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Login T.Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Lazăr Ureche
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania)
Corectură: Mircea Prahase
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Icu Crăciun
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N.Titulescu, nr. 18, tel.0263 223.201, fax: 0263 238027 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL IX Nr. 4 (63) *** IULIE 2004 *** 8 PAGINI *** 10.000 LEI

Constituția revizuită a României (III)

III. PREVEDERI CONSTITUȚIONALE MODIFICATE ȘI/SAU COMPLETATE; PREVEDERI NOI

Titlul III, **Autoritățile publice**, i s-au adus următoarele modificări și completări:

Art. 60. (fost) art. 63 actual: **Durata mandatului** este de 4 ani la parlamentari (ca și înainte), mandat care „se prelungește de drept în stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență până la încetarea acestora.

Merită, credem, să „consultăm” o statistică privind numărul de parlamentari români în comparație cu numărul mediu de parlamentari din alte state. Astăzi România are 471 de parlamentari (143 de senatori și 328 de deputați) Țările cu o populație între 21 și 40 milioane (România cu indulgență se înscrie la limita de jos a acestei tranșe de populație) au în medie de 300 de parlamentari. Aceeași statistică ne arată că pentru a întreține contribuabilii 459 de parlamentari (nu 471), se necesită ca statul respectiv să aibă o populație cuprinsă între 61 și 80 milioane locuitori. Concluziile sunt lesne de desprins.

Legiuitorul constituant din România a adoptat un sistem bicameral pentru Parlamentul din țara noastră, sistem care se păstrează și prin Constituția revizuită. Mult mai potrivit era de adoptat sistemul uni cameral, din mai multe considerente: cheltuieli reduse, celeritate în adoptare de legi, etc.

Denumirea art.65 fiind - **Ședințele Camerelor** -, înainte se numea (fostul articol 62: ședințe comune). Fosta regula a ședințelor comune s-a transformat în excepție.

Competențele ședințelor comune sunt precizate expres. Prin art.70 din Constituția revizuită (fost art.76) s-a introdus și obligativitatea jurământului pentru parlamentari (astfel încât loialitatea față de Statul Roman nu se mai prezuma, ci se reclama expres).

Aproape întreg articolul privind **imunitatea parlamentară** a fost redefinit și restructurat. Era așteptată o astfel de modificare sau revizuire, având în vedere multe abuzuri înlesnite de vechea reglementare, paravan după care se putea „ascunde” orice parlamentar corupt sau infractor; atunci când cel în cauza trebuia să răspundă din punct de vedere juridic, se prevala de imunitatea parlamentară. Așa că în locul alin. I (eliminat) au fost introduse două noi alineate cu următorul conținut:

(1) **Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.**

(2) **Deputații și senatorii pot fi urmăriți și trași la răspundere penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi perchezionați, reținuți sau arestați fără încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor. Urmărirea și trimiterea în judecată penală se poate face numai de către Parchetul de pe lângă Inalta Curte de Casație și Justiție. Competența de judecată aparține Inaltei Curți de Casație și Justiție.**

Noutăți serioase s-au adus secțiunii a 3-a - Legiferarea din capitolul I Parlamentul a titlului III - **Autorități publice** a Constituției revizuite din România.

Astfel, art. 75: **Sesizarea Camerelor** (1) **Se supun spre dezbateră și adoptare Camerei Deputaților, ca prima Camera sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute de art.31 (acelea privind serviciile publice de radio și televiziune), art.40 (se referă la categoriile de persoane care nu pot face parte din partidele politice), art.50 (cetățenii incorporabili), art.58 (Legea organică privind Avocatul Poporului), art.73 (organizarea Guvernului și a Consiliului Suprem de Apărare a Țării; Contenciosul Administrativ; organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Public și a Curții de Conturi; organizarea generală a învățământului; organizarea administrației publice locale, a teritoriului precum și regimul general privind autonomia locală), art.79 (legea organică de înființare, organizare și funcționare a Consiliului legislativ), art.102 (legea organică privind Guvernul), art.105 (stabilirea de incompatibilități pentru guvernanți), art.117 (legea organică de**

înființare a autorității administrative autonome), art.118 (legea organică privind structura sistemului național de apărare), art.120 (legea organică de folosirea limbii minorității naționale în unitățile administrativ-teritoriale respective), art.126 (legea organică de compunere și funcționare a Inaltei Curți de Casație și Justiție, precum și înființarea de instanțe specializate în anumite materii), art.142 (innoirea din trei în trei ani a judecătorilor Curții Constituționale). **Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și aprobării, ca prima camera sesizată, Senatului.**

Printr-un argument per a contrario, rezultă că sunt de competența Senatului doar celelalte legi în afara celor sus menționate.

(2) **Prima Camera sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.**

O prevedere constituțională novatoare, trebuie să recunoaștem, și deosebit de ingenioasă, care va dinamiza activitatea legislativă (poate că are și o latură negativă: aceea de adoptare de legi insuficient „frământate”, netrecute prin filtrul ambelor Camere). Oricum, putem spune adio legilor neadoptate oportun, prăfuite și zăcânde în seifurile Parlamentului de sesiuni și legislații întregi.

(3) **După adoptare sau respingere de către prima Camera sesizată, proiectul și propunerea legislativă se trimit celelalte camere care va decide definitiv,**

(4) **În cazul în care prima Camera sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alin. I, intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Camera sesizată, care va decide definitiv în procedura de urgență.**

Art.78 **Intrarea în vigoare a legilor.** Regula intrării în vigoare a unei legi era aceea de coincidență cu data publicării în Monitorul Oficial, astăzi este acordată o marjă de 3 zile (la intrarea în vigoare) de după publicare. Bineînțeles că legea poate să, conțină (în dispozițiile sale finale o alta data, de care suntem legați).

La **Instituția Prezidențială** s-au adus următoarele modificări: s-a prelungit mandatul la 5 ani în loc de 4 (alegerile generale cu cele prezidențiale nu vor mai coincide decât din 20 în 20 de ani). Președintele nu poate revoca pe premier, s-a înlocuit termenul de 60 de zile din art.91 alin. I cu sintagma de termen rezonabil (de parcă termenul de 60 de zile n-ar fi tot un termen rezonabil), s-a introdus un alineat nou (al patrulea) la art.92 cu următorul conținut:

(4) **În caz de mobilizare sau de război, Parlamentul își continuă activitatea pe toată durata acestei stări, iar dacă nu se află în sesiune, se convocă de drept în 24 de ore de la declararea lor.**

La **Raporturile Parlamentului cu Guvernul** (cap.4 al Titlului II) s-au adus următoarele modificări și completări. Însăși denumirea art.112 (întrebări și interpelări) are o sintagmă în plus, actuala denumire de articol numindu-se: **întrebări, interpelări și moțiuni simple**. În corpul articolului s-au operat modificările: guvernării au obligația de a răspunde la întrebările și interpelările parlamentarilor (nou adăugat) în condițiile prevăzute de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

Prin alin. 2 al aceluiași articol s-a introdus, așadar, **sitagma de moțiune simplă**, precum și condițiile exercitării sale.

Parlamentul unui stat este autoritatea creată pentru a produce cele mai bune legi pentru starul respectiv. Guvernul este autoritatea creată pentru a aplica respectivele legi, a governa sau administra treburile statului respectiv. Pe cale de excepție, mai ales în anumite împrejurări (vacanța parlamentară, de pildă), Guvernului îi este permis să emită și acte normative numite ordonanțe. În acest sens existând și o instituție constituțională denumită - **Delegare legislativă** - art. 114 din Constituția inițială, art. 115 din Constituția revizuită. Numai ca într-un deceniu de așa-zisă practică legislativă, Guvernul a emis aproape 2000 de ordonanțe; ceea ce te duce cu

gândurile în vecinătatea unui abuz. Prevederea art. 114 (fost) era prea permisivă, de aceea s-a resimțit necesitatea restricționării Guvernului de a emite ordonanțe. Astfel că în structura art.115 din Constituția revizuită s-au operat următoarele modificări și completări:

Art.115 (4) **Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația motivării urgenței în cuprinsul acestora.**

Acest alineat, față de cel precedent, circumstanțiază Guvernul din două părți: pe de o parte, trebuie să existe situația excepțională; pe de altă parte, ordonanța trebuie motivată.

Alin.5 (nou introdus) **Ordonanța de urgență intra în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedura de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se află în sesiune, se convocă în mod obligatoriu în cinci zile de la depunerea sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedura de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natura legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la art.76 din Constituție.**

Alin.6 (tot nou) **Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsurile de trecere silita a unor bunuri în proprietatea publică.**

Alin.8 (tot nou) **Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței.**

În perspectiva integrării în NATO (care este realizată) s-a introdus o frază nouă la art. 118 alin. I cu următorul conținut: **În condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care România este parte, armata contribuie la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară și participa la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii.**

Fosta prevedere prohibitivă (art. 117 alin.5) este convertită într-o prevedere permisivă art. 118 alin. 5 din Constituția revizuită) cu referire la staționarea, desfășurarea de operațiuni militare a trupelor străine pe teritoriul României.

În spiritul aceleiași integrări NATO articolul privind Consiliul Superior de Apărare a Țării are completarea: **Participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere și de restabilire a păcii.**

În condițiile globalizării și mondializării economice a statelor, a schimbului reciproc de valori umane și cuceriri științifice și tehnice, a circulației rapide dintr-o parte în alta a lumii, noțiuni precum suveranitatea, națiunea („țărișoara mea”, vorba lui Nea Iancu), independența, etc. nu mai au încărcătura notională și emoțională de început, aceea din secolul și secolele trecute. Refracții, reticienții și nostalgicii concepțiilor depășite de vreme se subțiază de la un an la altul.

Astăzi, bunăoară, nu mai are importanță deosebită granițele statului în care trăiești (tot mai mult deschise spre libera circulație), dar are importanță deosebită nivelul de trai din statul respectiv.

În alin. I art. 120: **Principii de bază** privind administrația publică locală se stipulează ideea descentralizării și aceea a deconcentrării, iar în alin.2 al aceluiași articol se vine în sprijinul ideii de identitate de cultură prin următoarea prevedere, nou introdusă.

(2) **În unitățile administrativ teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități au o pondere semnificativă se asigură folosirea limbii minorității naționale respective în scris și oral în relațiile cu autoritățile administrației publice locale și cu serviciile publice deconcentrate, în condițiile prevăzute de legea organică.**

Lirica vesela

Povestea lui Ion Americanu'

De pe meleagul transilvan
Plecat-a Ion peste ocean
Lăsându-și strămoșeasca glie
Cu... viză de la Loterie!

Și deși-i doar de vreo cinci ani
Aici printre americani
Curata-i limbă românească
S-a transformat în.. păsărească!
Vorbește-acuma dezlănat
Un grai americanizat:
EI PEINTUIEȘTE, nu vopsește,
Toyota lui o DRĂVUIEȘTE,
Fundația o DIGUIEȘTE,
Și tot așa el SPICUIEȘTE...
(Numai atunci când se lovește
Și-și dă cu HEMĂRU în dește
Înjură neaoș, românește!

Și-a luat un BUILDING prăpădit
Și ca românul, a muncit
Prin arșiță și prin zăduf,
A pus clădirii un nou RUF,
A pus și FOUM, a tencuit,
FLORUL cam vechi l-a SENDUIT
Doi COȚI-de lac apoi a dat
Și GIOABUL ieri l-a terminat!
În TROCU-I NAIS din OCȘĂN luat
Apoi spre casă a plecat.
(Doar la un STOR s-a mai oprit
Să ia ceva de DRINCUIT
Ba și un MUVI-a RENTUIT)

Și, după ȘAUĂR, a mâncat,
Un pic la NIUZURI s-a uitat
Și-a adormit cu berea-n mână
„Călăul” de... limbă română!

Da! Țasta-i Ion Americanu'!
În casa lui nu-i nici Rebreanu,
Nici Goga și nici Voiculescu,
Alecsandri sau Eminescu!
La el în casă nu găsești
Nici măcar ziare românești
Și vreo revistă de citit
E... c-a primit-o gratuit!
(Și-s mulți ca el, ce nici un cent
N-ar da pe un abonament
La vreo revistă românească
Religioasă sau lumească!)

Așa că, loane, eu îți zic
Să nu mai fi așa mojiç!
Respectă-ți limba strămoșească
N-o fă... româno-engelezească!

Ești greu de cap și nu mă mir
Că pocești limba lui Shakespeare
Dar cum poți, omule năuc
Să strici și limba lui Coșbuc?!...
Căci doar această limbă duice,
De la Ureche și Neculce
Ți este, în străinătate
Singura ta identitate!

Și tu, românul meu pribeag
Ce-aici pe un străin meleag
Ți-a fost sortit să viețuiești
COMOARA LIMBII ROMÂNEȘTI
În suflet de n-o vei purta
Ce goală va fi viața ta!
Chiar de-ai trăi pe-un colț de rai
De vei uita al mamei grai
În care-ai spus primul cuvânt,
Și-ai înălțat spre cerul sfânt
Cu glasu-ți sincer și umil
Prima ta rugă de copil
Vei fi chiar dacă ești bogat
Un venetic înstrăinat!
Străin în țară străină,
Copac fără rădăcină...

ALEX POP

Ilva Mare - curiozități

Ilva Mare este o comună "tânără" în comparație cu Maieru sau Rodna din care s-a format oficial în 1762 comună, iar ca sat din 1710. Dar conform unor documente istorice, pe teritoriul actual al comunei Ilva Mare locuiau familii încă din anii 1550-1560.

Ilva Mare a fost o comună „mare” și frumoasă. Pe teritoriul său, la un moment dat, erau 5 stații CFR. În 1948 (inspirat sau mai puțin inspirat) s-a împărțit în două, Ilva Mare și Lunca Ilvei.

Ilva Mare a fost comună „grănicerească”.

Ilva Mare poate fi asemuită ca o „cetate” înconjurată, străjuită de „turnuri” de pază, formate din culmile și măgurile înalte din jur. În nord Muntele Cornii cu vârful Mileru (1457 m), la nord-est Stanca Hăștii o curiozitate locală, 1253 m, la sud-est și sud Păltineasa și Măgura Neagră cu peste 1000 m, la vest Cicerea și Arșița cu peste 1100 m. Mai poate fi asemuită cu o „corabie” sau cu o „covată” mare, pe mijlocul căreia curge de la est spre vest râul Ilva, până se varsă în Someșul Mare.

În raza comunei sunt un mare număr de izvoare de ape minerale numite „borcuri” folosite de localnici natural, între acestea se numără: „Recele”, „În dos”, la „Srbii”, „Valea Leșului” și altele, plus cele din Lunca.

În Ilva Mare mai există câteva poduri peste apă acoperite, ce erau unicate în zonă. Poate se vor mai păstra prin grija primăriilor.

Deși timid, se încearcă dezvoltarea turismului rural. Un mare neajuns este șoseaua dintre Măgura Ilvei și Ilva Mare, neasfaltată pe câțiva km, cu toate că se așteaptă de câțiva ani buni. Se așteaptă ca autoritățile locale și județene să rezolve această problemă.

Ilva Mare deși „tânără” nu se lasă în urma celorlalte comune din județ. Participă la manifestări culturale diverse (culturale, obiceiuri de Crăciun, Sâmbra oilor etc.). Principalii animatori ai activităților culturale sunt, între alții, actualul primar Pavel Pop și directorul școlii, prof. Ștefan Sas, care în bună măsură sunt sprijiniți de populația comunei.

*) Dicționar istoric al localităților din Transilvania, Coriolan Suciu.

IOAN N. URECHE

Soliloc în ziceri înțelepte

APARENTE

Adesea auzim ori folosim sintagmele: după aparențe, aparențele înșeală, liniște aparentă, cărămidă aparentă, ș.a.

Dicționarul vine cu explicația potrivit căreia aparența înseamnă ceva care este altfel decât pare la prima vedere; așa cum se arată etc. Adică judecăm o ființă, un lucru după exterior, la prima vedere.

A salva aparențele înseamnă a da unui lucru, unei situații, o înfățișare care să ascundă unele lipsuri, sau un rău lăuntric, o stare neplăcută. Este vorba de o înfățișare exterioară, neconformă cu realitatea, a cuiva, a ceva.

Machiaveli spunea că fiecare te crede ceea ce pari; puțin! simt cine ești și acei puțini nu îndrăznesc să se opună părerii celor mulți.

Schopenhauer cugeta: noi cunoaștem din globul pământesc decât suprafața, nu însă masa mare și solidă a interiorului, tot așa cunoaștem în mod empiric din lucruri și din lume în general decât numai aparența lor, adică învelișul din afară.

Shakespeare afirma că oamenii ar trebui să fie ceea ce par, iar cei care nu sunt n-ar trebui nici săpară. Să nu judecăm omul numai după aspectul său interior.

La Fontaine în fabula sa „Țăranul de la Dunăre” povestește cum un om simplu de pe malul Dunării avea o înfățișare sălbatică de urs. Cotropitorii romani și rutățile lor l-au revoltat în așa măsură încât, sub acest impuls, rostește un discurs furibund, demn de un mare orator. Nimeni n-ar fi putut bănui că într-un asemenea țăran, „Incult” se poate ascunde atâta elocință, atâta măsură și bun simț, în stare să ofere un

model de cuvântare. De aici încă odată concluzia că aparențele sunt înșelătoare; să nu judecăm și să nu prețuim omul doar după înfățișare.

Nici dobitoacele nu sunt atât de dobitoace pe cât le credem atrăgea atenția Moliere. Să nu subapreciem, deci, pe cei mai puțin dotați.

În Oxestierna găsim nostimada: aparența face uneori ca soldatul să pară general, canonicul, episcop și dracul, călugăr. Faimosul Iago din „Othello” exclamă la un moment dat: „nu sunt ceea ce sunt!” Iar N. Iorga constată că, cu cât te gândești mai mult, cu atât arăți că-ți lipsește mai mult spre a fi ca aceia care nu se găsesc deloc.

În celebra sa „Glossă” Eminescu conchide genial: „Alte măști, aceeași piesă... Alte guri, aceeași „gamă”...

Câtă stringentă actualitate în aceste versuri!

Nimum ne crede colori nu te încrede prea mult în culoare, ne sfătuiește Vergiliu. Da, culegem afinile negre și azvârlim mălinele albe...

În încheiere, câteva splendide ziceri populare românești, așezate într-o ordine cu totul întâmplătoare, care conturează și mai pregnant noțiunea în discuție: Nu tot ce zboară se mănâncă. Nu tot ce strălucește e aur. Nu întotdeauna haina face epe om. A ceeași Mărie, cu altă pălărie. Pe dinafară pom înflorit, pe dinăuntru lac împuțit.

Lumea e deseori atât de mult preocupată cu aparențele, încât prea puțin îi pasă de realitate.

ION DELAMARGINĂ

Opinii

Cu familia de toți pereții

Cum sunt tot de oameni dezvoltăți în biografie, la geneza lumii în mitologia lui Hesiod, zeii se comportă fără virtute, mânăți de porniri viscerale și moff la fel ca și cei care i-au creionat; de unde și exemplul pe mai departe căci dacă și zeii...

Încă de acolo fratricidul, patricidul, pruncuciderea, cu alte cuvinte un rău autocreat și creator, au pornit în educație, din modelul avut la un moment dat în genitori. Astfel că anumite manifestări împotriva ordinii din societate, fie ea de diferite tipuri, se manifestă cu vechime.

Biblia, de asemenea, relatează despre prima crimă, când Cain cel rău îl asazinează pe Abel cel bun ignorând avertismentul lui Dumnezeu și suportând consecințele. Tot spre vechime gestului și spre suferința părinților indică.

Astăzi auzi în progresie geometrică dacă urmărești programele de știri cum copiii își spintecă, fură îmbrăncesc, abandonează, declamă, părinții poate pentru un simplu, de moment, orgoliu. Dar și în localitatea ta, poate în vecini, doar peste gard, este dinamitată relația dintre părinți și copiii lor, sub ochii tăi.

De ce aici? De ce aceste consecințe? Sunt întrebări care cer un diagnostic punctual, ca un studiu de caz în fiecare familie care se confruntă cu acest cancer... al dușmăniei.

Poate că în lejeritatea aplicării disciplinei copilul nu este învățat țărnel dintr-un DA și NU și la el marea și uscatul nu sunt separate putând și să navigheze și să înoate și să alerge și să... în

mediu atipic.. Așa este dată libertatea inimii nespuse de înșelătoare și deznădăjduit de rea și în timp tot mai imprevizibilă, tot mai dificil de modelat spre un scop bun. (Ieremia 17:9).

Pentru că nu este o regulă absolută părinții la rândul lor au subestimat averea avută în părinții lor și acesta este un fel de a fi pe care nepotul devenit mai robust l-a perceput ca o regulă. Se aplică astfel replica cu groapa săpată pentru altul, dar care pentru cel ce a săpat-o se pregătește.

Pentru că anturajul devine familia care-l prețuiește și este preocupată de tânăr, și suplinește cu timp lipsa preocupării părintești, iar când un neexperimentat în ale vieții este educat de tot un neexperimentat nu este de așteptat ca respectul față de părinți care din când în când mai și interzic, sau sancționează, să crească și să se manifeste. Uneori anturajul care și valoare prin corectarea devierilor de la normă.

Pentru că...

Și așa familia trebuie luată și dată de pereți ca să se scuture de ce mai are prin buzunare, iar de jos, copilul devenit un dependent de ură și de favoruri pentru cei din afară, va strânge de pe podea ce a căzut. Se va apleca rămânând cocoșat în gesturi de adunare prin ritmicitate. Este acesta felul de abordare al celui scăpat de inhibiția autorității părintești.

VALER V. POP

Distorie

MAIERU, file de monografie (34)

Cele 44 de comune grănicerești confiniare. între care, bineînțeles și Maieru, au creat, vreme de aproape un secol, cunoscutele fonduri bănești de susținere. Aceasta este, se pare, cea mai importantă realizare a regimului grăniceresc năsăudean în lungul existenței sale, caz rar în spațiul românesc din epoca respectivă.

Aceste fonduri au contribuit hotărâtor la progresul economic și administrativ-edilitar (în 1851) a instituției de graniță, fondurile bănești bine chivernisite au fost dirijate în principal spre dezvoltarea învățământului prin susținerea vechilor școli năsăudene și prin înființarea altora noi. Prin bursele și ajutoarele acordate s-a determinat formarea unui masiv contingent de meseriași, funcționari și intelectuali români. 1/

De fapt, este vorba de trei fonduri existente: fondul de provente (Proventen Fond), fondul de monture și fondul școlar-comunal.

În scopul unei bune administrări a acestor fonduri s-a constituit, încă din 12 noiembrie 1877, un Regulament militar cu prevederi precise, categorice. De pildă, se stipula obligativitatea păstrării fondurilor numai în proprietatea comună a grănicerilor, fără ca acestea să devină proprietate a statului 2/.

Fondurile școlare și bursele au fost menținute în teritoriul grăniceresc până târziu în anii 50, dovadă a solidarității de opinie a acestor comunități.

Revenind la școala măiereană, vom schița o periodizare a învățământului local prin coroborarea datelor furnizate de autori înaintași ai unor lucrări monografice, lucrări citate, de fapt în episoade anterioare ale acestei prezentări (Emil Boșca-Mălin, Iuliu Pop, Olimpiu Barna, Demetriu Boșca, Iustin Ilieșiu, apoi ale lui Dumitru Vranău, Lazăr Zavaschi, Lazăr Ureche și alții).

Iată, rezumativ, perioadele importante ale învățământului din Maieru:

I. Școala mănăstirească, în a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

II. Școala parohială, între anii 1764-1816

III. Școala trivială, între anii 1816-1825

IV. Școala națională-confesională

(poporală), între anii 1825-1877, cu un singur învățător; între anii 1877-1888 cu doi învățători; între anii 1888-1902 cu trei învățători; între anii 1902-1919 cu trei-patru învățători, iar în continuare cu 4-6 învățători.

V. În anul 1877 statul maghiar înființează în Maieru o școală comunală care în 1910 va fi declarată „școală de stat maghiară” și care va funcționa în paralel cu școala confesională până în anul 1918. Tot din 1877 se înființează și funcționează o școală „de repetiție” („de sărbători”).

VI. Între anii 1919-1940 statul român unifică cele două școli sub denumirea de „școală de stat română”. În anul 1933 s-a terminat construcția școlii cu etaj, actualul local nr. 1, sub directoratul lui Ioan Barna. Lucrările au costat 2 milioane lei (la valoarea de atunci), sumă obținută prin vânzarea unei păduri proprietate comunală.

VII. În perioada ocupației hortyste (1940-1944) instituția va primi din nou denumirea de „școală de stat maghiară”. În anul 1940 exista o populație școlară de 638 elevi înscriși (împreună cu satul Anieș), dintre care frecventau doar 360 elevi.

VIII. Începând cu anul școlar 1944/45, după redobândirea Ardealului de sub ocupația hortystă, școala redevine românească, fiind deservită de 10 cadre didactice. Tot în acest an școlar, prin aprobarea Ministerului Educației Naționale, se înființează prima grădiniță de copii în comună, cun două posturi.

Asupra stării învățământului în comună după 1944 von reveni în episoadele următoare. Totodată, în proximal episod al lucrării noastre ne propunem să prezentăm dascălii școlii măiereane de-a lungul vremii.

În baza mărturiilor documentare pe care le-am analizat până aici, putem anticipa concluzia că în comuna Maieru se poate vorbi de o tradiție școlară de aproape trei secole. Anul 1764 rămâne, deocamdată, punctul de plecare atestabil al acestei școli prin faptul că avem la bază documentul pe care l-am menținut la timpul potrivit, cu privire la înființarea școlii triviale din Maieru.

(va urma)

SEVER URSA

Distorie

Mergând spre Maieru

Într-o năvălă, marele scriitor Liviu Rebreanu, talentat prozator și entuziasmat căutător de cuvinte folosește pentru Maieru cuvântul Vărarea.

Maieru este un sat drag familiei Rebreanu.

Numele de Vărarea a reprezentat pentru Rebreanu un cuvânt cu un conținut mai deosebit și cu o formă semantică mai interesantă.

În anul 1604 urca pe Valea Someșului Mare împărăteasa Maria Tereza, împreună cu regentul ei, Iosif al II-lea. În zona Năsăudului ei văd portul popular românesc și ascultă limbajul deosebit al locuitorilor acestei zone.

De aici a apărut exclamația rămasă vie în inimile românilor și locuitorilor acestei zone: Salve Parva Nepos Romuli (Să trăiești mic nepot al lui Romulus!). În urma acestui salut latin câteva sate din cele pomenite și-au schimbat denumirea.

Salve a devenit SALVA; Valea Vinului a devenit PARVA; Strâmba a devenit ROMULI, iar vechea Vărare a devenit NEPOS.

La 16 mai a.c. neposenii și-au chemat fiii satului la o revedere de drag și de dor. Inițiativa a fost susținută de Primăria din Feldru, Direcția pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național Bistrița-Năsăud, Centrul pentru cultură, Școala Generală Nepos.

S-a editat și o monografie a d-lui Mircea Daroși, directorul Școlii Generale Nepos, perseverent cercetător al istoriei locale, ne mai prilejuiește azi, de sărbătoare prin lasarea cărții „Nepos vatră de legendă. Repere monografice”, Editura G. Coșbuc, Bistrița, 2004.

Monografia conține 280 de pagini, o bogată iconografie, 10 medalioane culturale și note bibliografice, concluzii, bibliografie generală. Medalioanele culturale sunt:

1. GAVRIL ISTRATE. Se numără printre marile valori ale culturii noastre. A pornit din Nepos, încet dar sigur. Gavril Istrate a rămas dascălul modern, omul cu suflet mare, gata să facă orice pentru nobila sa profesie. Profesorul Gavril Istrate este mândria acestei localități, dar și a întregului ținut năsăudean pe care îl așază cu cinste în galeria oamenilor de cultură. Pentru pomenirea acestui mare om de cultură, Școala Generală din Nepos a primit denumirea ilustrului înaintaș și consătean: „Școala Generală GAVRIL ISTRATE”

2. IOAN LUP general de aviație.

3. IONICĂ ISTRATE un om care a trăit pentru alții

4. LIVIU REBREANU ajutor de notar la Primăria Nepos

5. GAVRILĂ ISTRATE un rapsod de pe Valea Someșului

6. DOMNIȚA PETRI o doamnă cu suflet mare

7. ARITON ROCNEAN un om al artei

8. NECHITABUMBU pictorul culorilor de primăvară

9. VIRGINIA GRIVASE prototipul Virginiei Gherman din romanul „Ion”

10. PAVEL TOFAN un pasionat publicist.

Mulțumim celor care s-au străduit și au făcut ca aceste fonduri să prindă viață.

OVIDIU PETRI

P.S: Maieru. Vărarea. Nepos. Trei sate. Trei coloane de aur. Trei culori fermecate. Trei clipe de taină, de bucurie și de dor...

Remember

Stimați cititori

Datorită domnilor Horațiu Bob (av.dr.) și Radu Traian Bob (colonel magistrat), vă prezentăm unul din cele mai infame texte calomnioase semnate de Silviu Brucan despre neînvinșul măierean Emil Boșca Mălin, scriitorul și juristul care a făcut 17 ani de pușcărie comunistă. Tot ceea ce scrie Brucan despre Boșca-Mălin și Pamfil Șeicaru sunt simple invenții. De altfel, în nr. viitor vom publica argumentele scrise de d-nii Horațiu Bob și Radu Traian Bob în articolul domniilor lor „Lunga viață și drumul lung al durerii.”

REDAȚIA

SILVIU BRUCAN (SAUL BRUKNER) ULTIMUL OCUPANT STALINIST AL ROMÂNIEI „Guzganii presei”

Au trecut câteva zile de la articolul nostru privitor la activitatea prohitleristă, pe care o continua astăzi fostul redactor al lui Killinger, BOȘCA-MĂLIN. Nimic nu s-a întâmplat între timp. Din contră, cu acea activitate și candoare caracteristică legionarilor și naziștilor camuflați în rândurile național-țărăniștilor, Boșca-Mălin, împreună cu celălalt director, delicatul poet al „cântecelor de pe frontul rusesc”, D. CONSTANTIN HAGEA, au mai scos un număr din „Voința Transilvaniei”. Nestingheriți. Ba mai mult, Boșca-Mălin ne amenință cu judecata. Îndrăzneala ciracului lui Șeicaru este, într-adevăr, unică.

Dar, dacă organele oficiale nu s-au sesizat încă, iată ce ne scrie un cetitor. Dl. Ilarie Gheșă din Brașov: „Domnule Redactor, Am citit azi cu mult interes articolul dvs. din pagina I, intitulat «GUZGANII PRESEI». Dar, pentru că acolo a fost atât de puțin spus, din ceea ce trebuia spus, îmi permit să vă dau următoarele informațiuni: 1) Boșca-Mălin și-a făcut debutul în presă ca agent al

lui Moruzov la Cluj și anume în redacția ziarului «Tribuna», 2) A intrat la «Curentul» protejat de d-na Goga și a reușit să devină, în scurt timp, omul lui Pamfil Șeicaru. Când Șeicaru a plecat din țară, Boșca-Mălin l-a condus până la frontieră și a rămas apoi un mandatar al lui în ceea ce privește conservarea averii «Curentului» ș.a. 3) Boșca-Mălin este director la trei ziare, și anume: «Voința Transilvaniei» pe care a pus-o în slujba partidului național țărănist; «Plaiuri Năsăudene», cu care pompează bani de la «Fondul Grăniceresc» al celor 44 de comune din jud. Năsăud; «Caleidoscop», care este în curs de reorganizare. 4) Dl. Boșca-Mălin este șeful presei din Ministerul de Justiție, unde a fost plasat direct de d-na Goga. 5) Dl. Boșca-Mălin este șeful presei Comisariatului Refugiaților unde nu face nimic, decît încasează un salariu copios. 6) Dl. Boșca-Mălin este administrator al unei mari întreprinderi germane cu numire în regula la Monitorul Oficial și cu un salariu de 130000 lei lunar. Iată cine este omul care practică șovinismul și își permite să dea lecții tovarășei Ana Pauker și să o acuze că este în slujba iredentismului maghiar. Al dvs. statornic cetitor, Ilarie Gheșă, din Brașov”.

După cum se vede, Boșca-Mălin este un om cu trecut, cu experiență (Moruzov era un tehnician de seamă în materie polițistă), cu relații înalte (d-na Goga). Poate că, de data asta (poate I), organele competente se vor interesa de acest caz cu aspecte atât de... variate. Sau poate că Boșca-Mălin trebuie lăsat să execute până la capăt dispozițiunile lăsate de trădătorul Șeicaru în lungul și tristul voiaj de adio spre frontieră?

SILVIU BRUCAN

(Infamul text este reprodus din ziarul „Scinteia”, nr. 65

din 25 noiembrie 1944

Cartea

În căutarea Graalului

Când ofieci la liturghia tranșelor creației, în salahoria propriilor manuscrise, cu greu mă las deviat, dus în transumanță, în descoperirea aitor comori... Și totuși, zilele acestea mi-a apărut o stea călăuzitoare pentru magii mei spre ieslea în care s-a născut prunc sacru. M-a abătut de la gândurile proprii, spre alte curcubeie de lumină, dereglându-mi busolele proprii cartea redactorului-șef al revistei Muzeului Liviu Rebreanu de la Maieru a d-lui profesor Icu Crăciun, tipărită la Editura „Clubul Saeculum”

Vreau să văd cine nu ar fi fost vrăjit în locul meu de legendele, de peregrinările atâtor căutători ai sacralului, râvnitori ai identificării locului, fără coordonate geografice, la care s-a presupus că se găsește Graalul.

Graalul, vasul de smarald pe care sursele biblice îl dau ca vasul din care s-a servit Cristos la Cina cea de Taină și în care apoi Iosif din Arimatea ar fi adunat sângele rănilor celui răstignit, l-au căutat însetați de inițieri, magii noilor credințe a iubirii aproapelui, ca pe un balsam un cifru ce deschide labirintele spre fericire, spre împăcarea cu tine și risipirea singurătății, a banalului tern, asigurând refugiul în altă lume pământeană, a unei orânduiri neostile omului împovărat de obstrucționările traiului dus târâș și în derivă.

Cartea încearcă să ne inițieze și în semnificațiile „Patericului” (viața sfinților și a Filocaliei)

Întregul conținut al cărții este atât prin conținutul articolelor cu tentă filozofică-literară, cât și a incriminării clasei politice postrevoluționare, cu nimic mai bună ca și cea a „epocii de aur”, marchează o goană continuă în căutarea aceluși Graal, ajuns, cum mărturisește autorul: „Cupă a nemuririi, care conține apa vie și apa moartă, căutată de Feți Frumoșii din basme, în același timp constituind și o inițiere a căutării într-o nouă treaptă a cunoașterii.

Și cartea domnului profesor Icu Crăciun este o continuă trecere la trepte tot mai elevate ale cunoașterii, răscolind și dând noi semnificații unor ruine ale trecutului îndepărtat, începând chiar cu căutările componentelor Mesei Rotunde, a misionarilor aflați pe urmele Graalului, dar și în dezlegarea de mistere ca în Lacrima lui Pygmalion, Eros și Agappe, a universului unor ființe firi vizionare. Cartea ne duce și pe urmele unor romane de epocă, precum Aqlaia sau pe urmele suferințelor destinului ardelene cuprinse în destinul nedrept al lui Avram Iancu, consemnat și în testamentul său, pe urmele lui Eminescu și Maiorescu, cunoscători ai filozofiei și spiritualității germane, pe urmele lui Eminescu în Ardeal, ca și a fațetelor Graalului în istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena, a lui Ion Barac, a cursurilor profesorului Dragoș Protopopescu, sau în incursiunile în istoria romanului. Cartea ne poartă pe drumurile durerii, alături de omul de cultură cu rafinat simț gazetăresc Emil Boșca-Mălin, care a stat 17 ani în temnițele comuniste aducându-ne noi amănunte despre Liviu Rebreanu, ca și prodigioasa cercetare și descoperire a identității lirice a cârților scriitorului Aurel Podaru, a altor poeți ca și pe urmele editorului, om de cultură, Teodor Tanco, în prodigioasa sa muncă de identificare a

atâtor dăltuitori de frumos literar cu care a înzestrat creatorul și plaiurile născădute sau a subtilităților folclorului Văii Rodnei descoperite de profesorul Liviu Păiuș. Cartea ne aduce pe față pagini inspirate despre suferințele celor împătimiti de adevăr și loviți de diurnul tern și vitreg.

După periplul în trecut, Icu Crăciun ne ancorează în actualitatea ce amai apropiată prin prezentarea cărții „Epistemologia domnului Horia Roman Patapievică ca și în strădania omului modern ce se răzvrătește împotriva moralei clasice tocmai datorită funcției sale externe.

Peregrinările prin care ne poartă Icu Crăciun ne aduc nouă cititorilor în față pagini de o profunzime deosebită și frumuseți inegalabile despre prelungirea miturilor în basme, despre existența oamenilor născuți din lacrimi, despre actualitatea lui Mircea Eliade, mesajele operei sale, un Eliade răzvrătit împotriva uniformizării ideii, a tot ceea ce ține de utilitatea imediată și suprimarea aporetică (aporetic = termen elin depășit, ce semnifică dificultate, nesiguranță, chiar imposibilitatea de a rezolva metafizic o problemă de filozofie).

Pentru Eliade, afirmă Icu Crăciun, nu este un truism afirmația că filozofia, arta și religia sunt cele care dau sens vieții, care te scutesc de compromisuri și superficialitate.

Pe urmele Graalului în domeniul politic îl găsim inspirat pe profesorul Icu Crăciun, în articolele și considerentele acestui gen în adevărate acte de acuzare ale omului politic postrevoluționar, care a decis deschiderea granițelor, nu numai să fugă teroriștii, veniți în acele zile ca excursioniști toți tineri, cu arme ascunse, posesor de brevete de lunetiști de elită, familiarizați cu infraroșii ca să poată pleca peste Prut și Tisa, dar și pentru ca apoi viitorii îmbogățiți peste noapte din avutul sărăciei Țării să poată căra peste graniță mercur, rulmenți, ca să aducă spreieri și reviste sexy, care să ne dea iluzia că am pus un picior în spiritualitatea, chiar și numai a celei strepteasiste europene.

În căutarea unui Graal politic Icu Crăciun ne oferă, ne sugerează acțiuni benefice de a găsi drumul de la țară imposibil de guvernat, din cauza corupției, hulpabilității politicianilor la toate nivelele, de a-și ridica vile princiare, de a-și fixa salarii și pensii de nababi, pentru că au acceptat somnul în Parlament decât în patul de acasă. Ni se dau remedii ce efectiv ne-ar plasa în europenism.

Incitantă carte „În căutarea Graalului”, a profesorului măierean Icu Crăciun este o identitate selectă a unui om realmente ancorat organic în cultură, care s-a apropiat mai mult decât noi ceilalți cel mai mult de râvnitul Graal.

Dr. profesor Icu Crăciun ne dă în cartea domniei sale un ilustrativ exemplu ca cercetarea, căutarea doar îți justifică existența.

Prin darul ce ni l-a făcut domnia sa are tot dreptul să guste deplin bucuria împlinirii.

AUREL CLEJA

epigrame

D-lui Alex Pop

Din clipa asta vă considerăm colaboratorul nostru extern (SUA). În numele redacției, vă mulțumim pentru actele de caritate și lobby-ul pe care le faceți pentru România împreună cu familia d-voastră.

REDACTIA

Introducere

Înainte de a-mi înțepa câțiva prieteni cu epigrame (și de a-mi face astfel noi dușmani) aș vrea să menționez că epigrama e un gen literar vechi de peste 2500 de ani. Grecii sunt cei care le-au „inventat” și le-au scris mai întâi pe morminte (epigrama - de la gr. epi=pe și graphein=a scrie; epitaf- de la gr. epp=pe, taphos= mormânt). De fapt și noi, românii, avem Cimitirul Vesel de la Săpânța unde găsim inscripții precum:

*Sub această piatră grea
Zace biata soacra-mea;
Două luni de mai trăia
Eu zăceam și ea citea!*

Și dacă tot am început cu epitafuri, iată epitaful unui popă bețiv:

*În această groapă
Zace un sicriu,
În sicriu un popă
Și-n popa rachiu.
(autorul anonim)*

Tot unui bețiv e adresată și această epigramă:

*Doctorul i-a spus odată
Să nu bea prea mult lichid.
El l-a ascultat pe dată
Și de-atuncea bea ... solid!
(Radu Rosetti)*

lată o epigrama frumoasă tradusă din franceză, intitulată întoarcerea fiului risipitor:

*Tăiau vițelul cel mai gras. Și zorul
Ospățului privind, vaca-și zicea:
- Sunt veseli că și-au regăsit odorul
Și d-aia-njunghie odrasla mea!
(Tristan Bernard)*

Și încă două epigrame favorite:

*Unui dentist
În arta ta cum operezi,
Nu ai rivalitate:
Toți clienții te admiră
Cu gurile căscate!
(Sofronie Ivanovici)*

*Unui soț cu soată grasă:
Câte poște-n lumea asta
Vin adesea și-l îmbie
Când balena i-e nevasta
Iar prietena ... scrumbie
(numele autorului îmi scapă)*

OK, și-acum să le zicem pe nume. Prima epigramă.

Lui **GABRBEL FIRA** - fost tenor la Opera Romana din Timișoara, actualmente șofer de autobuz în SUA:
*Știm că nu ți-a fost ușor
Ca să depășești impasul:
În România - TENOR*

epigrame

În America - cu BUS-ul 1/!

Burlacului **CRISTIAN BRÂNCOVAN** - care așteaptă de ani de zile să găsească o Ileana Cosinzeana cu GreenCard 2/!
*Acum ești tânăr și-arătos,
Dar Timpul nu-și oprește goana
Și pân' să-ți vină Cosinzeana
Tu n-o să mai fi făt... frumos!*

În urmă cu o lună a fost nunta lui, așa că mi-am cerut scuze, tot printr-un catren:
*Că ți-am greșit e neîndoios
Și merit o aspră dojană
Căci ai rămas tot Făt-Frumos
Și ți-ai găsit și Cosânzeană!*

Lui **STEVE BONICA** care-a publicat primele Yellow Pages 3/ românești:
*În America, Bonica
Deși n-a prea scris nimica
Are totuși tipărite
Cărți cu ... "Foi îngălbenite"!*

Unui românaș - a cărui limbă e o amestecătură de cuvinte pocite în engleză și română:
*Se zice că, despre tine
C-ai ști vreo două limbi străine;
Istoria-i adevărată,
Atât ... că le vorbești deodată!*

Lui **ALEX SFRENGEU** - bucătarul Festivalului și proprietarul companiei Alex Construction; el a fost bucătar și la nunta mea, am fost și colegi de "facultate" unde-am obținut același Ph.D (which stands for Prison, Hope and Deliverance!):
Alex e-un meșter iscusit

*Și lumea-i cântă osanale
Dar faima ei și-a dobîndit
Mai mult ... prin mici și prin sarmale!*
Lui **SORIN DRUCARU** - ambasadorul României la Washinton - care, invitat la Sacramento cu ocazia sărbătorii de 1 Decembrie, a asistat la un program artistic, când dansatoarei Liana Ciontos i-a căzut fusta în timpul jocului:
*Aplauda Sorin de zor,
Cuprins de-al sărbătorii iz
Și-aplauda și mai cu spor
Când Leana a făcut ... striptease!*

Lui **ȘAM TOPLEAN** - unul din sponsorii principali ai Festivalului, al cărui auto-service business se numește Earth Station (Stația Pământ)
*Mi-a reparat perfect mașina
Și-n al nouălea cer eu sunt!
Dar când văd "bill"-ul, bată-l vina
Revin iarăși pe ... Pământ!*

Lui **CORNEL VANCEA** - alt sponsor major ai Festivalului, proprietarul companiei ATM Loans (ăla cu împrumuturile!)
*Tu ai o slujbă-așa bănoasă
Și cauza - m-am dumirit:
Dacă-mi dai bani să-mi cumpăr casă
Tu-i vrei "napoi doar ... întreit!*

Lui **GEORGE MUNTEAN** - al cărui restaurant e numit ... HANNEBAL'S - un nume care bagă groaza în americanul de rând. (Hannibal Lecter, din celebrul film „Silence of the Lambs” își mânca victimele!..)

(continuare în pag. 6)
ALEX POP

In pietas - ANCHIDIM BOB

2 martie 1899 29 ianuarie 1933

Este cunoscut că în armata austro-ungară, spre sfârșitul războiului, pentru completarea luptătorilor pe front au fost înrolați și duși și foarte mulți tineri, o parte din ei fiind trimiși pe frontul de Răsărit în contra rușilor-acolo fiind trimiși și cei doi frați ai lui Anchidim - și -anume Toadermort acolo,- și Ioan,-reântors bolria v-diipă 7 ani de prizQnierat,-iar,-a altă parte din ei, pe frontul din Italia de Nord, printre care și Anchidim Bob, acolo fiind înrolați în câteva batalioane de români, care au luat parte la luptele din localitatea Asiago și pe pârâul Piave, unde mai înainte în 1796 soldații Regimentului II-Grăniceresc român, au înfrânt armatele lui Napoleon Bonaparte - chiar acesta apreciind bravura romanilor.

Aici, pe câmpul de luptă, tânărul Anchidim Bob, de nici 19 ani, a avut nefericita soartă ca în urma unor

veneratului cler, prin tundere, fiind hirotonit ca lector, apoi în ziua de 9/22 decembrie 1922, întru subdiacon și diacon, iar în ziua de 11/24 decembrie 1922 este hirotonit ca preot.

Apoi, prin actul nr. 2037/3 mai 1923, semnat de Episcopul dr. Iuliu Hossu, preotul Anchidim Bob are încredințată ca și administrator parohia Parva din districtul vicarial al Rodnei - fiind în serviciul acestei biserici de la 1 ianuarie 1923 până la 31 decembrie 1926 - după care este transferat în parohia Maieru, unde funcționează de la 1 ianuarie 1927 până la 29 ianuarie 1933, când moare foarte tânăr și la numai 33 de ani, după doar 10 ani și o lună de preoție, răpus de bolile pricinuite pe front și care l-au chinat toată viața lui deosebit de scurtă,având o permanentă stare bolnăvicioasă, denumită la acea vreme morb, din latină morbus-/boală, fiind sub amenințarea unei boli incurabile, care dealtfel, i-a grăbit și sfârșitul.

În urma decesului preotului Anchidim Bob, la 29 ianuarie 1933 i-au rămas: văduva Paraschiva Bob, a nici 27 de ani, și 2 copii mici născuți la casa părintească de pe Valea Caselor din Maieru, fiind: Horațiu, născut în decembrie 1928 (cu nume de poet latin) și Radu-Traian, născut în iulie 1931 (în latină Radios - rază de lumină și Trăian - împărat roman) -nume de botez date fiilor de români, așa cum se obișnuia în imperiul Austro-Ungar, pentru a nu putea fi maghiarizate.

Fiindcă am amintit că preotul Anchidim Bob a fost unul dintre puținii din cei născuți și decedați în Maieru, care au îmbrățișat chemarea preotească, îi mai pomenim și pe cei despre care avem cunoștință și anume: Ioan Hangea (1780-1868), care a avut un fiu, Gregoriu Hangea, căpitan de grăniceri și un mare dăruitor de pământuri către comună, cât și un frate, profesorul Leon Hangea, care mai târziu și-a schimbat numele în Alexe Fortunat (în Latină norocosul,fericitul), pentru a nu putea fi luat în armata austro-ungară, și care a trecut mai apoi munții, stabilindu-se la Foșani -orașul Unirii Principatelor, cât și pe preotul Lazar Avram (1863-1905) - membru fondator al Despărțământului ASTRA în comuna, cât și cel care a botezat pe mulți frați ai lui Liviu Rebreanu, cât și pe preotul Ieronim Groze (1874-1915), cel care i-a fost dascăl și preot în clasele primare copilului Anchidim Bob și al cărui fiu, Patriciu Groze, a fost coleg de școală primară și gimnazială cu Anchidim, despre care am mai amintit, având aceeași nefericită soartă, luptatori pe front și morți de tineri, răpuși de boli.

Se cuvine să-i mai amintim și pe cei doi preoți cu care a conlucrat tânărul preot Anchidim Bob și anume: Iulian Cioarba (1883-1929) care i-a fost și învățator,

căreia, lângă Primărie exista până cu puțin ani în urmă o clăie de lemne (asemănătoare cu o clăie de fân) - admirată de toată lumea și de noi copii Horațiu și Radu, când veneam la Maieru ca să ne vedem casa părintească de pe Valea Canelor, să ne lucrăm pământul moștenit din Balașina ori să ne reculegem la mormântul părintelui nostru, în curte la bisericuța din deal unde este ridicat un monument din marmură neagră în amintirea acestuia, bisericuța ridicată cu foarte mulți ani în urmă prin osârdia familiilor Av corn și Palaghia născută Partene, părinții preotului Anchidim Bob și Partene, părinții părintelui greco-catolic de acum Augustiri Partene, care au contribuit cu foarte mulți bani la acea vreme, familiile noastre fiind înrudite.

Calea preoției - în credința greco-catolică - a fost urmată și de rudele cele mai apropiate ale preotului Anchidim Bob, dovedită de sora și fratele văduvei Paraschiva Bob, și anume: sora Măria s-a căsătorit cu preotul greco catolic licențiat Gavrii Pop, născut în Tăure - Șinterea, care a preoțit în comuna Rodna și Șanț și care netrecând la ortodoxie în urma Decretului nr.358/1948,

Elevul Radu Traian Bob, fiul preotului gr. catolic Anchidim Bob, din Maieru, rămas la bunicii Florian și Nazariea Sângiorzan din Rodna, în timpul ocupației maghiare, 1940-1944, în uniforma Organizației paramilitare de tineret "Levente".

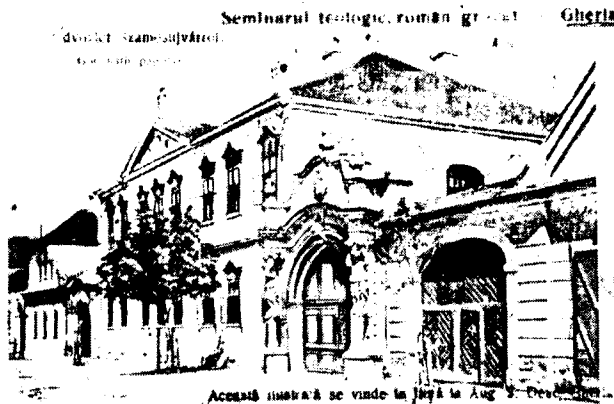
nesfârșite bombardamente să fie îngropat cu pământ-în tranșee, fiind descoperit întâmplător după 3 zile de camarazii săi și readus la viață, iar după încetarea luptelor și sfârșitul războiului a revenit în țară foarte bolnav, trecând prin Viena și Praga împreună cu alți 40.000 de luptători români transilvăneni, de înapoierea lor ocupându-se tânărul ofițer și om politic Iuliu Maniu (1873-1953), care de altfel a fost și unul din conducătorii luptei de eliberare a Românilor din Transilvania de sub stăpânirea imperiului și care a dus la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

O soartă tragică asemănătoare a avut și Patriciu Groze, născut și el în Maieru, tot în anul 1899, ca și Anchidim Bob, fiul preotului-paroh Ieronim Groze-cei doi fiind prieteni din copilărie-colegi la școala primară și Gimnazială, luat și el de pe front, la sfârșitul războiului și dus pe frontul de luptă din Italia, reîntorcându-se acasă vlăguit de boală, dar cu dorința de a-și desăvârși studiile, după care ajungând profesor l-a avut ca elev chiar pe viitorul rege Mihai, și care, datorită bolilor îndurate, moare în anul 1946, la numai 47 ani, în plină tinerețe.

Anchidim Bob, revenit acasă de pe front, cu sănătatea zdruncinată, însă plin de voință, a mai avut tăria de a-și continua studiile intelectuale religioase la care aspirase tot timpul și pentru care simțea o adevărată chemare promovând admiterea la Academia Teologică Greco-Catolică din Gherla denumită la acea vreme Seminarul Teologic Greco-Catolic, absolvind această instituție de învățământ superior teologic cu rezultate meritorii, în 1922.

Se căsătorește la 13 august 1922 cu Paraschiva Sângiorzan, născută în anul 1905, în comuna apropiată Rodna, fiica țăranilor înstăriți și gospodari, credincioși greco-catolici Florian și Nazariea Sângiorzan, nași fiindu-le dr. Carol și Cornelia Schottel din Rochia, la nuntă fiind invitați țărani și intelectuali din comunele Maieru și Rodna, printre aceștia aflându-se chiar și tânărul Liviu Rebreanu, care pe atunci avea 47 ani și care își petrecea în comuna Maieru foarte multe veri, fiind bun prieten cu preotul Iulian Cioarba - amândoi de aceeași vârstă.

Prin actul nr.4831/24 decembrie 1922, semnat de Episcopul dr.Iuliu Hossu, doctor în filozofie și Științe geografice, proprietarul Marelui Ordin „Coroana României” și parafat cu sigiliul Episcopiei Greco-Catolice române de Gherla, 1865, când a fost înființată Episcopia, absolventul în Teologie Anichidim Bob este introdus la 16 martie în sânul

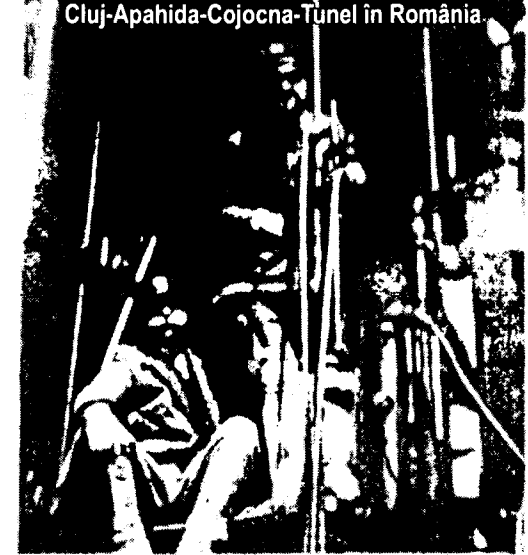

organizatorului Gărzii Naționale din comună, în realizarea Unirii de la 1 Decembrie 1918, și prieten al familiei Rebreanu, cât și preotul paroh Iuliu Pop (1890 - 1964) de o mare vrednicie și învățat și preotul Gavril Bichigean, născut în Năsăud și care a servit în comuna Maieru între anii 1918- 1920, timp în care Anchidim Bob își desăvârșea studiile teologice. Între cei doi existau sincere legături spirituale și de îndrumare duhovnicească.

Din legăturile de prietenie cu cei de o seamă ca el, ori mai apropiați, din anii de școală sau de mai târziu - trebuia să-i pomenim pe oamenii de seamă și mare cultură -Iustin Ilieșiu și Boșca Emil-Mălin - care au pățit și ei orgiile primului război mondial, iar mai apoi ca refugiați din Ardealul de Nord, în 1940, pe aceștia întâlnindu-i la București - în refugiu văduva Paraschiva Bob și fiul mai mare Horațiu, celălalt fiu Radu-Traian neputându-se refugia, rămânând la bunici în comuna Rodna.

Totodată se cuvine a fi pomeniți și alți prieteni ori cunoscuți, consăteni: preotul Vasile Vranu, Olimpiu Barna, fiul învățătorului Ioan Barna, muzicologul Dariu Pop, învățătorul Lazăr Zavaschi, profesor Dumitru Vranău, născut și el pe Valea Caselor, familia notarului Vincențiu Ilieșiu, căsătorit cu Măria Luiza Schottl, cu copiii, în curtea

Elevul Horațiu Bob, fiul preotului gr. catolic Anchidim Bob, din Maieru, în refugiu, sept. 1940, împreună cu mama sa, văduva Paraschiva Bob, la plecarea cu ultimul tren de la punctul de frontieră Cluj-Apahida-Cojocna-Tunel în România.

când a fost scoasă în afara legii biserica greco-catolică, a fost îndepărtat din activitate și căutat de securitate a avut o viață chinuită și zbuciumată trăindu-și zilele, din anul 1948 până la decesul din 1965, adică 18 ani, într-o izolare totală, mai întâi într-o casă din comuna Sanț, oferită de învățătorul Cosma Cotul, ascunzându-se prin cămară și pe după dulapurile din casă, făcând totuși slujbe în secret, cu ajutorul fostului clopotar Elisie Cișca, apoi în comuna Rodna, în casa socrilor Florian și Wazariea Sângiorzan, ascunzându-se în hornetele casei din bucătărie și cămară, unde a și murit, fiind înmormântat în cimitirul din Rodna -din vale- apoi deshumat și reînmormântat în curtea bisericii din Sângiorz Băi, unde soția Măria s-a retras la fiica Plavia-Doina - profesoara - căsătorită cu dr. veterinar Simion Matei, fiind decedată în 1979, tot aici murind și soția Măria, decedată în 2001 la vârsta de 91ani, cu toți având monumente funerare în marmură neagră, pe crucea preotului greco-catolic Bavril Pop și soția Llarla, aflându-se inscripția: „În rana coastei tale, Isuse fă-mi un loc, Să fiu cât mai aproape, De-al dragostei viu foc”, în viață mai aflându-se cealaltă fiică Lucia, profesoară stabilită la Baia Mare, căsătorită cu inginerul Pop, fin de preot greco-catolic iar fratele la Paraschivei Bob, anume Ioan Sângiorzan, născut în anul 1914 în Rodna. a fost preot greco-catolic, mai întâi în Strâmbu-Dej și apoi la Rodna, care nici el n-a trecut în 1948 la ortodoxism, ca dealtfel și preoții din acea vreme, Lazăr Sângiorzan, Simion Timiș și Calistru Flămând, luând împreună cu aceștia calea pribegiei și lucrând în diferite funcții și meserii în mai multe localități din țară, stabilindu-se la Ploiești unde a decedat în 1977, și unde este și înmormântat, rămânând după el soția Marioara și 3 fete, anume Alexandrina, farmacistă, decedat, Lucica, ingineră, decedată și Doina, economișă, stabilită acum în Canada.

(va urma)

HORAȚIU BOB
RADU TRAIAN BOB

Profil

IOAN PAPIU

cleric și cărturar sau între Năsăud și Gherla

Ioan Papiu

Revoluția de a 1848 a venit și cu imperativ pe linia educației, astfel că în numai douăzeci de ani, între 1848 și 1869, în Solnocul Interior, se ajunge de la 21 de școli românești, la un număr de 147. 1/. Micile forțe locale românești, intelectualii, se angajează, prin fapte și prin scris, să susțină acest proces național și să-l facă cunoscut prin presa ardeleană. Se consensuează cu satisfacție în inaugurarea unei școli, organizarea de acțiuni pentru strângerea de fonduri necesare școlii și chiar pentru plata învățătorului, se înființează societăți locale cu fonduri proprii pentru ajutorarea elevilor etc.

Sunt frumoase ca limbă și mesaj cuvintele canonicului din Lugoj, Gavril Pop: „Doamne, dă mână și crescământ la toate impulpările înviații noastre nații pe ruinele trecutului național.” A fost și protopop al Becleanului.

Prin specificul pregătirii lor, învățătorii, sau mai degrabă preoții, puteau servi la fel de bine fie școala, fie biserica. Sunt prea multe cazurile ilustre ca să mai fie amintite. În cazul nostru, la zona Someșului, e suficient să amintim de dr. Grigore Silași din Beclean, preot și cadru didactic universitar și, de ce nu, de cel ce constituie subiectul nostru, Ioan Papiu. E. Elefterescu concluzionează meritele lui Ioan Papiu astfel: „În ani îndelungați, în grele și fruntașe servicii a adus... neamului, bisericii și literaturii române, mari contribuții.” 2/.

Ioan Papiu s-a născut la 29 august 1836 în satul Uifalău săsesc, azi Corvinești, comuna Noiieni, la 15 km de Bistrița. Uifalău, la acea vreme, avea 900 de locuitori, din care: 150 erau români, 600 sași, 50 unguri și 100 evrei. Părinții lui erau Mateiu Pop, preot greco-catolic și Maria, născută Cheresteș. Unele surse îl dau pe Mateiu, tatăl, ca preot în Noiieni, altele în Uifalău. Să optăm pentru Noiieni este și cartea scrisă de Ioan Papiu în anul 1888 „Preotul din Noiieni”, carte ce se vrea un model pentru preoții din țară. Papiu face didactic, pentru învățătură, ceea ce făcuse Ioan Slavici în literatură, aproape în acea vreme, prin Popa Tanda.

Numele Papiu se află în anul 1860 în „Index lectionum” de la Universitatea din Viena, Ioannes Papiu, unde își începe studenția.

Dintre cei doisprezece copii ai preotului Mateiu doar doi vor adopta acest nume; al doilea este preotul Lazăr Papiu. Se spune că el, Ioan Pop, și vărul său, Ioan Pop, seminiști biăjeni, se hotărăsc să-și schimbe numele, cum mai făcuseră și alți ardeleni, primul în Papiu, iar al doilea în Papiu.

Școala o începe cu preotul reformat Somogyi din comuna Tonciu, trece apoi pe la minorității bistrițeni, Monor, Năsăud, pe la piariștii din Cluj, unde este al doilea eminent, apoi la Blaj, cu bacalaureat în 1860. Un fost profesor blăjean, V. Rusu, îi face următorul portret seminaristului Papiu: „Între conșcolari, iubitor de pace, față de superiori, cu deosebită supunere, în datornițe, exact și conștiincios, în studii foarte bun. În purtare totdeauna în conformitate cu legile școlare. 3/. În toamna anului 1860 este trimis la Viena, la Seminarul

Sf. Barbara, de către primul episcop al Gherlei, Ioan Alexi. Aici este notar (1863) și președinte (1984) al „Societății bisericești al teologilor români”.

În 1860 se inaugurează Universitatea de la Iași și studenții români aflători în Viena „manifestă un mare entuziasm” 4/ și trimit o scrisoare lui Mihail Kogălniceanu, ministru al principatelor unite. Între cei 37 de semnatori ai scrisorii figurează și teologul Papiu, scris Ioan di Papiu.

În această etapă vieneză de studii, 1860-1864, I. Papiu va publica poezie în diferite reviste românești: Aurora română, red. Ioachim Miculescu, Budapesta, Sionul românesc, red. dr. Grigore Silași, Viena, Amicul școlii, red. Visarion Roman, Sibiu, Foaie pentru minte, inimă și literatură, Brașov. Va mai publica poezie în perioada de profesorat la Năsăud în Magazinul pedagogic, red. Cosma Anca, Maxim Pop, Basiliu Petri. Se pare că etapa poeziei se încheie cu anul 1867, de aici înainte va prevala literatura în proză, religioasă, didactică și traduceri.

Poezia lui este de nuanță religioasă și mitologică. Este suficient să amintim colaborarea lui la Sionul românesc. Spre edificare: *David și Goliat*, 28 catrene 5/, *Către Născătoarea de Dumnezeu*, 5 catrene, *Conștiința*, 11 catrene, *Sperarea*, 8 catrene, *La reînceperea cursului scolasticu*, 8 catrene sau la Magazinul pedagogic, 1867-1869, cu: *Vameșul și fariseul*, 20 catrene, *Căderea omului*, Psalmul 69, 28 versuri, toate incluse în Tom. II.

Versurile, în general, din punct de vedere al „poeziei” au curgere, cadență și armonie, scrisă numai în rimă pereche și încrucișată și o măsură a versului de 9 silabe.

„De n-ar fi sperare-n lume
Ce umbrește amăgind
Pe bătrân ca și pe june
Am trăi numai oftând.” (Sperarea)

„Sună clopotul departe
În cetate și la sat,
Cât răsnetu-i străbate
Din colibi până-n palat.” (Vameșul și fariseul)

Poezia dedicată deschiderii anului școlar 1866 face apel la „Roma cea bătrână”, la „gloria străbună” și elogiază că „Parnasul de fălește/Că românul propășește.” Tonul este declamatoriu și îndemnul la învățătură și luminare explicit:

„Frați de-un sânge și de-o mamă
Muzele din nou ne cheamă
Cu sonora lor cântare
La progres și înălțare.”

Trebuie amintit, la capitolul poezie și „Imnul în onoarea marelui episcop Ioan Vancea, la 30 august 1866”. Ieronim Marțian vorbind de Magazinul pedagogic și de conținutul lui 6/, afirmă: „remarcabile par a fi poeziile semnate de Ioan Papiu.” Suntem cu poezia lui Papiu, dacă luăm anul 1866, în anul debutului marelui Eminescu la Familia, a nașterii lui Coșbuc. Poezia lui Papiu pusă în slujba națională și a credinței, făcea la mijloc de secol al XIX-lea parte din zbaterea generală ardeleană pentru luminare și propășire și trebuie privită ca atare, parte a acelei literaturi angajate.

(va urma)

ION POENARU

1/ S. Reteganul *Satul românesc în Transilvania, citor de școală*, 1850-1867, Ed. Echinoc, Cluj, 1994, pag. 9

2/ E. Elefterescu *Ioan Papiu*, în *Vatra*, nr. 9-10, 1937

3/ V. Bojor *Bibliografiile canonicilor*, pag. 169

4/ V. Curticăpeanu *Mișcarea culturală românească pentru unire din 1918*, Ed. Științifică, București, 1968, pag. 149

5/ În *Sionul românesc*, an II, 1866, nr. 16, 17, 18, 22 și an III, 1867, nr.

6/ I. Marțian *Reviste pedagogice năsăudene*, 3, în „Cuibul visurilor”, an. III, nr. 1, februarie, 2003, pag. 4.

Teodor Tanco, Sever Ursa și Icu Crăciun
la Colocviile de la Beclean - 2004
Foto: G. Gavriluțiu

epigrame

- urmare din pag. 4 -

Doar la auzu-acestui nume
Vă fug clienții, speriați
De gândul că-n loc să consume
Ei vor fi cei... consumați!

TATĂLUI MEU - care, venit în vizită din România, a fost șocat să vadă "fețe bisericești" jucând fotbal în parcul Madera:

Ce s-a mirat bătrănu-mi tată,
Și-uimirea nu-și putu învinge...
Căci nu văzuse niciodată
Trei popi să fugă după minge!...
(După cum vedeți, eu am ce am cu popii...căci pe mine mă cheamă Pop!)

Pescarului **PETRU DUGULESCU** - fost reprezentant în Parlamentul României - (cărui-a-i scăpau mereu peștii din undiță):

Văzându-i peștii cum dispar
Mi-am zis cu un surâs amar:
Acum nu-i nici parlamentar
Și pe deasupra nici pescar!...

Poetului **PETRU DUGULESCU** - cărui-a-i citeam din "creațiile" mele, când am pescuit împreună pe malul unui frumos lac din California:

Atunci, pe lacul Morning Star
Îți citeam versuri, sub brădet...
Și știu că m-ai crezut poet
Cum te-am crezut și eu pescar!

Pastorului meu, **VALER BRANCOVAN** - un pescar pasionat:

Prietenu meu Valerică
Păstorește-o turmă mică.
Asta nu e de mirare:
El doar ca pescar e mare!

Însă popa ăsta al meu e bun și la epigrame! Iată ce mi-a replicat:

Prietenului meu **ALEX POP** - un berbec din turma mică:
Verbe, coarne ascuțite,
Epigrame reușite
Mă împunge cu amar
Ne-poetul ne-pescar!

Replica mea:

Lui **VALER BRANCOVAN** - un păstor iute la vorbă:
Eu te împung, dar cu blândețe,
Ca să n-o iei pe căi răzlețe
C-altfel rămâi c-o oaie, două
Și o să pierzi vreo... 99!

Replica lui Valer B.:

Lui **ALEX POP** - care, răvășit de epigramele brâncovenești, mă amenință cu „mutatul la altă stână”:
De voi pierde oi ca tine
Fix mă doare-n cot și-n rînză!
O să-mi fie chiar mai bine.
Oricum, nu faci mare brânză!

Replica mea:

Lui **VALER BRANCOVAN** - gelos că la "stănele" vecine, păstorii-s plătiți mai bine:
Tu nu ești păstor la oi
De...brânză să le jupoi!
Fă și tu ca alți "ciobani"
Și jupoaie-le de bani!

Și - pentru toți popii ofensați, am următoarea rugămintă:

Voi popi să nu mă blestemați
Sau să vă supărați pe mine!
Ci să mă binecuvintați
Și-atunci vă...cuvântez de bine!
ALEX POP

1/ bus, pronunțat [bas] =autobus

2/ Green Cărd = "Legitimația Verde" - dă drept de ședere permanenta în SUA

3/ Yellow Pages - Pagini Galbene. În America, cărțile de telefon sunt pe culori; cele galbene sunt pentru reclame și adrese de business

Stimați cititori,
 Revista noastră are istorie! Ilustrul cărturar Teodor Tanco are un volum în curs de apariție intitulat „Istoria presei românești din județul Bistrița-Năsăud, 1867-2004”. Prin amabilitatea domniei sale începem să publicăm capitolul referitor la publicația noastră.

„CUIBUL VISURILOR” (1996-2004)

Apariția unei redacții de presă în comuna Maieru se adaugă la șirul localităților rurale, în câteva cazuri constituind adevărate minuni astfel de înfăptuiri gazetărești din veacuri trecute: „Revista ilustrată” cât a apărut în Șoimuș (care avusese și tipografie proprie), „Poporul” în Runcul Salvei, „Valea Bărgăului” în Prundul Bărgăului, „Solia” în Rebrîșoara. Cu atât mai surprinzător e actul de editor al întoarcerii cu fața la sat într-o lume tendențios urbanizată și grăbită spre globalizare, în plină contemporaneitate.

Și totuși...

În anii grei ai tranziției, după tot felul de experimente de presă locală în județ între decembrie 1989 și aprilie 1996, vine iar satul, cu calmul și statornicia lui milenară, să dovedească prin fapte că are un cuvânt de spus și în treburile presei, ca odinioară. Că n-a fost o moft noua publicație sătească o confirmă cei 8 ani de apariție neîntreruptă. Acesta-i răspunsul la întrebarea de ce în sat apare chiar o revistă. Pe vâile Șieului, Bistriței și Someșului Mare au fost înainte vreme titluri de presă, dar până aici în Maieru nici unul nu a ajuns să se implanteze redacțional. Iar la întrebarea de ce s-au oprit făuritorii ei la acest nume, răspunsul îl creionează Sever Urșu, inițiatorul și ctitorul spiritual al acesteia (și al altor așezăminte culturale), fiindcă: „... acesta a venit ca o binecuvântare, prin condeiul de aur al lui Rebreanu, trăitor aici în dimineața vârstei, ce-l care, într-o adâncă clipă de dor și inspirație, i-a spus «Cuibul visurilor»” (nr. 1, p. 1).

Tradițiilor presei școlare din câteva sate din județ (v. „Glasul școlărilor”) și celelalte titluri ale presei locale rurale au susținut și stimulat demersul măierean; nelipsind nici experiența proprie a celor de sub Obcina Mare.

„Cuibul visurilor” apare în mai 1996, an I, nr. 1, pe 8 pagini, preț 500 lei, în format 39 x 29 cm, ca „periodic de informare și cultură al Consiliului local MAIERU” (din Jud. Bistrița-Năsăud). În monografierea și exacta scriere a titlului și a acestor detalii este inclus și acela de *Director: Sever Urșu*. Cum acestui însuflețit și însuflețitor dascăl îi este cunoscută disponibilitatea colaborării generoase, firește că pornește la drum cu un colectiv solidar: redactor șef - Icu Crăciun, redactori - Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Urșu (fiul lui S.U.). Adresa redacției este la Muzeul *Cuibul Visurilor* din Maieru. Se asigură tehnoredactarea computerizată la A.F. „Nagy Marius” din Beclean, iar tiparul este executat de S.C. „Impres” SRL din Bistrița. Mai e de relatat că primul număr apare cu sprijinul Muzeului local (și mai puțin al Consiliului local!). Cu aceste spuse, fotografia de prezentare a fațadei este gata.

Directiile publicației sunt stabilite prin cuvântul înainte-program. Ele sunt două: prima e de revistă culturală locală, însă ancorată în național și mișcarea de idei europene prin colaborări din țară și străinătate; a doua de ziar al localității cu materiale pe toate problemele, de la economie până la demografie, de la starea de sănătate a populației până la repararea școlilor, a drumurilor și disponibilitatea forței de muncă, mai ales tinere.

Cu ce să fi început mai fremătător decât poezia *Satul meu*, acea *ars poetica*, de Iustin Ilieșiu. Nu e riscantă afirmația că acesta e tonul scrierii publicației și multă mobilizare a produs îndată în jurul său „Cuibul visurilor” datorită sensibilizării oamenilor și legării trecutului cu prezentul. De la primul număr condeiul realizatorilor e la datorie: Sever Urșu, Iacob Naroș, Icu Crăciun, Alexandru Rațiu, Mihai Roman, Radu Telceanu, Ilie Hoza ș.a.; unii nu vor semna doar un singur material. Firește, directorul și redactorul șef în primul rând sunt cei ce asigură facerea publicației, dar ei semnează materialele care nu pot lipsi pe parcursul apariției. Dacă primul în deschidere scrie *De ce „Cuibul visurilor”?*, al doilea, în următorul, semnează *Sub zodia lui Eminescu*, fiind luna iunie a anului 1996. Întră treptat și alte nume, decât cele amintite și aduc în pagină pe cei ce semnează: Elena Urșu scrie articolul *Învățătorul Vasile Rebreanu* (nr. 1, p. 2), iar Valer Bontaș îl evocă pe *Învățătorul Ioan Bârna* (nr. 2, p. 3). După cele literar-culturale îndată sunt în atenție și cele administrativ-gospodărești publice: dr. Login T. Berende (*Grija față de sănătatea animalelor*, nr. 1, p. 2), Vasile Sigartău (*Poliția la datorie*, nr. 1, p. 7); nu lipsește nici rubrica „electorale”. Sectoare sociale sau tot mai insistent survin rubrici, și care se vor impune prin consecvență, ca cea de „Sport”: *10 ani de schi fond la Maieru* de Liviu Urșu. Pe parcursul apariției acest redactor va semna multe materiale din activitatea sportivă, cu diverse discipline; consemnând și alții: Vasile Croitor, Vasile Avram.

Și chiar interviu, numit inițial dialog, se înscrie (încă de la nr. 3, p. 1, 3): *Dialog cu scriitorul Sumiya Haruya, traducătorul romanului ION în japoneză*, consemnat de Sever Urșu; *Interviu cu Teohar Mihadaș*, consemnat de Icu Crăciun. Dar rubrica aceasta numită când interviu - când dialog, se practică foarte mult de publicație. Interesante și firești sunt acele care antrenează pe oamenii locului, factori de conducere locală, din consiliul comunal și administrație, a cărui organ de presă este. Pe recepție sunt mulți: Augustin

Hărădău, Florentin Manu, Vasile Rațiu, Doruț Hărădău, Clementina Ciroaie, Petrică Hangea, Larion Cărbune ș.a.

Tot de la acest nivel de apariție cu interviu se înscrie lista colaboratorilor din afara localității și județului (ca domiciliu). Și debutează cu articolul *Nevoia de Rebreanu* de Adrian Dinu Rachieru. Merită consemnate și alte nume cu primul lor material: Gavril Scridon - *Învățătorul Vasile Rebreanu culegător de folclor* (m. 3 / 1996, p. 4); Alexandru Husar - *Eheu! Fugeces...* (poezie, nr. 6 / 1996, p. 2); Octavian Băieș - *Floare de dor, Basarabia* (nr. 6-7 / 1996, p. 7); dr. George Uza - *Povestea comunei Sângeorz-Băi* (nr. 1 / 1997, p. 3); Ironim Marțian - *Activitatea lui Sever Pop la Năsăud și Cluj* (w. 1 / 1997, p. 3); Damaschin Pop-Buia - *Europeanul Eugen Ionescu* (nr. 1 / 1997, p. 5); Margareta Husar - *Liviu Rebreanu un clasic al nostru* (nr. 3 / 1997, p. 4); Aurel Cleja - *Dor de Maieru* (poezie, nr. 4 / 1997, p. 2), e unul din cei mai constanți colaboratori și donatori de cărți arhivei muzeului măierean; Pussy Rebreanu Gligor - *Livia Hulea-Rebreanu* (nr. 4 / 1997, p. 4); Ion Barbu Bălan - *Bacalaureatul...* (nr. 3 / 1997, p. 3); Valer Scridonesi-Călin începe colaborarea și va avea un substanțial serial cu *Ispita dacică la Maieru; încercare de întemeiere mitico-lingvistică a toponimului Maieru* (nr. 4 / 1997, p. 1) și va continua în 13 episoade; Teodor Tanco - *Creangă al nostru* (nr. 17-18 / 1999, p. 4) ș.a. O parte din ei vor rămâne colaboratori constanți și unii importanți.

Totuși, meritul dintâi al periodicului de informație (precum se autodefiniște în subtitlu), este acela de a fi făcut de oamenii locului, din Maieru, din vecinătatea lui și câțiva din județ. Ei duc greu travaliului. Ei și materialele care le semnează dau culoarea și originalitatea publicației aflată în al X-lea an de apariție. Asta și printr-o multitudine de secțiuni, rubrici, simboluri circumstanțiale create unele, în afara celor menționate, iată o parțială exemplificare: „File de istorie”, „Pro memoria”, „Rebreniană”, „Artiști măiereni”, „Învățămant”, „Eco”, „Cultură, Culte”, „Fiii satului”, „Remember”, „Caleidoscop”, „Știri”, „Prietenii ai Maierului”, (apropo) „Cronica de înfrățire Maieru-Not-sur-Erdre” e un poem în proză al evenimentului; nr. „Luna pădurii”, „Raft”, „Critica literară”, „Ornitologie”, „Provocări”, „Mitologie” și tot felul de astfel de incropiri. Constanța paginației lipsește cu desăvârșire. Mai curând are organizare și structură mozaicală prin care se caracterizează. Și totuși câteva rubrici se vor clasiciza. Vreo șase. Cum ar putea altfel dacă de la număr la număr bătaia grea ce se poartă este a banilor pentru tipărirea proximalului. Iar tirajul este o variabilă întotdeauna necunoscută în perspectivă. Dar între timp sosesc tot felul de plicuri cu materiale; mai puțin cele așteptate, cu sponsorizări. Cu toate aceste bulgăruș în avalanșă odată pornit se sporește, se sfârșimă, se readună...

În ordinea cum se înscriu cronologic, încă din primul număr e în pagină rubrica „Poeți măiereni” (de ce or fi așa puțini prozatori? Debut doar Augustina Hoza). După Iustin Ilieșiu, tinerii Lazăr Avram cu două poezii și în prezentarea lui Iacob Naroș, Damaschin Pop-Buia cu două poezii în prezentarea lui Sever Urșu. Ea se continuă cu o serie de alți poeți sau debutanți timizi, ce intră în tumult: Florin Partene, Ilie Hoza (debutat în revista dactilogramă), și elevii Aurelian Hoza, Maria Ruxandra Berende, Floarea Negrușer, Vasilica Moisil, Maria Lorințiu, Florica Berende, Daniel Petru, Petru Hagea, Vasilichi Gicu Vasile, Aurica Ilișca Hărădău. Și fiindcă o rubrică sau pagină de proză nu există, se înscriu și semnatarii acestui gen: Călin Urșu, Lucreția-Victoria Sădor, Claudia Prișecaru. Alții: Iacob Gușă, Dana Bontan, Vasile Latiș, Florian Brădeanu-Simeria, Al. Dărăban... Urmează „Cartea”, rubrică ce începe cu trei titluri prezentate:

Casele Rebreanu de Sever Urșu și Mihail I. Vlad; *Mănăstirea Moisei* de Ioan Horea; *Telepatie și hipnoză în închisorile comuniste* de Emil Boșca-Mălin. Sunt prezentate de Icu Crăciun și studentul Alexandru Rațiu. Alta, la început, „Zilele Măierene” pe două pagini de mare vibrație a istoriei satului, sub semnăturile lui Iacob Naroș și Radu Telceanu (nr. 1 / 1996, p. 5). Formula se va relua și în alți ani cu asemenea festivități.

„Dascălii noștri” e rubrica inspirată și binevenită în publicația rurală, în aceasta se înserează mulți predecesori a celor care o scriu. După cei amintiți urmează portretul *Profesorul Dumitru Vranău* de Icu Crăciun; *Octavian Ruleanu - un dascăl cu valoare de simbol* de Simion Chiș.

Interesant cum încă din primul număr își găsește loc rubrica „Veterinaria”, amintit și semnatarul și titlul articolului care o inaugurează și continuă pe parcurs, meritând amplitudine; doar ne găsim între păstori și turmele lor din Munții Rodnei. În principal doctorul Login T. Berende este animatorul și susținătorul acesteia.

„Demografie”, cum s-ar putea numi rubrica dedicată celor născuți, căsătorii, morți în Maieru e deosebit de necesară, și de aceea foarte bună. Ca să fie, însă, și document la capăt de cititor de aiurea și utilă peste secole (chiar și pentru un singur nume ajuns celebru), trebuie trecute

exact datele calendaristice după registrele de stare civilă.

Binevenită în spațiul tipografic economic este rubrica „Vecinii noștri”, vizând în primul rând orașul Sângeorz-Băi de la o aruncătură de piatră, fără nici un fel de presă (cred că nici școlară). Legăturile istorice între localitățile apropiate au fost deosebite. De secole. Școala trivială românească la 1764 a început în Maieru și apoi s-a mutat la Sângeorzul Român (cum se numea atunci); ca și sediul companiei grănicerești, în revistă se reflectă acest trecut, cu informații de acolo. Îndeosebi prin colaborarea lui George Uza. Dar și rodnenii vechi și noi, tot vecini, coboară cu colaborări: Emil Bălai, Liviu Păiuș, Sidor Dorel, Domide Lazăr, D. Urșu, Pompei Grapini... Prezenți sunt și alți vecini, ilvenii, în genere oameni de școală cu probleme și investigații locale: Leonida Bumbu, Ieronim Ureche, Ana Berengea ș.a. Cu deosebire se reține și se remarcă someșanul din aval, pentru colaborarea lui consistentă, Ovidiu Petri, cu contribuții bine selectate de la primul articol și până la cel mai recent: *Coșbuc și Odiseea* (nr. 39-40 / 2000, p. 8). Prin toate aceste colaborări se simte și se identifică specificitatea culturală și tradițională a ținutului. Asta și prin infuzia tradițiilor celor ce sunt din spațiul năsăudean și bistrițean.

Dar oricâte semnături și colaborări, articole (și modeste sponsorizări) au venit din afară, trebuie spus apăsător că revista e un fapt măierean în primul rând, inclusiv prin marea majoritate a colaboratorilor, spirituală și materială. Pe lângă numele celor amintiți o dovedește pădurea de semnături, începând cu o mențiune specială pentru Iacob Naroș și continuând cu Dorel Măti, Pavel Ciupe, Gavril Floșui, Macavei Al. Macavei, Maxim Boșca, Silviu Borș, Grigore Avram, Vasile Crăciun, Larion Cărbune, Iosif Paneș, Ofilat Varvari și până la veteranul consătean Dumitru Vranău cu amintiri despre *Revista «Vatra», organul Asociației învățătorilor MARIANA din Județul Bistrița-Năsăud* (în nr. 1 (45-46)/2001, p. 6)

A început noul an calendaristic și a sosit numărul 1 / ianuarie 2002, care neapărat trebuie citit și consemnat mai larg, fiind *unul deosebit, sărbătoresc* și istoric totodată; e *număr jubiliar semicentenar: 50!* Acesta ne-a intrat în casă și în suflet ca un colind după stilul calendarului iulian. Este stimulat și întărit al speranțelor de așteptare a următoarelor. Cuprinsul acestuia este acordat evenimentului, începând cu articolul directorului periodicului Sever Urșu: *Cuvânt de recunoștință*. Același, mai cuprinzător și concret este în al doilea, *Mulumiri sprijinitorilor și sponsorilor noștri*, unde apar zeci de nume proprii și instituții. Alt redactor, Macavei Al. Macavei, alege un titlu incifrat, *L / D*, cu un caracter mai tehnic, ca parte a bilanțului general semicentenar al revistei „Cuibul visurilor”, în acest număr alte materiale de presă, propriu-zis, sunt puține: recenzie la I. Marțian la cartea lui George Uza; altul despre Veronica Miele a lui Ieronim Someșan; Ilie Hoza descrie (în)cântătoare păsări din zonă; în ultimul iar despre dascălul Ion Barna, serial continuat al lui Liviu Păiuș. Versuri semnează Aurel Cleja și Ovidiu Vuia. Restul paginilor, și totuși sunt opt, înserează 18 nume așezate sub salutarile, felicitările și omagiile adresate redacției, satului, colaboratorilor, realizatorilor tehnici și ctitorilor, exprimându-și bucuria pentru existența, viața și vigoarea revistei, precum și solidaritatea întru continuarea ei.

Prin acest număr revista a luat o gură de aer proaspăt, vitalizant. Argumente sunt cele 9 numere ce l-au succedat și conținutul lor valoric selectiv (plan în care mai este destul de făcut). Aceeași echipă redacțională și redactorul-șef Icu Crăciun, alături de director, continuând tot mai avântat evenimentul jubiliar aniversar, „visul” este faptă până în acest moment de oprire a cărții noastre; și va merge mai departe... Redacția a strâns rândurile în jurul ctitorului Sever Urșu, care împlinind 70 de ani, septuagenarul a fost omagiat de colectivul, colaboratorii și ctitorii prin pana lui Icu Crăciun, noi asociindu-ne, ca „O înaltă răsplătă a strădaniilor sale...” (nr. 2/2002, p. 1), și a deosebitelor reușite în plan cultural, profesional, familial și social. *Ecce homo!* Personalitate realizată și afirmată.

Periodicul devine tot mai informativ, dar și mai clar organizat tehnicorecțional, cu titluri de pagini și rubrici acordate conținutului: *Cartea, Lirica, Istorie, Religie, Scriitori, Apicultura, Natura, Diverse* etc., privind viața comunității locale, iar cea a calendarului demografiei sătești este, ca întotdeauna, la zi. Dar atât. Nimic despre economie. Tot numărul confirmă aserțiunea, ca și următorul 3 (52)/2002, chiar dacă înscrie și altele ca *Rebreniana*, având contribuția lui Ovidiu Petri (p. 2), *învățămant*, cu articolele semnate de Valer Hodoroga, Titus Cărbune, Ioan Rațiu. Iar la cea pe teme ale naturii apare o semnătură nouă, a lui Dan Munteanu. Alta, a lui Serghei Coloșenco, cu un rebus, în a doua *Rebreniana* (p. 8), care o va susține și în următoarele. Mai rar, dar se practică și dialogul în rubrica *Interviu*.

(va urma)

Rebreniana - Rebus

JAR

ORIZONTAL: 1) Soția lui Nae Popescu, mama Didinei, soacra lui Alexandru Rosnarin și bunica lui Mircea, a Liane și a lui Bebe care în timpul războiului "a rămas singură să-și păzească și casa, și bruma de avere ce se mai agonisise" Locul unde Mircea cu Nina, Gavrilescu cu Angela și alții au plecat în vacanță, la Mangalia, Liana stând acasă gândindu-se în liniște la Victor Dandu, dus la Focșani, la părinți. 2) Cuprins de flamă! - Numele dat Floarei de către familia Rosmarin, servitoarea venită la București de prin părțile Sibiului de a strânge bani pentru familia ei - Ape! 3) Ziaristul de la "Fulgerul" care "scrie mereu articole în pagina întâi și face și literatură... E un băiat foarte simpatic" (Remus) - Numărul de zile rămase până la 11 iulie când Victor Dandu urma să plece în concediu, la Focșani, acasă, pentru că "părinții vor să-l aibă între ei", în realitate acesta pleacă la mare fără Liana, însă cu Angela, noua lui cucerire. 4) Piesă de Karel Capek - "Cuvântul rămas ca un stilet în rană", rostit de Liana după ce Victor Dandu i-a spus că nu o mai iubește - Lipsit de transparență. 5) Pană de despicat lemne Comun la Didina! - Asociația Filateliștilor din România (siglă). 6) Arma din care făcea parte locotenentul Victor Dandu, musafirul neinvitat la sindrofia Liane, cel care-i cucerește inima fetei și din cauza căruia se sinucide (pi.) - Exclamație care exprimă durere sau regret. 7) Stau în radă! - Răposatul Popescu, "om harnic, încăpățânat și autoritar, cel care a clădit casa pe terenul și din zestrea bunicii", soțul Frusinii. 8) Soția contabilului Anghel Buta. "maestră de rufărie la școala profesională", care-l disprețuia pe soț "și-l ținea sub papuc pentru că avea leafă mai mică decât ea", era o fire "romantică, iubea versurile și visa să fie iubită de un poet" la cei cincizeci de ani ai săi - Rasă de câini de talie mare. 9) Fiica lui Alexandru și a Didinei Rosnarin, "studentă eminentă, numai bile albe, peste un an va avea și licența în buzunar", "vrea o profesiune, banul ei din

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

munca ei, să poată fi totdeauna independentă, chiar de s-ar mărita", eroina romanului care, în final, se va sinucide din cauza iubirii neîmpărtășite de Victor Dandu - Fiica "subdirectorului personalului în Ministerul Finanțelor" Gavrilescu, pe care Liana "o simpatiza mai puțin, considerând-o foarte ipocrită", îi va lua locul în inima locotenentului de aviație Victor Dandu. 10) Primele ocazii! - Directorul general din Ministerul Finanțelor care "fusese numit de curând directorul mișcării fondurilor", om cu diplome și noroc, "se îmbrăca cochec", îi plăceau femeile și din pricina lor "a rămas burlac", "păstra o elasticitate în ținută care-i dădea o înfățișare de cuceritor profesional", îi place de Liana și și-ar dori-o soție (Constantin). 11) Lemnul din care a fost făcut patul dublu din dormitorul de deasupra pivniței "vechi, solid", care "veneau cu căpătâiul la zidul dinspre scară și cu picioarele spre ferestrele ce priveau în curte" - Fetele care "veneau aproape săptămânal" la Liana și care "vorbeau, dansau după gramofon, se mulțumeau cu un ceai, prăjituri, dulceață, ce se găsea" (sg.).

VERTICAL: 1) Buchetul de liliac alb trimis de Victor Dandu Liane, după sindrofie, îi făcu fetei o așa încântare de "se aprinse pe față un surâs de fericire" - Camera în care Liana 1-a primit pe Victor Dandu, unde era cald, iar "lumina cenușie a începutului de inserare rotunjea și înmuia lucrurile". 2) Văduva avocatului Gotcu, fost senator, care "acuma trăia într-o odăiță cu antreu, în vecini, în mare mizerie", este o bună prietenă a familiei Rosmarin și nelipsită de la

orice petrecere dată de aceasta - Gheorghe alintat. 3) Glumele lui Gavrilescu înviorau atmosfera de la nunta lui Mircea cu Nina, mai ales că "el râdea mai tare ca toți" - Anotimpul descris de Liviu Rebreanu în capitolele "Iunie", "Iulie" și "August". 4) Unica fată a familiei Popescu, soția lui Alexandru Rosmarin și mama lui Mircea, a Liane și a lui Bebe. 5) Țară europeană unde au plecat, la Veneția, în luna de miere, după nuntă, Mircea cu Nina - Organ al artropodelor. 6) Fata cea mare a lui Gavrilescu pe care Mircea Rosmarin "părea că o iubește mai de mult, poate de un an" și cu care se va căsători până la urmă Punctul culminant al unei distracții Alifie (mold.). 7) Bătăile gongului, douăsprezece la număr, semnalaseră venirea celui nou, iar "casa se umplu de urări, de ciocniri de pahare, de strigăte glumețe și de râsete" - Pronume posesiv - Martorii speciali ai cununiei lui Mircea cu Nina au fost aleși Costică Alistar și Raluca Gotcu, "boieroaică adevărată, și totuși populară, în stare să sară în foc când trebuie să servească pe cineva". 8) Bicé! - Ministerul unde era funcționar Alexandru Rosmarin, tânăr "acru și ursuz", pe care Nae Popescu și 1-a dorit ginere "părându-i-se mai așezat și fără pretenții exagerate ca ceilalți care cereau pe șleau să le numere atâtea mii de lei". 9) Gradul militar al lui Cosma Antonescu, soțul Leliței, prezenți și ei la sindrofia Liane - Scară olandeză de la chei la mare. 10) Nae Popescu - Cartea poștală ilustrată trimisă de la mare de Mircea și Nina Rosmarin însoțită, alături de text, de foarte multe semnături. 11) Directorul ziarului "Fulgerul" care "scrie și injură de ț-i mai mare dragul. Nu i-e frică nici de rege. Și pe rege l-a luat de câteva ori, mai fin, firește, dar l-a atins. Și n-a îndrăznit nimeni să-l tragă la răspundere", sunt aprecierile maiorului Cosma Antonescu (Pantelimon) - Debutul lui Oloman! 12) Genul literar al romanului Jar - Strada din București unde locuia locotenentul de aviație Victor Dandu, într-o "casă mare, cu multe etaje, cu poarta grea de fier forjat ca intrarea unui templu".

Dictionar: RUR, VUR, PALP, GAT.

SERGHEI COLOȘENCO

S-au născut:
mai, iunie, iulie 2004

Pui Aura-Daniela, Flămând Viorica-Ionela, Ureche Vasile-Maxim, Bărta Lazăr-Mihai, Boiciuc Crina-Filomena, Avram Adreea-Violeta, Androneși Florin-Gabriel, Hoha Petruța-Maria, Rauca Ancuța-Cristina, Ometiță Vasilica-Maria, Hodoroga Alexandru-Cristian, Colța Petruța-Augustina, Rebrișorean Claudia-Adelina, Hoza Ana-Maria, Ureche Ruxandra-Anastasia, Buta Florina-Cristina, Cimuca Oana-Andreea.

Să crească mari, frumoși și sănătoși!

S-au căsătorit:
mai, iunie și iulie 2004

Castelli Marco cu Vranău Ana
Nechiti Teodor cu Mihăilă Daniela-Maria
Pop Vasile cu Petran Ramona-Diana
Naroș Adrian cu Deac Ancuța-Maria
Bontaș Lazăr-Sorin cu Tămaș Dochia-Maria
Croitor Maxim cu Ometiță Reghina
Motofelea Valer-Ioan cu Puți Semida-Anca
Ometiță Vasile cu Croitor Aurica-Arsinica
Candale Roman cu Pui Silvia-Ioana

Casă de piatră!

Au decedat:
mai, iunie și iulie 2004

Cotu Simion 75 ani; Bazga Vasile 47 ani; Candale Vasile 82 ani; Ureche Aurelia 72 ani; Gălușcă Ileana 81 ani; Androneși Solovăstru 66 ani; Buia Lucreția 81 ani; Ometiță Dumitru 31 ani; Naroș Maria 86 ani;

Dumnezeu să-i odihnească!

Ofițer de stare civilă
ELENA CĂRBUNE

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Lazăr Ureche
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)
Corectură: Mircea Prahase
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD
Machetare: Icu Crăciun
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N. Titulescu, nr. 18,
tel. 0263 223.201, fax: 0263 238027 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL IX Nr. 5 (64) *** SEPTEMBRIE 2004 *** 8 PAGINI *** 10.000 LEI

CUM A MURIT REBREANU

"Scrisul învinge moartea..."

Cuvintele acestui moto sunt printre ultimele, înseilate de marele romancier în jurnalul său, cu puțin timp înainte de dispariția lui fizică în urmă cu 60 de ani.

Prezumtive cuvinte și pline de înțelesuri.

Cum se mai întâmplă și în cazurile altor mari personalități, și în privința lui Rebreanu felurite legende în legătură cu sfârșitul său prematur.

Se susține, de pildă, că ar fi murit împușcat de niște soldați ruși turmentați, prin fereastra luminată a dormitorului său din casa de la Valea Mare - Podgorie, Pitești. Așa afirmau câțiva săteni din partea locului. Apoi, se mai spune că s-ar fi sinucis, ba chiar că ar fi fost ucis de niște țărani...

Nici una din aceste supoziții, imaginate desigur în vâltoarea războiului, nu poate fi adevărată.

Soția și fiica scriitorului, Fanny și Puia, care au fost lângă el până în ultima clipă, au scris și au mărturisit verbal, de nenumărate ori, că acesta a murit în urma unei cumplite maladii de cancer pulmonar în metastază, dezvoltat dintr-un cancer, la început doar laringian.

De față, la moartea lui, în noaptea de 31 august spre 1 septembrie 1944, ora 2 fără zece minute, s-a întâmplat să fie și un prieten al familiei, scriitorul Ludovic Dauș. Medicul Tițescu din Pitești, cel care i-a tratat boala, a scris despre asta de mai multe ori.

Niculae Gheran, renumitul editor și exeget al lui Rebreanu, în urma cercetărilor sale mai recente, a confirmat la rândul său moartea "naturală" a marelui romancier, limpezind în mare măsură adevărul în această direcție.

Una dintre relatările cele mai relevante despre suferința și despre momentul morții ilustrului romancier aparține literaturii de înaltă probitate, Petru Comarnescu:

"A murit în aceste zile, când armatele noastre au pătruns în Ardealul de Nord, Liviu Rebreanu, creatorul romanului românesc modern. Minat de multă vreme de o boală necruțătoare, pe care aparența sa viguroasă și mândră ca a unui arbore nu te lesa nici să i-o bănuiești, Liviu Rebreanu s-a stins la ferma sa de la Valea Mare, din apropierea Piteștilor. Chipul său scandinav, cu păr alb și mătăsoș, cu ochii de un limpede albastru și cu zâmbet prietenos a exprimat în lunile din urmă semnele unei cumplite suferințe fizice, mereu în luptă cu optimismul său țărănesc, care nu voia să știe de moarte sau de înfrângere, precum nici de ironia destinului, care mai totdeauna își răd de bietele socoteli mărunte și păreri trecătoare" (vezi articolul lui Petru Comarnescu "La moartea scriitorului Liviu Rebreanu" în Revista "Fundatiilor Regale, anul XI, nr. 9, septembrie 1944, pp 710-712).

Așadar, nici o aluzie la o altfel de moarte, decât una firească, dacă se poate spune așa.

După cum se cunoaște, trupul scriitorului a fost înmormântat în mod provizoriu în grădina bisericii din Valea Mare, apoi de două ori la cimitirul Bellu din București, lângă Eminescu, Caragiale și Coșbuc. Cu adevărat, Rebreanu, probabil singurul scriitor din lume, a fost, prin urmare, înmormântat de trei ori.

Pentru un plus de argumentare a "normalității" morții sale, e locul să invocăm aici, pe scurt, credința creștină a marelui Rebreanu.

Autorul lui "Ion" fiind, mai degrabă, un integralist religios, nu a absolutizat niciodată, în spirit bogotic, o biserică sau alta. În această privință ne mai dă o lecție, pe cât de necesară, pe atât de limpede și de-o actualitate frapantă, scriind: "Firește, religiozitatea românească nu are asemănări nici cu cea catolică, nici cu cea luterană, cu nici una pe lume. E a noastră și numai a noastră. Pentru noi religia e "legea strămoșească", în realitate, religia noastră n-o pot înțelege străinii, ci doar noi o simțim. Specific e ortodoxismul nostru, precum e și catolicismul uniților noștri, între cele două biserici românești vor fi deosebiri dogmatice, dar poporul, cel ortodox și cel unit, nu cunoaște decât legea românească, una singură, aceeași (...) Religiozitatea românească n-are decât un dușman primejdios: politicianismul".

Biserica mare din Maieru

Între dangătul clopotelor bisericii din zorii unei atât de grele nașteri la Târlșua și dangătul îndoliat al clopotelor unei bisericele din Valea Mare, prima, greco-catolică, cealaltă ortodoxă, se scurseseră abia 58 de ani și câteva luni. Marele romancier se stinge tot într-o noapte, la capătul unui lung și al nopților sale de uriașă trudă.

S-ar fi putut, oare, să fie un sinucigaș, cum se mai vântură zvonul, acest mare credincios care, în clipa marii treceri, rostea rar ultimele cuvinte testamentare: „Fanny dragă, să nu se frângă crucea!...” Să ai răbdare și...încredere!?"

SEVER URSA

Prevederi constituționale modificate și/sau completate: Prevederi noi (IV)

Autoritățile judecătorești i s-au adus multe și substanțiale modificări și completări.

Astfel, la art. 129 Înființarea justiției, i s-a introdus un alineat nou, al doilea, cu următorul conținut: **Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți** (Este greu de pus semnul egalității între judecarea unui militar vis a vis de judecarea un civil).

Dacă asupra unor sintagme precum ar fi: democrație constituțională, termen rezonabil, interes legitim, național, local, etc., știința și practica juridică s-au pronunțat. Despre articolul 129 alin. 2 (acela privind atribuțiile justiției) anticipăm a spune că se vor scrie tomuri întregi.

Art. 129: Statutul judecătorilor are un alineat nou.

(2) Propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.

În locul Curții Supreme de Justiție (art. 126: Instanțele judecătorești) s-a înființat (întorcându-se la tradiție) **Înalta Curte de Casație și Justiție**, consacrandu-i-se două noi alineate.

(3) **Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea legilor** (Ceașescu avea un decret de interdicție a interpretării legilor!) și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești, potrivit competenței sale.

(4) **Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se vor stabili prin lege organică** (lege care încă n-a apărut).

(5) Prin legea organică pot fi înființate instanțe specializate în anumite materii, cu posibilitatea participării, după caz, a unor persoane din afara magistraturii.

(6) **Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția acelor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar.** Instanțele de Contencios Administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonanțe sau, după caz, prin dispoziții din ordonanțe declarate neconstituționale.

În locul art. 127: **Dreptul de interpret** este art. 128 intitulat: **Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție**, cu următorul conținut:

(2) **Cetățenii aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice.**

Alin. 3 (alineat nou) **Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alin. 2, inclusiv prin folosirea de interpret sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.**

Strâns legat de **Ministerul Public** (art. 131: rolul Ministerului Public) este introducerea unui alineat nou (al treilea) cu următorul anunt:

(3) **Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.**

Atribuțiile **Consiliului Superior la Magistraturii** s-au lărgit, la art. 134: **Atribuții**, adăugându-se două noi alineate.

(3) **Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție.**

(4) **Consiliul Superior al Magistraturii**

îndeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției.

Tot legat de Autoritatea judecătorească. **Consiliul Superior al Magistraturii** a suportat transformări radicale. Dacă art. 132: **Competența** (din Constituția inițială) avea următorul text: „Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din magistrați aleși, pentru o perioadă de 4 ani, de Camera Deputaților și de Senat în ședința comună”, față de această prevedere constituțională (laconică și etilică, pasibila de a crea confuzii și abuzuri), actuala prevedere: art. 133: **Rolul și structura**, este nouă prin denumirea, conținutul și structura lui, arătând astfel:

(1) **Consiliul Superior al Magistraturii este garantul justiției.** O astfel de prevedere reformatoare coroborată cu art. 124 (alin. 2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți precum și art. 142 (1) Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției. ca să nu mai spunem că ele constituie premisele sigure ale tronării unui stat de drept în România, ale realizării justiției, a instaurării dreptății și demnității în societatea românească; ar fi suficiente prin ele însele ca să justifice revizuirea Constituției.

(2) **Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din 19 membri din care:**

a) 14 sunt aleși de adunările generale ale magistraților și validați de Senat; aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători (9), iar cea de-a doua din procurori (5);

b) 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului, care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, aleși de Senat; aceștia participă numai la lucrările în plen;

c) Ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(3) **Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pe un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alin. 2 (lit. a).**

(4) **Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani.**

(5) **Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret.**

(6) **Președintele României prezidează lucrările Consiliului Superior al Magistraturii la care participă.**

(7) **Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive și irevocabile, cu excepția celor prevăzute la art. 134 alin 2 (atunci când este instanța de judecată privind răspunderea disciplinară a magistraților).**

Articolul 138 (fost) actualul art. 139 i s-au adăugat o sintagmă și un alineat nou. Articolul întâlnindu-se **Impozite, taxe și alte contribuții**, iar alineatul nou introdus are următoarea prevedere:

(3) **Sumele reprezentând contribuțiile la constituirea unor fonduri se folosesc, în condițiile legii, numai potrivit destinației acestora.**

Chiar dacă deturarea de fonduri este infracțiune, chiar dacă prevederile similare cu acea de mai sus există în legislația financiară, este mult benefică societății românești, inclusiv sub aspectul prevenirii unor ipotece tensiuni sociale (atunci când unor fonduri anume, alocate unui domeniu sau sector social li s-ar da altă destinație precisă).

MACAVEI AL. MACAVEI

Lirica

Dacă....

Dac-ai vedea distrusă lucrarea vieții tale
 Și fără de o vorbă să-ncepi să o refaci
 Să pierzi într-o clipită câștigul tău cel mare
 Făr' de suspini și lacrimi și făr'-un gest să faci
 De poți să fii amantul cuminte în iubire,
 De poți să fii puternic și totuși tandru-n fire
 Să simți tu vrăjmășia dar să nu dușmănești
 Ci doar în dreaptă luptă de vrei să te ferești,
 De-ai îndura tu gândul rostindu-l în palavre
 Cuvinte degheizate pentru mulțimi de proști
 Și să înghiți minciuna din gura lor de javre
 Nici când cu o silabă măcar să îi împroști
 Dac-ai rămâne demn, umil chiar, tu fiind
 De poți sta în mulțime, toți regii sfătuind
 De poți ține la prieteni afabil și fratern
 Când știi că nu-i nici unul amicul tău etern,
 De-ai ști să meditezi, să vezi și să cunoști
 Făr' s-ajungi nici sceptic, nici prea distrugător
 Visând, nu lăsa visul stăpân pe-a tale oști
 Ci-n sinea ta rămâi un simplu gânditor
 Dac-ai putea fi dur nicidecum prea furios
 Nici dacă ești viteaz să nu te faci fălos
 Dacă poți să fii bun, dacă poți să fii înțelept
 Fără a fi moralist chiar dacă ești în drept,
 Dacă poți găsi Triumful după Înfrângere
 Acceptând de la acești mincinoși aceeași
 plângere
 Dacă-ți poți păstra curajul și mintea întreagă
 Când toți ceilalți le pierd în lumea largă
 Atunci regeștile averi Norocul și Victoria
 În veci vor fi ale tale precum un sclav supus
 Și ceva mai minunat decât prinții și Gloria
 Vei fi un OM, fiule, pe treapta cea de sus !

Traducere foarte liberă din poezia "Dacă"
 de R. Kypling
 Ștefan Ciurescu, Ilie Hoza

Eminesciana

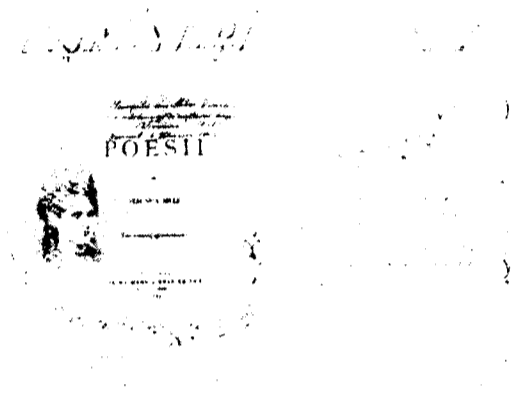
Iubirea Veronicăi Micle

Despre viața lui Mihai Eminescu au scris toți marii scriitori ai nației mele; de la Călinescu, Lovinescu, Perpesiciu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, V. Vatamaniuc, Petru Creția, la romanțarea vieții sale prin cărțile unui Cezar Petrescu și mai aproape de noi, Gheorghe Tomozei. Ca personaj teatral, poetul este regăsit în piesa „Eminescu” de Mircea Ștefănescu din 1963 și „Emin și Veronica” de Eugenia Busuioceanu, din 1969.

Biografia aproape completă a Veronicăi Micle o avem în articolul „Amintirea poetei” din „Tribuna” (an. VIII, nr. 31 (391), 30 iulie, 1964), dar și în „Ecolul” (nr. 1/1969), semnat de regretatul Octavian Ruleanu. Din acest articol aflăm că poeta s-a născut în 22 aprilie, 1850, la Năsăud, din părinții Ilie Câmpan, cismar, și Ana, moașă; naș i-a fost Teodor Vaida, preparand. Numele de

prima dată în „Revista scriitoarei” (nr.1/1927); una dintre aceste cugetări contrariază, întrucât, într-un facsimil aflat la

*Cugetări
 Oamenii incapabili de a
 face ceva bun în această
 lume pretind să
 facă chiar imposibilul.
 Veronica Micle*

Muzeul de Artă comparată din Sângeorz-Băi, care poartă semnătura autoarei, are alte cuvinte: „Oamenii incapabili de a face ceva bun în această lume pretind de la alții să facă chiar imposibilul”, iar Octavian Ruleanu: „Oamenii incapabili de a face ceva bun așteaptă ca alții să facă chiar imposibilul”.

Volumul Veronicăi, intitulat „Poezii”, a apărut în 1887, la București. Veronica i-a scris următoarea dedicație pe carte: „Scumpului meu Mihai Eminescu ca o mărturisire de neștearsă dragoste” (vezi medalionul închinat poetei de Iosif Ion Balu, în arhiva Muzeului de Artă Comparată din Sângeorz-Băi). Despre această carte Eminescu i-a scris, în 1883, lui Ion Livescu astfel: „Cartea ei e veșnic nouă pentru

Ana și i-a schimbat în Veronica dintr-un capriciu în timp ce era elevă la Școala Generală de fete din Iași, oraș în care mama sa s-a strămutat din Năsăud, se pare din cauza sărăciei. Tatăl ei a murit înainte de nașterea sa în timpul revoluției din 1948-1949. În 1.06.1863, Veronica a absolvit școala luând la toate obiectele „eminentia”, membrii comisiei de examinare fiind: V. ALECSANDRI, Titu Maiorescu, Ion Pangrate, O. Teodoru și N. Culiianu. Despre viitorul ei soț, Ștefan Micle, aflăm că s-a născut în 1820, în Feleac (lângă Cluj), că a studiat ingineria la Viena, că a participat la revoluția de la 1848 din Ardeal (ca Aron Pumnul), că s-a refugiat la Iași, asemenea măiereanului Alexandru Fortunat (Hangea) la Focșani, că în 1860 a fost numit profesor universitar la Universitatea din Iași, că a fost un apreciat om de știință cu opere

cunoscute (*Mecanica agricolă, Curs de astronomie, Zoologie, Chimia analitică, Chimia organică, Chimia anorganică, Chimia experimentală, Fizica etc.*). Menționez faptul că la data căsătoriei (1864), Micle avea 44 de ani, iar Veronica 14 ani.

Există, însă, o problemă controversată. Octavian Ruleanu susține că din unirea celor doi au rezultat doi copii: un băiat, Radu și o fată, Veronica. În schimb, Zoe Moldovanu în articolul „O fiică a Năsăudului: Veronica Micle” (în „Plaiuri năsăudene” (nr.

3/1942) și Augustin Z.N.Pop, în articolul „Chipuri și gânduri de la Eminescu și Veronica Micle” (în „Luceafărul”, an. 2, ianuarie, 1959) susțin că cei doi au avut două fete: Valeria și Virginia. Date biografice există despre Virginia, „fiica mezină, căsătorită cu Eduard Gruber, cea care a păstrat scrisorile primite de poetă” (Augustin Z.N. Pop, art.cit.). Despre mamă-sa, Virginia spunea: „...a fost plină de viață, plină de farmec, frumoasă, dansa perfect și avea o voce superbă” (Zoe Moldovanu, art. cit.); de asemenea, poeta, pentru acele vremuri, a fost și o femeie cultă: a tradus din: Lamartine, Victor Hugo, Alfred de Musset și Dante. A publicat poezii în: „Convorbiri literare”, „Columna lui Traian” (a lui Hașdeu), „Familia” (a lui Iosif Vulcan). Octavian Ruleanu transcrie câteva cugetări ale poetei, publicate pentru

mine .... Ce versuri frumoase întâlnești în cârticica asta. Citește-le, citește-le și-o să vezi câtă dreptate am”...

Conform articolului Zoei Moldovanu, cei doi s-au cunoscut „la seratele literare ținute în casa ei” (Veronicăi). Cert este că dragostea lor a intrat în legendă. Că Titu Maiorescu s-a opus căsătoriei celor doi există dovada mărturie Veronicăi către B.P. Hașdeu din 6.12.1880: „Domnul Maiorescu a trebuit până și în privința căsătoriei mele cu Eminescu să-și illustreze ființa, căci după numeroase expediente, a decis pe D. Eminescu a renunța la alianța proiectată” (vezi Augustin Z.N. Pop, „Eminescu, Veronica Micle și Junimea”, în „Tânărul scriitor”, an.IV, 1955,nr. 7, pp.73-74). În plus, noua corespondență publicată recent sub titlul „Eminul meu iubit” ilustrează repudierea intrigilor dar și intensitatea sentimentelor dintre cei doi.

Moartea lor, în același an (1889), Veronica stingându-se la două luni după Eminescu, va continua să rămână un mit.

ICU CRĂCIUN

Profil

VICARUL CĂRTURAR
ȘTEFAN BUZILA (2)

Părintele Ștefan a trimis pe fiul său, Alimpiu, ceferist și student în drept anul II, pentru a da de urma lor, dar acesta a decedat într-un accident de tren, în Gara de Nord din București. Clopotele sosiseră acasă, după un periplu prin Cehoslovacia, chiar în ziua înmormântării. Asemenea eroului din legendă, tatăl îndurerat a spus: „Puteam să aduc o mai mare jertfa pentru biserică?” De atunci, ecoul dangătului lor revarsă peste Poiana un fior de tristețe.

În anul 1928 obține, de la Regiunea Silvică Bistrița și Societatea Regna, 15.000 lei pentru reparații curente la biserică și împrejmuirea cimitirelor. Preotul Buzilă, având o solidă pregătire teoretică, a căutat s-o aplice în viața practică a parohiei, fiind convins că numai munca cinstită te ridică pe noi trepte în ierarhia bisericii. Astfel, în anul 1913, Episcopul dr. Vasile Hossu îl numește paroh. După 13 ani de la acest eveniment, Episcopul Iuliu Hossu, îi acordă titlul de „Protopop Onorar”, iar în 1930 este numit Asesor al Sfântului Scaun Episcopal, pentru ca, în ședința consistorială din 19 aprilie 1934, să fie numit Vicar foraneu al Rodnei, arhidiacon onorar și prim paroh al Năsăudului.

În anumite etape a avut și unele funcții temporare în structurile bisericii, fiind pasionat în întocmirea bugetelor, este ales în anul 1929 Președinte al Comisiei Cenzorilor, pentru controlul financiar al parohiilor din Vicariatul Rodnei. La sinoadele Diecezei Gherla, din 1919, 1921 și 1923, Ștefan Buzilă a fost delegatul preoțimii Vicariatului Rodnei și secretar. Din anul 1895 și până la finele activității profesionale a fost numit moderator în problemele matrimoniale din Vicariatul Rodnei, dar și alte structuri ale societății vremii ca: economia, administrația și băncile, care aveau nevoie de serviciile preotului Buzilă. Între anii 1892-1920 îl găsim controlor la Banca Reuniunii de împrumut și Păstrare din Ilva Mare. De la începutul și până la sfârșitul carierei sale de preot a fost, neîntrerupt, membru în Adunarea Generală a Fondurilor grănicerești din Năsăud. Din 1925 a făcut parte din Comisia de administrare a Fondurilor, fiind doi ani președinte al acesteia, în două legislaturi a făcut parte din Comitetul județului Bistrița-Năsăud, și în cadrul acesteia, a fost ales președinte al comisiei buget și verificarea listelor de alegători din Plasa Rodna. În administrarea pădurilor grănicerești, a făcut parte din Comisia de opt, în două perioade, a câte trei ani, și din Consiliul de Administrație Regna patru ani. În calitate de membru al Camerei de Agricultură comună cu județul Someș, ales în 1925, a acționat pentru înființarea acestui organism propriu județului Năsăud, în 1929. În 1931, alegătorii județului l-au trimis să-i reprezinte în Senatul României. Ștefan Buzilă a fost și un împământat om al cărții. La liceul năsăudean trăiește într-un mediu cultural elevat. În cadrul Societății de lectură, fiind ales secretar în cls. a VIII-a, a colaborat cu tânărul poet George Coșbuc, cu Miron Cristea, viitorul patriarh al României, cu George Linul, viitor avocat. Debutează în „Musa Someșană” cu articolul *Critică la opera lui Ioan Rotaru*. 7/

În ultimul an de studenție colaborează cu Bogdan P. Hasdeu la elaborarea lucrării *Dicționarul limbii istorice și populare a românilor, 1887-1898*, în patru volume, răspunzând „anchetei dialectale prin corespondență”, despre graiul „dinspre izvoarele Someșului Mare”. Acest dicționar este continuat de Alexandru Philippide, apoi preluat, la îndemnul Academiei, de Sextil Pușcariu, care l-a avut colaborator apropiat pe marele lingvist, născut în Poiana Ilvei, Sever Pop (1901-1969), la tipărirea primei părți a *Atlasului lingvistic român (1923-1933)*, la care Ștefan Buzilă participă cu definiții despre „Cal” și „Casă”. Din tinerețe a studiat folclorul local, publicând în revista „Tribuna” din Sibiu, în 1890, articolul *Nunta la țaranul român din jurul Năsăudului*, obținând premiul întâi. Un alt material, *Datini de pe Someș la înmormântări*, a fost socolit rătăcit până în anul 1938. Publică numeroase studii, cum sunt: *Lipsa instrucțiunii femeilor* („Minerva”, Bistrița, 1892), *Monografiile comunelor noastre* („Revista Bistriței”, 1909). A mai colaborat la „Revista Ilustrată” (Șoimuș, Reteag, Bistrița), „Calendarul nostru” (Bistrița), „Gazeta Transilvaniei” (Brașov), „Unirea” (Blaj) 8/, Revista graniței năsăudene.

Acționează, alături de Virgil Șotropa și Iuliu Moisil la înființarea revistei cultural-istorice „Arhiva Someșană” din Năsăud (1924), unde publică numeroase studii și articole. Acestea sunt: *Adause la giografia lui Florian Porcius și date despre Rodna, Autobiografia preotului Ioan Chita din Mintiu și*

genealogia a familie sale, Documente bisericești; Familia grănicerească Anton, Glume grănicerești; Protopopii și vicarii Năsăudului; O cerere în căsătorie de la 1847; O predică a vicarului Marian 9/ Au rămas în manuscris comunicări valoroase. În primul rând Autobiografia sa, în două volume 10/.

După opinia noastră, lucrarea de bază rămâne „Monografia comunei Sânosif sau Poiana”, scrisă și tipărită în anii tinereții (1910), având 358 pagini. Toate capitolele sunt de mare interes, însă ce o deosebește de alte monografii este genealogia familiilor de la întemeierea satului (1764-1766) până aproape de anul scoaterii pe piață. Critica vremii a primit-o cu mare interes și laude, socotind-o cea mai valoroasă lucrare de acest gen. Perenitatea ei se simte și acum, după aproape un secol, când contemporanii își caută originile familiei. Pentru activitatea sa în cadrul bisericii, regele Ferdinand I-a decorat cu „Răsplata Muncii” în 1923, iar, în anul 1930, cu „Steaua României” cu grad de ofițer. Preotul Buzilă s-a căsătorit, în anul 1890, cu Regina Bal, fiica preotului Iosif Bal din Ilva Mare. Au avut 11 copii, toți s-au născut în Poiana Ilvei. 11/

Vicarul Buzilă a rămas pentru poienari un model de gospodăr greu de egalat și azi, după atâția ani. Pe lângă casa mare și frumoasă, și-a construit acareturi pentru animale: vaci, cai, porci, o stupină cu peste o sută familii de albine, care polenizau, primăvara, florile unei livezi cu o mare varietate de pomi, ordonați în coloane drepte ca în desen. A folosit asolamentul în cultura plantelor și a semănat trifoi, lucerna etc. Spiritul de bun gospodăr l-a urmărit până la sfârșitul vieții. Cu o săptămână înainte de a muri, țintuit la pat a chemat pe badea Anhidim I. Ureche, atunci un fecior în jur de 20 ani, rugându-l, cu voce slăbită, să urmărească zborul albinelor și să noteze familiile care necesitau hrană. „Apoi du-te în livadă și vezi dacă au înflorit trei peri din rândul al doisprezecelea, iar când te întorci, urcă în podul șurii, să vezi dacă ajunge fânul la vaci până crește iarba. Simt că puterile mă lasă și nu știu ce s-a face biata Reghina singură.”

După ce l-a informat pe domnul vicar de cele văzute, acesta a reluat dialogul, mai mult pentru sine: „Am trudit mult în viața mea, ca să rămână ceva după mine la familie și satului acesta... Să știi, mă Anhidime, că eu nu am fost numai popă, dar și agricultor, apicultor, pomicultur, să vadă credincioșii mei că omul nu trăiește numai cu lapte și brânză”. La despărțire i-a zis: „mulțumesc pentru pachetul de țigări. Eu nu am fost mare duhănaș, am cetit și scris mult noaptea, la lampa de petrol, și mai aprindeam câte o țigară; asta-i boala scriitorilor”. 12/

În 8 mai 1944 sufletul său s-a urcat la steaua pe care a căutat-o timp de 79 ani. În mormântarea a avut loc în 10 mai, atunci, Ziua Națională a românilor, atât de dragă lui, pentru că vicarul Buzilă a fost un mare român. Au venit numeroși preoți, oameni politici, prieteni, colaboratori și mult popor. Cei care au luat cuvântul, chiar și preoții, se adresau cu cuvintele: „badea Ștefan”, „adormit în Domnul badea Ștefan”, aceasta însemnând probabil un respect mai mare, mai complex decât funcția pe care a avut-o. „Badea” reprezenta înțeleptul, omul cu mare experiență de viață. În plin război, cei care l-au cunoscut au avut o zi națională de 10 mai cernită, tristă și jalnică, ca sunetul clopotelor, la auzul cărora lacrimile te trădau fără să vrei.

Ștefan Buzilă a lăsat în urma sa, o biserică, o casă parohială, o gospodărie frumoasă, multe studii și cercetări istorice, o parohie în care toți locuitorii erau credincioși de o moralitate impecabilă, un model de viață și de muncă greu de egalat. Azi, după 60 de ani de la dispariția fizică, umbra sa tainică menține în Poiana puterea credinței. În anii senectuții mele, imaginea bătrânului vicar, cu fuiorul bărbii nins de vreme, amplificată de faptele sale, mi-a ușurat mersul modestelor cuvinte înșirate aci.

OFILAT VARVARI

Note:

7/ Ieronim Marțian, *Vicarul Ștefan Buzilă (1865-1944)*, fiu al Rebrisoarei, „Răsunetul” nr. 1048, 5 febr. 1994.

8/ Ibidem, nr. 1053, 12 febr. 1994, nr. 1059, 22 febr. 1994.

9/ Onisim Fipoiu, *Repertoriul „Arhiva Someșană” (1924-1940)*, „Arhiva Someșană”, Ed. Tipomur, p. 157.

10/ Ieronim Marțian, *Art. cit.*

11/ *Vezi genealogia familiei*

12/ Anhidim I. Ureche, *Amintiri dintr-un sat de munte*, caiete manuscris.

Istorie

Maieru-șile de monografie (35)

Așa cum am promis în încheierea episodului anterior, vom prezenta în continuare, în ordine cronologică, numele tuturor învățătorilor atestați în documente, care au deservit învățământul din comuna Maieru de-a lungul timpului (până în anul 1944) 1/.

I. La școala mănăstirească (începând cu secolul al XVII-lea până în anul 1770) Dieci, feți, călugări și preoți, în incinta mănăstirii din Dragomana.

1738 Maftei Stărciu, „fără calificățiune”; 1740 Vasile dascălul; 1750 un „ludimagistru”, nenumit în documente; 1759 Roman Ureche și Nechita Diacul; 1761 Gavrilă și Gherasim, fără calificare.

II. La școala trivială, între anii 1770 (1766?) - 1816:

1766 - 1769 popa Cosma din Marmația; 1804-1816 subofițerul Nicolae Istrate.

III. La școala parohială, între anii 1816-1825:

1816-1825, în continuare, Nicolae Istrate.

IV. La școala „Poporală”-confesională, între anii 1825-1877:

1825-1838 bătrânul Nicolae Istrate; 1839-1863 Toader Pop; 1863-1864 Mihail Domide; 1848-1849 - Ștefan Utalea; 1864-1866 Vasile Pop, fiul lui Toader Pop; 1866-1869 - Ștefan Utalea, a doua oară; 1869-1870 „studentul” Béla Kemeny; 1870-1871 Vasile Pop, a doua oară, căteva luni; 1871-1873 Ioan Cosma; 1873-1875 Vasile Chițan.

a) Perioada cu 2 învățători, între anii 1875-1888:

1875-1908 Dumitru Boșca-senior; 1877-1879 Iacob Hangea; 1879-1881 teologul Vasile Pop; 1881-1906 Vasile Tofan.

b. Perioada cu 3 învățători, între anii 1902-1920:

1888-1902 Dumitru Boșca-senior, Vasile Tofan și Alexandru Jarda.

c) Perioada cu 4-6 învățători, între anii 1902-1920:

1908 Dumitru Boșca-senior; 1908-1913: Alexandru Mureșan și Emil Dărăban; 1913-1914: Silvestru Ureche.

2. 1908 Alexandru Jarda; 1905-1906 Dariu Pop; 1908-1913 E-Dărăban; 1910-1920 Constantin Partene.

3. 1906: Vasile Tofan; 1905-1920: Dumitru Boșca, junior; 1906 Maxim Buia, două luni.

V. Învățătorii școlii comunale de stat maghiare:

a) Perioada cu un singur învățător: 1877-1910 Vasile Rebreanu, tatăl marelui romancier Liviu Rebreanu; 1888-1898 - Iustin Pop; 1898-1900 Petre Rogneanu, 1900-1901 și Silviu Coruțiu 1901-1920.

b) Perioada cu 2 învățători: 1910-1919 Silviu Coruțiu și Gheorghe Tudoran 1910-1911.

VI. La școala de stat română după 1919-2/

1919-1930: Dumitru Boșca, junior; 1919-1938: Silviu Coruțiu (apoi, ca pensionar, până în 1957); 1919-1946: Constantin Partene; 1919-1925 Florea Zinelui; 1921-1928 Carolina Boroșiu; 1925-1930: Ion Dumitrașcu; 1929-1930: Ion Tomuța; 1930-1935: Leontina Pongrațiu; 1932-1946 (și în continuare): Dumitru Vranău; 1934-1946: Silvia Vranău; 1036-1937: Aurel Cleja; 1936-1940: Maria Băștinășiu (căs. Oprea); 1936-1937: Ana Părăușan; 1936-1937: Ioan Sfrângeu; 1937-1938: Gălan D. Ion și Gălan Georgeta; 1938-1943: Maria Ilieșiu; 1938-1940: Titieni Dumitru, Mureșan Dumitru, Pop Paulina (maistră de gospodărie) și Oprea Traian (agronom); 1939-1940: Anastasia Rusu (maistră de gospodărie); 1939-1940: Ioan Telcean, care a funcționat până în anul 1979)

VII. În perioada ocupației horticte (1940-1944):

1940-1944: Constantin Partene; 1940-1943: Maria Ilieșiu; 1940-1941: Moszes Béla și Moszes Maria; 1941-1944: Vasile Molnar (director) și Maria Molnar; 1941-1944: Iuliu Burjan și Cătălina Burjan; 1941-1944: Szentpaly N.; 1941-1944: Teodor Sima și Maria Sima; 1940-1944: Maria Kieszin; 1942-1944: Gheorghe Flinta; 1941-1942 Dodo Dénesz și Ioana Bensa

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1/ După Emil Boșca-Mălin: Contribuții la monografia comunei Maieru. Însemnări pe răbojul vremii, Cluj, 1936, Tipografia „Românul”, pag. 25-28.

2/ Vezi arhiva Școlii Primare Maieru, nr. 55/1927, Buletinul școlar nr. 18/1927 și Arhiva Școlii Primare Maieru, 1936-1944.

Erată:

Din neatenție, s-a omis bibliografia episodului 34 din lucrarea Maieru, file de monografie, apărut în „Cuibul visurilor”, nr. anterior, nr.4 (63), pag. 3. O publicăm mai jos:

1/ Lazăr Ureche, *Fondurile grănicerești năsăudene (1851-1918)*, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2001, pag. 7;

2/ Vasile Bichigean, *Statutul grăniceresc*, în Arhiva Someșană nr. 9, Năsăud, 1928, pag. 118;

2/ Sever Ursu, *Monografia Școlii Generale, județul Bistrița-Năsăud*, lucrare în manuscris, în Muzeul „Cuibul visurilor”, Maieru, pag. 52-54.

(va urma)

SEVER URSA

MULȚUMIRI

Conducerile muzeului „Cuibul visurilor” și a revistei omonime, precum și a Cercului Astra Maieru aduc calde și sincere mulțumiri următorilor domni, care, recent, au înțeles să ne sprijine financiar și documentar:

ZAHARIA HORGA, șeful Agenției de dezvoltare, filiala Rodna, prof.univ.dr. AUREL CLEJA, București, ing. PANTELIMON AVRAM, Târgu Mureș, colonel-magistrat RADU TRAIAN BOB, Timișoara, av. dr. HORAȚIU BOB, Timișoara, dr. IOAN N. URECHE, Cluj-Napoca, ALEX POP, S.U.A., LAZĂR OMETIȚĂ, Irlanda.

Fără a rămâne la această simplă nominalizare, în scurt timp vom reveni cu informații detaliate, așa cum am făcut-o și altădată.

SEVER URSA

Profil

IOAN PAPIU

cleric și cărturar sau între Năsăud și Gherla (2)

În vara anului 1864 își termină studiile la Viena, la „S. Barbara” unde, spune un biograf al său, „își desăvârșește însușirea limbilor clasice: elina și latina, apoi cele moderne: germana, franceza și italiana”^{1/} fapt ce va favoriza suficient de multe traduceri și compilații în sfera literaturii religioase.

Solicita un post la Teologia din Gherla, dar nefiind posturi libere, este angajat ca protocolist și arhivar la cancelaria episcopiei, unde rămâne până în 1865, angajare favorizată de vicarul Macedon Pop. În august, același an, ziua 21, este numit profesor provizoriu la Gimnaziul din Năsăud, în urma unui concurs. Aici începe o muncă deosebit de rodnică, la clasă predând limbile română, elină și latină, iar în afară preocupându-se de scris, de societatea de lectură a elevilor, cât și de viața culturală și socială a târgului. La trei ani de la sosirea în liceul al cărui elev a fost, este promovată ca director „interim” în conferința „corpului profesoral din 31 august 1868, fiind recomandat cu majoritate de voturi”^{2/}. Îndeplinește această funcție până în februarie 1869, fiind al doilea director al vestitului liceu din Ardealul de Nord, după vicarul Grigore Moisil. De fapt, liceul năsăudean a funcționat atât de bine și cu rezultate remarcabile deși a fost condus vreme de șaptesprezece ani doar de directori „interim” sau „provizori”. Ioan Ciocan a fost primul director „ordinar definitiv” prin numirea de către guvern la 31 august 1880.

În această perioadă, numele lui Ioan Papiu se leagă de o instituție de cultură specifică Ardealului, *Casina/românească*.

În anul 1868, decembrie 19, este în rândul celor care pun bazele Casinei năsăudene^{3/}, club de „însoțire, cultură, petrecere”. Imediat, în ianuarie a anului următor, 1869, redactează, în colaborare cu dr. Ștefan Pop, statutul Casinei. În regulamentul se află o frumoasă dispoziție, ce sună în termenii următori: „În sala Casinei, în afară de membri, pot intra numai pasageri de o conduită convenabilă”.

În articolul „Bibliotecă și bibliofilii”^{4/}, desemnat, dar continuat în numărul următor sub titlul „Addenda” și semnat cu inițialele I.E.N. (sigur Iosif E. Naghiu), cataloghează biblioteca Casinei ca „a doua bibliotecă năsăudeană”; și nu e de mirare că bibliotecarul ei a fost vreme îndelungată bibliofilul, membru de onoare al Academiei Române, Iulian (Iulian) Marțian. Să privim abonamentele (numai) ale Casinei^{5/} pe anul 1869, când cei doi, amintiți mai sus, alcătuiau statutele ei. Pare de natura unui fapt puțin credibil ca ea să aibă un număr de douăzeci și unu de abonamente, cuprinzând importante publicații românești de la Budapesta, Viena, Roma, București, Cernăuți, Brașov, Blaj etc. precum și cele în limbi străine: ungurești și nemțești. Nu ne putem abține să nu amintim o parte din ele: *Gazeta Transilvaniei*, *Transilvania*, *Arhivul*, *Federațiunea*, *Telegraful român*, *Ateneul român*, *Familia*, *Concordia*, *Amicul poporului*, *Foaia Societății din Cernăuți*, *Convorbiri literare*, *Zukunft*, *Osten*, *Reform*, *Neue Freie Presse*, *Kolozsvari Közlöny*.

Nu se poate spune că intelectualii năsăudeni nu erau informați, dar ele satisfăceau și nevoile multor publiciști ai zonei. Atât publicația, cât și cartea erau puse și ia dispoziția elevilor. Mai mult, și Casina care era un club al adulților, își puneau uneori localul la dispoziția elevilor, sau erau invitați elevii excepționali. Același I.E.N. (Iosif E. Naghiu) precizează că viitorul Patriarh al României, Miron Ilie Criștea, elev în clasa a VII-a, și-a susținut prima expunere la Casină cu tema „Partul popular”.

În perioada năsăudeană, Ioan Papiu se căsătorește cu fiica preotului din Băbeni, jud. Someș, Ioan Cheseli-Drăgomiș, Maria, care mai trăiește doar trei ani (până în 1869). De aici înainte, întreaga lui energie și iubire de semenii se va răsfrânge asupra elevilor săi, asupra formării lor depline, memorialistica evidențind ajutorul dat elevilor săraci prin hrană și adăpost în chilioarele sale. Și în Năsăud organizează patru baluri cu strângere de fonduri, după moda timpului, cu precizarea că unul a fost pentru „remunerarea studenților buni”, „și unul pentru ajutorarea studenților bolnavi”.

La 4 februarie 1869 este numit de către Ministerul „ustitiei ungar în calitate de „spiritual la Institutul Corector din Gherla”, unde a slujit timp de douăzeci și doi de ani (până în 1891), „fără cârtire și cu multă apropiere de sufletele celor mai nenorocite ființe umane”^{6/}, lucrând pe tărâm literar, didactic, religios, publicând numeroase scrieri, *Abecedar* și un *Legendar* (4 ediții), *Gramatica limbii române pentru maghiari* (manuscris), *Gramatica limbii române pentru școlile inferioare*, 1883, după T. Cipariu, *Rezultatele filosofiei*, traducere după Iosif Frapporeti, 1885, *Cuvântări bisericești* (tom. I-IV, 1874, 1885, 1888), *Predici funebre* (vol. I, II), *Dreptul canonic* (200 coli ms.), *Oriens catholicus*, cel mai vestit op, spune Foaia bis. din Blaj, alte traduceri și compilații. De evidențiat este faptul că în anul 1879 câștigă concursul pentru cea mai bună carte de sfaturi pentru „nefericiții prinsonieri din penitenciare”, organizat la Vasz/Ungaria, cu lucrarea „Doctorul sufletesc și sfaturile lui”,

publicată în 1882 și ediția a VI-a în 1899. Lucrarea are un caracter moral-religios, cu adresare „celor ce sunt aproape de a scăpa din închisoare”.

În *Gazeta Transilvaniei*, numerele 224, 225/1898 și 101, 102/1902, prezintă cărți vechi bisericești, foarte rare și prețioase, din biblioteca personală. Descrie pe larg *Praxisul* tipărit la Brașov de către Coresi între 1570-1580, pe care T. Cipariu îl amintește în „*Anaiecte Literare*”. Dă fragmente alăturate din *Praxis*, *Noul Testament* de la Bălgrad-1648 și din *Biblia* de la Blaj, 1795. Se zice că impresionanta lui bibliotecă a moștenit-o protopopul Ioan Coste, a cărui soție, Veronica, era nepoata lui Papiu. Se vorbește de 600 de volume în diferite limbi, pe care Coste le-a dăruit Vaticanului și Institutului Oriental din Roma. Interesant este faptul că profesorul blăjean, printr-un concurs de împrejurări, recuperează *Praxisul* și-l predă Bibliotecii Academiei.

Am relatat despre omenia și generozitatea lui Papiu. N-ar fi întreg dacă n-am pomeni și fundația ce funcționa la Gherla cu numele lui, din care „3-5iși au avut stipendii, mai ales negrăniceri și fiii de preot”^{7/}. Deși avea o valoare confirmată în timp, atât pe linie preotească cât și cărturărească, Ioan Papiu ajunge spre finalul vieții la funcțiile înalte în cea mai întinsă episcopie, cea a Gherlei. Este director al preparandiei diecezană, prefect al tipografiei, inspectorul școlilor, vicar, mare prepozit, președinte al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din jurul Gherlei, membru al Reuniunii inv. din Sătmăr, Bistrița-Năsăud, Blaj. Moare în sept. 1902, „în al 67-lea an al vieții și al 37 al preoției”^{8/}.

G. Barițiu a simțit cum puțini au făcut și a proclamat tranșant imperativul perioadei, la care ne-am referit, perioadă frumoasă, completă și vetustă, care trebuie statuată altfel: „Destul am fost crescutuți atât amar de vreme curat călugărește, poește și bizantinește, să mai cercăm în câțva și militărește și europenește”^{9/}.

ION POENARU

- 1/E. Elefterescu-Ioan Papiu, în *Vatra*, nr. 9-10, 1937.
- 2/V. Șotropa-N. Drăganu *Istoria școalelor năsăudene*, Năsăud 1913, p. 321.
- 3/V. Șotropa *Năsăudul de altă dată*, în *Arhiva Someșană*, nr. 9, 1936, p. 36.
- 4/Paiuri năsăudene, an II, nr. 13, 10 martie 1944, p. 5.
- 5/V. Șotropa, op.cit. la nr. 3.
- 6/T. Tanco *Cărturarul Ioan Papiu*, în *Virtus Romana Rediviva*, vol. IV, p. 177.
- 7/V. Șotropa-N. Drăganu, op.cit., p. 366.
- 8/ *Sematismul de Gherla* pe anul 1914. Fixează ziua morții în 7 sept. E. Elefterescu în 6 sept., iar T. Tanco în 8 sept. Firesc că numai una este valabilă, iar noi optăm pentru data Șematismului.
- 9/G. Barițiu, *Transilvania*, nr. 1, 1874.

Soliloc în ziceri înțelepte

SIMPLITATE

Deseori auzim sau citim despre frumusețea simplității. Uneori, sintagme ca „om simplu”, „problemă simplă” etc, s-ar părea că minimalizează calitatea indiscutabilă a simplității.

Simplitatea nu e același lucru cu naivitatea, cu puținătatea minții, dar e soră bună cu modestia, cu măsura și cumpătarea.

De cele mai multe ori oamenii mari la suflet, bine cultivați, se disting prin simplitate. Simplitatea adevărată unește bunătatea cu frumusețea, spune Platon. Și cu credința, am adăuga noi.

Rochefoucauld, cu dreptate, observa că simplitatea, care ar trebui să fie o calitate naturală, are adesea nevoie de studiu spre a fi dobândită. Printre cugetările lui J. Joubert întâlnim aserțiunea aceasta, puțin, ironică: spiritele simple și sincere nu se înșeală niciodată decât pe jumătate.

Se mai spune că simplitatea n-a stricat niciodată gustul. Morallistul La Bruyère găsea că cele mai mari lucruri n-au nevoie de altceva decât să fie spuse cu simplitate, căci emfaza le dăunează. Sadoveanu al nostru scria despre folclorul românesc: „Simplu ca natura și mărșă și dansa”. Ibrăileanu adăuga: „Cea mai subtilă dintre plăceri este aceea de a fi simplu, modest, supus, prevenitor”.

Lucian Blaga era de părere că pe omul simplu îl recunoști din aceea că se miră de toate, dar simplitatea i-o recunoști și din aceea că de unele lucruri nu se miră destul.

Dar despre simplitate s-ar putea scrie la nesfârșit. Găsesc de cuviință să închei cu o celebră parabolă.

Se spune că ultimele cuvinte ale reformatorului religios ceh Jan Hus, condamnat la moarte pentru erezie și ars pe rug în anul 1415, ar fi fost: „O, sancta simplicitas!” (O sfântă simplitate!). A rostit aceste cuvinte când a zărit o biată bătrânică, simplă și neștiutoare, care aducea vreascuri și le arunca pe rugul lui, socotind că săvârșește astfel o faptă bună care va fi răsplătită de mai marii zilei cu promisiunea fericirii viitoare.

ION DELAMARGINĂ

Caragialiana

Caragiale, autor al unei piese patriotice?

În anul morții dramaturgului, George Coșbuc publica în 1.12.1912, în revista „Flacăra” (an II, nr. 7) articolul „Amintiri despre Caragiale” în care povestește despre ultima sa întâlnire cu autorul „*Scrisorii pierdute*”. Acest lucru se întâmpla în stațiunea Carlsbad, la hotelul Kroh, în mai 1911, deși cei doi plănuseră să se întâlnească și în vara următoare la Dresda. Se pare că I.L. Caragiale îl căutase pe poet special pentru a-i arăta un manuscris și pentru a-l întreba dacă mai există vreun poet latin, în afară de Virgiliu, care scria „despre relațiunile lui Eneas cu Dido și despre moartea tragică a acestei regine semite”.

Caragiale i-a arătat un manuscris, în versuri, care avea 18 pagini. Coșbuc a frunzărit manuscrisul cu pricina și și-a dat seama că acțiunea se referea mai mult la arderea pe rug a reginei; la urmă, dramaturgul s-a adresat poetului: „Vreau s-o fac patriotică, Ghiță, vreau s-o fac patriotică!”, dar, văzându-i uimirea „cum ar putea face patriotism român împrejurul morții unei regine din Cartago”, a mai adăugat: „dar Virgil cum a îngrămadit atâta patriotism pe lângă moartea Didonei?” și a scos „trei exemplare pe trei foi, rupte din cărți, pe un text original al lui Virgil, pe alta tradus franțuzește și pe a treia foaie versurile așa cum le tradusesese Coșbuc, „acele cumplite versuri (584-630) pline de o nepotolită furie și de-o clocotitoare ură, și din început până la sfârșit numai durere și blestem”.

Din relatările „bardului de la Hordou” reiese că I.L. Caragiale intenționa să-și publice drama în „*Românul*” din Arad, deoarece se adresa mai mult românilor din Ardeal. Din păcate, Caragiale a trecut Styxul, iar despre soarta aceluși manuscris nu am auzit dacă s-a descoperit. Iată că, deși Caragiale se autoexilase la Berlin, se interesa de treburile politice ale românilor, mai cu seamă a celor din Transilvania, dată fiind și prietena acestuia cu dr. Vaida Voevod, deputatul ardelenilor în parlamentul de la Budapesta, și scrisese cel puțin jumătate dintr-o piesă adresată sufletului acestora. Nici unul dintre cei doi scriitori nu a trăit să vadă visul de aur, împlinit prin marele act de la 1 Decembrie, 1918: Unirea TUTUROR Românilor.

ICU CRĂCIUN

In pietas - ANCHIDIM BOB (3)

2 martie 1899 - 29 ianuarie 1933

Considerăm demn de amintit faptul că îndrumarea spre calea preotească a familiei noastre s-a datorat în mare măsură și înruderii cu episcopul dr. Iuliu Hossu, -episcop greco-catolic, a cărui mamă era soră cu mama inginerului Flaviu Suluțiu din Mlaș, județul Bistrița-Năsăud, inginer căsătorit cu Florica Sângiorzan care era fiica inginerului silvic Iosif Sângiorzan cu studii la Viena și Chaunitz, care era frate cu Florin Sângiorzan, tatăl văduvei Paraschiva Bob, Mariei Pop și Ion Sângiorzan.

Este pilduitoare viața episcopului greco-catolic Iuliu Hossu, fiu de preot născut la 1885, în Mlaș, Județul Bistrița-Năsăud, doctor în filosofie și teologie, profesor de teologie și preot militar, care după 1948 în urma Decretului nr. 358/1948, care scotea în afara legii biserica greco-catolică la 63 de ani din octombrie 1948, a fost supus unui calvar continuu printr-o reclusiune de 22 de ani fiind internat la Dragoslavele Muscel, mânăstirea Căldărușani, închisoarea Sighet, apoi la Curtea de Argeș, și din nou la Căldărușani, unde moare în anul 1970/28 mai/ la vârsta de 85 de ani, fiind înmormântat la Cimitirul Belu

având posibilitatea ca să-și profeseze mărturisirea de credință, în anii trecuți profesând diferite activități în comună.

Dacă la început preotul Ioan Vranău a activat ca preot greco-catolic în comuna Maieru, împreună cu preotul Augustin Partene, de câțiva ani, după ce a slujit la Sângeorz-Băi, s-a dedicat cu trup și suflet bisericilor din Rodna, Șanț, și Ilva Mare - Recelea, aici reușind ca să ridice și să sfințească nu de mult noua biserică greco-catolică, făcând slujbe la toate trei bisericile în fiecare duminică, la cea de la Ilva Mare Recelea, trecând dus și întors, peste dealurile din Rodna, pe orice vreme, fie iarnă, fie vară, primăvară ori toamnă, în câteva rânduri însoțindu-l și eu, Horațiu Bob, ca fiu de preot și bun prieten al acestuia.

Este de lăudat această devoțiune creștinească rar de întâlnit, și poate neegalată până acum, la care se adaugă și atașamentul celor doi fii de a sluji această credință dedicându-se preoției, numele preotului greco-catolic Vranău Ioan fiind înscris în crucea de aur la intrările din bisericile noi greco-catolice din Maieru, Sângeorz Băi și Ilva Mare Recelea, celelalte slujbe având loc deocamdată în casa cumpărată și amenajată ca biserică în comuna Rodna și într-o casă a unui credincios în comuna Șanț.

Ca buni credincioși greco-catolici, noi, frații Horațiu și Radu Traian Bob, am donat încă la 24 decembrie 1997 pentru biserica din Maieru suma de 1 milion de lei, regăsindu-ne în ea și rugându-ne ori de câte ori treceam prin comună.

În ce ne privește pe noi, cei rămași după moartea preotului greco-catolic Anchidim Bob, la 29 ianuarie 1933, văduva Paraschiva Bob și copiii Horațiu atunci de 4 ani și Radu Traian de numai 1 an și jumătate, am avut de înfruntat multe privațiuni răzbătute din greu, mama fiind absolventă a Liceului de fete din Sighet- unde l-a avut ca director pe Cornel Sîrjoan, cel care i-a fost profesor mai înainte și elevului Anchidim Bob. La Năsăud a trebuit să se încadreze în muncă, ca oficianță de poștă la Cluj, și apoi ca dirigintă autorizată de poștă la Aghireșu din județul Cluj, iar noi copii să ne formăm pregătirea școlară urmând clasele primare în comuna Rodna unde erau bunicii noștri, iar eu Horațiu aflându-mă în vacanța de vară la mama mea în comuna Aghireșu, județul Cluj, unde era dirigintă de poștă, odată cu cedarea Ardealului de Nord, în 1940. Împreună cu ea ne-am refugiat în România, peregrinând pe la Brașov, București și Brăila, unde mama mea a ocupat diferite funcții, iar eu am fost repartizat pentru continuarea studiilor la Liceul din Dumbrăveni Târnava Mică, apoi la Brăila, fratele Radu Traian rămânând la bunici, continuându-și cu greu studiile în timpul ocupației maghiare la un liceu din Năsăud, și apoi acesta desfășurându-se la un altul din Cluj, reîntâlnindu-ne cu toții doar în 1945, după revenirea Ardealului la România, continuându-ne studiile liceale la Năsăud și apoi de cele juridice la Universitatea din Cluj, întâmpinând mari greutăți materiale și deosebi datorită originii sociale, fiind fii de preot amplificate cu o altă origine socială întrucât mama noastră s-a recăsătorit cu magistratul dr. Ion Șerban, fost procuror și judecător șef în comuna Rodna, județul Bistrița-Năsăud, îndepărtat din magistratură în anul 1948, trebuind a suporta și această consecință politică avută în vedere în perioada școlarizării noastre. Dar, datorită comportamentului nostru și rezultatelor meritorii la învățătură, am reușit să învingem aceste piedici, formându-ne ca juriști, eu, Horațiu profesând ca și consilier juridic, notar de stat și avocat, iar Radu Traian ca magistrat militar, cu gradul de colonel.

De mai mulți ani, noi copiii suntem rămași singuri întrucât mama Paraschiva a decedat în anul 1995, iar cel de-al doilea soț Ion Șerban a decedat în 1997, amândoi fiind înmormântați în curtea Bisericii din Deal, lângă tatăl nostru, Anchidim Bob.

Aici, la Biserica din Deal, în amintirea tatălui nostru Anchidim Bob, încă cu mulți ani în urmă, a fost ridicat un monument de marmură neagră, cu fotografia preotului Anchidim Bob, preot greco-catolic 1899-1933, fiind înscrisă de soția Paraschiva născută Sângiorzan, cu un verset înaltător: „Credința-n zilele de-apoi, E singura țară-n noi”, luat din *Moartea lui Fulger* de George Coșbuc, care sfârșește cu un mare adevăr: „Din codru rupi o ramură, Ce-i pasă codrului de ea! Ce-i pasă unei lumi întregi De moartea mea!”

Noi, cei rămași, ne mai mângâiem cu amintirea mamei noastre și cu hramul bisericii care poartă numele de cuvioasa Paraschiva, ridicată încă din 1838, cu mult înaintea celei din sat, cu hramul Sfântului Iosif, ridicată numai în 1871.

Reprezintă un adevăr cuvintele lui Cicero în De fato Homini necesse est mori adică „Toți oamenii trebuie să moară”, dar, morților noștri ie închinăm o lumină aprinsă și o aducere aminte aici pe pământ, și aceasta:

Ad maiorem Dei gloriam Spre mai marea mărime a lui Dumnezeu.

Prezentare făcută de fiii:
Avocat dr. Horațiu Bob
Magistrat colonel Radu Traian Bob

Timișoara aprilie 2003

istorie

Scurt istoric al căminului cultural „Măgureanul” din Măgura Ilvei

Căminul Cultural din Măgura - Ilvei.

În publicația „Solia” (Năsăud, an. II, nr. 7, 8, 9, 1937, pp. 39-40) în articolul „Inaugurarea căminului cultural Măgureanul din comuna Măgura Ilvei” Al. A. Chirgan povestește despre evenimentul ce a avut loc în data de 20 iulie 1937. La data respectivă, în centrul satului Măgura Ilvei se afla ca și astăzi, de altfel, biserica construită între anii 1903-1905 prin obolul protopopului Zaharia Bulbuc; lângă ea era Monumentul Eroilor Măgureni, o cruce uriașă pentru a aduce aminte trecătorului de tinerii măgureni care „s-au jertfit pentru înfăptuirea unirii” (art. cit.); lângă monument era un stejar tânăr, pe vremurile acelea, pe care locuitorii l-au numit „stejarul unirii”; urma, apoi, Primăria cu postul de jandarmi, iar peste drum școala și noul cămin cultural, construit prin eforturile directorului școlii de atunci, învățătorul Ion Moldovan. Deviza noului locaș de cultură a fost stabilită de acest inimos dascăl: „sănătate, muncă, minte, suflet”. Din documentele aflate la Muzeul de Artă Comparată din Sângeorz-Băi am aflat că acest cămin s-a înființat, de fapt, în 1929 și avea doar 10 membri înscriși. Menționez că, la construirea clădirii, directorul a fost ajutat de fostul primar, Ilarie Moldovan, dar și de primarul care exista pe vremea aceea, Irimie Dărăban; piatra de temelie a fost pusă în data de 4.11.1935. Inițial, măgureni au avut doar 45 de bărne, dar printr-o dăruire exemplară au reușit să termine lucrarea în 2 ani și 4 luni. Serviciul divin pentru sfințirea căminului a fost oficiat de: protopopul Zaharia Bulbuc, protopopul Simion Pop din Rodna și preotul Ovidiu Bulbuc. Au luat cuvântul: preotul Ovidiu Buibuc, președintele căminului, protopopul Zaharia Bulbuc, protopopul Simion Pop și directorul Ion Moldovan. Acesta din urmă a arătat că noul locaș de cultură avea la data respectivă: un dispensar cu medicamentele necesare, o bibliotecă cu 400 de volume (bibliotecar fiind Anton Ruști), un muzeu al satului, o pepinieră de altoi (condusă de Dionisie Mici). Din partea Fundației Culturale „Principele Carol” a vorbit Aurel Boia, șeful echipei regale din Șanț. Alături publicăm și o veche fotografie de la inaugurare, fotografie care se află în arhiva muzeului de Artă Comparată din Sângeorz-Băi.

ICU CRĂCIUN

Însemnari

Motto: Despre viața poetului De nouă vămi scriu

Aruncat-am bila spre fosforescentele bile și victorios o urmăream în mersu-i implacabil când brusc se opri și cu viteză sportivă porni către mine...

Plecasem pe strada goală, spre tine. Aproape de înalta clădire ajunsesem. Aproape de ceas. Când brusc șuvoiul de oameni vorbind mă luară și mă lăsară în câmp...

Singur acasă. Televizorul l-am închis și mă culcasem. Brusc ceva se schimbă în jururi. Spre vreoia întinsei mâna și-n gura unei fiare nimerii. De unde? Dar...

Se împrăvălarăse. Zăpada se topise demult. Hotărâsem să-ți culeg un mănunchi de crengi înflorite, de zarzăr. Geamul l-am deschis și focul zăpezii mă arse...

Cu mâna-mi mângâiam fața și mereu mă priveam în oglindă Ocean de flăcări, chip filiform, pește, pasăre, menhir. Lup, zimbru. Și-al optulea chip ce nu-l pot descrie...

Mereu ceva vine și-mi oprește mâna să scrie, ochiul să vadă, mâna să mângâie, ochiul să plângă, mâna să cuprindă, ochiul să mulțumească, mâna să dezvelească, ochiul...

Băiat trebuia să fiu îmi zise - și totuși sunt fată nu e nimic i-am zis și totuși ea vorbi nu e nimic, dar mă doare lumina bărbătească din tine și-ntotdeauna ceva mă opri...

Nu sunt singur, am țipat către marile stele și-atunci văzui o stea coborând și-ășezată pe umărul meu mă obligă să-mi privesc umărul drept. O stea asemenea era pe acesta...

Am scris scrisoarea spre tine. Poemul. Dar sigur nu va ajunge. Cine-o va citi mă va lovi cu bulgări de aur topit și-ncet, încet îi voi mulțumi. „Floare să fii ca mine și...”

Brusc zăpadă

FLORIN GRIGORIU

catolic București, având totuși bucuria că înainte de a muri în 28 octombrie 1969 papa Paul al IV-lea (papă între 1963-1978) l-a numit *in pectore* (adică în secret) CARDINAL, aceeași bucurie având-o și preotul episcop-mitropolit greco-catolic Alexandru Todea care a fost făcut cardinal, decedat nu de mulți ani, 1991.

Reînvierea bisericii greco-catolice din comuna Maieru a fost posibilă odată cu promulgarea Decretului nr. 126/24 aprilie 1990, care abrogă Decretul anterior nr. 358/1948, aceasta fiind recunoscută oficial, însă nici acum nu și-a mai recăpătat toate drepturile, chiar după vizita Papei Ioan al II-lea, fără a se retroceda încă lăcașele de cult și averile acestuia, credincioșii greco-catolici contribuind și ei, după putințele lor, la edificarea lăcașelor de cult, cea mai mare contribuție având-o însă ajutoarele din străinătate și papalitatea.

După anul 1990, slujitorii acestei biserici au fost preoții Ioan Vranău, Emil Bagza și Augustin Partene, iar în 1997 a fost sfințită noua biserică greco-catolică din comună, ridicată prin grija și strădania preoților greco-catolici Ioan Vranău și Augustin Partene, neoboșiți propovăduitori ai acestei credințe.

În anul 2001 strădania slujitorilor bisericii greco-catolice din comuna Maieru a fost apreciată și cu ocazia vizitei nunțului apostolic (în latină: vestitor, trimis) Jean Claude Perisset, reprezentant al Sfântului Scaun în România, și a sancțiunii sale Papa Ioan Paul al II-lea, ambasadorul Vaticanului în România, care sprijină formarea de preoți, teologi și surori în credința catolică.

Este demnă de remarcat activitatea neobositului preot greco-catolic Ioan Vranău, născut în Maieru, cu care eu, Horațiu Bob, am fost coleg de clasă și de liceu la Năsăud, în clasele 7-a și 8-a, după revenirea mea din Refugiu la Cedarea Ardealului de Nord, în 1940.

În 1947, amândoi ne-am început studiile universitare la Cluj eu cele juridice iar Ioan Vranău cele teologice care au fost întrerupte odată cu desființarea Academiei Teologice greco-catolice în 1948, reluate după 45 de ani, numai după atâția ani

Oameni de seama ai județului Bistrița-Nasăud

La vârsta rodniciei literare-poetice Aurel Cleja la 87 de ani

Aurel Cleja

Acum când omul de cultură AUREL CLEJA se află la o vârstă matusalemică, ca un simbol al longevității biblice avem îndatorirea să ne apropiem de prezența acestuia printre noi, recunoscându-i valoarea profesională didactică cât și literar-poetică străbătută de-a lungul anilor.

Aurel Cleja are o viață încărcată, devenind pentru noi o legendă vie, dar

dincolo de asta, răzbate persistent imaginea vie a OMULUI, a ființei înțelepte, care, în lunga sa viață deosebit de frământată, și chiar chinuită, a adunat multă experiență, pe care ne-o împărtășește și nouă.

Consemnările din periodicul de Cultură „Cuibul visurilor”, anul VII/4-53-august 2002, prezentate de profesorul-director Sever Ursu un neobosit căutător în a face cunoscut oamenii de văz, privind întrebările și răspunsurile prozatorului-poet Aurel Cleja, ne evidențiază câteva crâmpie din viața acestuia petrecută prin locurile și printre oamenii din alte vremuri de care nu se poate despărți niciodată cât și peregrinările nedorite pe alte meleaguri, păstrându-le pe toate nepieritoare în gândurile de o rară profunzime.

Ilie Cleja

Spre deosebire de alți oameni, mai puțin ori mai mult cunoscuți, care după o viață ușoară, fără greutăți și lipsită de griji, ascunzându-și chiar originea, și ajunși în funcții mari și nemeritate caută a-și ocoli anumite perioade din viață, atribuindu-și fel de fel de roluri importante Aurel Cleja este de o sinceritate profundă,

făcându-și cunoscute, fără nici un fel de opreliști, originea, studiile primare, normale și liceale ca elev eliminat din școală din cauza ideilor înaintate avute de tânăr contrare sistemului politic și social de atunci, regalitatea anilor 1930-1940, care se îndrepta înspre hitlerism, fascism, totalitarism ceea ce a culminat cu cedarea Ardealului de Nord, a Basarabiei, a Bucovinei și a Cadrilaterului și apoi a Îngrozitorului celui de-al doilea război mondial dovedindu-se un martir al acestor suferințe.

Totodată, nu-și uită activitatea de apostolat ca dascăl în locurile natale, întreruptă brusc când, purtat pe fronturile întinsei Rusii ajunge la Cercul Polar Nord, reîntorcându-se în țară cu mult după sfârșitul războiului sfârșitul anului 1946 cu un fel de a gândi, mult schimbat față de cel dinainte, ocupând importante funcții politice până la Vicepreședinte al Comitetului de Radio și Televiziune concomitent afirmându-se și pe plan profesional înnoibilându-și apostolatul de dascăl (pe care l-au avut mulți din familie) cu pregătirea universitară superioară, ca profesor și doctor în filosofie, preocupat de studiul științelor sociale, care cuprindea esența acestora: socialismul științific, etica, filosofia și Istoria României specialități deosebit de complexe și care cereau eforturi deosebite de cercetare, documentare și prezentare în noul sistem politic, instaurat după 23 august 1944 mai ales că acestea se impuneau pentru prima dată ca studii de învățământ.

Dar toate aceste realizări nu sunt deloc înlăturate ori socotite privilegii în noul sistem politic și nici ca o

recunoaștere a suferințelor îndurate pe front și vieții și comportamentului demn și cinstit fără oscilații pe care l-a manifestat întotdeauna.

O situație asemănătoare a avut-o și fratele Ștefan Cleja care în timpul studenției, la Cluj ca medicinist datorită convingerilor sale politice în aceeași perioadă a anilor 1930-1940 a fost exmatriculat din facultate, reușind apoi să-și definitiveze studiile ca doctor, iar după 23 august 1944 a fost numit prefect de Sibiu, iar mai apoi ambasador al țării noastre în Bulgaria, Kuwait și R.D Germania.

Ca origine - străbunii lui Aure Cleja sunt din Cleja Bacăului, cu descendenți oieri, care prin transumanță au ajuns în Ardeal, oprindu-se în Țara Năsăudului la Salva unde s-a născut și tatăl Ilie Cleja (1879-1954) care mai târziu a activat ca învățător între anii 1914-1917, în Rodna, unde în anul 1916 s-a căsătorit cu Ioana Tăpălagă, rămasă văduvă de război la numai 23 de ani (primul război mondial), împreună ducând o viață destul de grea, având de crescut și școlarizat mulți copii, iar Ilie Cleja, pentru meritele lui și iscusința de dascăl a fost avansat revizor școlar și mutat la Năsăud.

Mama lui Aurel Cleja Ioana Tăpălagă este fiica Irinei Sângeorzan, al cărui tată, Gabriel/Gavrilă/Sângeorzan, cu o stare materială deosebită și bine școlarizat, cunoscând și limbile germană și maghiară, a fost timp de 20 de ani viceprimar în comuna Rodna, în timpul Imperiului Habsburgic din care cauză i se spunea și Herr S, adică Domnul Sângeorzan, nume rămas și astăzi ca poreclă la toată generația acestuia.

Pe lângă Irina Sângeorzan viceprimarul Gavrilă/Gabriel/Sângeorzan a avut și alți copii printre care s-a remarcat **Iosif Sângeorzan**, ajuns inginer silvic cu studii la Chaunitz și Viena, care a trecut în România, ajungând administratorul Domeniilor Regale la Sinaia, apoi **Iacob Sângeorzan**, cu studii de medicină la Budapesta și Viena, ajuns doctor uman și trimis pe front în Italia, Ucraina și Rusia în primul război mondial, fiind otrăvit de unguri la sfârșitul războiului, fără a se mai întoarce acasă, și pe **Florian Sângeorzan**, care și el și tatăl lui Gavrilă a fost foarte mulți ani vice-primar în comuna Rodna și care a avut trei copii: Paraschiva, căsătorită cu Anhidim Bob în Maieru, care din ultima clasă de liceu a fost luat și dus pe fronturile din Rusia și Italia, reîntorcându-se acasă cu sănătatea zdruncinată, desăvârșindu-și pregătirea intelectuală ca preot, însă murind tânăr, la numai 33 de ani, acesta mai având doi frați, unul Teodor care a murit pe front și altul Ioan care a revenit în țară după 7 ani de prizonierat în Rusia, apoi o fiică Maria, căsătorită cu preotul licențiat Gavril Pop care a activat în comunele Rodna și Șanț și mort în condiții inumane, fiind îndepărtat din preoție din cauza netrecerii la ortodoxism în 1948 și un fiu Ioan Sângeorzan, preot, care și el a fost îndepărtat din preoție din Rodna tot din cauza netrecerii la ortodoxism, ocupând diferite funcții economice și murind la Ploiești, cât și **Maria căsătorită Pioraș**, care a avut o fiică Marioara, căsătorită cu învățătorul Ioan Groze din Rodna, luat de militarii unguri în retragere, pus să tragă căruțele încărcate cu materiale, împreună cu alții din comună și ajungând în aceste condiții în Maramureș, la 16 octombrie 1944, a fost împușcat împreună cu Vasile Cheresteș din Sărățel, în comuna Mocira.

Mai trebuie amintită o soră a lui Aurel Cleja, anume **Melania**, profesoară, căsătorită cu judecătorul Petre Olteanu, care între anii 1945-1948 au activat în comuna Rodna, plecați din Năsăud în anul 1948, deoarece odată

Melania Olteanu-Cleja

cu Reforma Justiției din anul 1948, atât judecătorul Petre Olteanu cât și judecătorul șef Ion Șerban, cel de-al doilea soț al Paraschivei văduvă au fost îndepărtați din funcții căutându-și locuri de muncă prin diferite localități din țară ajungând și pe ia Petroșani fostul judecător Ion Șerban, dr. în Drept.

Lată, așadar că familiile CLEJA și SÂNGEORZAN, au afinități comune, atât cu privire la strânsa lor înrudire cât și la numeroși intelectuali proveniți încă în timpul Imperiului Habsburgic și de asemenea cu suferințe comune în cele două războaie mondiale, noi, cei de azi, rămânând doar cu amintirea acestor familii eroice.

Cât ne privește pe noi frații Horațiu și Radu-Traian

Copiii - eleve Sanda și Ina - ale lui Aurel Cleja - cele din spate, însoțite de sofer și o prietenă, când veneau de la București, în vacanțe, pentru a se recrea în tinuturile grănicerești natale ale tatălui.

Bob am cunoscut pe Ilie și Ioana Cleja, la Năsăud, când după revenirea Ardealului la Patria Mamă a trebuit să ne înscriem la Liceul Grăniceresc din Năsăud, cu Horațiu ca reîntors din refugiu iar Radu ca revenit de la o școală din timpul ocupației maghiare, unde director era Aurel Sosobetea, dându-ne un nepretuit ajutor și locuind o bună bucată de vreme la aceștia pe strada Principală, pe partea dreaptă cum se merge înspre Salva.

Totodată, cu Horațiu Bob, în perioada anilor 1970-1976 când am funcționat ca notar șef la Notariatul de Stat din Năsăud, o vizitam de multe ori pe mama Ioana și de foarte multe ori am dus-o cu mașina de la Năsăud la Salva, de unde lua trenul accelerat înspre București unde își petrecea lunile de iarnă la copii, îndeosebi la Aurel.

Multe întâlniri le-am avut cu familia Cleja la București, iar altele în stațiunea Sângeorz-Băi unde Aurel Cleja venea pentru tratamente însoțit de soție și ficele Ina și Sanda, pe atunci eleve, iar mai târziu cu pregătiri superioare și doctorate în diferite specialități: Ina, în Comerțul exterior economic și Sanda, în matematică-mecanica fluidelor, cu specializări la Moscova.

Între noi s-a purtat și o îndelungată corespondență întrucât ne cunoșteam bine familiile și originea fără a ne uita.

Aurel Cleja ne-a fost de un real ajutor și în desăvârșirea studiilor noastre juridice, iar pe mine Horațiu Bob, în acest scop m-a prezentat eminentului jurist George Elian ambasador al țării noastre în Olanda, care într-o carte, „Din țara apelor învinse”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987, are dezvăluit deosebit de importante și prea puțin cunoscute, arătând că Academia de Drept Internațional de la Haga, a cărei înființare a fost hotărâtă încă din 1914, n-a putut funcționa din cauza primului război mondial decât din anul 1923 la inițiativa Guvernului Român, al cărui prim-ministru era atunci Dimitrie Sturza, care are și portretul pe unul din pereții sălii de Conferințe.

În această carte se face amintire, pe lângă multe altele, că între anii 1922-1940, la Curtea Permanentă de Justiție Internațională de la Haga unul dintre judecători a fost și profesorul de Drept Internațional Dimitrie Negulescu, care de altfel a fost și unui dintre cei care în lucrările de pregătire a Statutului Curții a reușit ca să stabilească sediul acesteia la Haga, iar marele nostru jurist Profesorul Vespasian Pella a lucrat în deceniul al patrulea la Haga, iar marele nostru diplomat Nicolae Titulescu în cele două Președinții la Organizația Națiunilor Unite 1921-1922, caz unic în istoria acesteia a vizitat de mai multe ori această Curte Internațională de Justiție de la Haga, cu mențiunea că la înființarea din 1919 O.N.U. de acum se numea Liga Națiunilor Unite. (va urma)

Av. dr. HORAȚIU BOB

Presă

„CUIBUL VISURILOR” (2)

Intervieutul este Aurel Cleja și intervievantul Sever Ursa, cu care se deschide nr. 4/2002, din august. Primul este un colaborator dintre cei mai constanți. Poetul și prozatorul de sorginte năsăudeană, dezvăluind de data aceasta o stare de spirit și crez literar pe care îl mărturisește: „Am rămas tributar oralului folcloric rural, axat în exclusivitate pe coordonatele majore ale umanului” (p. 1). Și tot lui A. Cleja îi acordă aproape o pagină despre Caragiale, fiind chiar un preferat al revistei. Din Cluj se expediază de Teodor Câmpian un text dens și este inserat la rubrica *Amintiri*. Tot în acesta e regretată și pierderea unui colaborator valoros, dr. George Uza, care se stinse de curând și i se publică ultimul articol: *Din trecutul băilor Anieș* (p. 3). Se încheie în acesta ciclul de scrisori din Germania, expediate de Ovidiu Vuia, în toate împărțind din atmosfera diasporii românești.

Liviu Păiuș își continuă cu obstinație rubrica *Oameni de seamă ai Maierului*, scriind despre *Ion Barna*, relevându-i competențele de etnograf și folclorist în cele 13 episoade publicate până acum. Iar alt măierean, nonagenarul Dumitru Vranău, e prezent cu texte memorialistice.

Dar există în acest număr 5 (54), p. 2, pe octombrie 2002, un material deosebit, semnat de Sever Ursa, în dubla calitate directorială: *Muzeul „Cuibul visurilor” după 45 de ani de existență*, când pentru omagierea numelui Liviu Rebreanu s-a înfiripat „în holul școlii o expoziție prilejuită de cea de-a 72-a aniversare a zilei sale de naștere: 27 noiembrie. (...) Mica înfiripare de acum 45 de ani avea să se îmbogățească mereu...”, an de an, deceniu după deceniu, până a fi azi prestigiosul muzeu memorial al scriitorului european. Clădirea actuală, impunătoare, și bogăția exponatelor, a inventarului divers, cu piese de patrimoniu național, având numele de „Cuibul visurilor”, se bucură de prestigiu și faimă în șirul instituțiilor de gen, care se răsfrâng binefăcător și asupra presei măiereene, ce îl poartă de la apariție și până în prezent. S-au susținut reciproc pe parcursul a 6 ani încheiați, muzeul local și periodicul de informare și cultură al Consiliului local Maieru. Au apărut 53 de numere în acest interval, de care au luat cunoștință și i-au cumpărat mulți din mii de vizitatori ai muzeului. S-ar putea ca aceasta să însemne în istorie perioadă de vârf a amândurora. Timpul va da răspunsul drept.

De la nr. 5 (54), octombrie 2002, periodicul în subtitlu nu mai este același, ci a devenit „Publicație editată de Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud”. Schimbarea aceasta de patron va aduce, oare, și schimbare în concepția și cuprinsul ei, de asemenea, și în a Muzeului, întrucât nu mai sunt ale comunei Maierului, ci ale județului? Deocamdată nu e sesizabil nimic în apariția presei care tot nu are un calendar precis stabilit. Sub noua ctitorie au apărut numerele: 53 - octombrie 2002, 55 - decembrie 2002; dar se alătură și Consiliul local Maieru pentru următoarele: 56 - februarie 2003, 57 - mai 2003, 58 - august 2003, 59 - noiembrie 2003. În ultimul an calendaristic au apărut numai 4 numere; ceea ce îi conferă caracterul de publicație trimestrială (și nu ar fi rău să se menționeze în subtitlu, dacă va fi măcar așa peste ani și decenii.) Trebuie reținut că de la trecerea și sub tutela muzeală în principal (nr. 54/2002), intră în redacție Mircea Prahase, iar de la ultimul pe 2003 și Lazăr Ureche. Aceste schimbări nu rup structura și nici continuitatea, chiar dacă se răresc numerele față de anii precedenți. Publicația își păstrează aproximativ rolul știut, inclusiv de cronicar demografic, reținând evenimentele ce fac tot comun cu „roblematica ei locală, rebreniană și cultural-generală. L. prima se exemplifică cu *Maieru - file de monografie* (30), ajunsă până în nr. 4 (59)/2003, p. 3, sub semnătura lui Sever Ursa; la a doua, de exemplu, *Petru Rebreanu, un apropiat al familiei scriitorului Liviu Rebreanu*, în nr. 56/2003 (p. 3), de Ion Poienaru; la a treia e despre *Eminescu în tematica emisiunilor poștale*, în nr. 56/2003 (p. 4), de Aurel S. Feștilă, ce succede unui articol *Maiorescu și Eminescu* de Icu Crăciun (p. 1), după ce acesta a mai semnat, în precedentul număr (55/2003) interesantul comentariu: *Epistemologia domnului Horia Roman Patapievici* (p. 5). Dar e consemnat și surprinzătorul *Debut la 84 de ani*, cu poezie, a lui badea Anchidim Ureche din Poiana Ilvei, pe care îl prezintă Ofilat Varvari (nr. 56, p. 2).

În continuare anul VIII și până la încheierea calendarului 2003, publicația traversează timpul cu pas aproape ritmat, la 2-3 luni ivindu-se. Caracterul literar e tot mai pronunțat în dauna celui cultural, cum programatic pornise și ușor se îndepărtează. Numai în p. 2 din nr. 57/2003 sunt prezentate 3 cărți de poezie, recenzate de Virgil A. Ureche, Teodor Tanco și Aurel Cleja. Primul mai semnează articolul *O frumoașă șezătoare astristă* (p. 5). Acesta avea să fie cântecul de lebadă a nou avântatului publicist local și virtual coautor al monografiei satului Poiana Ilvei (fiul lui Anchidim Ureche și tatăl poetului Dinu Virgil). Fiindcă numărul viitor, 3(58) august 2003, avea să aducă vestea dispariției premature a lui Virgil A. Ureche, la 20 iulie. *In memoriam*, p. 4 o semnează, evocându-l și

regretându-l, Sever Ursa, Ioan Seni și Ofilat Varvari.

Dacă Liviu Rebreanu e spiritul tutelar al instituțiilor culturale inițial măiereene, nici semnatarii nu îl omit la nici un prilej, în topul numelor publicației de la înființare și până azi conduce, mult detașat de celelalte. Dovadă că în aceste numere 2, 3, 4/2003 e amplu relevant de dr. Vaier Scridonosi - Călin (deși în ziare și reviste oamenii nu trebuie să vină cu titluri științifice și funcții din afară, ci cu materiale bune), îl prezintă pe prozator la intrarea în Academia Română; un spațiu iconografic îi consacră Sever Ursa în contextul monografiei sătești (nr. 3, p. 3). Localismul și regionalismul cultural sunt prezente în nota lor obișnuită, bunăoară cum e serialul *Reviste pedagogice școlare năsădene*, semnat de Ironim Marțian, ajuns la episodul nr. 6 în ultimul număr din 2003. Și e cifră mică față de altele, că se confundă publicația ca presă cu o culegere de studii în suită, care vor fi cândva cărți sau nu vor fi. Mai ales că unele sunt străine acestui specific revuistic; încât nu mai e o presă a unei văi, istorii și originalități a locului. Și mai mult surprinde că, pe tot parcursul, „Cuibul visurilor”, prea puțini tineri școlari a format și debutat, ca să-i emancipeze literar și cultural, ucenicind, în locul atâtor refuși deveniți colaboratori, dar nu publiciști.

Celelalte materiale susțin profilul evoluat al publicației pe parcursul celor VIII ani de la îngemănarea secolelor (20 și 21) și a mileniilor (II și III), nelipsind semnăturile celor care duc greul: Sever Ursa, Icu Crăciun, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, având alături corpul tehnic, oamenii nevăzuți și adesea uitați. Dar cititorul acestui ultim număr al anului reține și numele mai rar întâlnite pentru bunele articole de Ion Buzași, Ion Delamargină, Horațiu Bob, Iacob Vranău, Nelu Vranău.

Ce bine și colegial ar fi să se susțină reciproc cu „Tribuna ideilor” ș.a. din județ, prin recenzări și chiar colaborări pertinente.

La capătul lecturii colecției, acum complete până la zi în B. C. U. (Cluj-Napoca), se desprind câteva constatări.

Acest fragment de istorie culturală, de instituționalizare și clasicizare a altora înmănunchate în etapa actuală, inclusiv cele social-administrative-economice și gospodărești publice, de care s-a îndepărtat revista, deschid perspectiva urbanizării cândva a localității, altfel și direct spus, a dobândirii de către comuna Maieru a statutului de oraș; redescoperirea celui „opid” grăniceresc de odinioară pe meleagurile năsădene și bistrățene. Și exemple sunt destule.

Efectiv calendaristic publicația a intrat, în 2004, în al 9-lea an, a navigat sub aceeași conducere unitară, doar că s-a mai suit un matelot la proră în calitate de redactor (neformal), Macavei Al. Macavei

(Sperăm că alte numere și atribuții adăugate nu sunt cenzură). A sporit în acest timp numărul semnatarilor și mai puțin al publiciștilor de profesie. Sunt începători și vizibil unii au crescut în statutul ce și-l doresc. Credit mai mare trebuie acordat intelectualilor de-acasă. Alții au fost și rămân amatori în ale gazetăriei, deși au numele precedate de înzorțări profesionale. Așa că treaba facerii revistei este tot problema de realizare și răspundere a redacției. Dacă s-ar spune că o șesime e scrisă de Sever Ursa și trei șesimi de toți cei din comitet și alți câțiva, poate s-ar greși că e prea mic procentajul acordat.

Astăzi e cu atât mai presantă continuarea apariției acestui titlu de presă în județ, fiindcă e sporit interesul cititorilor pentru „Cuibul visurilor”, și concomitent al colaboratorilor din ținut și din țară, încât se poate trece la o selectare calitativă a materialelor-seriale și a articolelor rău scrise. Problema se poate rezolva onorabil și practic, ferm, prin răspuns la „Poșta Redacției”. Această rubrică nici nu e! Dar mai era nevoie de această publicație și din alt motiv, fiindcă după dispariția revistei „MINERVA” din Bistrița, cu ultimul număr din ianuarie-februarie 1999, a rămas timp de 4 ani, cu surata ei, „Tribuna ideilor”, să acopere această jumătate de viață socială, culturală. De aici chiar obligația periodicului măierean de a fi existat. Astăzi situația e schimbată. La Bistrița apar 3 reviste cultural-literare.

Mai trebuie subliniat că înfișșarea publicației, deși într-o unică culoare, nu dă rău afară. Are o paginație economicoasă și cu mici excepții, reușită ca imagine. Asta și pentru că aduce destule și bune reproduceri foto. Sunt cazuri când acestea se constituie în documente pentru viitor, în cap cu cele despre Liviu Rebreanu, despre oameni și locuri. Vor fi o reluare peste veacuri și trecerea lor în altă presă scrisă și pe internet.

În ființa (literă și spiritul) publicației e tutelar geniul și numele lui Liviu Rebreanu care au dezlănțuit forțele intelectuale ale locului, s-au sensibilizat însușiri și virtuale talente tinere ce își vor lua cândva zborul din „Cuibul visurilor” din Maieru către literatura și cultura națională, și poate mai departe.

TEODOR TANCO

Din volumul în curs de apariție *Istoria presei românești din Județul Bistrița-Năsăud, 1867-2004.*

Remember

Lunga viață și drumul lung al durerii
Păsări în colivii

Reflexii asupra unui articol pernicios „Guzgani presei” publicat de Silviu Brucan (Saul Brukner) în ziarul „Scînteia” nr. 65 din 25 noiembrie 1944, necunoscut de noi până acum. reprodus în „Cuibul visurilor”, nr. 4 (63/2004).

Răsfoind cu câțva timp în urmă un Almanah, am găsit reprodus articolul citat, în care pretinsul atotștiutor Silviu Brucan (Odiñoară Saul Brukner) redactor prin 1944 al ziarului comunist „Scînteia” aduce grave insulte și invective „delicate” cât și epitete „ornamentale” spunem noi celor doi oameni de seamă EMIL BOȘCA MĂLIN și PAMFIL ȘEICARU, care prin viața și activitatea lor au rămas și acum în conștiința noastră.

Or, a încerca să te faci cunoscut pe tine și să-ți crezi merite, ponegrind cu ușurință pe alții, bine apreciați la vremea lor, este o josnicie, atâta vreme cât le sunt batjocorite adevăratele calități și suferințele acestora.

Un astfel de om este Silviu Brucan, un fost înfocat comunist mulți zeci de ani, iar mai apoi, după Decembrie 1989, un fals disident, pretins revoluționar și propovăduitor al vremurilor noi.

Celor doi, Emil Boșca Mălin și Pamfil Șeicaru, li se impută activități incompatibile cu noua orânduire social-politică instaurată după 23 August 1944, concretizate în 6 puncte și anume:

- **Boșca Mălin**, și-a făcut debutul în presă ca agent al lui Moruzov la Cluj, la redacția ziarului „Tribuna”, a intrat la „Curentul” ca protejat al Doamnei Goga, fiind omul lui Pamfil Șeicaru, rămânând mandatar al acestuia pentru conservarea averii acestui ziar, este director la 3 ziare: „Voința Transilvaniei” pe care a pus-o în slujba Partidului Național Tărănist, „Plaiuri Năsădene” cu care pompează bani de la „Fondul Grăniceresc” al celor 44 de comune din Județul Năsăud, „Caleidoscop” care este în curs de reorganizare, este șeful presei din Ministerul Justiției unde a fost plasat direct de D-na Goga, este șeful presei Comisiariatului Refugiaților, unde nu face nimic, decât încasează un salariu copios, este administrator al unei mari întreprinderi germane și cu și cu un salariu de 130.000 lei pentru ca în final să se lamenteze: „iată cine este omul care practică șovinismul și își permite să dea lecții tovarășei Ana Pauker și să o acuze că este în slujba iredentismului maghiar”.

Totodată, în cuprinsul articolului este pomenită pretinsa activitate prohitleristă, pe care o mai continuă încă fostul redactor al lui Killinger Boșca Mălin caracteristica legionarilor și naziștilor camuflați în rândurile național-tărăniste care, împreună cu celălalt director-delicatul poet D. Constantin Hagea „poet al cântecelor de pe frontul rusesc” au mai scos un număr din: „Voința Transilvaniei” și, care nu trebuie lăsat, până la capăt, să execute dispozițiile lăsate de trădătorul Șeicaru, plecat din țară.

Dar, toate aceste pretinse „nelegiuiri” cum le-am numi noi, sunt puse pe seama unui pretins și statornic cititor Ilarie Gheșă din Brașov, pentru a ne da impresia că sunt „născocirile” altora și nu a le lui.

Se mai pomenesc un anume Morozov, un tehnician în materie polițistă, despre care nu cunoaștem prea multe cât și D. Constantin Hagea, acesta fiind un colaborator al revistei „Plaiuri Năsădene” unde era director Emil Boșca Mălin, și unde, în grupul de redactori, era și Iustin Ilieșiu, și mulți alți colaboratori, amintit de către Teodor Tanco în documentatele lucrări „Virtus Romana Rediviva” și anume vol. II, în paginile „Plaiuri Năsădene”, pag. 162-168.

Este de presupus că, acest fel de articole l-au propulsat pe Silviu Brucan, în funcția de redactor al ziarului „Scînteia” iar mai târziu ca ambasador al țării noastre în America, demnități politice de mare importanță în noua orânduire de după 23 august 1944.

După această prezentare, vom scoate în evidență viața și activitatea celor trei, autorul articolului și ceilalți doi socotiți dușmanii noii orânduirii, făcându-le scurte portretizări pentru a fi cunoscuți de noi, în adevărata lor realitate, și anume:

1. SILVIU BRUCAN, care la naștere a avut numele de Saul Brukner, și-a schimbat numele pentru a-și ascunde originea, profitând de această împrejurare, având un trecut sinistru și considerându-se acum un disident al vremurilor noi.

După cum este cunoscut, evreul Saul, la vârsta de 30 de ani a devenit primul împărat al Ierusalimului din vechea Palestină, domnind doar 2 ani, fiind așezat pe tron de procurorul profet Samuel.

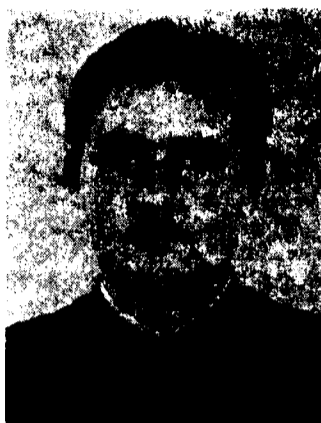
Acest Saul a fost una din cele mai tragice personalități biblice ale Vechiului Testament căruia chiar Samuel, cel care l-a înălțat pe tron i-a zis: „Ai lucrat ca un nebul” ceea ce aceasta a și recunoscând spunând: „Am lucrat ca un nebul și am făcut o mare greșală”, Cartea I-a, Cap. 26, pericopele 13 și 21, din Vechiul Testament.

-va urma-

Material documentar, adunat, selectat și prezentat de:
av. dr. HORĂTIU BOB, și
col. magistrat RADU TRAIAN BOB

Interviuri

Interviul redacției „Cuibul visurilor” cu noul primar al comunei Maieru, Dl. Vasile Borș

1. Reporterul: Timpul care s-a scurs de la alegerile locale până astăzi a fost suficient, credem, pentru ca Dumneavoastră, stimate domnule primar al Maierului, Vasile Borș, să fi putut reflecta mai detașat, mai larg, asupra aspectelor și cerințelor complexe privitoare la buna gospodărire a comunei. La ce concluzie ați ajuns?

Primarul: Cu toate că este foarte puțin timp de când am fost instalat în noua funcție, prin voința majorității măierenilor, am reușit să cunosc în mare parte necesitățile cu care se confruntă populația celor două sate, Maieru și Anieș, și mi-am făcut un plan pentru rezolvarea în următorii patru ani a cel puțin 70% dintre acestea.

În primul rând este necesară refacerea legăturii dintre Primărie și cetățeni pentru a realiza curățenia, ordinea, înfrumusețarea localității. În acest sens este necesară implicarea autorităților locale, a cadrelor didactice, a tuturor oamenilor doritori de bine, pentru educare, luare de atitudine pozitivă în interesul tuturor.

Lucrările ce se impun a fi făcute sunt destul de multe, dar cele mai importante ar fi: un dispensar uman nou, canalizarea, aceasta necesitând foarte mulți bani, de aceea vom face demersuri pentru a obține și o finanțare externă. Restul lucrărilor vom încerca să le facem pe cont propriu, cu bani mai puțini, printr-o mai bună gospodărire.

2. Reporterul: Se știe că sunteți un om de voință și de dârzenie tipic măiereană. Cum v-ați adaptat

cerințelor noi și înaltei funcții cetățenești? Cum aveți de gând să vă folosiți de resursele umane și economice ale localității noastre?

Primarul: „Sunt suflet în sufletul neamului meu și-i cânt bucuria ș-amarul”, vorba poetului dacă văd că nu putem să ne bucurăm împreună pentru unele lucruri nerealizate și care sunt necesare, mă doare și aș dori ca, în cât mai scurt timp, să fie realizate.

În ceea ce privește adaptarea în noua funcție, nici nu am avut timp să mă gândesc deoarece, din primele zile, m-am apucat de lucru și o ținem întins, împreună cu viceprimarul Dumitru Vasile.

Așa cum am mai spus la început, aș dori să am înțelegere din partea concetățenilor și acolo unde trebuie ca ei să pună mâna pentru binele tuturor, să o facă atunci când voi apela la ajutorul lor, pentru a putea reduce cheltuielile și, așa cum omul gospodar în familie poate să realizeze multe cu bani puțini, și noi, în localitate, să realizăm lucruri frumoase, gospodărindu-ne, bine.

3. Reporterul: Deja am constatat câteva rezultate certe în urma măsurilor luate de primărie. Prezența, pe scurt, aceste aspecte cu care ați debutat în noua activitate, fără a ocoli dificultățile ivite.

Primarul: Rezultatele nu pot să spun că sunt extraordinare, deoarece timpul a fost scurt; datoriile pe care le are primăria sunt mari, dar totuși prin voința noastră de a schimba imaginea comunei, prin înțelegerea și ajutorul unor oameni de bine, am pornit pe un drum anevoios, dar care până la urmă cred că va avea rezultate.

Dificultăți pot să spun că întâmpinăm din partea conducerii județene, de unde nu primim nici măcar sprijin moral, decum financiar, iar unii concetățeni rău voitori continuă să vorbească tot de rău la adresa noii conduceri și unde văd că sădăm o floare, ei ar fi în stare să o smulgă și să-i dea foc. Dar nu-i nimic, arunce ei cu piatra, noi vom arunca cu pâine.

4. Reporterul: Enumerați și comentați succint câteva din proiectele economice și culturale de viitor.

În ce măsură v-ar putea ajuta mai eficient publicația noastră locală?

Primarul: Despre anumite lucrări am spus, dar ce m-ar putea interesa mai mult este să atrag niște investitori care să creeze în zonă locuri de muncă de viitor, pentru ca măierenii să-și câștige pâinea aici, în cuibul lor, în „Cuibul visurilor”.

Pe plan cultural doresc să încurajez orice activitate, de la ansambluri folclorice, întâlniri cu scriitori, cenacluri literare etc., pentru a ne face din nou imagine în țară și peste hotare, deoarece flacăra nu s-a stins încă, există prin Muzeul satului, există prin vechiul renume al Măieriiștei.

Publicația d-voastră ne-ar fi de ajutor pe viitor, ca atunci când vom avea hotărâri importante în Consiliul local, acestea să fie publicate spre a fi cunoscute de toți cititorii ei.

5. Reporterul: La care altă întrebare ați fi dorit să răspundeți?

Primarul: O întrebare care ar mai fi fost este aceasta: Cum vă simțiți suflați în noua funcție, ținând cont că v-ați pregătit pentru o aleasă slujbă către Dumnezeu, având terminată Teologia Pastorală? Și vă răspund că am o oarecare apăsare sufletească, o anumită durere, deoarece în noua funcție întâlnești tot felul de oameni, greu de înțeles, care nu vor să respecte legea sau ei înșiși se cred lege, alții vin cu probleme care nu se pot rezolva numai dacă eu însumi încalc legea, iar în aceste cazuri trebuie să iau măsuri care dumnealor li se par neplăcute. Eu, însă sufăr în adâncul sufletului meu pentru că Domnul m-a hărăzit spre a face bine semenului, dar așa cum spune Sf. Ap. Pavel: „nu binele pe care voiesc să-l fac, ci răul care nu voiesc îl săvârșesc” -aceasta pentru a îndrepta lucrurile. Îi rog așadar pe cei ce au probleme de acest fel să fie mai înțelegători.

6. Reporterul: Vă mulțumesc.

A consemnat, SEVER URSA

S-au născut: iulie - august 2004

Bolfă Iacob-Aurelian, Luchi Alexandru-Tinuț, Motofelea Dorel, Mureșan Dragoș-Cristian, Moldovan Ioana-Diana, Partene Adrian, Flămând Violeta-Andreea, Vartic Ionela-Laura, Ometiță Cristian-Daniel, Pop Lazăr-Silviu, Cioncan Delia, Motofelea Iacob-Ionuț, Luchi Maria-Cristina, Folfă Ioana-Maria, Ureche Nicolae-Ionel, Deac David

Să crească mari, frumoși și sănătoși!

S-au căsătorit: iulie - august 2004

Bumar Petru-Olimpiu cu Rebrîșorean Maria-Valerica
Pop Ionel-Ștefan cu Moldovan Cristina-Simida
Bazga Ionel cu Strugar Ana
Crețiu Ioan-Toader cu Rauca Aristina
Nuț Emil cu Pop Lina
Cârcu Viorel cu Creța Maria
Drumea Marius cu Brotnei Gina-Ancuța
Avram Dorel cu Petri Floarea
Partene Vasile-Cifor cu Aluaș Ilișca-Ancuța
Naroș Petrică cu Grădinaru Mihaela-Daniela

Casă de piatră!

Au decedat: mai, iunie și iulie 2004

Motofelea Maria - 81 ani, Andronesi Alexandru - 40 ani, Bârta Matroana - 55 ani, Isip Viorica - 83 ani, Dascăl Lucreția - 55 ani, Plug Alexandru - 82 ani, Mihăilă Margareta - 90 ani.

Dumnezeu să-i odihnească!

Ofițer de stare civilă
ELENA CÂRBUNE

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: dr. Lazăr Ureche, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Liviu Ursa, Login T. Berende, Ilie Hoza
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)
Corectură: Mircea Prahase
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Icu Crăciun
EDITARE ȘI TIPAR: EDITURA GEORGE COȘBUC, BISTRIȚA
IOAN SLAVICI NR. 2-4 TEL./FAX: 0263-216135
ISSN: 1224-643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Livu Rebranu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRITĂ-NĂȘĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL IX Nr. 6 (65) *** DECEMBRIE 2004 *** 8 PAGINI *** 10.000 LEI

Prevederi constituționale modificate și/sau completate: Prevederi noi (V)

După articolul privind Curtea de Conturi (art.140) este introdus un articol nou, art.141: **Consiliul Economic și Social**, având următorul text:

Consiliul Economic și Social este un organ constitutiv al Parlamentului și al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organică de înființare, organizare și funcționare.

Titlul IV din Constituție: **Economia și finanțele publice** i s-au adus următoarele modificări:

(1) **Economia României este economia de piață, bazată pe libera inițiativă și concurență.** În Constituția inițială exista doar prima calificare.

Apoi, la alin.2 al aceluiași articol (135), în care se arată obligațiile ce-i revin statului pentru a garanta caracterul economic de mai sus, s-a introdus o literă în plus (g) cu următorul conținut:

(g) **aplicarea politicilor de dezvoltare regională în concordanță cu obiectivele Uniunii Europene.**

Din câteva puncte esențiale (articole cu putere diriguitoare) ale Constituției oricărui stat se pot descifra caracterul național sau federal, forma de guvernământ, separația puterilor în stat, statul totalitar sau democratic, importanța sau ocultarea proprietății, imparțialitatea și independența justiției și judecătorilor etc.

Constituția lui Ceaușescu a șters distincția dintre public și privat, între proprietatea publică și proprietatea privată (atunci s-a crezut că pentru todeauna). Până acolo s-a ajuns încât, profesorii de la facultățile de drept din țară au anulat divizarea primară a științei dreptului în ramura de drept public, apoi ramura de drept privat. Atunci nu existau autorități statale, ci organe (organele supreme ale statului, organele centrale ale administrației, organele judecătorești, organele procuraturii). Nu întâmplător s-au creat atâtea bancuri ale românilor având ca subiect central cuvântul „organ”. Una din cuceririle revoluției din decembrie a fost și dreptul de proprietate. Unele constituții prevăd că proprietatea este sfântă și inviolabilă (despre sacralitatea proprietății se poate discuta mult și ineficient!).

Constituția din 1991 prevede că **Proprietatea este publică sau privată** (fostul art.135, actualul art.136). Constituția lui Ceaușescu vorbea de proprietatea de stat, cooperatistă și proprietate personală. Proprietatea privată era ca și desființată, deși Codul civil a lui Cuza era în vigoare.

Constituția revizuită a României aduce câteva modificări esențiale instituției juridice a proprietății, art. 136.

Proprietatea publică este garantată și ocrotită prin lege. Bogațiile țării sunt divizate în bogații de interes public și bogații de interes național. Se vor adopta legi organice atât pentru proprietatea publică, cât și pentru proprietatea privată (cele existente se vor plia cerințelor Constituției revizuite), **Proprietatea publică poate fi dată în folosința gratuită a instituțiilor de utilitate publică.**

Proprietatea privată este inviolabilă, garantată și ocrotită. (concluzia de mai sus se desprinde și din coroborarea prevederilor art. 136 alin.5 cu art.44 alin. 2 din Constituția revizuită), înainte, proprietatea era doar ocrotită, (așa cum prevedea fostul art. 135 alin. 1 din Constituție. Garantarea și inviolabilitatea, acoperind și înțelesul noțiunii de ocrotire, pe care Constituția revizuită îl păstrează și îl folosește expres, însă la art.44).

Art.137 **Sistemul financiar** se introduce o teză nouă la alin.2 (așa cum era și firesc) cu următorul conținut.

În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, prin lege organică se poate recunoaște circulația și înlocuirea monedei naționale cu aceea a Uniunii Europene, (unde sunt vremurile în care deținerea și folosirea de valută era infracțiune?!).

Titlul 5: **Curtea Constituțională, art.142: Structura.** Se definește limpede menirea acestei Curți, articolul fiind restructurat.

Art.147 Deciziile Curții Constituționale

(1) **Deciziile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale** dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(2) **În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu Decizia Curții Constituționale.** (3) **În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit art.146 lit.b, acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate. Tratatul sau acordul internațional constat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.**

Prin legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi s-a creat un organ suprem de control și justiție privind banul public.

Constituția revizuită a României i-a anulat Curții de Conturi competența de judecată. Astfel că acum trebuie să se adopte o altă lege organică privind Curtea de Conturi sau aceea din 1992 să se modifice corespunzător noilor prevederi constituționale iar apoi să se republice.

La același sediu de materie, art.140: **Curții de Conturi** i s-au adus următoarele modificări:

(4) **Consilierii de conturi sunt numiți de Parlament pentru un mandat de 9 ani care nu poate fi prelungit sau înnoit (înainte mandatul era de 6 ani și putea fi prelungit sau înnoit).**

(5) **Curtea de Conturi se înnoiește cu o treime din consilierii de conturi numiți de Parlament, din 3 în 3 ani, în condițiile prevăzute de legea organică a Curții.**

(6) **Revocarea membrilor Curții de Conturi se face de către Parlament, în cazurile și condițiile prevăzute de lege.**

Curtea Constituțională - garant al supremației Constituției - cum precizează art.146 din Constituția revizuită - are noj atribuții, indiscutabil justificate: se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de 50 deputați sau cel puțin 25 senatori; hotărăște nu numai asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în fața instanțelor judecătorești dar și asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor de arbitraj comercial, ridicarea excepției de neconstituționalitate poate fi făcută direct și de Avocatul Poporului; soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea președintelui, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului ministru sau a președintelui Consiliului Superior a Magistraturii.

Titlul VIII (ultimul): **Dispoziții finale și tranzitorii** are două noi articole.

Art.155: **Dispoziții tranzitorii** (1) **Proiectele de legi și propuneri legislative în curs de legiferare se dezbat și adoptă potrivit dispozițiilor constituționale anterioare intrării în vigoare a legii de revizuire,**

(2) **Instituțiile prevăzute în Constituție, existente la data intrării în vigoare a legii de revizuire, rămân în funcțiune până la constituirea celor noi.**

(3) **Prevederile alin.1 al art 83 se aplică începând cu următorul mandat prezidențial.**

(4) **Dispozițiile cu privire la Înalta Curte de Casație și Justiție vor fi aduse la îndeplinire în cel mult doi ani de la data intrării în vigoare a legii de revizuire.**

(5) **Judecătorii în funcțiune ai Curții Supreme de Justiție și consilierii de conturi își continuă activitatea până la data expirării mandatului pentru care au fost numiți. Pentru asigurarea înnoirii Curții de Conturi din 3 în 3 ani, ia**

expirarea mandatului actualilor consilieri de conturi aceștia vor putea fi numiți pentru încă un mandat de 3 sau de 6 ani.

(6) **Până la constituirea instanțelor judecătorești specializate, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi vor fi soluționate de către instanțele judecătorești ordinare.**

Art. 156 Republicarea Constituției

Legea de revizuire a Constituției se publică în Monitorul Oficial al României în termen de 5 zile de la data adoptării. Constituția modificată și completată, după aprobarea prin referendum, se republică de către Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor, dându-se textelor o nouă numerotare. (v.M.Of, nr.767 din 31 oct,2003;

Așadar, după un hiatus de peste patru decenii de dictatură comunistă, România se întoarce la o normală viață parlamentară (de aproape 100 de ani), ba mai mult la o democrație constituțională, așa cum prevede actuala Constituție.

O operă atât de complexă cum este revizuirea legii fundamentale a statului și a societății, inevitabil a fost anevoioasă, politic și juridic, implicând profunza și cumpătata gândire și regândire, retrospectivă și proiectivă, în ambianța națională și cea internațională.

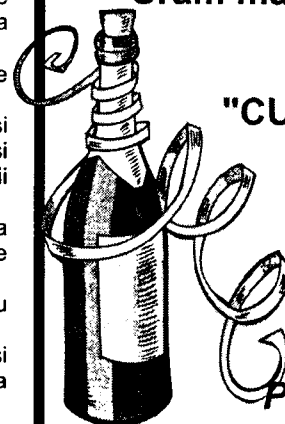
Căștigurile revizuirii n-or fi multe (ca număr), dar sunt imense ca esențialitate, permiteți-ne să le reamintim pe cele mai importante: eliminarea păguboasei instituții juridice a medierii, separația expresă a puterilor în stat, garantarea proprietății (nu numai ocrotirea sa), decalarea alegerilor prezidențiale de cele generale, legalitatea interpretării legilor, garantarea independenței justiției, (**Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți**), descătușarea liberei inițiative a cetățenilor, a concurenței, inadmisibilitatea atingerii anumitor fonduri cu destinație precisă, supremația Constituției (**Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției**), întoarcerea la tradiția interbelică a justiției române (înființarea Înaltei Curți de Casație și Justiție), crearea premiselor de integrare a României în lumea democrată, civilizată a Occidentului (NATO, UE și alte structuri), preîntâmpinarea unor tensiuni sociale prin statuarea unor prevederi constituționale largi, permissive, concesive, obligativitatea statului de a asigura un anumit nivel de trai cetățeanului român s.a.

Suntem siguri că este Constituția revizuită a României de astăzi, doar o etapă sau o treaptă (necesară și superioară) a viitoarei adoptări a Constituției europene de mâine.

Macavei Al. Macavei

Urăm măierenilor și tuturor
citorilor revistei
"CUIBUL VISURILOR"
un călduros

"La mulți ani!"

Primar: Vasile Borș

Viceprimar: Vasile Dumitru

Cartea

AUREL PODARU

de

LIMES

„Proasta de Claudia”

Noul volum de proză al lui Aurel Podaru intitulat „Proasta de Claudia - un romanț neisprăvit”, a apărut la Editura Limes, Cluj-Napoca, 2004, cu o interesantă postfață de Radu Mareș.

Nu mai știu exact la a câta carte se află acest viguros prozator de la Beclean, dar mereu îl aștept să vină cu noi scrieri și îl citesc cu plăcere crescândă. Admir personalitatea lui Podaru și prin calitatea de inițiator și animator de cultură pe Valea Someșului și nu numai. De-ar fi să amintim doar Saeculum din localitatea lui tot mai prosperă sub raport spiritual; o originală mișcare culturală în spațiul nord-transilvan...

De aceea, are mare dreptate Radu Mareș, prietenul său de tinerețe, când găsește că Aurel Podaru impresionează printr-o strălucită și recunoscută calitate: eficiența discretă. Noi am adăuga, luându-ni-l ca martor pe Sadoveanu, că are „ceva din credința și din curățenia unui apostol”, izbutind să lase în drumul său înfăptuiri care pentru alții ar putea rămâne doar niște încercări eșuate.

Cu o impetuozitate nezmătoasă, împletită cu altruismul, cu știința de a se dăruia, fac din el un model, un biruitor autentic. El duce lucrurile până la capăt, cu devoțiune și spirit jertfelnic. De neuitat rămâne bunăvoința sa pilduitoare pentru măiereni și îndrumările primilor pași ai revistei „Cuibul visurilor”.

Scrie cu o simplitate și cu o economie de mijloace impresionantă, amintind de Pavel Dan, cum s-a mai spus, și chiar de proza scurtă a lui Rebreanu.

În cele paisprezece povestiri, avându-l ca „liant” pe tânărul Raul, cu adevărat ca într-un „romanț neisprăvit”, defilează caleidoscopic în fața cititorului un șir de cam tot pe atâtea reprezentante ale sexului frumos, pe diferite paliere ale experienței erotice mereu mai dense.

De la adolescentele Anicuța și Luminița, până la „Ioana cea pentru totdeauna” se perindă, fiecare cu particularitățile ei: proasta de Caludia (sintagma din titlul cărții), apoi Maria Magdalena- studentă, Codruța-filatoarea, Mirela, Gabriela învățătoarea din Deag, Mioara, altă studentă, Daniela- bibliotecara și Oana din Ripiceni, Uța de pe plajă, Gety- profesoara de engleză, Virginica, Gloria-colega de serviciu, Paula, Mariana din Tg., Lăpuș. Nici nu știu dacă le-am numărat bine. Fiecare se dăruie lui Raul, irezistibilul căutător al fericirii într-o epoca totalitară de tristă amintire.

Mai presus de aventura erotică- spune Radu Mareș căutam bezmetici fericirea”. Spectrul iubirii, de la cea „semitonice” până la cea tumultuoasă, sălbatică, este înfățișat în linii simple, fără dulcegării și alintări ocolitoare.

Autorul creionează cu îndemănare portretele, (a se vedea chipul Danielei (pag.60). În fața Ioanei - femeia vieții sale - lunga poveste erotică după 33 de ani pare să ia sfârșit; Raul se confesează cu sinceritate, ca într-o autobiografie sentimentală (vezi pagina 115). Mai presus de toate tronează până la urmă năzuința și reușita întemeierii unei familii. În fața acestei dorințe trebuie să ne oprim întocmai ca în fața unei porunci divine.

Remarcabil rămâne simțul umorului care se ridică uneori până la sarcasm) până la râsul homeric, mai ales când se fac referiri la limbajul de lemn specific unei epoci totalitare sufocante, Oralitatea stilului dovedită prin expresii de tipul: „dacă vrei să știți”, „să vedeți cum a fost” etc., sporește valoarea textelor. Uneori autorul creează intenționat imagini puțin difuze, de clar-obscur, dar transcrierea epică are suportul durabil al realității.

SEVER URSA

„Istoricul învățământului românesc din Rodna Veche” de Liviu Păiuș și Solomia Păiuș

Apărută la editura „George Coșbuc” (Bistrița, 2004), această carte rotunjește istoria socio-culturală a cititorului interesat de comuna Rodna Veche; după cărțile de folclor rodnean (și nu numai) și „Monografia” acestei așezări de pe Valea Someșului Mare, cei doi autori aduc la zi istoricul învățământului românesc din această localitate. Precizez faptul că despre învățământul maghiar rodnean nu s-au ocupat datorită documentelor în maghiară sau germană ceea ce necesita cunoașterea acestor limbi.

După ce aflăm lucruri interesante despre formele vechi de învățământ precum și despre: școala comunală națională, școala confesională românească, școala primară de stat românească, școala elementară de stat sub ocupația hortistă, învățământul românesc după 1944, date statistice ale elevilor în perioada 1864-2001, precum și lista cu cei 322 de dascăli care au participat la această școală între 1714-2004, cei doi profesori ne prezintă și școlile aparținătoare centrului, mă refer aici la școala de la Valea Vinului, Valea Poenii, dar și la grădinițe, inclusiv cea din Valea Poenii, Rodna- Gară, Căminul de copii și Clubul elevilor.

Partea cea mai stufoasă a cărții o reprezintă portretele de dascăli ale tuturor celor care au luminat mințile tinerilor rodneni începând cu preotul George, descoperit în conștiința făcută la 1733 și până la Dora Moldovan (2004).

Un merit al acestei cărți îl constituie și faptul că Liviu și Solomia Păiuș nu fac aprecieri despre activitatea educatoarelor, învățătorilor sau profesorilor, ci prezintă obiectiv viața și faptele acestora refuzând deliberat superlativul lăsând urmașilor judecata, prețuirea sau neprețuirea celor implicați în învățământul și cultura acestei vechi localități.

Cititorul va observa, ca de altfel în toate cărțile omului de cultură Liviu Păiuș, acrima apelarea permanentă la documente, o muncă ce necesită sacrificii și eforturi fizice și financiare biniute la prima vedere, ele existând de fapt, în realitate.

Adaug faptul că această monografie a școlii rodnene se deschide cu un poem emoționant dedicat dascălului român de un alt distins om de cultură, profesorul Emil Bălăi, și o prefață semnată de ilustrul profesor universitar doctor Aurel Cleja, originar din Rodna; indexul alfabetic este instrumentul necesar cititorului, pe care cei doi profesori autori i-l pun la dispoziție în finalul cărții.

ICU CRĂCIUN

Cornel Cotuțiu

„Spate în spate” de Cornel Cotuțiu

Puțin dintre scriitorii noștri au ajuns la performanța d-lui Cornel Cotuțiu: aceea de a transforma faptul cotidian, gestul nesemnificativ în literatura post modernistă printr-o decriptare detaliată a acestui banal, pasager la prima vedere, nedemn de a trezi conotații spirituale; excepție ultima povestire intitulată „Nepriimit” căruia îi găsim filiații în stilul și temele specifice prozei lui Vasile Voiculescu. Acest lucru mă îndreptățește să consider această nouă carte a autorului, „Spate în spate” (ed. Limes, Cluj-Napoca, 2004), o demonstrație reușită de transformare a oralității în artă.

Preludiul timid al unui act erotic, (in) decizia unui ins de a tăia un măr, refuzul de a discuta tranșant un anumit lucru, introspecția gândului femeii „coapte” care tânjește după necunoscut, suspiciunile (evident nelămurite) soțului egocentrist, bolnav de certitudini, dezumanizarea unei mici comunități insensibile în întâlnirea unui individ cu handicap sunt pentru Cornel Cotuțiu teme tratate cu gravitate din care țâșnește ici și acolo ironia de care nu se poate lepăda în toate cărțile sale. În descrierea personajelor, de data aceasta folosește crochiul, doar Micailă din „Pentru ce uitarea” este un Moș Nichifor Coțcariu, dar în variantă ardelenească.

„Nuvelele frivole” sunt satire ale mentalității stupide pe care o au gospodinele și becherii din blocurile muncitorești, ale navetiștilor de toate felurile așteptând în făgădăie sordide trenurile sau autobuzele, menite să-ți distorsioneze stările de spirit sau să-ți amintească, totuși, că moartea ne curtează cu cinism în orice clipă chiar dacă i-am fi infideli prin trăirile noastre.

Două din scrierile acestui volum nu-și au locul: „Pe linie dreaptă! Și „Armistițiu”; nu numai că sunt insipide, dar mi se par prea școlărești, iar altele două: „Câștig uitat” și „Cu pastă albastră” sunt simple exerciții din atelierul de creație al autorului.

ICU CRĂCIUN

Distorie

Maieru-file de monografie (36)

În ultimele trei episoade ale acestei cercetări am prezentat atât periodizarea învățământului în comuna Maieru, începând cu prima jumătate a secolului al XVIII-lea, cât și lista dascălilor care s-au perindat în această școală până în anul 1944.

Facem încă o dată precizarea că în revista noastră putem publica doar extrase rezumative (file de monografie) dintr-o lucrare mult mai cuprinzătoare, aflată în lucru.

Continuăm, prin urmare, cu prezentarea pe scurt a învățământului măierean de după anul 1944, an de cotitură istorică, urmând ca într-un episod următor să relatăm date despre unii fruntași de altă dată în acest domeniu și în alte planuri ale culturii locale.

Astfel, în anul școlar 1944-1945, funcționează în Maieru învățătoria: Partene Constantin, director, fost coleg și prieten din copilărie a lui Liviu Rebreanu, menționat, de fapt, în povestirea "Cuibul visurilor". În 1918, Constantin Partene a fost șef al Gărzii Naționale locale. Apoi, îi mai găsim în activitate pe Partene Aurora (necalificată), Pop Elena (necalificată), Vranău Vasile și Coruțiu Viorel. În 1945-1946 - Vranău Dumitru (director), Vranău Silvia, Telcean Ioan și Hangea Ioan, maestru de tâmplărie.

Într-un episod viitor vom prezenta câteva profiluri de fruntași de altădată ai școlii și ai vieții culturale din Maieru.

Ne vom referi mai jos și la numărul posturilor de învățători dintre anii 1938-1948. Nu înainte de a consemna că aproape întreaga arhivă a școlii din perioada ocupației horticiste a Ardealului de Nord (1940-1944) a fost ridicată odată cu retragerea ocupanților, ori devastată de localnici în semn de protest față de veneticii vremelnici. De adăugă că, pe lângă alte samavolnici,

regimul hortyst a ordonat percheziționarea și distrugerea unor biblioteci și arhive de familie, între care și cea a școlii, una dintre cele mai bogate din județ. Așa au fost arse nenumărate scrisori și documente, colecții de reviste românești și fotografii aparținând unor cărturari ca: Ioan Barna, Silviu Coruțiu, Constantin Partene, Iulian Cioarba, Dumitru Boșca, Vichente Ilieșiu, Laurențiu Ilieșiu, tatăl renumitului poet ai "sângerărilor ardelene", Iustin Ilieșiu, Iuliu Pop și ale altora. Abia o mică parte din documente au putut fi recuperate și păstrate în arhiva bibliotecii actuale a Muzeului "Cuibul Visurilor".

Totuși, din puținele scripte păstrate, coroborate încă din anii '50 cu informațiile culese de la învățătorii vârstnici și de la urmașii acestora (Ioan Barna, Vichente Ilieșiu, Constantin Partene, Vichente Ilieșiu, Iustin Ilieșiu, Nicolae V. Ilieșiu și alții, am putut reconstitui aspecte ale învățământului și culturii locale, precum și situația posturilor didactice din perioada amintită, ba și cu 2 ani înainte de ocupație, după cum urmează:

În anul școlar 1938-1939 figurau 7 posturi de învățători; în 1939-1940 - 10 posturi. Numele acestora se poate cunoaște în parte din episodul precedent al prezentei cercetări. Mai adăugăm că în 1938-39 funcționau la Maieru 11 învățători. Numele lor va fi consemnat într-un episod următor.

Vă propunem să ne întoarcem în timp, intercalând aici, pe scurt, câteva spicuri fugare din diferite documente locale cu privire la unele aspecte materiale ale învățământului în perioada 1868-1918.

Astfel, în anul școlar 1868-1869, leafa anuală a unui învățător era de 50 de florini austrieci. Sătenii plăteau un "Schugeld", denumit popular "șucelt" pentru plata salariului învățătorului și pentru alte cheltuieli ale școlii. În anul școlar 1892-1893, un învățător primea 200 de

florini. Din 1893 până în 1914 - 800 de coroane, în 1914-1918 216 coroane. În 1913-1914 venitul școlii era de 569 coroane anual, din care s-au cheltuit 547 de coroane, iar din venitul de 487 de coroane în anul școlar 1914-1915 s-au cheltuit 474 de coroane. Majoritatea cheltuielilor se făceau pentru întreținere și material didactic 2/.

Nu numai pentru motivul că tablourile statistice sunt mai puțin atractive pentru lectură, ci și pentru că suntem constrânși de puținătatea spațiului din periodicul nostru, ne vom mărgini să rezumăm și să facem precizarea că deținem informații statistice exacte. Spre exemplificare, a se vedea tabloul sintetic cumulativ (Maieru și Anieș) dintre anii 1919-1920 și 1947-1948. Aici sunt cuprinși numărul de învățători, după fiecare din cele două războaie mondiale, apoi elevi înscrșiși și promovați, frecvenți, repetenți (în număr și procente).

Se poate deduce din acest tablou sinoptic că situația școlii în perioada interbelică era totuși alarmantă mai ales sub raportul frecvenței și promovabilității, chiar într-o școală fruntașă a județului, cum era cotatea cea din Maieru. 3/

SEVER URSA

Note bibliografice:

1/ Vezi revista "Cuibul visurilor", anul IX, nr. 5 (64) iulie, 2004, pag. 3 Maieru;

2/ A se vedea "Arhiva școlii primare Maieru, 55/1927; Buletinul nr. 18/1927;

3/ Ursa Sever Monografia școlii de 10 ani din Comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud, lucrare în manuscris la Muzeul "Cuibul visurilor", începând cu pag. 77.

Presa

Reviste pedagogice si scolare năsăudene (continuare)

2. Școala Română (1876-1881; 1891) și Școala Practică (1886)

"Școala Română" este periodicul care, peste ani, înnoadă firul rupt datorită încetării apariției revistei "Magazinul Pedagogic" la 1869. Astfel, era necesar ca o nouă publicație să continue aprofundarea problemelor de psiho-pedagogice didactice și metodice, legislație și informații școlare să le extindă la nivelul întregii Transilvanii. Căci, exceptând ultimul an al apariției sale, revista a grupat toate forțele pedagogice ale acestei părți românești de țară. În același timp, în condițiile înăsprii asupririi social-politice ultimele decenii ale secolului al XIX, a devenit o tribună, de luptă împotriva măsurilor represive luate de monarhia aliată, cum au fost legile lui August Trefort din anii 1879 și 1883, vizând maghiarizarea forțată a învățământului elementar și secundar românesc. Marele pedagog Vasile Petri "sufletul preparandiei năsăudene" ca profesor (1859-1869) și director (1864/65) al ei, profesor al Preparandiei de stat din Deva (1870/71), apoi director și inspector al școlilor românești din fostul Regiment I de graniță de la Orlat-Sibiu (1871-1875), cu recunoscuta-i experiență didactică și editorială, își asumă sarcina publicării unei asemenea reviste, apărută săptămânal mai întâi, la Sibiu, în Edit. și Tip. W. Krafz, astfel: An I/1876 An II/1877 și An III/1878-1879. Seria sibiană poartă subtitlul "Foaia pedagogică și didactică pentru interesele institutelor de cultură și ale organelor acestora" și a fost redactată până la Nr. 18/1877 inclusiv de Ioan Candraea (1844-1877), profesor la Preparandia de stat din Deva (1871-1874) și la Seminarul teologic ortodox din Sibiu, și de Vasile Petri, iar numai de acesta după decesul pretimpuriu al primului 21).

De la un număr la altul, revista "Școala Română" este străbătută de ideile pedagogice înaintate ale lui Vasile Petri privind pregătirea dascălilor, insistând asupra calităților cerute unui bun învățător, anume să aibă o cultură generală corespunzătoare, o înaltă pregătire metodică-pedagogică devotament pentru profesia aleasă, să dea dovadă de iubire față de școală și elevii pe care-i îndrumă, încât prin întreaga, sa comportare să fie un exemplu de urmat pentru elevii săi, fără însă să fie rupt de viața poporului, de frământările acestuia, să contribuie la ridicarea lui culturală și social-politică. Învățătorul trebuie să fie permanent preocupat de autoperfecționarea sa printr-un continuu studiu individual, prin cunoașterea disciplinelor auxiliare ale pedagogiei (istoria pedagogiei și psihologia sau antropologia pedagogică), prin examene și cursuri suplimentare periodice, referate și disertații în cadrul conferințelor asociațiilor învățătorescilor, în schimburi de experiență, prin cunoașterea tuturor noutăților editoriale în materie. Este în acest sens semnificativ articolul Învățătorul trebuie să studieze neîncetat (An II, nr. 32/1877), actual în mare măsură și în zilele noastre, realitate surprinsă și de Nicolae Iorga prin al său celebru aforism: "învățat e omul care se învață neconținut pe dânsul și învață neconținut pe alții". 23)

Dar Vasile Petri nu va uita ținutul lăsat în urmă, în solul căruia rădăcinile îi erau adânc înfipte, publicând în articolul Pentru istoria pedagogiei la noi (An I, nr. 42/1876 continuat în An II, nr. 41/1877, în acest număr și publicându-se, la pag. 322) "Petiția pentru înființarea Preparandiei -de stat la Năsăud", 24) cu limba de învățământ română, înaintată Ministerului Instrucțiunii Publice și Cultelor de către Comitetul reprezentativ al Districtului Năsăud, în numele căruia este semnată de căpitanul suprem Alexandru

Bohățel și protonotarul Nicolae Bejan, la 15 martie 1869. În petiție se invocă paragraful 81 al Legii învățământului XXXVIII/1868 care, privind "învățământul popular", dispunea înființarea a 20 preparandii de stat, motivându-se justificat, printre multe altele, că "Astfel anevoie se va fi aflând în nordul Transilvaniei un alt loc, unde pentru numeroasa populațiune română din aceste ținuturi să se poată așeza o preparandie de stat mai nimerită decât în opidul Năsăud.. "Și preparandia trebuia să ființeze la Năsăud, pentru că Năsăudul este un puternic centru școlar, pentru că viața aici este mai ușoară și, în sfârșit, pentru că Năsăudul prezintă și o frumoasă garanție morală care să asigure buna purtare a elevilor. Dar Ministerul unguresc, în bunăvoință deosebită ce o avea pentru Năsăud, nu a aprobat cererea..." 25). Tot guvernul, în mod "abuziv și ilegal" impusese ca Preparandia de 2 ani existentă să fie susținută din "Fondul de stipendii", ori Fondurile Grănicerești năsăudene erau împotriva dețurnării destinației acelui fond. Și așa Preparandia s-a strămutat la Gherla, sub oblăduirea forului școlar superior, Episcopia Greco-Catolică 26). În același prim an de apariție, pe 7 numere succesive (An I, nr. 43-49/1876), "Școala Română" publică Instrumentul fundațional din 18 august 1865 (titlul exact: "Instrumentul fundatiunale pentru institutetele de invetiamentu și educatiune de în Districtulu Nasedudului în Transilvania"), care circumscria "învoirea" emanată de întrunirile din toamna anilor 1861 și 1862 ale reprezentanților celor 44 localități foste grănicerești privind soarta "Fondului de prevenție" (1764, devenit "Fondul scolastic central"), a "Fondului de mondire", (1830, devenit "Fondul de stipendii" de burse), ca și cea "Fondurilor scolastice comunale" (1838, transformate în "Fonduri scolastice confesionale gr.-cat. și gr.-ort."), transformări produse în urma hotărârilor decisive luate în adunările din 13 martie și 1 august 1851 de la Năsăud ale reprezentanților aceluiași comunități grănicerești. 27)

- va urma -

Prof. univ. dr. IRONIM MARȚIAN

Notă: 21) Vezi și lucrările Teodor tanco, Virtus Romana Rediviva, Vol. II, Bistrița 1974, pag. 29-30; Vasile Vranău, Periodice pedagogice năsăudene și rolul lor în promovarea unui învățământ progresist, "Arhiva Someșană", Seria a II-a, voi. IV, Năsăud 1977, pag. 145-152.

22) Câteva considerații despre tematica articolelor lui Vasile Petri din "Școala Română" la Isidor Cremen, Rolul lui Vasile Petri în pregătirea și perfecționarea învățătorilor transilvăneni în secolul trecut, "Arhiva Someșană", Seria a II-a, Vol. IV, Năsăud 1977, pag. 137-144.

23) Apud Nicolae Iorga, Cugetări (Ed. îngrijită de Barbu Theodorescu), Edit. Albatros, București 1972, pag. 100.

24) Este preluată în Anexa Nr. 2 a lucrării lui Sandu Manoliu, Din zilele grele ale Preparandiei, Ibid, pag. 149-154.

25) Idem, Ibid., pag. 141.

26) Idem, Ibid., pag. 131-134.

27) Vezi, de exemplu, Lucrările Virgil Șotropa, Dr. Nicolae Drăganu, Istoria școlilor năsăudene, Năsăud 1913, pag. 6-10; Lazăr Ureche, Fondurile grănicerești năsăudene (1851-1918), Presa Universitară Clujeană, (Cluj-Napoca) 2001, pag. 15-52.

Uniunea Europeană

CE TREBUIE SĂ ȘTIM DESPRE UNIUNEA EUROPEANĂ?

După aproape o jumătate de secol de existență, Uniunea Europeană a realizat lucruri remarcabile; a stabilit pacea între statele membre și prosperitate pentru cetățenii săi; a creat o monedă unică (euro) și o piață liberă unde bunurile, oamenii, serviciile și capitalul se mișcă liber. Uniunea Europeană a crescut de la 6 la 23 de țări și este pregătită pentru a primi și altele. A devenit o mare putere comercială și un conducător mondial în domenii precum protecția mediului și ajutor în dezvoltarea țărilor membre.

Uniunea Europeană nu este o federație asemenea S.U.A.; nu este o simplă organizație de cooperare între guverne ca O.N.U. Țările care fac parte din Uniunea Europeană rămân națiuni suverane și independente, dar suveranitatea lor este mult mai puternică decât dacă ar fi fost solitare.

În practică, suveranitatea înseamnă, de fapt, că fiecare din statele membre își deleagă unele din puterile de decizie către instituțiile europene pe care le-au creat, astfel că problemele specifice de interes comun pot fi luate în mod democratic la nivel european.

Cele trei instituții principale de decizie sunt:

- Parlamentul European, care reprezintă cetățenii Uniunii Europene și este ales direct de către aceștia;
- Consiliul Uniunii Europene, care reprezintă fiecare stat membru;
- Comisia Europeană, care caută să unească interesele Uniunii într-un întreg.

Aceste trei instituții produc politicile și legile (directivele, regulamentele și deciziile) care se aplică în Uniunea Europeană. Regulamentele și procedurile pe care instituțiile trebuie să le urmeze sunt stabilite prin tratate care primesc asentimentul președinților și prim-miniștrilor statelor membre și sunt ratificate de parlamentele lor.

În principal, Comisia Europeană este cea care propune legi noi Uniunii Europene, dar cei care le aprobă sunt Parlamentul și Consiliul European.

Curtea de Justiție aprobă regulamentul legii europene, iar Curtea de Revizie Contabilă verifică din punct de vedere financiar activitățile Uniunii.

Alte cinci instituții completează acest sistem:

- Comitetul European Economic și Social reprezintă societatea civilă și două părți ale industriei;
- Comitetul Regiunilor reprezintă autoritățile locale și regionale;
- Banca Europeană Centrală este responsabilă de politica europeană monetară;
- Funcționarii însărcinați cu Sondarea Opiniei Publice Europene apără cetățenii și organizațiile Uniunii Europene împotriva unei administrații proaste;

În cele ce urmează vom prezenta atât cele trei instituții principale, cât și cele cinci corpuri.

PARLAMENTUL EUROPEAN: VOCEA POPORULUI

Rolul: Forumul legislativ ales direct al Uniunii Europene

Ultima alegere: iunie 2004

Întâlniri: Sesiuni lunare plenare în Strasbourg (Franța); Întâlniri ale comitetului și sesiuni ocazionale în Bruxelles (Belgia).

Adresa: Plateau du Kirchberg, B.P. 1601.

L-2929 Luxembourg

Telefon: (532)4300-1

Internet: www.europarl.eu.int

Membrii Parlamentului European sunt grupați pe partide nu în blocuri naționale.

Vă prezentăm numărul locurilor pe grupări politice, din păcate la data de 1 aprilie 2003.

Grupul politic Abrevierea/Nr. de locuri

Partidul Popular European EPP-ED 232

(Democrații Creștini)

și Democrații Europeni

Partidul Socialiștilor Europeni PES 175

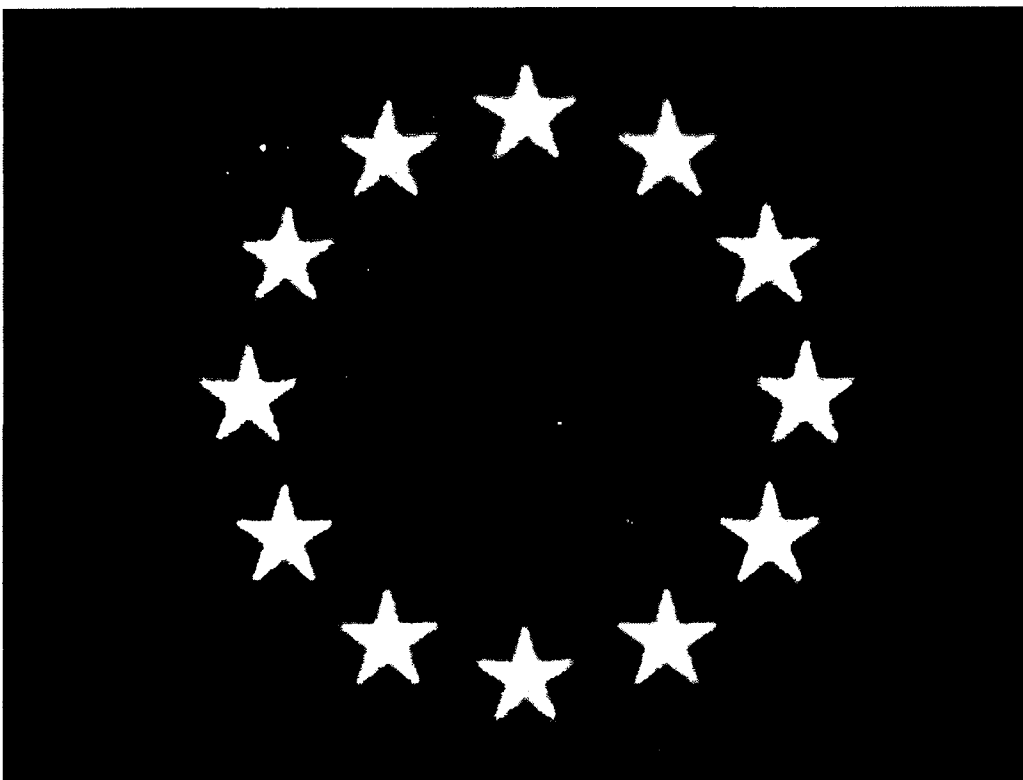
Partidul European Liberal, Democrat și Reformist ELDR 52

Stânga Europeană Unită/

Stânga Nordică Verde	EUL/NGL	49
Verzii/Aliața Europeană Liberă	Greens/EFA	44
Uniunea pentru Europa Națiunilor	UEN	23
Europa Democraților și Diversității	EDD	18
Fără partid	NA	31
Total		624

Originile Parlamentului European încep în 1950. Din 1979 Parlamentul European a fost ales direct de cetățenii pe care îi reprezintă.

Alegerile parlamentare au loc din 5 în 5 ani și fiecare cetățean al U.E. care este înregistrat ca votant are drept

de a vota. Astfel, Parlamentul exprimă voința democratică a aproape 400 de milioane de cetățeni ai U.E. și reprezintă interesele acestora în dialogul cu alte instituții ale U.E.

Numărul locurilor în Parlamentul European (am păstrat numele țării în limba engleză):

	2004	2007
Belgium	24	24
Bulgaria		18
Cyprus	6	6
Czech Republic	24	24
Denmark	14	14
Germany	99	99
Greece	24	24
Spain	54	54
Estonia	6	6
France	78	78
Hungary	24	24
Ireland	13	13
Italy	78	78
Latvia	9	9
Lithuania	13	13
Luxembourg	6	6
Malta	5	5
Netherlands (Olanda)	27	27
Austria	18	18
Poland	54	54
România	-	36
Slavakia	14	14
Slovenia	7	7
Finland	14	14
Sweden	19	19
United Kingdom	78	78
(Regatul Unit al M. Britanii și Irlandzii de Nord)		
Total	732	786

Așadar Parlamentul European lucrează în Franța, Belgia și Luxembourg; în Luxembourg își are secretariatul general.

Parlamentul European are trei roluri principale:

1. Puterea legislativă. Procedură comună pentru adoptarea legislației Uniunii Europene este codecizia. Acest lucru plasează Parlamentul European și Consiliul pe picior de egalitate, iar legile se adoptă folosind această

procedură, astfel că ele devin acte legislative atât ale Consiliului, cât și ale Parlamentului în diferite domenii de activitate. Pentru orice alte propuneri legislative, decizii politice și instituționale trebuie consultat Parlamentul; de asemenea, propunerile Comisiei Europene trec prin Parlamentul European.

2. Conducerea democratică. Parlamentul exercită o conducere democratică asupra altor instituții europene. Acest lucru se realizează în diferite moduri.

Întâi, când este înființată o nouă comisie, parlamentul audiază membrii și președintele comisiei (acesta este nominalizat de statele membre). Comisia nu poate funcționa fără aprobarea Parlamentului.

În al doilea rând, Comisia răspunde din punct de vedere politic în fața Parlamentului chiar în cazul unei moțiuni de cenzură.

În general, Parlamentul exercită control prin rapoarte regulate trimise acestuia de către Comisie (raport general, raportate pe implementarea bugetului, aplicarea legii comunității etc.) În plus, Parlamentul European cere regulat Comisiei să răspundă scris sau oral de ceea ce s-a ocupat.

Membrii comisiei participă la sesiunile plenare ale Parlamentului și la întâlnirile comitetelor parlamentare menținând un dialog continuu între cele două instituții.

De asemenea, Parlamentul monitorizează Consiliul: îi cere să răspundă în scris sau oral, iar președintele participă la sesiunile plenare și ia parte la dezbateri importante. Parlamentul lucrează împreună cu Consiliul în diferite probleme ca: politica comună legată de străinătate și de securitate, cooperare juridică, azilanți și imigrări, fraude și crime

internaționale. Președintele Consiliului informează Parlamentul despre toate aceste subiecte.

Parlamentul poate exercita un control democratic prin examinarea petițiilor de la cetățeni anchetând problemele ridicate de aceștia prin comitete înființate temporar.

La deschiderea fiecărui summit (întâlnirile Consiliului European), președintele este invitat să expună punctele de vedere ale Parlamentului legate de problemele curente și de cele de pe agenda Consiliului European.

3. Puterea financiară. Bugetul anual al Uniunii Europene este hotărât de către Parlament și Consiliul Uniunii Europene. Bugetul este citit de două ori și nu este aprobat numai după ce este semnat de Președintele Parlamentului.

Comitetul Parlamentar de Control Bugetar (COCOBU) monitorizează felul cum este cheltuit bugetul și în fiecare an, Parlamentul aprobă banii pentru Comisie pentru anul financiar viitor.

Munca Parlamentului este împărțită în două: - pregătirea sesiunii plenare; aceasta este făcută prin diferite comitete parlamentare care sunt specializate pe zone reprezentând activitățile Uniunii Europene. Problemele sunt discutate pe grupuri politice;

- sesiunea plenară propriu-zisă. Sesiunile plenare au loc la Strasbourg (o săptămână din lună) și câteodată, la Brussels (2 zile). La aceste sesiuni, Parlamentul examinează legislația propusă și votează pe amendamente înainte de a vota întreg textul. Uneori, poate include comunicări ale Consiliului sau Comisiei sau întrebări despre ce se întâmplă în Uniunea Europeană sau în altă parte a lumii.

(va urma)

ICU CRĂCIUN

Bibliografie:

„How the European Union Works”

- col. European documentation

„It's a Better Life”

- col. Europe on the move

Didactica

Standardizarea evaluării cunoștințelor de matematică din gimnaziu prin criterii de notare la clasa a VIII-a

Stabilirea sistemului de acordare a notelor la clasă pe întreaga școală 5-10 completează încercările făcute în anul școlar 1994-1995 cu baremele pe scală 5-7 la care s-a renunțat în următorii ani școlari.

Noi lucrăm la clasa a VIII-a după programa școlară revizuită aprobată prin O.M. Ed. C. Nr. 4740/25.08.2003. Anterior acest ordin a apărut O.M. nr. 3980/19.05.2003 cară de gir S.N.E.E. (Serviciul Național de Evaluare și Examinare) cel care supervizează și face propuneri de variante de Teste Naționale și Bacalaureat, să treacă la pilotarea unui sistem de criterii (decembrie 2003), experimentarea propriu-zisă (februarie-martie 2004), iar în urma concluziilor reieșite din materialele înaintate de școlile pilot la ISJ și de ISJ din țară la M.Ed.C. în iunie 2004, Ministerul decide să se treacă la aplicarea lor începând cu acest an școlar la cl. a VIII-a, și a V-a (Criteriile la clasa a V-a au apărut pe INTERNET în octombrie 2004 împreună cu Modele de Teste pentru Criteriile de notare).

Din zona Sângeorz-Băi au participat la experimentarea propriu-zisă trei școli: Șc. Gen. Nr. 1 Sâng. Băi, Șc. Gen. „Justin Ilieșiu” Anieș și Șc. Gen. „Eneea Grapini”. Sunt cu un nr. de 5 clase (2+1+2). La nivelul județului au participat un nr. de 20 de școli la experimentarea propriu zisă (februarie-martie 2004).

Școlile din județ au fost alese după următoarele criterii:

a) reprezentarea școlilor din tot județul;
b) cuprinderea elevilor atât din mediul rural cât și din cel urban.

c) Cuprinderea elevilor cu performanțe diferite.

Pentru a evita tendințele (trei la număr) constatate de S.N.E.E. la pilotare și anume.

1) pe tronsoanele de notare de la 1 la 6,5 profesorii care au corectat lucrările au supraevaluat pe acestea;

2) pe tronsonul 6,5-9 s-a greșit la evaluare dar mai puțin (notele nu au fost aproape de cele din catalog).

3) pe tronsonul 9-10 lucrările au fost din nou supraevaluate de profesori;

Noi profesorii de matematică, suntem chemați să punem corect în practică aceste criterii standard de notare. Aceasta presupune cunoașterea din partea profesorilor a standardelor, criteriilor și metodologie de evaluare.

Matricea elaborată de S.N.E.E cuprinde la MATEMATICĂ 9 obiective de referință. Catedrele de matematică din fiecare școală plecând de la modelul cărții „Modele de teste pentru criteriile de notare clasa a VIII-a” elaborat de un colectiv de profesori de matematică coordonat de Florica Banu cu responsabilitate în S.N.E.E. și vechile Standarde pe care le punem la dispoziția fiecărei școli interesate să treacă de urgență la elaborarea de itemi specifici fiecărui obiectiv de referință de dificultăți diferite. (pet. notă 5,7,9, și 10)

Normal ar fi să dăm câte o notă fiecărui elev în funcție de parcurgerea programei, notă care să fie o medie a notelor pe subiective din obiectivul general.

Exemplu: Semestrul I
Or1 (notă), Or2 (notă), Or3 (notă), Or6 (notă), Or7 (notă)
+ TEZA: 6 note

Semestrul II
Or4 (notă), Or5 (notă), Or8 (notă), Or9 (notă) simulare
ISJ nota + TEZA: 6 note

Urmărind satisfacerea acestui sistem de cerințe, profesorul își poate distribui atenția către toate categoriile de elevi dintr-o clasă neomoenă, își diversifică și mijlocele de lucru, elimină arbitrajul în evaluarea achizițiilor elevilor, diminuează sau elimină numărul celor care rămân fără cunoștințele de bază ale obiectului de învățământ în cazul nostru matematica de gimnaziu reușind să-i facă să atingă nivelul minim de cunoștințe și să creeze condițiile prin care fiecare elev să avanseze cât mai multe în pregătire, în funcție de posibilitățile și de disponibilitățile individuale.

În articolul „Elaborarea și punerea în practică a criteriilor de notare” autori M. Zaharia și D. Zaharia apărut în Tribuna înv. nr. 728-729 din 12-18 ianuarie 2004 propun și argumentează că pentru ca un test să fie valid (bun) este necesar ca: 50 % din itemi să fie de 5; 20% din itemi să fie de 7; 20% din itemi să fie de 9; 10% din itemi să fie de 10.

Un item va fi notat corespunzător numai dacă este rezolvat corect, pentru rezultate greșite nu se notează itemul (nici dacă este rezolvat incomplet).

Pentru o lucrare se pot acorda 3 sau 4 note.

Exemplu: nota 5 dacă a rezolvat 50% sau mai mult din itemi notați cu 5 (respectiv 7,9, 10). Dacă nu s-a acordat nici o notă lucrarea este sub 5 (și trebuie precizat elevilor modalitatea de a acorda notele finale 4,3,2 sau 1): 1- pentru copiat; 2-3 pentru că a scris pe lucrare dar nu a rezolvat corect; 4- a rezolvat sub 50% itemii pentru nota 5.

Dintre punctele tari ale aplicării criteriilor de notare la clasa a VIII-a amintim:

- permit o evaluare la nivel național și în consecință pot să înlocuiască testele naționale de la sfârșitul cls. a VIII-a după ce se vor aplica la toate clasele;

- permite eliminarea tratării superficiale a disciplinelor de studiu care nu erau cuprinse la testarea națională (fizică, chimie, biologie, limbi moderne etc)

Dintre punctele slabe amintim:

- insuficiența mijloacelor de învățământ necesare pentru aplicarea notelor forme de evaluare: copiatoare, culegeri de teste în raport cu noua structură;

- unele dificultăți de adaptare a cadrelor didactice la strategiile didactice adecvate noului sistem de evaluare;

- manualele existente nu sunt adecvate noului sistem de notare;

- se menține pericolul lipsei de obiectivitate a cadrelor didactice, în special în evaluarea orală.

TITUS CĂRBUNE

Lirica

Nătânga viață

Nătânga viață ma-n-vrăjbit din fire
Sângeorzule cu plaiuri de baladă
Mă ceartă-n șoaptă vârfuri carpatine
Când cu-amintirea fac câte-o șaradă

Mă ceartă culmi ce stăpânesc stinghere
Multe cărări care-mi așteaptă pasul
Și munți făcuți ce-n ceas de priveghere
Jelesc prin Măguri triste, parastasul

Izvoare tămăduitoare, minerale
M-intind comprese pentru suferințe
Sexagenari cu pași domoli, agale
S-opresc sfătoși împărțind căințe

lubiri trecute zburdă-nre mătăanii
Când popii iartă rătăcirea lor
Plugarii-și varsă printre orătăanii
Dureri mocnite-n brazdă pe ogor.

Mândrii făloase-n portul de paradă
Se cos în „pene” viață trecătoare-,
Iar pentru cei ce vor și știu să vadă
Sunt „vetre „ românești, nemuritoare

Codrul jeleşte fiii-nstrăinați
Golașe culmi se pustiesc pe stâncă,
Iar grânicerii au fost demult uitați
Dintr-o meteahnă ne-nțelegă încă,

Pe Someș curg dureri tânguitoare
„Sumane negre” Măguri străjniesc
O doină veche, tămăduitoare
Se-aude-arar din suflet românesc.

Te-am părăsit Sângeorzule în pripă
Mănat de nedoritele destine
Dar te-am simțit în fiecare clipă
În somn și în trăirile din mine.

Voi reveni, când clopotul va strânge
În vatra ta doar fiii-adevărați:
Cei adoptivi, cu cei născuți „pur sânge”
Se vor dori ca oameni și ca frați.

TEODOR CÂMPAN

Soliloc în ziceri înțelepte

MANDRIA

Într-o anumită parte a ei, mândria este definită ca un sentiment de mulțumire, de satisfacție, de plăcere, de demnitate, de încredere în forțele proprii. De la un moment dat, însă, când sentimentul de încredere mulțumire etc. devine exagerat, începe nocivitatea mândriei și eșuarea ei în mocirla fudoliei, îngâmfării, înfumurării și orgoliului fără limite. Mândria poate deveni fală deșartă, arogantă, infatuare respingătoare.

Dintre cele trei falci care ne aprindă malefic inima: mândria, invidia și zgârcenia, prima pare să fie cea mai acaparantă.

Democrit spunea că atunci când uiți de propriile tale defecte, ajungi mândru. Atenție, însă: în accepțiune populară „mândru” și „mândră” mai însemnează și frumos, frumoasă. E nevoie, prin urmare, de o strunire, de o măsură în manifestarea acestui sentiment. Nu e oprită mândria cumpătată, ci doar mândria oarbă, vorba lui Horațiu, latinul: Sume superbiam quae-sitam meritis - să ai doar mândria cuvenită meritelor. Deci există o mândrie nobilă care permite meritului să strălucească mai mult decât ar face-o o modestie silită.

Mai poate fi vorba și de mândrie de neam, o mândrie patriotică etc. Cato cel Bătrân recomandă și el echilibrul: nu fi trufaș, dar nici nu te înjosi și nu disprețul pe cei ce sunt mai jos decât tine. Goethe îndemna și el la simțul măsurii. Este o mare greșeală -afirma el dacă se crede cineva mai mult decât este, ori dacă, din contră, se prețuiește mai puțin decât este. Iorga, în mod tranșant, susținea că sunt două feluri de mândrii: mândria de tine fără fapte și mândria oarbă. La fel și Duclos: mândria inimii este însușirea oamenilor cinstiți, iar mândria în purtare este cea a proștilor.

Mândria goală, exagerată, este biciuită cu necruțătoare ironie, atât în literatura populară, cât și în zicerile multor înțelepți. Celor înfumurați li se spune în popor că umblă cu nasul pe sus: nu-i ajungi nici cu prăjina la nas, sau: măreț ca păunul când își umflă coada, iar când la picioare se uită, de rușine se topește ca ceara de foc. Celor pe care nu-i mai încapă locul de fuduli ce sunt, geniul popular le-a ticluit o superbă strigătură: „Nu te-tinde broască-n tău, /Că nu-i tăul tot al tău” sau: prostul dacă nu-i și fudul/ parcă nu-i

prost destul...sau: s-a înfioat ca varza și s-a îngâmfat ca barza. Fală goală, traistă ușoară. Cocoșul e mai frumos ca vulturul, numai că nu poate zbura. A uitat boul că a fost vițel ș.a.

Pentru îngâmfăți, toți ceilalți oameni nu sunt decât admiratori de-ai lor; înfumurații nu au niciodată nimic decât laude. (Antoine de Saint Exupéry). Cu cât cineva se face mai mare, cu atât pare mai mic - preciza Destouches. Ideea aceasta care a-i fi servit epigramistului nostru Cincinat Pavelescu pentru un catren rămas celebru. „Te-ai înălțat atât de sus, /Iubitul meu amic, /Încât, când te privesc de jos /Abia te văd de mic./

Mândriile rânite sunt mai periculoase decât interesele lovite sesiza - Louis de Bonald. Schiller îi prevenea și el pe marii învingători: Pe un prea mândru învingător îl poate doborî propria lui fericie. De luat în seamă și plasticitatea cugetării lui Jefferson: mândria dejunează cu belșugul, prânzește cu sărăcia și cînează cu disprețul. La Bruyère ne sfătuiește să vedem în mândria exagerată o patimă care ne face ca din tot ce e pe lume să nu prețuim decât pe noi înșine. Dimitrie Cantemir al nostru constatare la rândul-i că „mândria tot oarbă fiind, precum peste cei mari, așa și peste cei mici dă”, iar Titu Maiorescu ne previne magistral: „Păzește-te a doua zi după succes?”

Marele nostru poet George Coșbuc prefera modestia curată, despresurată de veșmintele mândriei:

„Multe bunuri are omul,
Dar virtutea cea mai mare
E să nu se țină mândru
Cu virtuțile ce are”.

Să privim în jurul nostru. Ne vom convinge ușor unde pot duce mândriile desfrânate și nesăbuite, scăpate de sub cenzura Omeniei și a bunului simț.

Vom încheia cu previziunea Bibliei care sintetizează providențial: „Mândria vine înaintea căderii.

ION DELAMARGINE

Sport

Ochii Mariei

Anul 2004 îmbogățește lista atât de generoasă a personalităților Maierului cu numele Mariei Cioncan.

Acum un an de zile, probabil, o mare parte dintre români și chiar dintre măiereni, nu știau cine este Maria. O alăturare logică a numelui o putea, eventual plasa în spațiul Văii Someșului Mare, ca fiind una dintre ficele acestor meleaguri.

Numele ei este acum pe buzele tuturor. Maria este campioana noastră olimpică. Chiar dacă a fost medaliată cu bronz la Olimpiada de la Atena din acest an, noi am învățat s-o

performanță sportivă.

Nu ne-am propus acum să enumerăm sec toate împlinirile sale sportive pe parcursul enorm de dificil spre bronzul olimpic și a consacrării sale mondiale. O s-o facem probabil, cu altă ocazie. Vrem să fim aproape de ochii și inima Mariei, sunt ochii și inima care au impresionat o lume întreagă.

Am cunoscut-o pe Maria când era elevă în clasa a IV-a la școala noastră și când ea făcea parte dintr-o grupă de schi fond. Erau începuturile practicării acestui sport la Maieru. Au trecut ani de atunci, dar ceea ce m-a impresionat mai mult decât calitățile fizice ale fetei fragile de atunci, au fost ochii ei. Erau niște ochi mari albaștri, luminoși și adânci, uneori întrebători sau nemulțumiți, dar poate de prea multe ori triști sau chiar înlăcrimați. Nu aveam cum să-i ghicesc atunci destinul acestei fete, „numai ochii”, vorba bătrânilor. Am făcut, însă, o legătură imediată peste timp, ochii Mariei în lacrimi de fericire, ochi ce lăcrimau o față aproape dumnezeiască străjuită de cununa de lauri olimpici au impresionat pe toată lumea.

Erau ochii tuturor Mariilor lumii în colțuri cu lacrimile biruinței, erau ochii care ne duc cu gândul la icoanele înlăcrimate ale Maicii Domnului, cele făcătoare de minuni, Maria noastră supremă. Poate este o alăturare puțin patetică, dar știu cu certitudine că Maria Cioncan a cucerit lauri olimpici nu numai prin talent și inteligență, ci și prin multe, multe sacrificii, deziluzii, piedici sau lipsuri și, de ce nu, jertfe pe altarul sportului de performanță.

Muit timp a durut-o neîncrederea unor oameni, dar au îmbărbătat-o și i-a oțelit voința de a învinge, chiar încrederea multora dintre cei ce i-au înflorit destinul. Și aici, la loc binecuvântat în inima ei, stau familia și antrenorul Beregszaszi Ștefan, o simbioză fericită a familiei biologice cu cea sportivă.

Maria nu a uitat nici o clipă de unde aplecat. Mulți dintre marii sportivi au făcut-o.

Am avut privilegiul să ne întâlnim cu ochii ei minunați și umezi de fericirea întoarcerii pe meleagurile natale, când primăria Maierului i-a conferit titlul de „Cetățean de Onoare” și când ne-a impresionat cu discursul ei simplu și direct spre inima oamenilor simpli. Cu acest prilej s-a propus ca noua sală de sport din Maieru să poarte numele ei.

Ne-am întâlnit cu zâmbetul ei bun, atunci când a ajutat prin îmbrăcăminte și încălțăminte pe cei 22 de copii orfani și cu probleme sociale din școala măiereană.

Nu a uitat, de asemenea, de unde a plecat în performanță sportivă, și cât de mult i-a lipsit o ținută sportivă adevărată și a premiat cu echipament sportiv echipa de volei masculin școlar (juniori III), campioană județeană.

Sunt gesturi care înnobilează un adevărat caracter uman atât de complex ca cel al Mariei.

Îți mulțumim, Maria. Fără îndoială, cariera ta sportivă va avea sușuri și coborâșuri inerente. Fii sigură, însă, că în inimile familiei tale, în cea a antrenorului tău iubit de la Hunedoara, în cele ale noastre, ale măierenilor care știm să prețuim întotdeauna valoarea și sacrificiul, în inimile tuturor românilor drepti, tu ai cucerit definitiv aurul olimpic.

Prof. LIVIU URSA

Maria Cioncan

Medalie de bronz – 1500 m - 3:58:39

Jocurile Olimpice Atena 2004

iubim și să o considerăm campioana noastră. Prin reușita ei, până și cei mai bătrâni și conservatori dintre săteni au realizat că poți să devii o personalitate națională sau mondială și prin sport.

Acum nu ne mai poate lua nimeni mândria de a fi concetățeni și contemporani cu una dintre cele mai bune atlete de nivel mondial ai generației sale. Maria ne-a obligat s-o facem, prin nașterea ei discretă într-o familie simplă, dar atât de mândră de simplitatea ei, prin plecarea ei la fel de discretă și plină de bun simț prin școala generală și liceu spre performanță și înaltă

Remember

Lunga viață și drumul lung al durerii Păsări în colivii (2)

În Noul Testament, ni se face cunoscut acest comportament în cuvântarea apostolului Petru, în care se spune: că acesta căzând la pământ a auzit un glas care-i zicea: „Saule, Saule, de ce mă prigonești?” și întrebând: „Cine ești Doamne?” El i-a zis: „Eu sunt Iisus din Nazaret pe care-l prigonești!”, faptele Apostolilor Cap. 22, pericopele 7-8 și Cap. 26, pericopele 14-15.

Probabil că fiind cunoscute toate aceste întâmplări biblice, copilului i-a fost schimbat numele din Saul (ebraic) în Silviu (latin), pentru a i se da o altă înfățișare față de semenii lui, fără consecințele dorite, deoarece tânărul de mai târziu a manifestat aceleași înclinări ca ale lui Saul, ca „prigonitor” și „dușman” al acestora.

Nu cunoaștem date despre starea civilă ale acestuia, și nici activitatea din prima tinerețe, deși am cercetat multe surse de informare cum sunt: „Revista Realitatea evreiască”, care mai înainte s-a numit „Cultul Mozaic”, publicații ale Comunităților evreiești din România, „Luah-uri”, adică calendare anuale, și cartea „Primejdii, Încercări, Miracole”, povestea vieții șef rabinului dr. Moses Rosen, Editura Hasfer București 1991, (aceasta decedând acum câțiva ani) fiind pomeniți mulți alții, toate informațiile avându-le doar din lucrările în care este prezentată activitatea comuniștilor.

Astfel, avem informații ca fiind unul din „descălecătorii comunismului în România” când, încă din anii 1933-1934 este component al delegației PCR la cel de-al VII-lea Congres al Internaționalei Kominterniste alături de „Valer Roman (tatăl lui Petre Roman) botezat ca ortodox de Petru Groza, care i-a dat și numele de Petru, (Ioșka / Iosif / Chișinevschi, Lazlo / Luca), Alexandru și Stela Moghioroș, Ana Pauker o antisemită și renegată, profesoară de ebraică la școala primară a Comunității Evreilor din București, care în urma unei idile neîmplinite cu evreul Hasfer a plecat la Paris, unde s-a căsătorit cu Marcel Pauker, executat mai târziu la insistențele ei, și alți mulți activiști, din acea vreme.

După 1944, respectiv după 23 August 1944, este făcut rector la principalul ziar comunist din țară „Scînteia” iar mai apoi este trimis ca ambasador al României în America, desfășurând activități contrarii intereselor țării, ca: „Agent C.I.A.” Agenția Americană Centrală de Informații cu operațiuni de acoperire, agent eclaireur prevestitor, cât și agent „MOSSAD” Agenția evreiască de informații și spionaj, și „KGB”, Agenția sovietică de spionaj.

Reîntors în țară, ocupă diferite funcții politice, fiind socotit ca „Domnul profesor” deși nu avea pregătirea respectivă mândrindu-se că are publicate 4 cărți în America, în limba engleză, fără a ni le face cunoscute, prezentând doar una, cu o dedicație în septembrie 1971 către Nicolae Ceaușescu, intitulată: „The Dissolution of Power - a Sociology of International relation and politics”, în traducere făcută de noi, cu aproximație: „Dispariția Puterii Statului și sociologia relațiilor politice internaționale” în care pretinde că această „operă” însușește rodul străduințelor lui de mulți ani, pe baza analizei marxist-leniniste a relațiilor dintre comunitățile umane.

Despre celelalte trei cărți, pretins publicate, nu pomeneste nimic.

Se mai laudă că i se cereau și comandau articole pentru ziare și reviste, pentru care încasa sume mari de bani, din care își plătea: vara camere la munte și mare în dolari, putând să-și cumpere la schop-uri: alimente și băuturi în cantități arhissuficiente, și mai mult, că din anul 1968 preda în fiecare an cursuri la mari universități americane, britanice, japoneze, olandeze în Franța, la Sorbona, și altele care erau foarte bine plătite, iar dintr-un salariu pe o singură lună la trimestru, la Universitatea din California, a achitat la Viena costul unui autoturism „Opel”.

-va urma-

Material documentar, adunat, selectat și prezentat de:
av. dr. HORĂȚIU BOB, și
col. magistrat RADU TRAIAN BOB

Astra

LA BLAJ

după 60 de ani

Între 8 și 10 octombrie 2004, prin sesiuni științifice, ceremonii religioase, acțiuni literare, s-a adus un înalt omagiu de către mari personalități, autorități guvernamentale, instituții culturale în frunte cu președintele Academiei Române, școlilor Blajului greco-catolic la împlinirea a 250 de ani de activitate neîntreruptă. Jertfa vizionarului vlădică, Ioan Inochentie Micu Clain, atunci în exil la Roma, n-a fost zadarnică. Din programul lui politic și iluminist s-a redeșteptat un neam și s-a emancipat națiunea română. Episcopul Petru Pavel Aron, a fost întâiul care a început lupta, deschizând la 11 octombrie 1754 școlile ce vor fi vestite până în Europa, prin cele trei ordinațiuni ale sale. Mai mult. A creat primul sistem școlar românesc, ierarhizat pe trei trepte: școala de obște, școala latină și seminarul teologic aronian.

Din mijlocul Transilvaniei și a zonelor greco-catolice grănicere, Blajul a iradiat credință, nădejde și lumină. Iar mulțimea valahă militară a răspuns exemplului, înființând școli românești. La un deceniu după Blaj, pe teritoriul Regimentul II român s-au deschis în 1764 primele triviale din Năsăud, Maieru și Monor. Apoi vor lua ființă încă două, în Zagra și Prundu Bârgăului. În jurul lor au apărut școlile sătești naționale în localitățile grănicere, iar mai sus Institutul militar. Acesta este al doilea sistem, specific, din istoria învățământului românesc transilvan. Legăturile de frățietate și confesie ale blăjenilor și năsăudenii se intensifică, inclusiv pe linia învățământului. Strălucitor le ilustrează Paul Tanco, absolventul gimnazist blăjean devenind primul român doctor în matematică (1872).

Arhiepiscopia și apoi Mitropolia Greco-Catolică a fost forul bisericesc de legătură cu Vaticanul catolic, de la Blaj la Roma, de unde îi venea sprijinul, aici cultivând spiritul regăsirii confesionale. Iar localității ardelenene pentru identificare bisericească i s-a SPUS MICA ROMĂ. De ce nu s-ar numi și oficial așa, dacă toți credem că ne tragem de la Râm?

Am mers la evenimentul aniversar din simțire și am regăsit Blajul în mare sărbătoare. O stare de spirit redivivus. „Fătânile darurilor”, precum au fost numite școlile în actul întemeietor se însuși P.P Aron, sunt iar limpezi și pline pentru însetații de învățatură. Și asta mi-a dat bucuria elevului de odinioară, deși școlăria mea se petrecuse în ani dramatici de refugiu, după care m-am întors în toamna anului 1944. Școlile în vizibilă înflorire, după mutilarea și batjocorirea din era comunistă, sunt reînviată și viguroase. În frunte cu Institutul Teologic Universitar, sunt puse sub patronaj spiritual și cărturăresc: „Sfântu Vasile”, „Inchentie Micu”, „Gheorhe Șincai”, „Timotei Cipariu”, biblioteca - „Școală Ardeleană”.

Blajul, urbea în sine, de la oficializare cultului greco-catolic și reluarea Catedralei, are acum altă înfățișare, într-adevăr de municipiu și totodată de Capitală a Bisericii Române Unite cu Roma, greco-catolice. Iar cele câteva zile blăjene au fost ca toamna din versurile lui Arghezi. De neuitat. Ele au compensat neîntâlnirea mea cu profesori și cu foști colegi risipiți în veșnicie și în lume. Doar clădirea unde am învățat și clasele aceleași, cu alte bănci și alți elevi... Și nu am văzut nici un conjudețean BN. Însă avem acolo un reprezentant ce face istorie, cu origini din Salva, un mare însuflețitor a aniversării, pe prof. univ. Ion Buziaș, cadru didactic și conducător al Institutului „Gh. Șincai”, autor de cărți, evocându-l pe Andrei Mureșanu cu orice prilej cultural și național. E un nume de acum în galeria marilor dascăli blăjeni.

Revederea festivă a Blajului tinereții școlare, a fost o restituire pentru anii de pribegie. Iar participarea și la dezvelirea monumentului-statuie a lui Ioan Inochentie Micu Clain, în fața Catedralei, operă de mare artă, îmi împlinesc nădejtile și așteptările.

TEODOR TANCO

Rădăcini carpatice ale VEDAS/VEDELOR

Cultul solar și lunar în Munții Șureanu (MS)

Studiu de caz hidro-oro-toponimic comparativ cu scrierile vedice

Doamnei arhitect Silvia Păun, autoarea unor studii fundamentale, vădând civilizația carpatică și rădăcinile ei multimilenare. Motto: (0) <RADACINA > RA; RAD; RADA; RADAC; RADACI; RADACIHNA >

(1) "Lăsați-mă să mor cu fața la munte, în fața Soarelui" (păstorul aromân, pe patul de moarte; după Șanga Vrană, n. 1907 în Veria, Macedonia - Grecia)

(2) "România are fiecare părticică de țară codificată și nu mai sunt bătrâni ca să își amintească truda câtă s-a uitat... Suntem aici, pentru că aici am fost și aici a rodit cuvântul lui Zalmoxis în Dumnezeu" (Grigore Albii Grai, "Ertfragtii Kogayon Dyatra", București, 1999, p. 25-26).

(3) "La Sarmisegetusa-Regia, direcția răsăritului de Soare la solstițiul de iarnă (de 123°SE din ziua de 22 decembrie) se înscrie exact pe axa mare a absidei" (din Sanctuarul mare circular) / (Silvia Păun, "Absida altarului", București, 2000, p. 68)

Lucrarea realizează o cercetare comparativă interdisciplinară asupra materialului lingvistic hidro-oro-toponimic conservat pe hărțile dedicate masivului ȘUREANU (MS) - în înțelesul unei unități compacte cuprinzând și împrejurimile imediate, marcate prin granițele reprezentate de râuri: Sebeș la E, Strei la V, Strei la SV-pasul Banița/râu Banița-S. Centru, Jiul de Est la SE [cu izvoarele sub Poiana Muierii (1756 m) și sub vestul Vf. Tărtărau (1777 m)], respectiv Mureș la N (cuprinzând vecinătățile reprezentate de dealurile din culoarul Orăștiei și lunca depresiunii Hațeg-Orăștie), așa implicând toată populația apartenență și istoria ei (v. Turdaș, Tărtăria, Petrești etc.). Ținând cont de faptul că ȘUREAN / ȘUREANU este cunoscut și consacrat ca un determinativ provenind din vedicul SURYA - zeul Soarelui, ca și de cercetările istorice, arheologice, fizico-metalurgice, arhitectonice, ingineresti constructive, topografice, matematico-calendraristic-astronomice, militar-strategice, cultural-arhitectonice, botanice, zoologice, pastoral-folclorice, geologic-geografice, speologice etc., munții SOARELUI (MS) vor fi cercetați interdisciplinar, prin criteriul tematic și integrator <Cultul solar și lunar în MS>.

Cercetarea comparativă interdisciplinară, esențial lingvistic-mitologică, va apela la lucrări consacrate mitologiei vedice [(1) G. Duménil "Mithe et epopee" Paris (1981-1986) - tr. rom. în 1993; (2) J. Vertemont "Dictionnaire des mythologies indo-européennes" (1987) tr. rom. în 2000; (3) A. Morretta "I miti indiani" Milano (1982) tr. rom. 1998; (4) V. Kernbach "Dicționar de mitologie generală" București 1989], pentru furnizarea informației vedice cât mai complete asupra zeilor vedici arhaici desemnând: SOARELE/TSurya), respectiv LUNA (Sorna.Candra/Chanclra), inclusiv urmărindu-le ascendența (părinții) și descendența (fii, fiicele), dinastiile, nu mai puțin, calitățile /defectele, ori întâmplări narate, respectiv caracteristici culturale ținând, vedec esențial, de sacrificiile oferite lor, ori de dispute cu ceilalți zei din panteonul vedec, informații conținute în limba vedică în cele cinci VEDAS/VEDE [(1) "Rigveda" (a Imnurilor), (2) "Sama= veda" (a Melodiilor), (3) "Yajurveda" (a Invocațiilor de Sacrificiu); (4) "Atharvaveda" (a Descântecelor), (5) "Mahabharata" (Epopeea Bharatailor) inclusă între VEDAS]. Lucrarea apelează și la dicționare (s-francez, s-german, s-latin, s-român) și gramatici sanscrite.

Fixarea unui număr de nuclee topolingvistice pe harta disponibilă, cea mai detaliată a MS [C-ța și V. Trușafș "Munții Șureanu" București, 1986, hartă 51 cm x 49 cm, acoperind circa 2500 km²], centrate pe: (a) Vf. Șureanu (2059 m), (b) Vf. Soma (1319 m), (c) Sarmisegetusa-Regia (sanctuarul cu absida potcoavă=s.a.p.VS-R s.a.p.), (d) Deal Surilaf 438 m), (e) sat Tămășasa, (f) Vf. Tărtărau (1777 m), (g) Vf. Aușel (2009/2010 m), (h) Vf. Godeanu (1656 m), (i) Vf. Lupșea (1487 m), (j) Poiana Omului, (k) Vf. Gotu (1471 m), (l) Vf. Negru (1862 m), (m) Vf. lui Pătru (2130 m) etc. ne-a permis: (A) efectuarea unor corelații între nucleele conținând informații hidro-oro-toponimice: (B) sistematizarea vedec tematică a informațiilor A); (C) trasarea unor axe topografice cu

semnificație tematică (astronomică, mitologică, cul-tueală, semantică, istorică, legendară etc.); (D) determinarea unor distanțe între diferitele puncte desemnate hidro-oro-toponimic și simetizate tematic esențial mitologic, lingvistic), cu găsirea unei ordonări negeometrice și chiar geometrice generatoare de matrice topo-lingvistică, sumând semnificații vedice surprinzătoare: (E) măsurători de unghiuri față de direcția N-S a Sarmisegetusei-Regia, ori axei principale absidale din sanctuarul cu absidă potcoavă (s.a.p.), pentru direcții/axe dovedind importanța tematică ori semnificații speciale (esențial vedec); (F) determinări de direcții/axe hidro-oro-toponimice cu informație vedică semnificativă și confirmatoare: (G) utilizarea rezultatelor topometrice existente, pentru orientarea de 123°SE a axei principale absidale a s.a.p. la corelații cu evenimente astronomice și pastorale: (H) identificarea hidro-oro-toponimică a altor matrici tematic nevedec semnificative dar semnificative pelasgic, precristin, creștin românesc popular etc.).

Enumerăm dintre rezultatele cele mai importante ale lucrării. (Reconfirmarea hidro-oro-topolingvistică a existenței în Șureanu a unui cult solar și lunar, cel puțin, inițial, prin desemnarea și conservarea oronimică a numelor zeilor vedici fundamentali pentru cult (Soarele-Șurianu/Surya + Luna-Soma/Candra), în plus, dubla confirmare oronimică a zeului Soarelui, prin Dealul SURILAF (438 m) la V de Cetățuia-Costești, respectiv tripla confirmare a zeului Lunii (prin Vf. Soma, oronim și hidronim Căndreș; fostă localitate L & nea/Luna). // (R₂) Surpriza fundamentală a descoperirii faptului topografic că orientarea solstițial-hibernală a axei principale a s.a.p. de la Sarmisegetusa-Regia, de 123°SE, coincide astronomic cu răsăritul Soarelui la 22 decembrie de după Vf. Tărtărau (1777 m), aflat la circa 30 km (linie dreaptă) de S-R, caz în care Tărtărau-l oronimic trebuie să desemneze SOARELE și încă CEVA mult mai important, în pofida existenței oronimice-Vf. Surianu/Surya la 110°SE față de S > N-ului S-R s.a.p. (nerespectând direcția axei principale a s. a.p.) // (R₃) Cum, după "Dacia Preistorică" (1913, p. 210-211) a lui Nicolae Densusianu, pelasgicul Tartaros (conservat în românescul Tărtărau), în Dacia, era Saturn ("personificarea divinității supreme a cerului și pământului"), venerat ca ZALMOXIS/Zeul MOȘ, avem cei mai importanți rezultate al cercetării noastre: în munții ȘUREANU/munții SOARELUI - adăpostitorii cetăților dacice și ai sanctoarelor calendar de la Sarmisegetusa-Regia pelasgo-dacică. singurul sanctuar cu absidă are axa absidală orientată solstițial-hibernal (22 dec.) la 123°SE, marcată oronimic prin numele cel mai vechi al zeității supreme, nume provenit la daci de la strămoșii lor pelasgi, cu sosirea spre noi în succesiunea lingvistică: Saturn > TARTAROS > ZALMOXIS > ZALMOȘ > Zeul MOȘ > Nume d'ZEU > DUMNEZEU. Așa, mottoarele (2) și (3) din fruntea rezumatului de față se justifică, pe deplin, ca adevăruri decriptate și verificate pe multiple căi, în timp ce octo-9 milenara Tărtăria, făuritoare de oameni, zei și scriere, luminează, cu tăblițele ei, originile scrisului omenesc, plecat în LUME de la poalele NE-ice ale munților SOARELUI/ȘUREANU, din <DACIA-TARA ZEILOR>, semnalând, totodată, că o axă oro-toponimică SE-NE aduce raza solar-tărtăriană dinspre Tărtărau-l incifrador de Zeitate Supremă, dacă privim din fereastra zalmoxiană a Sarmisegetusei-Regia. // (R₄) Regăsirea localității LONEA (absorbită de extinderea orașului Petrila) ca localitatea LUNA, după ce direcția 150° SE Sarmisegetusa-Regia > Vf. Soma a fost prelungită în S-ul masivului Șureanu, dincolo de granița marcată de Jiul de Est. // (R_j) Întărirea confirmării oronimice-Vf. SOMA a cultului lunar, prin sinonimul vedec CANDRA, având corespondent oronimic Culmea CĂNDREȘ, respectiv hidronimic Pârâul omonim. // (R[^]) Surpriza oronimică (vârf.munte SCĂRNA, respectiv hidronimică (pârâiele) SCĂRNA (Mare și Mică) rămășițe lingvistice și psiholingvistice, aparent jalnice, ale vedicului arhaic KARNA/ CARNA - fiul cel mare al lui SURYA, dar frate vitreg al solarilor frați preferați Pandava [cum demonstrează cu eleganță științifică Dumezil (p.87)], CARNA fiind documentat ptolemaic, drept pelasgic, în

"Dacia Preistorică" (v. pag. CIII, 681 și 685). // (R₇) Surpriza oronimică (vârf.munte) CÂRPA (2012 m). Culmea Cârpii și stâna din CÂRPA (din nou o aparență psiholingvistică "neplăcută"), a-vând corespondent vedic mahabharatic KRPA citește <cârpa>, după Dumezil (p. 135 preceptorul/invățătorul divin, cel dintâi, ce i-a educat pe frații solari Pandava, așa pelasgo-vedo-dacicul CARPAT este, metaforic, ÎNVĂȚĂTOR-ul DIVIN, iar semantic MILOS-ul DIVIN. // (R₈) Originea carpatic-vestică a toponimelor PRAȘTIE și QRAȘTIOARA, prin informațiile lui Moretta (p.348), conform cărora băutura divină <soma> se extrăgea din iarba miraculoasă QSADHI ORASTHA, caz în care zeul SOMA era apelat cu Osadhipa-ti/Domnul terburilor/orăraștie devine MIRACULOASA. // (R₉) SOMEȘ-ul -răul sfânt pe care curge <soma>, reconfirmându-l (cu argumente suplimentare și originale) pe Nicolae Miulescu din "Dacia-Țara Zeilor" (Ed. <Zalmoxis>, Cluj-Napoca, 1993; reeditare după Nagard, 1986). // (R₁₀) Elemente de calendar vedec solar-lunar geologic, prezente terestru, prin oronimele Vf. Șureanu (2Q59 m)/Surya/ SOARELE, Vf. Soma 319) LUNA, respectiv Vf. STEAUA MARE (1730 m) și Vf. STEAUA MICA (1675 mlacestea din urmă repere fundamentale, adică NAKSHATRAS (vedic <puteri ale nopții>), după Vertemont p.23 l), "grup de stele alese pentru apropierea lor de ecliptică, care permiteau numărarea diferitelor limite pe care SOARELE și LUNA le treceau în cursul unui an și al unei luni, a apropierea lor (Soare, Lună) de una din <nakshatras>, asociată cu faza sa, permițând determinarea/cunoașterea poziției SOARELUI în acel moment." // (R₁₁) Dovezi și explicații pentru mitul prigonirii vacii sacre, prezentat în <Mahabharata > existente oro-și hidronimic prin Culmea Balelor (1516 m), Valea Balelor (afl. al Sebeșului), Vârf Canciu (1766 m), Valea Canciului, Valea Untului, Chicera și Culmea Groșcior, Culmea Prigoana, Luncile Prigoanei, Pârâul Prigoana (izv. sub muntele Puru și sub Vârful lui Pătru (2130 m))-afluent al Sebeșului. // (R₁₂) Dovezi hidro-oro-toponimice pentru AUSONIA pelasgică. prin: Vf. AUȘEL, pârâul AUȘEL (afl. al Taia-vedic taya>, curgând pe sub Vf. Soma), Vf. Oașa Mică (1507 m), Oașa Mare (1781 m; de dincolo de Sebeș, de pe versantul vestic al munților Cindrel/Cibin) conform cu argumentele lui N. Densusianu (ib. p. 342-343), plus foarte tinerele nou apărute artificial, lacul Oașa și cabana Oașa. // (R₁₃) Elemente hidro-oro-toponimice ale <legendei întemeierii Romei>, prin parcurgerea unei axe SE-NV, plecând din Vf. Aușel și trecând succesiv prin Vf. Șureanu, Vf. Bătrâna (1792 m), pârâul Lupșea, dosul Lupșea (1512 m), Vf. Lupșea (1487 m), pârâul Lupul, d. Lupului), Vf. Fața Bătrână, râul Romosu, sat Romoșel, com. ROMOS), cu o trecere prin <legenda dacică> (mulțimea de nume cu radăcina LUP) și după o aplicare a regulii bustrofedon pentru taina ROMOS (RQMULUS). De asemenea, o axă SV-NE pârând să incifreze secrete carpatice manoilești/cristice, nu mai puțin, elemente de mitologie și credință populară românească, în jurul oronimului Vf. Pătru (2130 m). De corelat cu <Cultul solar și lunar în MS>, și de reținut că la Sarmisegetusa-Regia, astronomic, sanctoarele circulare sunt direct implicate în calendarul solar și lunar (ambele), celui mic descifrându-i-se și legătura cu calendarul lunar de tip vedec.

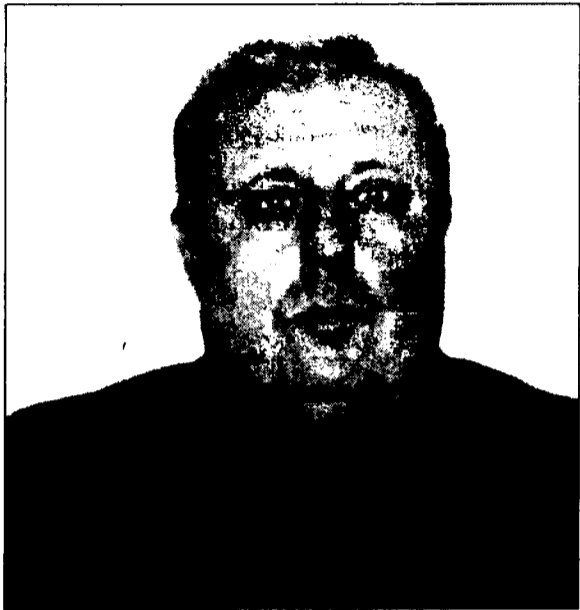
Concluzie: Cum pelasgii au ajuns în India din Carpați (v. "Dacia Preistorică", pag 814-818), și cum spațiul carpatic și vecinătățile lui mustesc de vedisme, lucrarea argumentează multiplu, prin probe hidro-oro-topolingvistice prelucrate multidisciplinar, că arhaicitatea VEDE-lor își are, cu mare probabilitate, rădăcinile în Carpați, masivul ȘUREANU/SOARELUI și împrejurimile imediate, incifrând informații pelasgo-vedice, precum o carte nedescifrată, ce așteaptă să fie citită multidimensional, prin interdisciplinaritate, multicore-lații și sinteze, toate decriptatoare de informație conservată multimilenar (cu putere incifrată și protectoare sacerdotal zalmoxiană).

Profil

IOAN ȘENI

un distins om de cultură al țării născudului

Profesorul ȘENI IOAN s-a născut în 5 ianuarie, 1946, în REBRIȘOARA Este fiul lui MIHĂILĂ și al VARVAREI profesor gradul I, absolvent al Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Facultatea de Istorie. A lucrat ca profesor la Școala Generală Gersa I (1964- 1968), la Școala

Generală nr. 2 Rebrîșoara (1968- 1981), Liceul Industrial Năsăud (1981-1986), Colegiul Național „George Coșbuc” Năsăud (1986- azi).

Pasionat de acordeon a instruit formații de dansuri populare (*Călușari, Suită someșană etc*), ansambluri folclorice în toate unitățile școlare în care a funcționat. A lucrat și ca director de Cămin Cultural la Rebrîșoara (1976- 1981), susținând formațiile de cor, teatru, brigadă artistică, recitatori, ansambluri folclorice etc. pe care le-a mobilizat la Festivalul local *Primăvara rebrîșoreană* și la alte manifestări de interes local sau național.

Din 1990 este președintele Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român - ASTRA, Despărțământul Năsăud, având contribuții însemnate la înființarea și activitatea Cercurilor ASTRA din Valea Someșului. A organizat o adunare anuală a ASTREI la Năsăud (1991) cu delegați din toată țara și din Chișinău, iar în Despărțământul năsăudean a organizat adunări anuale la Năsăud (1990, 1999, 2001), Maieru (1991), Sângeorz-Băi (1992, 1996), Salva (1993), Zagra (1994), Ilva Mare și Măgura Ilvei (1995), Rebrîșoara (1997), Coșbuc (1998), Feldru (2000), Beclean (2002), Cristeștii Ciceului (2003) - adevărate serbări astriste la nivelul comunelor respective.

A contribuit direct la dezvelirea plăcilor comemorative sau aniversare dedicate lui *Liviu Rebreanu* la Ilva Mare și Măgura, *Sever Pop* la Poiana, *Nicolae Drăganu* la Zagra, *Iuliu Moisil, Iulian Marțian, Virgil Șotropa, Despărțământului Năsăud al Astrei, Grănicerilor* la Năsăud și a busturilor lui *Solomon Halită* la Sângeorz- Băi, *Veronica Micle* și

Mihai Eminescu la Năsăud și Beclean. A participat cu donație de carte la Chișinău, Hotin, Soroca din R.Moldova, conferențiind în Sala Jurnaliștilor din Chișinău despre *Transilvania și Basarabia ca provincii românești ale suferinței*. A participat la adunările anuale ale Astrei în țară, la: Sibiu, Blaj, Arad, Sf. Gheorghe, Dej, Orăștie, Constanța, Brașov, Iași, Sângeorgiu de Pădure etc, susținând expuneri despre *Țara Năsăudului și personalitățile sale*.

Colaborează la *Revista română* (Iași), *Foia Poporului* (Sibiu), *Astra blăjeană* (Blaj), *Buletinul Virtus Romana Rediviva* (Cluj- Napoca), *Răsunetul, Mesagerul* (Bistrița), *Curierul năsăudean* (Năsăud). Conduce revista școlară *Amalgam* din Colegiul Național „G.Coșbuc”. A realizat anuarul Colegiului Național „G. Coșbuc” Năsăud pe anul școlar 2001/2002 și este în lucru anuarul pe anii următori.

Este un pasionat culegător de folclor, reușind împreună cu familia prof. Ana și Radu Băeș și Macedon Tofeni publicarea volumului *La fântâna cu doi fagi*. A publicat studii științifice în volumele „Studii și cercetări etnoculturale”, voi. II, 1996, p. 19-23 (*Academicienii năsăudeni și Astra*), vol. IV-V, 2000, p.25-26 (*Serbările Astrei la Rebrîșoara*), vol.VI, 2001, p. 63-68 (*Astra năsăudeană - împliniri și perspective*) p. 98-100 (*Tradiția Astrei la Feldru*); în voi. „1848 Blajul și amintirea revoluției”, Blaj, 1998, p. 81-90 (*Grănicerii năsăudeni și revoluția de la 1848*); în vol. „In aeternum. Nicolae Bălan arhiepiscop și mitropolit”, Bistrița, 2001, p. 107-111 (*Mitropolitul Nicolae Bălan și „ASTRA”*); în vol. Traian Pavelea, „Năsăudul Repere Istorice și, Culturale”, Bistrița, 2001, p. 148-159 (*Despărțământul Năsăud al Astrei*). În prezent lucrează la „Monografia Poștei năsăudene”, „Valea Gersei - ținut de legendă”, „Monografia Astrei năsăudene” și „Monografia Năsăudului” (în colaborare).

Cu ansamblul *Călușarul* al Colegiului Național „G.Coșbuc”, pe care-l instruește din 1986 a participat la *Serbările Blajului* în 1998 și 2003, la adunările Despărțământului de la Feldru, Rebrîșoara, Ilva Mare și Măgura, la Leșu (*Rapsodia trișcașilor*), Coșbuc, Zagra, Salva; la *Maialul* elevilor năsăudeni (în fiecare an din 1986 încoad), la Festivalul „Horă la Prislop” (2003), Festivalul „Samus” de la Dej (2003); Festivalul de folclor de la Beclean (2003), unde a ocupat locul I; la Concursul inter licee Bistrița (2003) în colaborare cu firma „Metropolis” Bistrița etc. În vara lui 2004-2005 a întâmpinat cu spectacol de *Călușari* delegația inspectorilor școlari de matematică pe țară aflați în trecere prin Năsăud; a întâmpinat generația absolvenților „60 de ani de la terminarea liceului” cu același gen de spectacol, iar de *Ziua Liceului* (4 oct.) și mai cu seamă, cu ocazia ședinței cu părinții (7 X) a prezentat spectacolul cu formația Călușarilor din cls. I-IV și cls. V-VIII. În compania aceluiași ansamblu a organizat *Deniile Eminescu* la Năsăud

și Beclean (2001- 2002), prilej cu care s-au dezvelit busturile: *Veronica Micle și Mihai Eminescu* și s-a recitat din creația lor. A prezentat public importanța evenimentului.

În anii 1997 și 2003 a organizat în Valea Someșului Tabăra internațională *Acasă la noi* cu elevi și instructori din R.Moldova și Ucraina. Primii 76 de copii au fost găzduiți la Maieru (prof. Sever Ursa) și Ilva Mare (prof. Berengea Pavel), Măgura Ilvei (prof. Maria Ruști și Cătălina Ureche), iar a doua serie cu 86 de copii au fost găzduiți la Năsăud (viceprimar O. v. Maghiar), Rebrîșoara (patronii Daniel și Nicolae Ani), Nepos (pr. senator Ioan Aurel Rus), Feldru (prof. Simion Paiagi, primar Șt. Sângeorzan, pr. Toader și Iliș), Ilva Mică (dir. Ilie Mare), Leșu (dir. Măria Suci, înv. Elena Lupșan și primarul N. Lupșan). În vara anului 2004 pe alți peste 70 de copii și instructori de peste Prut (Soroca și Edineț) i-a cazat în familiile din Năsăud, Salva, Coșbuc și Telciu, în cadrul aceleiași Tabere internaționale „Acasă la noi”.

A fost cooptat anual în comisiile de bacalaureat și capacitate, iar la olimpiada școlară de istorie, anual aduce premii sau mențiuni prin elevii săi, participând și la faza națională în doi ani (Piatra Neamț și Râmnicu Vâlcea). În cadrul olimpiadei de istorie 2003-2004 elevul de cls. a VIII-a, promovat de prof. Șeni la faza națională a obținut cea mai bună notă a echipajului județean și singura notă de 10 din județul nostru la examenul de capacitate pe plan național. În anii 2002-2004 a îndeplinit și funcția de profesor metodist la obiectul istorie. Participă activ la acțiunile în care îl solicită IȘJ și CCD. Din anul 2002 este responsabilul Comisiei metodice a profesorilor de istorie și socio-umane din Colegiu, organizând lunar acțiuni de mare interes și eficiență profesională, iar la brigada de control a IȘJ din 2003/2004 toți membrii catedrei au primit calificativul „FB”. O activitate reușită a catedrei s-a realizat în 12 oct.2004, în care a prezentat expunerea „Holocaustul în lume și în România”, urmată de vii dezbateri.

Conduce anual și o clasă de excelență la obiectul Istorie.

A obținut anual *salarul de merit*, iar în ultimii ani (din 1997), *gradația de merit*. În anii 1992-1996 și 2003-2004 a făcut parte din Consiliul Local al orașului Năsăud, iar în prezent face parte din consiliul de administrație ai Colegiului Național „G.Coșbuc”.

Este căsătorit cu Buzilă Ana, educatoare-Rebrîșoara Grui; au două fete, ambele cu studii superioare: Ioanela-Alis - prof. de lb.română la Liceul Economic Năsăud, căsătorită cu un medic veterinar, Markiș Romulus (Gherla); au un copil (Romulus Dragoș); Ana Maria - economist; căsătorită cu un informatician, Moldovan Titus (Bistrița); lucrează amândoi în Munchen (Germania).

ICU CRĂCIUN

Informații
Învățământ
CUIBUL VISURILOR
Cultura
Sport

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: dr. Lazăr Ureche, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Liviu Ursa, Login T. Berende, Ilie Hoza
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)
Corectură: Mircea Prahase
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Icu Crăciun
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N.Titulescu, nr. 18,
tel.0263 223201, fax: 0263 238027 ISSN 1224 - 643